

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

30,4

miliarde de euro prin
Mecanismul de Redresare și Reziliență

#RomâniaViitorului

2020

2020

„Singura cale de a prezice viitorul este să-l construiești.”

Peter Drucker, 2009 - Drucker on Leadership

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE	9
CAPITOLUL I PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ: VIZIUNE DE ANSAMBLU 11	
1. Viziune de ansamblu	11
2. Contribuția la coeziunea socială, economică și teritorială, consolidarea rezilienței, reducerea impactului economic și social al crizei susținerea tranziției digitale și a tranziției verzi	17
3. Contribuția la neutralitatea climatică și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.....	23
4. Concluzii și particularități ale PNRR.....	28
CAPITOLUL II CONTEXT MACROECONOMIC	29
1. Introducere.....	29
2. Politica fiscală	31
3. Piața muncii.....	33
4. Politica monetară	34
5. Analiză sectorială	36
5.1. Agricultură.....	37
5.2. Industrie	37
5.3. Construcții.....	38
5.4. Energie	38
5.5. Servicii	39
6. Perspective macroeconomice pe termen mediu.....	39
7. Impactul fondurilor alocate în cadrul mecanismului de redresare și reziliență 40	
CAPITOLUL III REFORME ORIZONTALE	42
1. Reforma și sustenabilitatea finanțelor publice	42
2. Reforma privind piața muncii și politicile sociale	43
3. Reforma privind consolidarea capacității de implementare a proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile.....	43
4. Reforma privind îmbunătățirea controlului calității actului administrativ la nivel instituțional și îmbunătățirea eficacității și calității procesului decizional în administrația publică	45
5. Reforma procesului de achiziții publice	45
6. Reforma privind consolidarea statului de drept	46
CAPITOLUL IV DOMENII DE INTERVENȚIE PROPUSE ÎN CADRUL PNRR	49
1. Transport durabil.....	49
1.1. Elemente de context.....	49
1.2. Viziunea strategică în domeniul transportului durabil.....	50

1.3.	Obiectivul general.....	50
1.4.	Provocările domeniului de transport	50
1.5.	Obiective specifice	58
1.6.	Reforme specifice domeniului de transport	59
1.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat.....	60
1.8.	Indicatori urmăriți.....	63
1.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Transport durabil cu Politică de Coeziune.....	64
2.	Schimbări climatice	67
2.1.	Elemente de context.....	67
2.2.	Viziunea strategică	68
2.3.	Obiectivul general.....	68
2.4.	Provocările domeniului	69
2.5.	Obiective specifice	72
2.6.	Reforme specifice domeniului.....	75
2.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat.....	76
2.8.	Indicatori urmăriți.....	79
2.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Schimbări climatice cu Politică de Coeziune	79
3.	Mediu.....	84
3.1.	Elemente de context.....	84
3.2.	Viziunea strategică	86
3.3.	Obiectivul general.....	86
3.4.	Provocările domeniului	86
3.5.	Obiective specifice	90
3.6.	Reforme specifice domeniului.....	91
3.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat.....	92
3.8.	Indicatori urmăriți.....	94
3.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mediu cu Politică de Coeziune.....	95
4.	Energie și tranziție verde	98
4.1.	Elemente de context.....	98
4.2.	Viziunea strategică	101
4.3.	Obiectivul general.....	101
4.4.	Provocările domeniului	101
4.5.	Obiective specifice	102
4.6.	Reforme specifice domeniului.....	103

4.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	104
4.8.	Indicatori urmăriți.....	105
4.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniile Energie și tranziție verde cu Politica de Coeziune	106
5.	Eficiență energetică și termică.....	109
5.1.	Elemente de context.....	109
5.2.	Viziunea strategică	113
5.3.	Obiectivul general.....	113
5.4.	Provocările domeniului	113
5.5.	Obiective specifice	116
5.6.	Reforme specifice domeniului	116
5.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	117
5.8.	Indicatori urmăriți.....	119
5.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniile Eficiență energetică și termică cu politica de coeziune	119
6.	Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului	120
6.1.	Elemente de context.....	120
6.2.	Viziunea strategică	122
6.3.	Obiectivul general.....	122
6.4.	Provocările domeniului	122
6.5.	Obiective specifice	124
6.6.	Reforme specifice domeniului	125
6.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	126
6.8.	Indicatori urmăriți.....	129
6.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului cu Politica de Coeziune	130
7.	Sănătate	134
7.1.	Elemente de context.....	134
7.2.	Viziunea strategică	137
7.3.	Obiectivul general.....	137
7.4.	Provocările domeniului	137
7.5.	Obiective specifice	138
7.6.	Reforme specifice domeniului	139
7.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	141
7.8.	Indicatori urmăriți.....	143
7.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Sănătate cu Politica de Coeziune.....	143
8.	Educație	146

8.1.	Elemente de context.....	146
8.2.	Viziunea strategică.....	149
8.3.	Obiectivul general.....	150
8.4.	Provocările identificate	150
8.5.	Obiective specifice	151
8.6.	Reforme specifice domeniului.....	152
8.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat.....	153
8.8.	Indicatori urmăriți.....	155
8.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Educație cu Politica de Coeziune.....	156
9.	Mediul de afaceri și ecosisteme antreprenoriale	158
9.1.	Elemente de context.....	158
9.2.	Viziunea strategică.....	159
9.3.	Obiectivul general.....	159
9.4.	Provocările domeniului	159
9.5.	Obiective specifice	168
9.6.	Reforme specifice domeniului.....	169
9.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat.....	171
9.8.	Indicatori urmăriți.....	172
9.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mediul de afaceri și ecosisteme antreprenoriale cu Politica de Coeziune	173
10.	Cercetare și inovare	177
10.1.	Elemente de context	177
10.2.	Viziunea strategică	180
10.3.	Obiectivul general	180
10.4.	Provocările identificate	181
10.5.	Obiective specifice	183
10.6.	Reforme specifice domeniului de cercetare inovare	184
10.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	185
10.8.	Indicatori urmăriți	186
10.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Cercetare și inovare cu Politica de Coeziune	186
11.	Digitalizare.....	191
11.1.	Elemente de context	191
11.2.	Viziunea strategică	191
11.3.	Obiectivul general	191
11.4.	Provocările domeniului.....	192

11.5.	Obiective specifice	197
11.6.	Reforme specifice domeniului	198
11.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	199
11.8.	Indicatori urmăriți	200
11.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Digitalizare cu Politica de Coeziune	200
12.	Reziliență în situații de criză	204
12.1.	Elemente de context	204
12.2.	Viziunea strategică	206
12.3.	Obiectivul general	206
12.4.	Provocările domeniului.....	206
12.5.	Obiective specifice	211
12.6.	Reforme specifice domeniului	211
12.7.	Descrierea investițiilor și bugetul estimat	212
12.8.	Indicatori urmăriți	214
12.9.	Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Reziliență în situații de criză cu Politica de Coeziune	214
CAPITOLUL V	MĂSURI DE COEZIUNE SOCIALĂ ÎN POLITICA DE COEZIUNE	216
1.	MĂSURI DE EDUCAȚIE ȘI OCUPARE	216
2.	MĂSURI PENTRU INCLUZIUNE SI DEMNITATE SOCIALĂ	219
CAPITOLUL VI	CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE	222
BIBLIOGRAFIE	226
1.	Surse primare (acte normative)	226
2.	Surse secundare	230
2.1.	Studii, rapoarte, analize statistice	230
2.2.	Strategii, programe, planuri	233
Anexe	236
Anexa 1	Proгноză asupra principalilor indicatori macroeconomici (Sursa: CNSP - prognoza, varianta de vară 2020).....	236
Anexa 2	Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul Transport durabil (Sursa: MTIC).....	237
Anexa 3	Indicele de sensibilitate la deșertificare în UE pentru 2008 și pentru 2017 (Sursa: Raportul Curții de Conturi Europene 33/2018)	239
Anexa 4	Amenajări de irigații (Sursa: MADR - ANIF)	240
Anexa 5	Amenajări de desecare (Sursa: MADR - ANIF)	241
Anexa 6	Amenajări de combatere a eroziunii solului (Sursa: MADR - ANIF) .	242
Anexa 7	Harta dezvoltării Sistemului Național Antigrindină și de Creștere a Precipitațiilor (Sursa: MADR - AASNACP)	243

Anexa 8	Distribuția spațială a mediilor multianuale ale numărului maxim anual de zile consecutive fără precipitații (Sursa: ANM)	244
Anexa 9	Distribuția spațială a mediilor multianuale ale numărului maxim anual de zile consecutive cu precipitații (Sursa: ANM)	245
Anexa 10	Distribuția mediilor multianuale - nr. maxim anual de zile consecutive fără precipitații, amenajările de irigații (Sursa: ANM, ANIF).....	246
Anexa 11	Distribuția mediilor multianuale ale nr. maxim anual de zile consecutive cu precipitații >5mm și amenajări CES (Sursa: ANM, ANIF).....	247
Anexa 12	Distribuția mediilor multianuale ale nr. maxim anual de zile consecutive cu precipitații >5mm, amenajări desecare (Sursa: ANM, ANIF)..	248
Anexa 13	Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul schimbări climatice (Sursa: ANIF)	249
Anexa 14	Listă indicativă de proiecte de apă și canalizare (Sursa: MMAP).	251
Anexa 15	Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul Energie și tranziție verde (Sursa: MEEMA)	252
Anexa 16	Listă indicativă a investițiilor vizate a fi finanțate din PNRR pentru domeniul reziliență (Sursa: IGSU)	254
Anexa 17	Componenta investiții-Planul Național de Redresare și Reziliență	255
Anexa 18	Componenta reformă-Planul Național de Redresare și Reziliență	262

CUVÂNT ÎNAINTE

România este angajată, așa cum se vede în ultimul an, pe drumul ireversibil al dezvoltării cu ajutorul fondurilor europene. Planul Național de Redresare și Reziliență, unul din cei trei piloni alături de Politica de Coeziune și cea Agricolă, reprezintă documentul strategic ce aduce României perspectiva modernizării și a schimbărilor profunde așteptate de societatea civilă, mediul de afaceri și sectorul public din România. Reforma de sistem atât de necesară și așteptată de români!

Parte din cele 79,9 miliarde de euro (prețuri 2018) ce reprezintă oportunitatea istorică pe care o avem la dispoziție, Planul Național de Redresare și Reziliență propune un buget de 30,44 miliarde euro (prețuri 2018) structurat pe două priorități: *reforme și investiții*.

Din perspectiva *reformelor*, documentul strategic prevede atât reforme orizontale, cât și sectoriale, care produc efecte asupra îmbunătățirii calității vieții oamenilor și creșterii standardelor de locuit. Permit totodată și implementarea unor instrumente moderne de management urban precum dezvoltarea urbană în parteneriat cu dezvoltarea economică, astfel încât comunitățile locale să devină mai reziliente în situații de criză pandemică sau de altă natură.

Reformele orizontale vizează consolidarea statului de drept, sustenabilitatea financiară a finanțelor publice, stabilitatea financiară a României, coeziunea socială și piața muncii. Fiecare dintre acestea are rolul de a întări capacitatea de reziliență a României în perioade de criză pandemică sau alimentară.

În același timp, reformele structurale elaborate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență sunt orientate la nivelul fiecărui domeniu de investiții pentru a transpune în practică măsuri care vizează modernizarea și îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate populației, dar și creșterea gradului de accesibilitate la aceste serviciile puse la dispoziția cetățenilor.

La rândul lor, *investițiile* ocupă un loc esențial în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență. Acestea au drept scop rezolvarea unor nevoi strategice identificate la nivelul fiecărui domeniu de intervenție propus în cadrul Planului pentru a ameliora starea economică a României afectată de criza pandemică, pentru a crește capacitatea de reziliență a României, precum și pentru a asigura perspectiva unei creșteri economice pe termen lung a României.

O primă categorie de investiții o reprezintă investițiile în infrastructură. Fie că vorbim de infrastructura de transport, infrastructura destinată schimbărilor climatice, energiei, eficienței energetice, mediului sau infrastructura specifică comunităților locale, această categorie de investiții necesare determină creșterea gradului de conectivitate a localităților urbane la rețeaua de transport, combaterea unor riscuri determinate de schimbările climatice, dar și modernizarea unor servicii publice de bază adresate populației

precum: alimentarea cu apă și canalizare, eficiența energetică sau accesul la resursele energetice regenerabile.

Investițiile în mediul de afaceri sunt la rândul lor orientate spre creșterea gradului de accesibilitate a mediului de business la activitățile de inovare și transfer tehnologic, flexibilizarea accesului la sursele de finanțare și nu în ultimul rând la crearea de ecosisteme antreprenoriale pentru a susține înființarea de noi locuri de muncă și atragerea de investiții.

Investițiile în digitalizare și tranziție verde privesc în special obiectivele stabilite la nivel european pentru investițiile implementate prin facilitatea de recuperare și reziliență, respectiv de tranziție verde și digitalizare dar și educația în domeniu și digitalizarea marilor servicii publice pentru a putea oferi populației servicii de calitate în acord cu standardele existente la nivel european. Mai mult, proiectele de infrastructură în totalitatea lor sunt prevăzute cu sisteme inteligente de monitorizare a parametrilor tehnici ai acestora astfel încât în situații de urgență să se poată interveni în mod operativ de către autoritățile publice.

O ultimă categorie de investiții privește creșterea capacității de reziliență a statului în situații de criză pandemică și alimentară prin realizarea unor depozite de medicamente și alimente, astfel încât intervențiile determinate de situațiile de criză din partea autorităților statului să fie realizate prompt și la timp.

Un tablou complet al investițiilor cu reforme de profunzime, structurat pe 3 piloni și 12 domenii de intervenție, Planul Național de Redresare și Reziliență devine documentul strategic de referință prin care România își asumă foaia de parcurs pentru implementarea reformelor sistemice profunde orizontale și sectoriale, dar și a investițiilor ce deschid calea către creșterea economică. Bani europeni bine investiți pot schimba vieți și crește standardul de viață al românilor.

Acest moment istoric ce marchează dezvoltarea României a fost posibil în urma unui efort comun, specific guvernării liberale: implicarea directă a Excelenței Sale domnul Klaus Werner Iohannis, președintele României, coordonarea domnului prim-ministru Ludovic Orban pe tot parcursul elaborării Planului Național, precum și contribuția oferită de doamna vice prim-ministru Raluca Turcan în urma vizitelor în întreaga țară în demersul de a promova disponibilitatea finanțărilor europene. Contribuția fiecărui ministru de linie implicat în elaborarea tehnică a documentului strategic se adaugă efortului și coordonării deja menționate.

Mulțumesc tuturor celor care s-au implicat în procesul de elaborare a acestui document strategic de referință la nivel național.

MINISTRUL FONDURILOR EUROPENE

Prof. univ. dr. habil. Marcel Ioan Boloș

CAPITOLUL I PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ: VIZIUNE DE ANSAMBLU

1. Viziune de ansamblu

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) este documentul strategic al României care stabilește domeniile și prioritățile de investiții precum și reformele elaborate pentru fiecare domeniu de investiții, în concordanță cu Recomandările Specifice de Țară (RST), precum și cu Regulamentele Comisiei Europene, a căror finanțare este asigurată din Facilitatea de Redresare și Reziliență (FRR) care are drept obiectiv general ameliorarea stării economice a României, consolidarea capacității de reziliență în perioade de criză pandemică și asigurarea unei creșteri economice pe termen lung.

Obiectivul general al PNRR este de a stabili **prioritățile naționale de investiții și direcțiile principale de reformă ale României** în acord cu RST și Regulamentele Specifice ale Comisiei Europene pentru a asigura **ameliorarea stării economice a României și a consolida capacitatea de reziliență la nivel național** în perioade de criză pandemică.

Din obiectivul general al PNRR decurg o serie de obiective specifice care privesc:

- **Reformele orizontale** elaborate la nivelul sectoarelor de activitate ale economiei naționale, administrației publice și societății civile în ansamblul său, au drept scop consolidarea statului de drept, sustenabilitatea finanțelor publice, stabilitatea financiară, politicile sociale și piața muncii, consolidarea capacității de implementare a proiectelor și absorbția fondurilor externe nerambursabile, precum și digitalizarea și transparentizarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- **Reformele sectoriale** elaborate pentru fiecare domeniu de investiții propus spre finanțare în cadrul Planului de Redresare și Reziliență (PNRR), care au în vedere fie sustenabilitatea finanțării proiectelor de investiții pe termen lung, fie modernizarea serviciilor publice și îmbunătățirea calității vieții populației, fie elaborarea unor pachete de măsuri care să permită creșterea capacității de implementare a proiectelor de investiții;
- **Investițiile în infrastructură** urmăresc dezvoltarea infrastructurii specifice în domenii considerate strategice pentru România precum transporturi, schimbări climatice, energie și energie regenerabilă, mediu, eficiență energetică, modernizarea serviciilor publice locale, sănătate și educație pentru a moderniza serviciile publice prestate în interesul populației, fie pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice prestate sau standardele de locuit ale populației dar și pentru a îmbunătăți conectivitatea localităților urbane la rețelele de transport transeuropene sau pentru a crește capacitatea de reziliență a localităților urbane;

PNRR stabilește prioritățile de investiții pentru fondurile alocate prin FRR, cu scopul de a ameliora starea economică, a crește reziliența în situații de criză și a asigura o creștere economică pe termen lung.

- **Investițiile în digitalizare și tranziție verde** au drept scop alinierea la obiectivele stabilite de Uniunea Europeană și cuprinse în European Green Deal, precum și dezvoltarea marilor servicii publice din domeniul educației și sănătății în mediul on-line, dar și creșterea capacității de reziliență a României în perioade de criză pandemică. De asemenea, sunt prevăzute investiții în infrastructură care conțin elemente de inteligență artificială precum: sistemele informatice de gestiune pentru infrastructura de transport, sistemele de gestiune ale infrastructurii specifice pentru schimbări climatice, rețele inteligente destinate transportului sau distribuției de combustibil de tranziție etc.;
- **Investițiile în competitivitatea mediului de afaceri și accesul la cercetare și inovare** sunt destinate consolidării competitivității economice pe piața europeană a IMM-urilor, creșterea valorii adăugate, îmbunătățirii calității produselor și serviciilor obținute, re tehnologizării, robotizării și automatizării proceselor industriale, digitalizării activității IMM-urilor, dar și dezvoltării activităților de cercetare, inovare și specializare inteligentă de către Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare și IMM-uri, care au drept scop final introducerea pe piață de produse și servicii competitive în acord cu cerințele de calitate și preț ale consumatorilor;
- **Investițiile în creșterea capacității de reziliență a României** sunt destinate creșterii capacității de reziliență a României prin două modalități: creșterea capacității de reziliență în perioade de criză pandemică, în special prin realizarea unor depozite regionale de echipamente medicale și medicamente destinate sistemului de sănătate publică, precum și creșterii capacității de reziliență în perioade de crize alimentare prin realizarea de depozite destinate stocării de cereale, alimente și altor asemenea bunuri de consum destinate crizelor alimentare, precum și a unor puncte smart-acces pentru depozitele de alimente și medicamente pentru situații de urgență.

Structura pe piloni a PNRR

Componenta de investiții a PNRR a fost elaborată pe baza a trei piloni și o serie de obiective specifice prezentate în tabelul de mai jos, cu sumele calculate în prețuri curente:

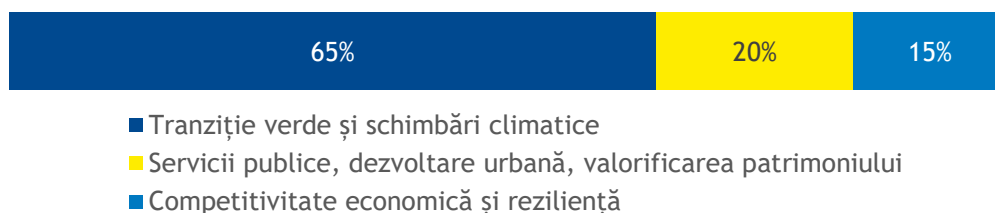
Tabel 1: Structura PNRR pe piloni și bugete estimate

Denumire pilon	Obiectiv propus	Buget estimat	Procent
Tranziție verde și schimbări climatice	Investiții în infrastructură pentru a ameliora starea economiei naționale, a crește accesibilitatea populației și a localităților urbane la rețeaua de transport TEN-T Core & Comprehensive. Investiții în infrastructură care respectă cerințele privind tranziția verde și digitalizarea și cresc reziliența la schimbările climatice. Investiții în eficiența energetică pentru a reduce pierderile de energie dar și pentru a îmbunătăți standardele de locuit ale populației;	21,424 mld. euro	64,83%

Denumire pilon	Obiectiv propus	Buget estimat	Procent
Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului	Îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate mai ales la nivelul marilor servicii publice din domeniul sănătății și educației precum și a calității serviciilor publice prestate la nivel local având drept scop final accesibilitatea populației la marile servicii publice. Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și creșterea calității vieții populației. Valorificarea patrimoniului cultural și natural al localităților urbane pentru a asigura îmbunătățirea serviciilor prestate populației inclusiv cu scopul de a asigura ameliorarea stării economice la nivel local prin dezvoltarea de servicii inovative.	6,500 mld. euro	19,69%
Competitivitate economică, digitalizare și reziliență	Creșterea competitivității mediului de afaceri prin acces la rețehnologizare, automatizări industriale, digitalizare și prin îmbunătățirea calității produselor și serviciilor obținute de acestea. Creșterea aportului activităților de transfer tehnologic la obținerea de produse și servicii inovative competitive pe piață, digitalizarea activităților pentru marile servicii publice din domeniul sănătății și educației. Creșterea capacității de reziliență a României în domeniul securității cibernetice, sănătății și a crizelor alimentare.	5,085 mld euro	15,40%
Total general (prețuri curente)		33,009 Mld euro	100%

În *Figura nr. 1* este prezentată structura PNRR pe piloni și bugetele estimate. Din aceasta reiese că domeniul prioritar al PNRR este pilonul I destinat infrastructurilor specifice pe fiecare domeniu de investiție pentru a ameliora starea economică a României.

Figura nr. 1: Structura PNRR pe piloni și bugetele estimate

Pilonul 1 își propune să asigure dezvoltarea infrastructurii, tranziția către economia verde și investiții specifice în infrastructura de mediu, energie, schimbări climatice.

Pilonul I - Tranziție verde și schimbări climatice, cu un buget de 21,4 mld euro, respectiv 64,9% din total buget alocat României, este pilonul care are în vedere în special investițiile în infrastructură, pentru a ameliora starea economiei naționale, a crește accesibilitatea populației și a localităților urbane la rețeaua de transport TEN-T Core & Comprehensive, dar și pentru a asigura investiții în infrastructură care respectă cerințele privind tranziția verde și digitalizarea precum și investiții în creșterea adaptării la schimbările climatice. Vor fi finanțate și investițiile în eficiența energetică și energie regenerabilă, pentru a reduce pierderile de energie, dar și pentru a îmbunătăți standardele de locuit ale populației.

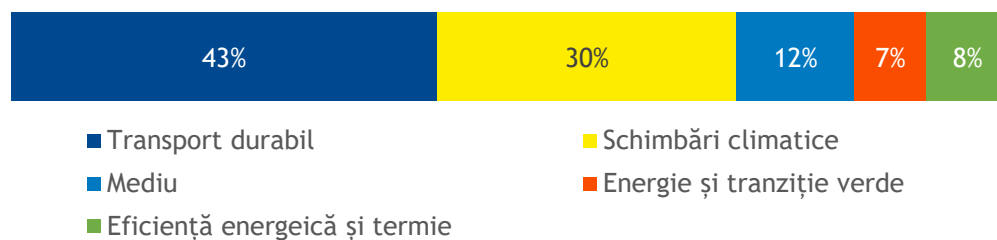
Situația bugetelor alocate pentru fiecare domeniu de investiții din cadrul pilonului I precum și obiectivele propuse sunt prezentate în *Tabel 2*:

Tabel 2: Situația domeniilor de investiții și bugetelor estimate pentru PILON I

Denumirea pilonului	Domeniu de investiții	Obiectiv propus	Buget estimat (mld. Euro)	Procent
Tranziție verde și schimbări climatice	Transport durabil	Asigurarea conectivității regiunilor, localităților urbane la rețeaua de transport TEN-T Core/Comprehensive, atragerea de investitori, realizarea rețelei de transport TEN-T Core și Comprehensive.	9,274	43,33%
	Schimbări climatice	Creșterea capacității de reziliență a României la schimbările climatice pentru combaterea riscului de secetă, riscului de eroziune a solului, riscului de înmlăștinire dar și de protecție împotriva fenomenelor meteo rare. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice în domeniul schimbărilor climatice în toate sectoarele economiei, cu accent pe decarbonizare.	6,500	30,37%
	Mediu	Asigurarea accesului populației la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare, ecologizarea unor situri poluate, depozite/platforme industriale. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice în domeniul mediului prin reducerea poluării și reconstrucția biodiversității.	2,300	10,74%
	Energie și tranziție verde	Exploatarea resurselor de energie regenerabilă ale României pentru producerea și obținerea de energie, realizarea de infrastructuri specifice destinate energiei electrice și transportului/distribuției de combustibil de tranziție. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice în domeniul energiei prin sprijinirea și utilizarea tehnologiilor verzi.	1,550	7,24%
	Eficiență energetică și termică	Diminuarea pierderilor de energie termică și asigurarea unui confort termic destinat populației precum și realizarea rețelei de producere/transport și distribuție a energiei termice. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice în domeniul eficienței energetice și termice prin sprijinirea inovării și folosirea tehnologiilor verzi în sectorul de eficiență energetică și termică.	1,800	8,41%
	Total general (prețuri curente)			21,424

În *Figura nr. 2* este prezentată distribuția în procente a bugetului estimat pentru fiecare domeniu de investiții din cadrul PNRR.

Figura nr. 2: Situația distribuției procentuale a bugetului pentru fiecare domeniu de investiții în cadrul Pilonului I

Pilonul 2 își propune să asigure modernizarea serviciilor publice la nivel local, valorificarea patrimoniului precum și creșterea accesului populației la marile servicii publice.

Pilonul I va avea cel mai mare impact estimat asupra atragerii de investitori, crearea de locuri de muncă, dar și pentru asigurarea condițiilor de tranziție verde și digitalizare prevăzute în regulamentele europene.

Pilonul II - Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului are un buget alocat în valoare de 6,500 mld euro, respectiv un procent de 19,7% din totalul valorii bugetului. Pilonul II are drept obiectiv specific îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate, mai ales la nivelul marilor servicii publice din domeniul sănătății și educației, precum și a calității serviciilor publice prestate la nivel local, având drept scop final îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației, creșterea calității vieții populației. De asemenea, în cadrul pilonului II se urmărește valorificarea patrimoniului cultural și natural al localităților urbane pentru a asigura îmbunătățirea serviciilor prestate populației, inclusiv cu scopul de a asigura ameliorarea stării economice la nivel local.

Structura domeniilor de investiții, a obiectivelor propuse pentru finanțare, precum și a bugetelor estimate în cadrul pilonului II este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel 3: Situația domeniilor de investiții și bugetelor estimate pentru PILON II

Denumirea pilonului	Domeniu de investiții	Obiectiv propus	Buget estimat (mld. Euro)	Procent
Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului	Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului	Îmbunătățirea calității vieții și a serviciilor prestate populației, îmbunătățirea condițiilor de locuit prin implementarea proiectelor de mobilitate urbană, regenerare urbană și de valorificare a patrimoniului cultural și local. De asemenea, este prevăzută valorificarea patrimoniului de interes național pentru a crește impactul generat de prestarea serviciilor asupra potențialului de creștere economică a României.	3,600	55,38%
	Sănătate	Creșterea accesibilității populației la serviciile publice de sănătate, îmbunătățirea accesului la serviciile de sănătate specifice pacientului critic, asigurarea accesului populației, precum și creșterea calității serviciului public de sănătate pentru afecțiunile oncologice și cardiovasculare.	1,850	28,46%
	Educație	Corelarea competențelor profesionale dobândite de elevi în timpul procesului educațional cu cerințe existente pe piața muncii prin dezvoltarea de campusuri școlare destinate învățământului tehnic în sistem dual, înființarea Centrelor de educație inovativă și specializare inteligentă, precum și a Centrelor pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților.	1,050	16,15%
	Total general (prețuri curente)			6,500

În *Figura nr. 3* este prezentată distribuția bugetului estimat, exprimată în procente, pe domenii de investiții în cadrul pilonului II.

Figura nr. 3: Situația distribuției bugetului estimat, în procente, pe domenii de investiții, în cadrul Pilonului II

■ Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului ■ Sănătate ■ Educație

Pilonul II urmărește astfel să îmbunătățească calitatea serviciilor publice prestate populației, calitatea vieții, standardele de locuit și să asigure o valorificare superioară a potențialului reprezentat de patrimoniul cultural și natural pentru susținerea dezvoltării economice la nivel local;

Pilonul III - Competitivitate economică, digitalizare și reziliență:

are un buget estimat în valoare de 5,085 mld euro, respectiv un procent de 15,4% din totalul bugetului alocat. Pilonul III are ca obiectiv specific creșterea competitivității mediului de afaceri prin acces la rețehnologizare, automatizări industriale, digitalizare, precum și prin îmbunătățirea calității produselor și serviciilor obținute de acestea, creșterea aportului activităților de transfer tehnologic la obținerea de produse și servicii inovative competitive pe piață, digitalizarea activităților pentru marile servicii publice din domeniul sănătății și educației, precum și creșterea capacității de reziliență a României în domeniul sănătății și al crizelor alimentare.

Pilonul 3 își propune să asigure dezvoltarea mediului de afaceri, activitățile de transfer tehnologic, digitalizarea marilor servicii publice, precum și creșterea capacității de reziliență a României.

Structura domeniilor de investiții, obiectivele de investiții propuse, bugetele estimate și procentele sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel 4: Situația domeniilor de investiții și bugetelor estimate pentru PILON III

Denumirea pilonului	Domeniu de investiții	Obiectiv propus	Buget estimat (mld. Euro)	Procent
Competitivitate economică, digitalizare și reziliență	Mediul de afaceri/ Ecosisteme antreprenoriale	Îmbunătățirea competitivității economice a IMM-urilor prin acces la rețehnologizare, automatizări industriale, digitalizare, activități de transfer tehnologic pentru îmbunătățirea calității produselor și serviciilor obținute, inclusiv pentru creșterea capacității de reziliență în perioade de crize pandemice.	3,800	74,73%
	Cercetare și inovare	Creșterea aportului activităților de transfer tehnologic rezultate din activitatea de cercetare-dezvoltare la obținerea de produse și servicii inovative.	0,275	5,41%
	Digitalizare	Digitalizarea marilor servicii publice din domeniul de sănătate și educație, digitalizarea activității de stabilire, colectare și executare silită a creanțelor bugetare precum și digitalizarea activității din domeniul justiției pentru consolidarea statului de drept. Consolidarea activității de securitate cibernetică.	0,700	13,77%

Denumirea pilonului	Domeniu de investiții	Obiectiv propus	Buget estimat (mld. Euro)	Procent
	Reziliență în situații de criză	Consolidarea capacității de reziliență cibernetică, medicală și alimentară prin realizarea de depozite regionale destinate echipamentelor medicale și medicamentelor, depozite de alimente și alte bunuri de consum, precum și alte facilități specifice.	0,310	2,36%
Total general (prețuri curente)			5,085	100%

În *Figura nr.4* sunt prezentată situația bugetului estimat pe domenii de investiții și alocarea procentuală în cadrul pilonului III.

Figura nr. 4: Situația bugetului estimat pe domenii de investiții, în procente, pentru Pilonul III

- Mediul de afaceri/ Ecosisteme antreprenoriale
- Cercetare și inovare
- Digitalizarea serviciilor publice de sănătate și educație și securitate cibernetică
- Creșterea capacității de reziliență pe timp de criză alimentară și criză pandemică

În cadrul Pilonului III ponderea cea mai mare o dețin fondurile alocate pentru creșterea competitivității economice a mediului de afaceri, întrucât creșterea economică pe termen lung, atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă are loc pe seama investițiilor promovate de mediul de afaceri.

2. Contribuția la coeziunea socială, economică și teritorială, consolidarea rezilienței, reducerea impactului economic și social al crizei susținerea tranziției digitale și a tranziției verzi

PNRR va contribui la creșterea coeziunii sociale, economice și teritoriale, precum și la consolidarea rezilienței economice și sociale.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) trebuie să contribuie la 4 obiective majore stabilite de Comisia Europeană și anume:

- Contribuția la coeziunea socială, economică și teritorială;
- Consolidarea rezilienței economice și sociale;
- Reducerea impactului economic și social al crizei;
- Susținerea tranziției digitale și verzi;

I. Contribuția la coeziunea socială, economică și teritorială: Planul Național de Redresare și Reziliență are drept obiectiv general *coeziunea socială, economică și teritorială* iar din această perspectivă urmărește:

a) *coeziunea socială* prin accesul egal la educație a populației școlare, obiectiv care urmează a fi realizat prin investiții în Centrele de Educație bazate pe inovație și educație, formarea competențelor

tehnice pentru studenți din centrele universitare, dar și prin consolidarea învățământului profesional în sistem dual în cadrul Pilonului II: Servicii Publice, Dezvoltare Urbană și Valorificarea Patrimoniului, respectiv prin investiții în creșterea accesibilității populației la serviciul public de sănătate, consolidarea serviciilor de sănătate care au impactul cel mai mare asupra riscului de mortalitate în rândul populației și anume afecțiunile oncologice și bolile vasculare-cerebrale;

b) **coeziunea economică** este obiectivul cu cel mai mare impact la nivelul PNRR, urmărind 3 direcții principale de acțiune: *atragera de investitori, crearea de locuri de muncă și creșterea economică pe termen lung*. Cele 3 direcții de acțiune sunt realizate prin intermediul direcțiilor de intervenție: *transport durabil* care urmărește conectivitatea localităților urbane, operaționalizarea coridoarelor de transport transeuropean TEN-T Core și Comprehensive, atragerea de investitori în regiunile de dezvoltare ale României în care au loc investiții în rețeaua de transport TEN-T Core și Comprehensive și prin realizarea de investiții în creșterea *competitivității economice a României, respectiv prin investiții ale mediului de afaceri*. Investițiile în mediul de afaceri urmăresc investiții în rețehnologizări, automatizări industriale, digitalizarea IMM-urilor precum și investiții în eficiență energetică, respectiv tehnologii verzi care consolidează poziția competitivă a mediului de afaceri pe piața unică europeană.

c) **coeziunea teritorială** urmărește dezvoltarea regiunilor în mod echilibrat la nivelul României prin eliminarea disparităților de dezvoltare teritorială, respectiv prin investiții implementate la nivelul regiunilor de dezvoltare prin instrumente de dezvoltare regională. În aceste categorii de investiții sunt cuprinse investiții în mobilitatea urbană, regenerarea urbană sau valorificarea patrimoniului în cadrul Pilonului II, având drept scop creșterea nivelului de trai al populației, îmbunătățirea calității vieții și a conviețuirii sociale în rândul populației.

În tabelul de mai jos este prezentată sinteza contribuției PNRR la coeziunea socială, economică și teritorială:

Tabel 5: Contribuția PNRR la coeziunea socială, economică și teritorială

SPECIFICAȚIE	DOMENIUL DE INTERVENȚIE	PRIORITATEA DE INTERVENȚIE
Coeziunea socială	Educație	PI31. INVESTIȚII ÎN CAMPUSURI ȘCOLARE pentru învățământul profesional și tehnic, inclusiv laboratoare/ateliere școlare
		PI32. INVESTIȚII ÎN UNITĂȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PRE-UNIVERSITAR DE STAT PENTRU ACCES LA EDUCAȚIA BAZATĂ PE INOVAȚIE, CREATIVITATE ȘI SPECIALIZARE INTELIGENTĂ - centre naționale de educație bazate pe inovație și specializare inteligentă;
		PI33. INVESTIȚII ÎN MODERNIZAREA UNIVERSITĂȚILOR PUBLICE DE STAT - Centre pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților;

PNRR va contribui la susținerea tranziției digitale și verzi.

Investițiile în mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului contribuie la creșterea gradului de coeziune teritorială.

SPECIFICAȚIE	DOMENIUL DE INTERVENȚIE	PRIORITATEA DE INTERVENȚIE
	Sănătate	<p>PI28. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice, spitalelor de pediatrie, institutelor de pneumoftiziologie/gerontologie și geriatrie, unităților sanitare de urgență</p> <p>PI29. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA MEDICALĂ ONCOLOGICĂ - institute oncologice și secții de oncologie din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie</p> <p>PI30. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA INSTITUTELOR DE BOLI CARDIOVASCULARE ȘI A SECȚIILOR DE CARDIOLOGIE/CHIRURGIE CARDIOVASCULARĂ din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie</p>
Coeziune economică	Transport durabil	<p>PI1. RUTIER: Autostrăzi și drumuri expres (TEN-T)</p> <p>PI2. RUTIER: Variante Ocolitoare și conexiuni municipii reședință de județ la rețeaua TEN-T</p>
	Competitivitate economică	<p>PI34. IMM-APL: SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII ECOSISTEMELOR ANTREPRENORIALE ȘI INDUSTRIALE DEZVOLTATE ÎN PARTENERIAT AUTORITĂȚI PUBLICE LOCALE - întreprinderi mici și mijlocii (tehnopoluri, parcuri industriale și tehnologice, parcuri de specializare inteligentă și alte conglomerate ale structurilor de afaceri (hub/cluster))</p> <p>PI35. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR DE PRODUCȚIE ȘI SERVICII DESTINATE IMM-URILOR PENTRU AMELIORAREA STĂRII ECONOMICE ÎN PERIOADA POST-CRIZA (inclusiv relocări ale activităților, re tehnologizare, digitalizare, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție)</p> <p>PI36. IMM: SPRIJIN PENTRU DIGITALIZAREA ACTIVITĂȚII IMM-URILOR (achiziția de echipamente IT, software-uri specifice IMM-urilor, digitalizarea activităților operaționale, optimizarea activităților de producție, managementul clienților, managementul furnizorilor etc.)</p> <p>PI37. IMM: SPRIJIN PENTRU DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ A SISTEMULUI SANITAR (producerea de echipamente medicale, medicamente, inclusiv alte activități similare pentru consolidarea capacității de reziliență a sistemului sanitar)</p> <p>PI38. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR PENTRU VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL BAZE DE TRATAMENT, INFRASTRUCTURI DE AGREMENT: parcuri tematice, acvaparcuri, parcuri de agrement)</p> <p>PI39. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR DIN DOMENIUL AGRO-ALIMENTAR (colectare, depozitare, sortare, procesare, ambalare, etichetare, distribuție) pentru creșterea capacității de reziliență în situații de criză alimentară</p> <p>PI40. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR DIN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR</p> <p>PI41. INTREPRINDERI MARI: RETEHNOLIZĂRI, AUTOMATIZĂRI INDUSTRIALE, ROBOTIZĂRI ALE PROCESELOR DE PRODUCȚIE care angrenează o pondere semnificativă a forței de muncă activă la nivelul localităților unde își desfășoară activitatea</p>
Coeziune teritorială	Mobilitate urbană, regenerare urbană și	<p>PI21. INVESTIȚII ÎN MOBILITATEA URBANĂ cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului</p> <p>PI22. INVESTIȚII ÎN REGENERAREA URBANĂ: centre istorice, spații publice (inclusiv cele de locuit), parcuri/grădini urbane</p>

SPECIFICAȚIE	DOMENIUL DE INTERVENȚIE	PRIORITATEA DE INTERVENȚIE
	valorificarea patrimoniului	PI23. SPRIJIN PENTRU ACHIZIȚIA DE MATERIAL RULANT destinat transportului local urban/metropolitan PI24. SPRIJINIREA PROGRAMULUI NAȚIONAL MOBILITATE/SMART VILLAGE: servicii publice inteligente de interes local PI25. INVESTIȚII ÎN MOBILITATE DE ACCES PENTRU ZONELE CU PATRIMONIU NATURAL SI CULTURAL: căi de acces, conexiune la utilități edilitare (apă, canalizare, combustibil de tranziție, curent electric), locuri de parcare și alte investiții necesare în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului PI26. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL SI CULTURAL: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice (dacice/romane)/medievale (românești/săsești), castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice PI27. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL DE INTERES NAȚIONAL ȘI CULTURAL aflat în administrarea autorităților publice locale

PNRR va contribui la reducerea impactului economic și social al crizei prin investiții și reforme care facilitează creșterea capacității de reziliență a României.

II. Contribuția la consolidarea rezilienței economice și sociale: este un alt obiectiv urmărit de Planul Național de Redresare și Reziliență al cărui scop este de a consolida capacitatea de reziliență a României în perioade de criză pandemică și alimentară.

Domeniile de intervenție cu impact major asupra creșterii capacității de reziliență se regăsesc în cadrul pilonului III și constau în următoarele categorii de intervenție:

a) pentru capacitatea de reziliență în perioade de criză pandemică: investițiile specifice constau în realizarea unor depozite regionale de echipamente medicale/medicamente, achiziționarea de ambulanțe și realizarea unor unități de pompieri în mediul rural pentru intervenții în situații de urgență;

b) pentru capacitatea de reziliență în perioade de crize alimentare: investițiile specifice constau în realizarea unor depozite teritoriale pentru asigurarea de hrană, alte bunuri de consum dar și pentru realizarea unor depozite pentru situații de criză de resurse energetice;

Situația contribuției PNRR la consolidarea capacității de reziliență a României este prezentată în tabelul de mai jos, *Tabel 6*:

Tabel 6: Contribuția PNRR la capacitatea de reziliență a României

SPECIFICAȚIE	DOMENIUL DE INTERVENȚIE	PRIORITATEA DE INTERVENȚIE
Creșterea capacității de reziliență în situații de criză medicală și alimentară	Reziliență în perioade de criză	PI50. INVESTIȚII ÎN DEPOZITELE REGIONALE DE ECHIPAMENTE MEDICALE pentru situații de urgență PI51. INVESTIȚII ÎN DEPOZITE REGIONALE DE CEREALE, PRODUSE ALIMENTARE ȘI ALTE BUNURI necesare pe timp de criză

III. Contribuția la reducerea impactului economic și social al crizei: este realizată pe trei căi și anume:

Planul va contribui la reducerea impactului economic și social al crizei prin asigurarea unei creșteri economice pe termen lung

Investițiile și reformele din cadrul PNRR vor contribui la o creștere economică de aprox. un punct procentual din PIB și crearea a aproximativ 20.000 de locuri de muncă pe an.

a) **Ameliorarea/redresarea stării economice a României ca urmare a crizei pandemice:** acest obiectiv este realizat prin următoarele domenii de intervenție: Transport Durabil, Energie și Tranziție Verde, Schimbări Climatice, Eficiență Energetică, Mobilitate Urbană, Regenerare Urbană, Valorificarea Patrimoniului, Competitivitate Economică, Cercetare-Inovare și Digitalizare și are în vedere crearea de locuri de muncă și atragerea de investiții;

b) **Creșterea capacității de reziliență a României:** se realizează prin investiții în consolidarea capacității de reacție și reziliență a României în perioade de criză pandemică și criză alimentară în cadrul Pilonului III: Competitivitate Economică, Digitalizare și Reziliență;

c) **Asigurarea unei creșteri economice pe termen lung:** din prognozele macroeconomice realizate ca urmare a implementării reformelor și investițiilor se constată că, pe perioada implementării PNRR, se va realiza o creștere economică de aproximativ un punct procentual din PIB și se vor crea aproximativ 20.000 de locuri de muncă pe an. Impactul asupra indicatorilor macroeconomici este prezentat în tabelul de mai jos:

Tabel 7: Impactul investițiilor din PNRR asupra indicatorilor macroeconomici

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Medie
STRUCTURA PIB (%)	+1.0	+1.2	+0.8	+1.0	+0.7	+0.6	+0.9%
Construcții (%)	3.1	3.7	3.1	1.9	1.6	1.4	+2.5%
Servicii (%)	0.7	0.9	0.8	0.5	0.5	0.5	+0.6%
Consum privat (%)	0.5	1.2	0.9	1.2	0.7	0.5	+0.8%
Investiții (%)	2.8	3.4	2.7	1.8	1.6	1.4	+2.3%
Export de bunuri și servicii (%)	0.3	0.7	0.8	0.6	0.5	0.4	+0.6%
Import de bunuri și servicii (%)	0.4	1.5	1.7	1.1	0.7	0.5	+1.0%
Valoare fonduri, mld.	€4.95	€6.60	€6.60	€4.95	€4.95	€4.95	

Tranziția verde este susținută prin reforme și investiții în următoarele domenii: transport durabil, schimbări climatice, mediu, eficiență energetică, energie, regenerare și mobilitate urbană.

Din tabelul de mai sus se constată că în urma implementării investițiilor specifice din PNRR, cea mai mare creștere a contribuției la avansul PIB o va avea sectorul de construcții cu un impact de +2,5% în medie pe an și sectorul investițiilor cu un impact de + 2,3% în medie pe an.

IV. Contribuția PNRR la susținerea tranziției verzi și digitale:

PNRR susține tranziția verde și digitală prin următoarele categorii specifice de investiții:

- **Tranziția verde:** este susținută prin **investiții și reforme specifice** în domenii de intervenție precum:

Investiții în transport durabil: prin realizarea de investiții în transportul feroviar și transportul cu metroul și, respectiv

Tranziția digitală este susținută prin investiții în sisteme de inteligență artificială în cadrul infrastructurilor specifice din domeniul transportului durabil, schimbărilor climatice, energiei, mediu, mobilitate și regenerare urbană.

Tranziție digitală va fi realizată prin investiții specifice în domeniul digitalizării IMM-urilor, respectiv rețehnologizări, automatizări și robotizări.

introducerea în normativele tehnice de proiectare a stațiilor de încărcare pentru autovehiculele electrice și actualizarea politicilor tarifare pentru transportul rutier;

Investiții în adaptarea la schimbările climatice: prin realizarea de investiții specifice în amenajări de irigații, amenajări pentru desecare, drenare, amenajări de combatere a eroziunii solului, amenajări pentru combaterea efectelor dăunătoare ale fenomenelor meteo extreme, împăduriri, colectare de torenți pentru combaterea riscului de deșertificare, riscului de înmlăștinire a terenurilor, riscului de eroziune a solului sau combaterea riscului efectelor negative ale fenomenelor extreme;

Investiții în energie și tranziție verde: prin realizarea de investiții în infrastructura energetică care să promoveze tranziția de la energie produsă din combustibili fosili la energie produsă din resurse regenerabile;

Investiții în mediu: prin realizarea de investiții specifice în infrastructura de apă-canalizare, prin asigurarea accesului populației la rețeaua de apă și canalizare și prin investiții în sistemul de colectare a deșeurilor la nivel național;

Investiții în eficiența energetică: prin realizarea de investiții în eficiența energetică a blocurilor de locuințe, clădirilor rezidențiale și a clădirilor publice precum și prin realizarea de investiții în rețele de energie termică pentru livrarea agentului termic la populație, cu scopul de a reduce consumurile energetice, pierderile de energie și a contribui la reducerea emisiilor de CO₂;

Investiții în proiecte de mobilitate urbană și regenerare urbană: prin realizarea de investiții în infrastructuri specifice care să promoveze transportul public în comun de călători, mobilitatea periurbană, precum și în infrastructuri specifice care să îmbunătățească semnificativ standardele de locuit ale populației;

- **Tranziția digitală:** PNRR contribuie la tranziția digitală prin trei tipuri de măsuri și anume:

Prima măsură: este realizată prin aceea că infrastructurile specifice din domeniul transportului durabil, schimbărilor climatice, energie și tranziție verde, mediu, eficiență energetică, mobilitate urbană și regenerare urbană urmează a fi prevăzute cu sisteme de inteligență artificială prin care se vor transmite parametrii tehnici de funcționare/operationalizare a infrastructurilor la diferite centre de comandă pentru a asigura funcționarea optimă a acestora;

A doua măsură: realizarea de investiții specifice în domeniul digitalizării IMM-urilor pentru a asigura rețehnologizarea, automatizarea, robotizarea și trecerea la desfășurarea activităților operaționale și de investiții ale acestora în mediul on-line.

A treia măsură: este asigurată prin alocarea de fonduri pentru activitățile de digitalizare a marilor servicii publice, pentru digitalizarea activităților finanțelor publice, a sănătății, a educației,

a activității sistemului judiciar precum și pentru activitățile specifice de securitate cibernetică.

În tabelul de mai jos sunt prezentate acțiunile specifice de digitalizare:

Tabel 8: Contribuția PNRR la tranziția digitală

SPECIFICAȚIE	DOMENIUL DE INTERVENȚIE	PRIORITATEA DE INTERVENȚIE
Tranziție digitală	Digitalizare	PI45. INVESTIȚII ÎN ECHIPAMENTE/DISPOZITIVE ELECTRONICE NECESARE ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE (inclusiv infrastructura de racord la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților didactice în mediul on-line PI46. INVESTIȚII ÎN ECHIPAMENTE/DISPOZITIVE ELECTRONICE NECESARE ACTIVITĂȚILOR DIN SISTEMUL MEDICAL (inclusiv infrastructura de racord la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line PI47. DIGITALIZARE MFP/ANAF PI48. DIGITALIZAREA SISTEMULUI JUDICIAR PI49. SECURITATEA CIBERNETICĂ MULTIFUNCȚIONALĂ

3. Contribuția la neutralitatea climatică și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Din perspectiva neutralității climatice și a reducerii de emisii de gaze cu efect de seră, PNRR se axează pe obiectivele stabilite de Comisia Europeană privind politica de redresare și reziliență, accentul fiind pus pe **strategia de decarbonizare a Uniunii Europene**, așa numitul Pact Ecologic, care este principalul canal în atingerea obiectivului de neutralitate climatică (zero emisii).

Adaptarea politicilor de finanțare și a proiectelor promovate prin prezentul plan la obiectivele stabilite de Comisia Europeană a ținut cont de potențialul economic, social și de mediu al României, maximizând oportunitățile privind implementarea unor investiții în sectoarele cheie (energie, transport, agricultură, servicii).

PNRR ține cont de recomandările specifice de țară (Mai 2020), pentru România, vizând aspectele relevante în domeniile “fiscal-bugetar, politici sociale și educație, **susținerea procesului de relansare economică** durabilă și administrația publică”. Accentul însă se pune pe obiectivele proprii de redresare economică, combinate cu o ambițioasă politică de reziliență și decarbonizare.

Astfel, **economia verde și digitalizarea** vor avea prioritate în fiecare sector, iar accentul va fi pus pe investiții în modernizarea și eficientizarea infrastructurii existente, sau construirea de infrastructuri noi, nu doar fizice (drumuri, căi ferate), dar și logistice, maximizând în același timp potențialul uman implicat în cercetare și inovare.

PNRR va contribui la familia mare europeană cu **soluții locale privind producerea și folosirea energiilor regenerabile**, obiectiv urmărit

PNRR va contribui la atingerea țintelor privind neutralitatea climatică, precum și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Prin indicatorii stabiliți pentru fiecare domeniu de investiții, componenta de decarbonizare este privită ca elementul cheie în acordarea de fonduri susținând astfel o dezvoltare a unei economii verzi, durabile și inteligente.

atent de către Comisia Europeană, pentru a identifica capacitatea fiecărui Stat Membru în a găsi soluții alternative din punct de vedere energetic, asigurându-și astfel, independența în acest domeniu. Toate aceste provocări iau în calcul aspectele verzi, începând cu tehnologiile aplicate, investițiile implementate, serviciile asigurate etc. Aspectele de creștere sustenabilă primează la nivel local, regional și național, asigurând productivitate și o stabilitate macroeconomică.

Din perspectiva PNRR, domeniile de intervenție propuse contribuie la neutralitatea climatică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră după cum urmează:

Pilonul I: Tranziție verde și schimbări climatice, este cel mai important pilon, fiind prevăzute investiții în infrastructură, care respectă cerințele privind tranziția verde și digitalizarea și cresc reziliența la schimbările climatice. Astfel, cinci domenii de intervenție vor contribui la tranziția verde și schimbările climatice și anume: *transportul durabil, schimbările climatice, mediu, energie și tranziție verde, eficiență energetică*.

Comparând aceste domenii cu cele din Pactul Ecologic European, regăsim:

“Construirea unui viitor pentru Europa cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistent la schimbările climatice”.

Ambiția acestui Pact este de a utiliza **cercetarea și inovarea** pentru a lansa transformările de mediu, sociale și economice necesare pentru a face față provocării climatice, ajutând în același timp UE să se redreseze după pandemia de Covid-19 pentru a-și consolida reziliența și capacitatea de a răspunde la astfel de amenințări noi în viitor. *“Știința, cunoștințele și dovezile - nu situațiile neprevăzute pe termen scurt, în situații de criză - oferă busola pentru trasarea parcursului către economii, societăți și sisteme de guvernare mai reziliente, precum și pentru elaborarea unei noi strategii de creștere ecologică pentru UE, care să îmbrățișeze digitalizarea și să consolideze competitivitatea Europei”* (H2020-LC-GD-2020).

Pilonul II se referă la **servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului**, și are drept scop final accesibilitatea populației la marile servicii publice, îmbunătățirea standardelor de locuit, dar și creșterea calității vieții populației.

Domeniile de investiții cuprind mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local, sănătate, educație.

Contribuția acestui pilon la Pactul Ecologic European este determinată de adaptările profunde în stilurile de viață și comportamentul populației. Cercetarea și inovarea oferă oportunități unice de a adresa și de a explora acțiuni specifice, care vizează îmbunătățirea aspectelor de sănătate și educație, abordând anumite

Planul Național pentru Redresare și Reziliență va contribui la politica de decarbonizare a Europei prin soluții proprii de producere și furnizare a energiei regenerabile în sectoarele cheie, asigurând astfel tranziția către neutralitatea climatică a continentului.

vulnerabilități specifice cetățenilor Europeni, pentru a ne asigura că nimeni nu este lăsat în urmă de tranziție.

Pilonul III atinge competitivitatea economică, digitalizare și reziliență, cu referiri, printre altele, la creșterea aportului activităților de transfer tehnologic pentru obținerea de produse și servicii inovative competitive pe piață. Creșterea competitivității mediului de afaceri și suportul acordat IMM-urilor se îmbină cu digitalizarea activităților la scară largă.

Domeniile de intervenție includ *ecosistemele antreprenoriale, cercetarea și inovarea, digitalizarea serviciilor publice de sănătate și educație și securitate cibernetică, creșterea capacității de reziliență pe timp de criză alimentară și criză pandemică*.

Conformitatea cu Pactul Ecologic European a acestui pilon III este redată de investițiile specifice din fiecare domeniu de intervenție care contribuie la atenuarea vulnerabilităților populației și a mediului de afaceri în perioade de criză economică și medicală.

Prin cei trei piloni, PNRR transferă la scară națională un obiectiv de la nivel european: necesitatea demonstrării fezabilității noilor tehnologii și soluții este esențială în deschiderea drumului către comercializare. Dar experimentarea, inovarea socială și **implicarea cetățenilor** sunt la fel de critice. Preocuparea pentru crearea locurilor de muncă însoțește fiecare măsură care ajută implementării celor 12 domenii ilustrate anterior.

Ambiția Planului Național pentru Redresare și Reziliență este să **contribuie la decarbonizarea Europei prin soluții proprii**, de producere și furnizare cu energii regenerabile în sectoarele cheie, asigurând astfel tranziția către neutralitatea climatică a continentului. Implementarea procesului de decarbonizare va avea particularități locale, accentul fiind pus pe soluții digitale ale orașelor inteligente, dar va trece rapid la abordări regionale, explorând continuu potențialul resurselor energetice locale și a tehnologiilor emergente, punând în evidență potențialul creator național.

Prin indicatorii stabiliți pentru fiecare domeniu de investiții, **componenta de decarbonizare este privită ca elementul cheie** în acordarea de fonduri, susținând astfel dezvoltarea a unei economii verzi, durabile și inteligente. La o primă analiză a potențialului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) se observă că, fără a lua în calcul efectele indirecte de reducere sau fără a face o analiză în detaliu privind toate industriile care sunt afectate pozitiv de prezentul plan, doar din trei industrii (infrastructură, mobilitate urbană și eficiență energetică) potențialul de reducere a emisiilor este de peste **400 ktCO₂eq anual**. Dacă introducem în analiza noastră și agricultura, energia regenerabilă, digitalizarea, tranziția verde etc. se obține un potențial imens de **reducere anuală a GES de minim 900**

Implementarea procesului de decarbonizare va avea particularități locale, accentul fiind pus pe soluții digitale ale orașelor inteligente.

de ktCO_{2eq} anual. Toate aceste estimări au avut la bază datele puse la dispoziție de Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM).

La nivelul ANPM este administrat, drept componentă a domeniului schimbări climatice, Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES); acesta este un instrument cheie care permite:

- Monitorizarea nivelurilor emisiilor și reținerilor istorice de gaze cu efect de seră în acord cu metodologiile și legislația aplicabilă. Astfel, cunoscând evoluția emisiilor și reținerilor istorice, România poate administra în condiții mai bune politicile și măsurile implementate pentru reducerea nivelului emisiilor de gaze cu efect de seră și, respectiv, pentru menținerea/creșterea nivelului reținerilor, în acord cu obligațiile asumate la nivel european și internațional;
- Raportarea elementelor asociate emisiilor și reținerilor istorice de GES, în acord cu obligațiile în domeniu;
- Informarea publicului în privința emisiilor și reținerilor istorice.

Pentru a putea monitoriza și evalua efectele pe care le are implementarea investițiilor din Planul Național pentru Redresare și Reziliență (PNRR) în reducerea emisiilor de GES, au fost stabilite de către ANPM elementele disponibile privind evoluția emisiilor istorice a gazelor cu efect de seră în legătură cu domeniile și intervențiile din Planul Național de Redresare și Reziliență - componenta de investiții (PNRR), după cum urmează:

- elementele parte a INEGES au fost elaborate în acord cu metodologia și regulile de raportare asociate. Astfel, nu în toate cazurile nivelurile de emisii se referă la același domeniu cu cel subiect al PNRR; în aceste cazuri, domeniile/intervențiile din PNRR au fost asociate cu nivelurile de emisii cu specificul cel mai apropiat;
- au fost incluse în Tabelul de mai jos elementele de corespondență între domeniile/intervențiile PNRR și parametrii reflectând nivelul emisiilor din INEGES;

Tabel 9: Elemente de corespondență între domeniile/intervențiile PNRR și parametrii reflectând nivelul emisiilor din INEGES

Domeniul din PNRR	Intervenția din PNRR	Parametrul privind nivelul istoric al emisiilor GES
I1. Transport durabil	PI1. RUTIER: Autostrăzi și drumuri expres (TEN-T) PI2. RUTIER: Variante Ocolitoare și conexiuni municipale reședință de județ la rețeaua TEN-T	Emisii de GES din transportul rutier
I1. Transport durabil	PI3. FERVIAR: investiții în cale ferată PI4. FERVIAR: investiții în material rulant	Emisii de GES din transportul feroviar
I3. Mediu	PI12. INVESTIȚII ÎN SISTEME ALTERNATIVE DE MANAGEMENT APE UZATE menajere pentru aglomerările sub 2000 de locuitori	Emisii de GES din tratarea și evacuarea apelor uzate domestice
I3. Mediu	PI13. INVESTIȚII ÎN SITURI CONTAMINATE, ȘI MANAGEMNTUL DEȘEURILOR pentru a sprijini tranziția	Emisii de GES din depozitarea deșeurilor solide, tratarea biologică a

Domeniul din PNRR	Intervenția din PNRR	Parametrul privind nivelul istoric al emisiilor GES
	către o economie cu emisii zero de carbon, cu impact major asupra unui mediu mai curat;	deșeurilor solide și incinerarea deșeurilor
14. Energie și tranziție verde	PI14. SPRIJIN PENTRU DEZVOLTAREA RET (INVESTIȚII ÎN INELULUI ELECTRIC DE 400 KV AL ROMÂNIEI) PI15. SPRIJIN PENTRU PRODUCȚIA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE, investiții în capacități de producție pentru tranziția de la combustibil solid la combustibil de tranziție, inclusiv investiții în tehnologii verzi pentru sectorul IMM PI16. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE TRANSPORT SI DISTRIBUȚIE A COMBUSTIBILILOR DE TRANZIȚIE și a energiei obținute din surse regenerabile	Emisii de GES asociate Sectorului Energie al INEGES
15. Eficiență energetică și termică	PI17. INVESTIȚII ÎN EFICIENȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR PUBLICE (inclusiv clădiri monumente istorice)	Emisii de GES asociate arderii combustibililor în clădirile din sectorul comercial și instituțional
15. Eficiență energetică și termică	PI18. INVESTIȚII ÎN EFICIENȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR REZIDENȚIALE colective/blocuri de locuințe	Emisii de GES asociate arderii combustibililor în clădirile rezidențiale (în locuințe)
15. Eficiență energetică și termică	PI19. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE ASIGURARE A ENERGIEI TERMICE - Mun. București (inclusiv sisteme de producere a energiei termice în cogenerare, energie regenerabilă) PI20. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE ASIGURARE A ENERGIEI TERMICE - celelalte localități urbane	Emisii din producția publică de electricitate și energie termică
II.1 Mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului	PI21. INVESTIȚII ÎN MOBILITATEA URBANĂ cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului PI22. INVESTIȚII ÎN REGENERAREA URBANĂ: centre istorice, spații publice (inclusiv cele de locuit), parcuri/grădini urbane; PI24. SPRIJINIREA PROGRAMULUI NAȚIONAL MOBILITATE/SMART VILLAGE: servicii publice inteligente de interes local PI25. INVESTIȚII ÎN MOBILITATE DE ACCES PENTRU ZONELE CU PATRIMONIU NATURAL SI CULTURAL: căi de acces, conexiune la utilități edilitare (apă, canalizare, combustibil de tranziție, curent electric), locuri de parcare și alte investiții necesare în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului PI26. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL SI CULTURAL: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice (dacice/romane)/medievale (românești/săsești), castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice PI27. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL DE INTERES NAȚIONAL ȘI CULTURAL aflat în administrarea autorităților publice locale	Emisii de GES din transportul rutier Emisii de GES din transportul feroviar

Investițiile din PNRR, document strategic, au ca scop creșterea capacității de reziliență și dezvoltarea pe termen lung a României.

Planul va finanța investiții în infrastructură de transport, energie și mediu, în mediul de afaceri, în servicii publice digitale, în cercetare și noile tehnologii, precum și în tranziția verde.

4. Concluzii și particularități ale PNRR

Planul Național de Redresare și Reziliență este documentul strategic al României prin care sunt stabilite domeniile de investiții și reformele necesare pentru ameliorarea stării economice la nivel național și creșterea capacității de reziliență a României, cu respectarea condițiilor de tranziție verde și digitalizare pentru asigurarea unei creșteri economice pe termen lung. Planul Național de Redresare și Reziliență are o serie de trăsături specifice și anume:

- Este orientat pe două categorii de reforme: **orizontale** și **verticale**, cu scopul de a îmbunătăți capacitatea de implementare a proiectelor și consolidarea statului de drept prin creșterea accesului cetățenilor la serviciile publice în domeniul justiției;
- Are la bază investiții în infrastructura de transport, schimbări climatice, energie, eficiență energetică, mediu, cu scopul de a ameliora starea economică la nivel național, **dar și de a asigura conectivitatea localităților urbane la rețeaua de transport TEN-T Core & Comprehensive pentru atragerea de investitori, a crea locuri de muncă și a genera creștere economică pe termen lung;**
- Este orientat pe investiții ale mediului de afaceri: rețehnologizare, automatizări industriale, digitalizare și pe investiții care sporesc calitatea produselor și serviciilor obținute de mediul de afaceri și consolidează poziția competitivă a IMM-urilor pe piața europeană;
- Este orientat pe investiții în marile servicii publice: educația și sănătatea respectiv pe realizarea acelor proiecte de infrastructură care determină îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate în interesul populației;
- Este orientat pe elemente de inteligență artificială pentru infrastructura publică: investițiile în infrastructura publică conțin în mod obligatoriu componente inteligente precum: contoare inteligente de măsurare a debitelor, volumelor, presiunilor și/sau sisteme de gestiune inteligentă a transporturilor;
- Este orientat pe tranziția verde: ponderea cea mai mare o dețin investițiile în infrastructura de transport feroviar, metrou, dar și investițiile de mediu, energie verde și eficiență energetică, având drept scop reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă.

Durata de implementare a Planului Național de Redresare și Reziliență este stabilit prin proiectul de regulament al Consiliului Uniunii Europene și al Parlamentului European până în luna august 2026.

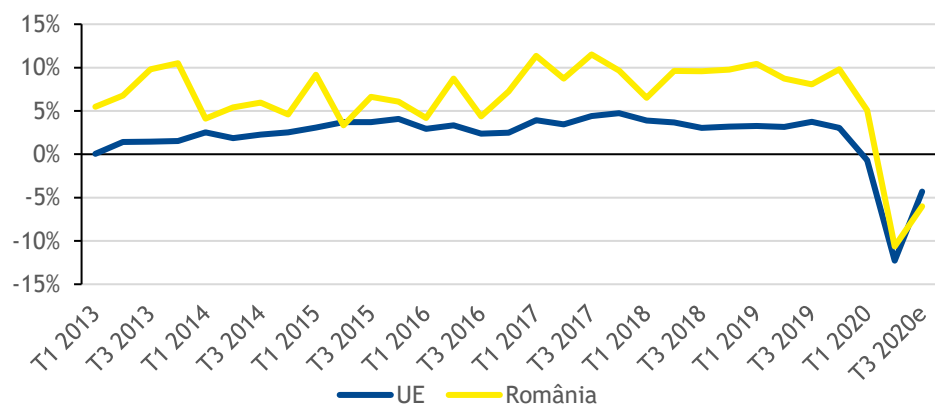
Din suma aferentă granturilor, 70% va fi disponibilă până în 2022, iar restul de 30% se va alocă pe baza unei formule prestabilite (diferită față de cea pentru prima tranșă, urmând a se calcula până la 30 iunie 2022), în funcție evoluțiile macroeconomice la nivelul fiecărei țări. Listele de proiecte predefinite pentru investiții în infrastructură fac obiectul negocierii cu Comisia Europeană și pot fi actualizate pe parcursul negocierilor.

CAPITOLUL II CONTEXT MACROECONOMIC

1. Introducere

Criza economică generată de pandemia de COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra economiei globale, Fondul Monetar Internațional (FMI) estimând că, la nivel global, **economiile dezvoltate vor ajunge la un nivel al Produsului Intern Brut (PIB) anterior crizei cel mai devreme în 2021 (Figura nr. 5)**. Cu toate acestea, incertitudinea generată de evoluția pandemiei în următoarele luni va genera o scădere accentuată a investițiilor în Europa și este de așteptat ca Europa să revină la dinamica creșterii economice din ultimii ani doar în 2025.

Figura nr. 5: Evoluția trimestrială a PIB nominal (Sursa: Eurostat)

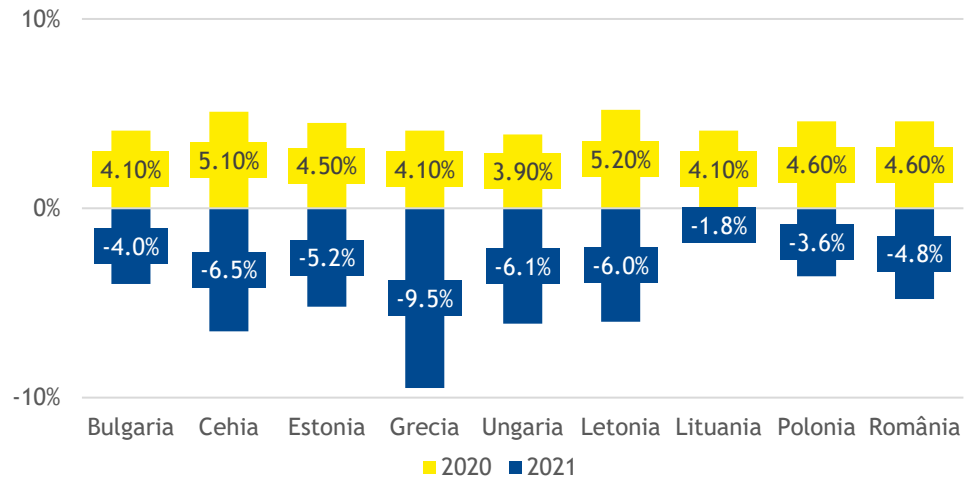
Prin comparație cu țările din Uniunea Europeană, România a fost mai puțin afectată de această criză, dar pandemia a survenit într-un moment inoportun din punct de vedere fiscal și cu un deficit bugetar excesiv la finalul anului 2019, de 4,8%. Între 2016 și 2019, România a avut parte de o creștere economică peste media UE, dar care a fost alimentată de o politică bugetară nesustenabilă și de o creștere accelerată a consumului, în detrimentul investițiilor. Supraîncălzirea economiei în perioada premergătoare crizei a generat o restrângere a spațiului de manevră fiscală a Guvernului: Comisia Europeană estimează că **deficitul bugetar va fi de -10.3% în 2020**, soldul bugetului general putând ajunge la -11.3% în 2021.

Având în vedere contextul macroeconomic global, în care politicile monetare au o eficiență limitată în a redresa economia într-un context de criză, diminuarea impactului pandemiei poate fi realizată în principal prin stimulente fiscale și măsuri de susținere directă. Din cauza deficitului bugetar structural, **România are un spațiu de manevra mai limitat comparativ cu alte state membre UE**, fiind necesare măsuri de reformă fiscală, de digitalizare și de încurajare a conformării voluntare pentru creșterea veniturilor bugetare. Astfel, FMI estimează că România va înregistra o scădere a Produsului Intern Brut de doar 4.8% în 2020, urmată de o creștere de 4.6% în 2021. Estimările Comisiei Europene sunt mai pesimiste, preconizând o

Creșterea îndatorării publice în anii premergători crizei economice limitează capacitatea de reacție și reziliență a României.

scădere de 5.2% în anul curent, urmată de o creștere de doar 3.3% în 2021, în timp ce Comisia Națională de Prognoză estimează o scădere de 3.8% în anul curent, urmată de o creștere de 4.9%. Toate aceste estimări sunt strâns corelate cu capacitatea sistemului medical de a face față evoluției celui de-al doilea val al pandemiei (*Figura nr. 6*).

Figura nr. 6: Impactul crizei COVID-19 în regiune, PIB real, (Sursa: FMI oct. 2020)

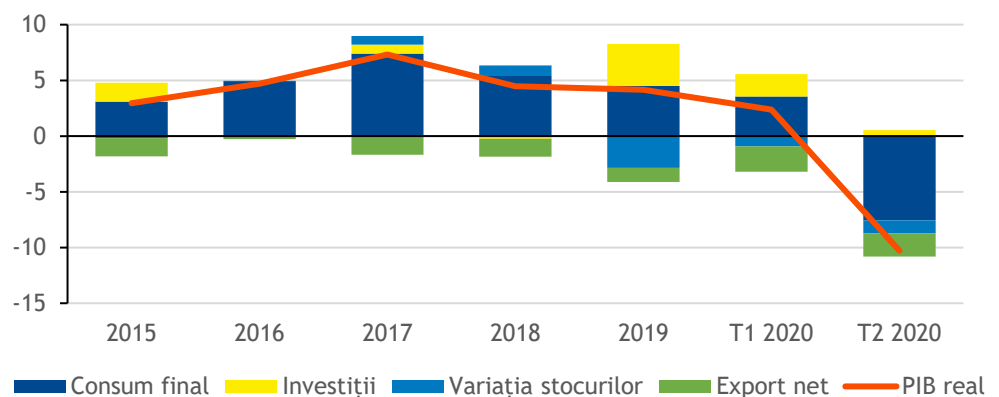

România va trece printr-o perioadă de recesiune mai puțin accentuată ca alte țări din regiune.

Unda de șoc generată de pandemie s-a propagat în România atât la nivelul ofertei - prin limitările logistice determinate de *lockdown* - cât și la nivelul cererii - incertitudinea generată de criză reducând semnificativ nivelul consumului și al investițiilor.

Măsurile restrictive impuse la debutul pandemiei au generat un șoc puternic asupra consumului, în special în sectorul terțiar, dar relaxarea treptată a acestor măsuri în trimestrul al doilea au redus din impactul negativ al consumului. Astfel, economia României a crescut cu 5.6% în al treilea trimestru, reușind să recupereze aproape jumătate din șocul negativ generat de *lockdown*, indicând astfel revenirea treptată a economiei. Investițiile nu au fost afectate semnificativ, formarea brută de capital fix păstrându-și dinamica alertă (13.1% în termeni anuali) și contribuind de asemenea la creșterea PIB și în trimestrul al doilea.

Figura nr. 7: Evoluția cererii, contribuții la creșterea economică, pp (Sursa: BNR)

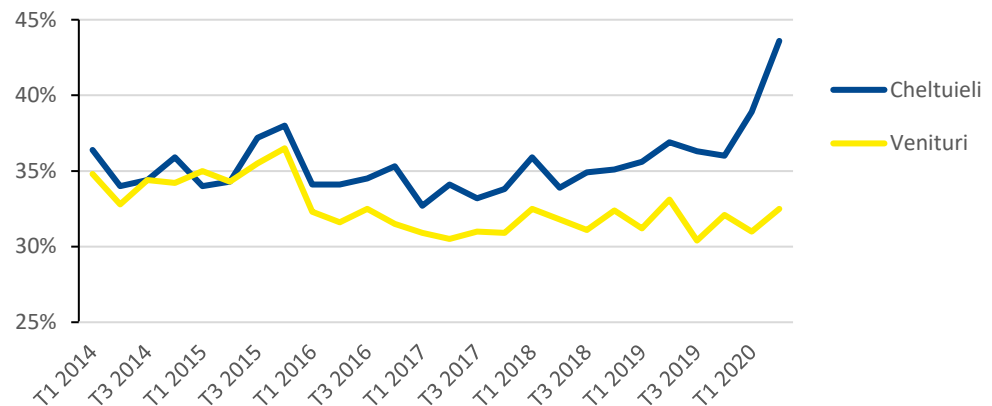

Pe lângă șocul determinat de scăderea cererii interne, economia României a fost afectată în mod semnificativ și de **scăderea nivelului exporturilor nete**. Chiar dacă scăderea inițială a fost determinată de dificultățile logistice generate de pandemie, este de așteptat ca pe termen mediu nivelul exporturilor să scadă pe fondul unei contracții generalizate a comerțului la nivel global.

2. Politica fiscală

Înainte de criza generată de COVID-19, România a avut o creștere economică peste media UE. În 2019, creșterea Produsului Intern Brut a fost de 4.1%, peste media UE de 1.5%. Creșterea accelerată din ultimii ani a fost determinată în principal de **stimularea cererii** printr-o politică de creștere a cheltuielilor bugetare. Politica fiscal-bugetară a ultimilor ani nu s-a bazat pe reducerea poverii fiscale, veniturile bugetare rămânând relativ constante ca procent din PIB, ci pe o creștere susținută a cheltuielilor bugetare (*Figura nr. 8*).

Figura nr. 8: Deficit bugetar - venituri și cheltuieli, % din PIB (Sursa: Eurostat)

Chiar dacă o politică fiscală mai laxă este în continuare fezabilă datorită costurilor relativ reduse ale finanțării, **creșterea cheltuielilor bugetare din perioada 2016-2019 nu a fost sustenabilă**. Creșterea cheltuielilor s-a reflectat în principal în creșterea salariilor din sistemul bugetar și a pensiilor, iar investițiile publice au fost volatile și concentrate către autoritățile locale.

În acest context, Comisia Europeană a atras atenția în Raportul de Convergență din iunie 2020 că România se află într-o poziție periculoasă: **deficitul soldului bugetar este de 3 ori mai mare decât limitele stabilite de UE în Tratatul de la Maastricht**, ajungând la 10.3% în 2020 (luând în calcul creșterea cu 40% a punctului de pensie).

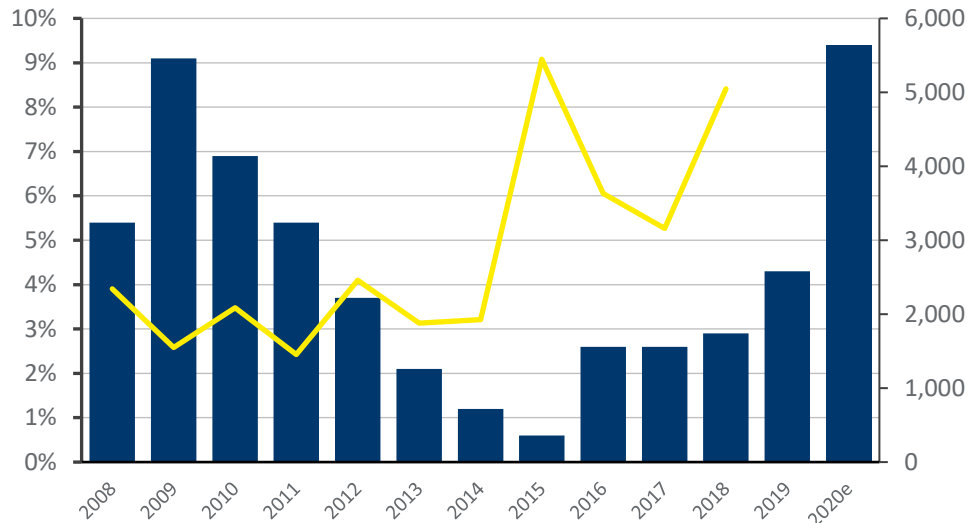
Acest context este agravat și de faptul că, în lipsa unei planificări a cheltuielilor, **împrumuturile din perioada 2018-2019 au fost realizate în condiții defavorabile României** (dobânzi peste media împrumuturilor guvernamentale din regiune), peste costurile de finanțare din 2020. Comisia Europeană estimează că România va plăti în 2021 dobânzi pentru datoria publică în valoare de 1.7% din PIB (*Figura nr. 9*). Chiar dacă datoria publică este estimată de Comisia

România a fost avertizată încă din 2019 de către Comisia Europeană cu privire la derapajele bugetare determinate în principal de evoluția cheltuielilor publice.

Stimulii fiscali oferiți de Guvern au fost similari ca intensitate cu celelalte state membre UE.

Europeană la 60% pentru următorii ani, aceasta va rămâne sub media datoriei guvernamentale din UE (78% din PIB).

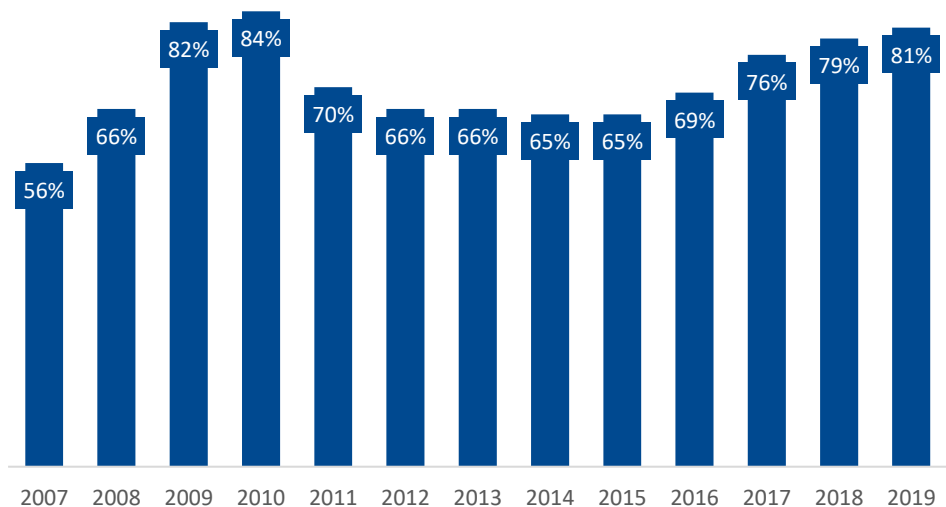
Figura nr. 9: Deficitul bugetar (% PIB), serviciul datoriei publice (mil. EUR, scară dr.), valori estimative pentru anul curent (Sursa: INS)

Cheltuielile neprevăzute generate de criza pandemică și angajamentele anterioare pun presiune pe bugetul de stat, generând deficit.

Cheltuielile bugetare au crescut accelerat în contextul pandemiei de coronavirus. **Cu toate acestea, măsurile de relaxare fiscală sunt justificate în contextul unei recesiuni în anul 2020**, iar creșterea cheltuielilor este similară cu cea a statelor membre UE. Povara fiscală anterioară poate însă pune presiune pe buget în cazul în care măsurile de susținere a economiei se vor întinde și pe parcursul anului 2021. De exemplu, în urma primului val al pandemiei, deficitul bugetar mediu al statelor din zona Euro a fost de 8.9%, în linie cu cel al României, cu toate că statele din vestul Europei au fost afectate mai puternic de pandemie, zona Euro înregistrând o scădere medie a PIB aproape dublă față de cea a României.

Figura nr. 10: Cheltuielile publice rigide sunt în creștere, pensii și salarii din administrația publică vs. venituri fiscale și contribuții sociale (Sursa: INS)

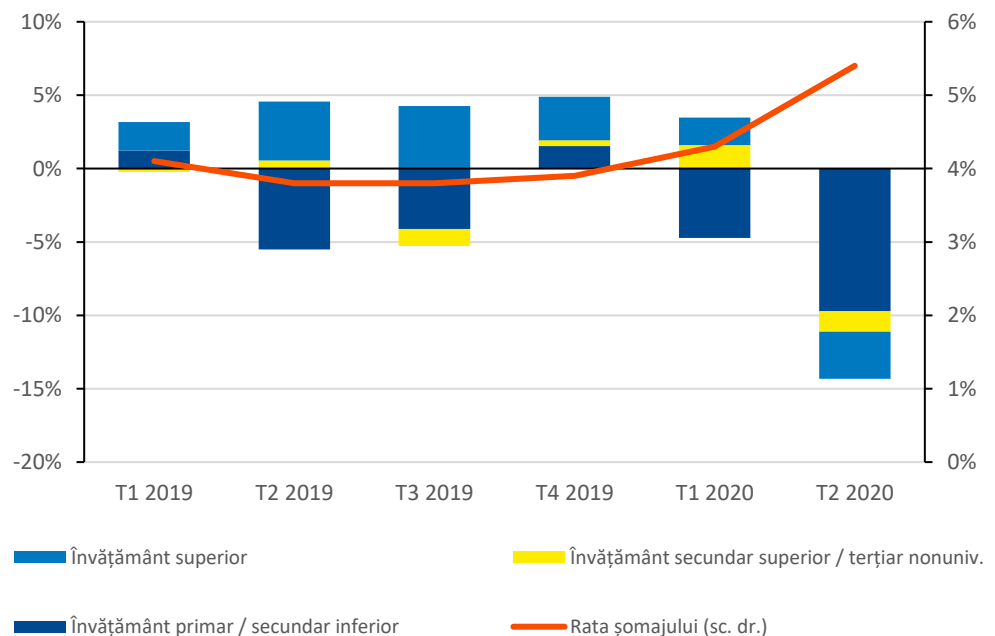
3. Piața muncii

Pandemia a modificat și dinamica pieței muncii, ce a înregistrat în luna martie prima scădere a numărului de salariați, după 8 ani de creșteri neîntrerupte. Scăderea a fost moderată, de doar 1.1%, iar stimulentele oferite de Guvern au diminuat impactul crizei asupra angajaților.

Rata șomajului - 5.2% în septembrie 2020 - a scăzut față de luna anterioară și se află sub media Uniunii Europene de 7.4%. De altfel, răspunsul prompt al Uniunii Europene a redus semnificativ impactul social al pandemiei, spre deosebire de alte regiuni afectate semnificativ de noul coronavirus (în SUA, șomajul a crescut de la 4.4% la 14.7% în decurs de o lună).

Menținerea acestui echilibru depinde de spațiul fiscal pe care România îl are - peste 1,4 milion de salariați au beneficiat de scheme de sprijin din partea Guvernului. **Extinderea recesiunii pe o perioadă lungă poate periclita capacitatea României de a acționa eficient pentru a diminua impactul social al crizei, în special în contextul în care criza a afectat în principal angajații slab calificați, iar numărul de șomeri recenți a crescut în al doilea trimestru al anului curent (Figura nr. 11).** Un semnal pozitiv este dat de modificările legislative recente, ce facilitează schemele de lucru cu program flexibil. Astfel de mecanisme permit angajatorilor să evite disponibilizările, reducând astfel din povara fiscală a Guvernului. Aceste modificări sunt cu atât mai benefice cu cât proporția angajaților ce lucrează în prezent în scheme cu program redus este relativ scăzută în România (15.3%, comparat cu 47.8% - Franța, 26,9% - Germania).

Figura nr. 11: Variația numărului de angajați; rata șomajului (scala din dreapta), neajustate sezonier (Sursa: Eurostat)

România are în continuare una din cele mai reduse rate ale șomajului față de media din UE.

Piața muncii a fost afectată în mică măsură în ultimul an, pe fondul creșterilor salariale, a cererii mari și a ofertei limitate de angajați pre-criză.

Dinamica salarială va juca un rol important în redresarea consumului și ieșirea din recesiune. În ultimii ani, pe fondul creșterilor salariale din sistemul bugetar, și salariile din mediul privat au înregistrat creșteri, trend care va trebui menținut și în anii următori.

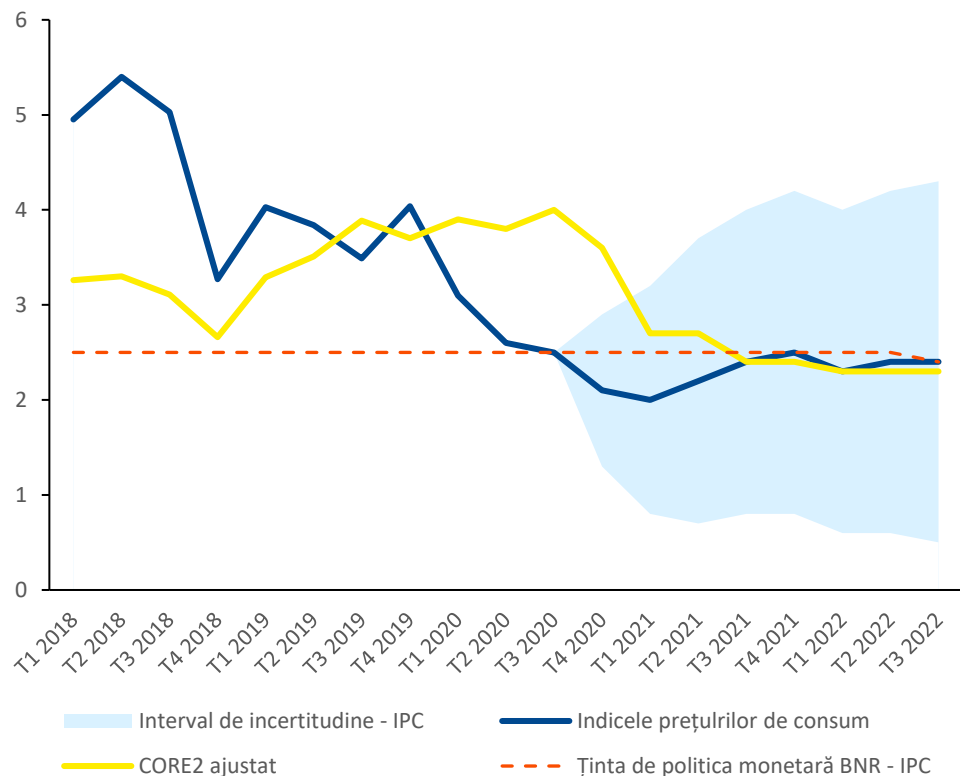
4. Politica monetară

După ce **supraîncălzirea economiei în ultimii ani a determinat o creștere semnificativă a inflației** - aceasta atingând 5.4% în al doilea trimestru din 2018 - criza curentă a determinat stabilizarea prețurilor, Banca Națională a României (BNR) estimând că inflația se va menține în limitele țintei de politică monetară pentru următorii ani.

Pentru a atenua șocul generat de pandemie, Banca Națională a redus în mai 2020 rata dobânzii de politică monetară cu 0.25 puncte procentuale pentru a doua oară în acest an și a accelerat operațiunile *repo* și cumpărarea de titluri de stat pe piața secundară. Aceste decizii au crescut nivelul de lichiditate pe piețele monetare.

BNR are însă un spațiu de manevră limitat, **capacitatea de acțiune fiindu-i diminuată de ratele scăzute ale dobânzilor** (dobânda de politică monetară este de doar 1.5%) care au persistat la acest nivel după criza economică din 2009. Astfel, deciziile de politică monetară nu pot avea un impact major în restabilirea creditării, ce ar putea facilita o recuperare organică mai pronunțată din recesiunea generată de pandemie (*Figura nr. 12*).

Figura nr. 12: Inflația are o traiectorie stabilă, indici ai inflației, % (Sursa: BNR)

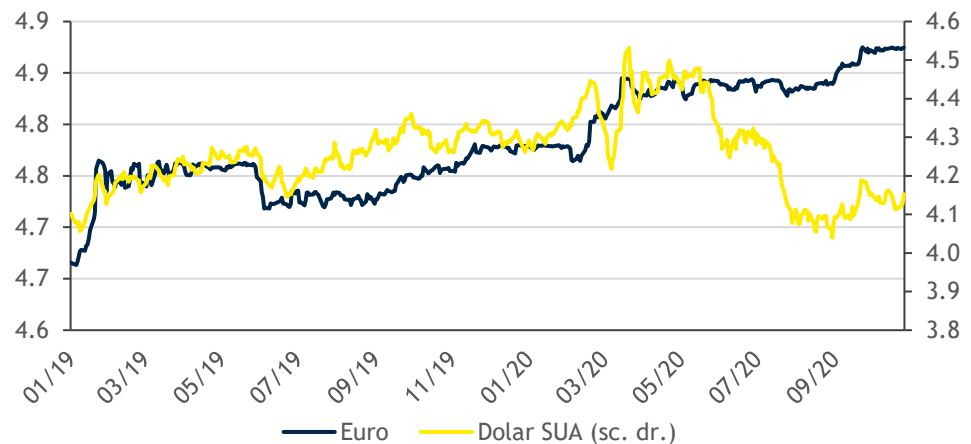

Stabilitatea prețurilor nu reprezintă o problemă pe termen mediu la nivel național.

Politicile monetare elaborate de BNR au o eficiență limitată datorată problemelor structurale ale economiei.

Moneda națională și-a menținut în ultima perioadă **trendul de depreciere față de Euro**, în contextul crizei generate de pandemie (*Figura nr. 13*). Leul are o evoluție similară cu cea a monedelor din regiune. Spre deosebire însă de alte monede din regiune, ale căror țări urmăresc o intrare mai rapidă în zona Euro, Leul nu face parte din mecanismul de stabilire a ratelor de schimb relative la Euro (*Exchange Rate Mechanism II*), ceea ce îi oferă Băncii Centrale o pârghie în plus de stabilizare macroeconomică.

Figura nr. 13: Rata de schimb valutar, USD RON (Sursa: BNR)

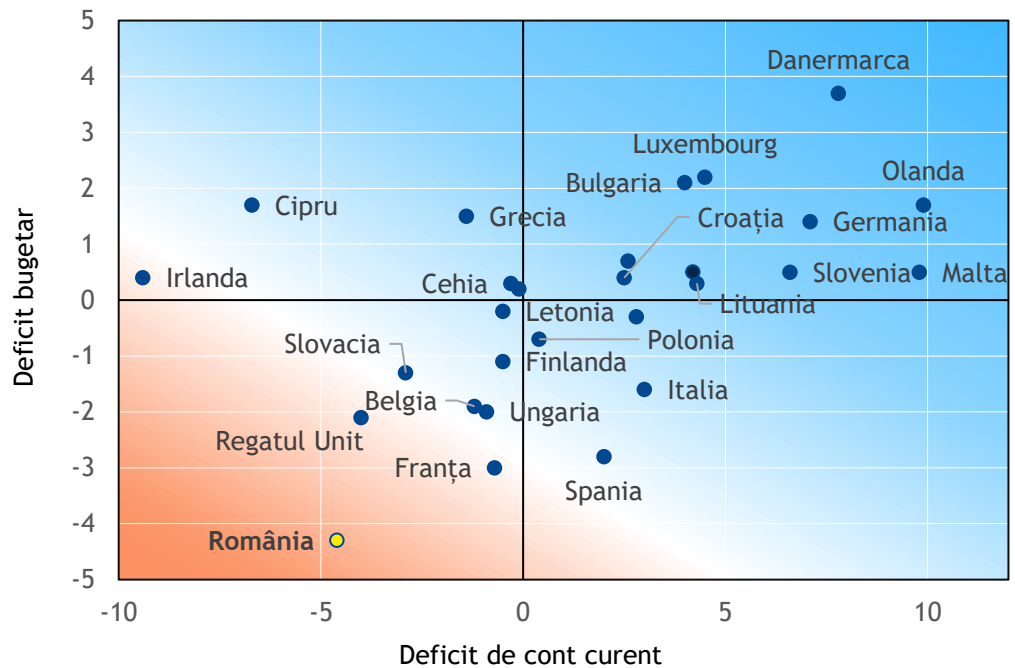

Creșterea deficitului de cont curent din perioada 2018-2019 datorată în principal unui deficit bugetar ridicat, a scăzut reziliența economiei țării în fața crizei și a redus capacitatea de finanțare a acesteia. România se afla într-o poziție critică încă dinaintea crizei, înregistrând cel mai mare deficit de sold bugetar din UE ca procent din PIB, în timp ce valoarea deficitului de cont curent era depășită doar de Cipru și Irlanda. Deficitul de cont curent a fost crescut pe fondul balanței comerciale negative (exporturi mult mai puține comparativ cu importurile) și a capacității reduse a țării în anii anteriori de atrage investiții străine. **Politica pro-ciclică dusă de guvernele anterioare în anii premergători crizei a crescut atât deficitul bugetar, cât și deficitul de cont curent**, deoarece creșterea accelerată a consumului s-a reflectat într-un nivel mai crescut al importurilor.

Chiar dacă devalorizarea monedei naționale a frânat într-o anumită măsură evoluția negativă a deficitului de cont curent, prin modificarea prețurilor relative ale importurilor și exporturilor, BNR avertizează că acest proces nu poate remedia problema pe termen mediu. Deficitele gemene sunt cauzate și de probleme structurale ale României, și pot afecta semnificativ capacitatea de finanțare a țării. În 2020, pe fondul crizei, se așteaptă o reducere mai pronunțată a exportului de bunuri (-10,5%) comparativ cu cea a importurilor (-7,2%), ceea ce va conduce la **adâncirea deficitului balanței comerciale până la 18,3 miliarde lei** (*Figura nr. 14*).

Reziliența României în fața crizelor economice este diminuată de creșterea concomitentă a deficitelor bugetare și de cont curent.

Figura nr. 14: Situația deficitelor gemene a statelor UE, % din PIB 2019 (Sursa: ES)

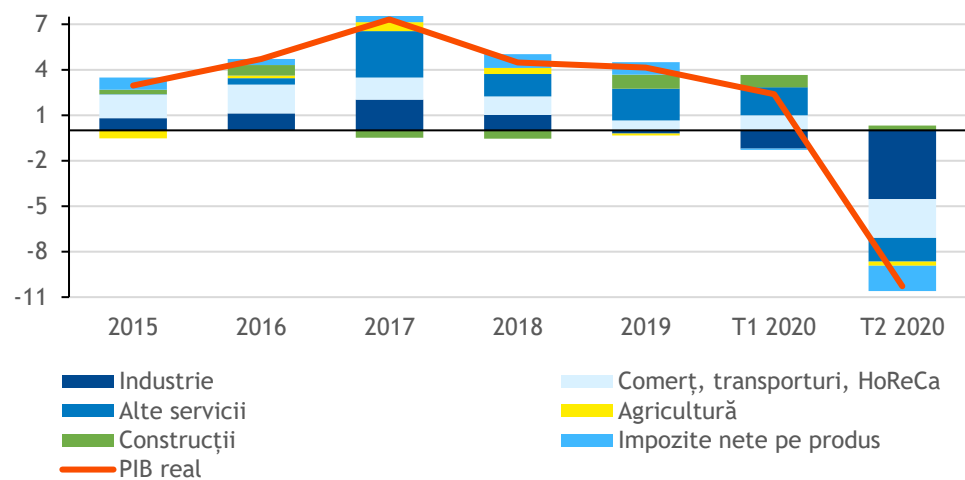

5. Analiză sectorială

Șocul determinat de criza pandemică a afectat în mod inegal economia.

În lipsa unor reforme structurale ample, creșterea economică din ultimul deceniu a fost determinată în principal de creșterea puternică a sectorului terțiar, în special în zonele urbane, împreună cu dezvoltarea unor subramuri industriale care au beneficiat de infrastructura necesară. În 2019, creșterea economică a fost impulsionată de investițiile determinate de accelerarea dezvoltării lucrărilor în construcții (Figura nr. 15).

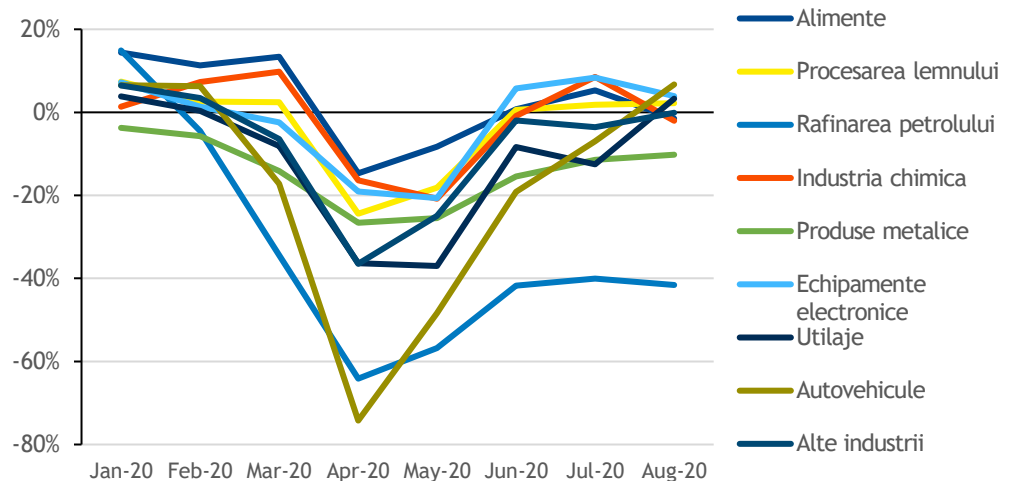
Figura nr. 15: Contribuția sectorială a creșterii economice, contribuții la creșterea PIB, pp (Sursa: BNR)

Șocul generat de pandemie a afectat în mod disproporționat sectorul de servicii (transport, logistică și HoReCa, în mod particular), dar a redus semnificativ și producția industrială în T2, pe fondul cererii

externe reduse. Evoluțiile indică revenirea producției industriale spre cotele de la începutul anului. La nivelul PIB-ului, de altfel, impactul cel mai mare al primului val pandemic a fost resimțit prin prisma reducerii producției industriale (Figura nr. 16).

Figura nr. 16: Evoluția cifrei de afaceri în principalele ramuri industriale, creștere anuală (Sursa: Eurostat)

5.1. Agricultură

Principala problemă a sectorului agricol este **productivitatea scăzută** - agricultura reprezintă 5% din PIB-ul României, deși în sectorul agricol sunt angrenați 22% din salariați (cu forme legale). Lipsa infrastructurii agricole (sisteme de irigații, lanțuri de distribuție) îngreunează dezvoltarea de IMM-uri în domeniu și nu facilitează producerea pe scară largă a bunurilor cu valoare adăugată mare.

Deși pandemia nu va reduce în mod drastic cererea în domeniul agricol, este de așteptat ca agricultura să aibă un impact negativ asupra PIB-ului în 2020, datorită **secetei pedologice accentuate** care s-a manifestat în majoritatea zonelor agricole din România în ultima perioadă. Pentru a contracara efectele secetei, au fost acordate ajutoare în valoare de 833 mil. lei. Astfel, în primul trimestru, sectorul agricol a înregistrat o scădere de 6.7% comparativ cu primul trimestru din 2019.

5.2. Industrie

Producția industrială și-a revenit după șocul generat de măsurile de lockdown din al doilea trimestru.

În contextul infrastructurii deficitare și a necorelării dintre sistemul educațional și nevoile de pe piața muncii, sectorul industrial din România (23% din PIB) a avut contribuții relativ modeste la creșterea economică încă din 2019. Principalele ramuri ale industriei care au crescut susținut în ultimii ani sunt cele producătoare de componente pentru autovehicule, produse petroliere rafinate și produse metalice. În 2020, în ciuda scăderii accentuate a producției industriale în contextul primului val pandemic, Economist Intelligence Unit estimează că **sectorul industrial va fi principalul contribuitor la creșterea economică, majoritatea ramurilor industriale**

redresându-se după șocul din luna aprilie a anului curent. Comisia Națională de Prognoză estimează că industria va contribui cu 1.6 puncte procentuale la creșterea PIB în 2021.

Cu toate acestea, producția industrială a scăzut în prima jumătate a anului 2020, în special în ramura producătoare de componente auto. Incertitudinea generată de criză a redus semnificativ cererea pe piața de autoturisme, ceea ce s-a reflectat și în nivelul mai scăzut de producție al principalilor jucători de pe piața locală (Dacia, Ford). Exporturile de mașini și echipamente pentru transport, ramură care deține aproape 50% din totalul exporturilor, s-au redus cu 16,1%. În T3 s-a constatat o creștere a contribuției producției industriale la PIB datorată producției industriale din ramuri economice precum componente auto, producție alimentară, echipamente electronice ș.a.m.d., la niveluri similare celor din 2019, așa cum rezultă și din *Figura nr. 16*.

5.3. Construcții

Sectorul construcțiilor - 7% din PIB - a evoluat în ultimul deceniu pe fondul creșterii cererii imobiliare, creștere datorată parțial programelor guvernamentale de stimulare a creditării imobiliare („Prima Casă”). Evoluția pozitivă a domeniului a fost ajutată și de facilitățile fiscale pentru angajații existenți, ce au redus numărul de muncitori informali în acest domeniu.

Incetitudinea generată de criză nu a produs efecte asupra sectorului construcțiilor, cu excepția perioadei de *lockdown*. Evoluția comparativă cu cea de anul trecut a fost susținută de ritmul accelerat al investițiilor publice și de creșterea plafonului de creditare cu garanția statului prin programul Noua Casă la 140.000 euro pentru locuințe noi. Cu toate acestea, **numărul de angajați în construcții a scăzut cu 13% în al doilea trimestru al anului curent**, comparativ cu finele anului 2019. Conform prognozei CNSP, sectorul construcțiilor va avea o contribuție pozitivă de 0,4% la PIB.

5.4. Energie

Sectorul energetic și-a menținut aportul la PIB în ultimii ani, în ciuda problemelor ridicate de lipsa investițiilor în infrastructură. România își acoperă din surse interne 37% din necesarul de petrol și 80% din cel de gaz. Producția energiei electrice - 42% derivată din surse regenerabile - este în ușoară scădere, în special din cauza neefectuării la timp a re tehnologizărilor producătorilor de energie termoelectrică.

Șocul generat de pandemie a afectat sectorul energetic prin intermediul a două canale principale: **Scăderea producției industriale** a determinat și o scădere semnificativă a cererii pentru energie în lunile martie-mai, iar **prăbușirea cotației internaționale a petrolului** în luna aprilie a avut un impact semnificativ asupra industriei petroliere, principalii actori de pe piața anunțând reduceri semnificative ale investițiilor.

Investițiile publice în infrastructură vor determina o evoluție favorabilă a sectoarelor energetic și de construcții.

Industria energetică are un potențial de creștere pe termen mediu, determinat atât de existența unor **resurse de combustibil fosil neexploatate în largul Mării Negre** (chiar dacă incoerența politicilor publice din domeniu au redus apetitul investitorilor și au încetinit dezvoltarea unor proiecte de infrastructură importante, cum ar fi BRUA), cât și de posibilitatea **creșterii producției de energie din resurse regenerabile**, care este necesară pentru atingerea nivelului de decarbonizare impus de UE.

5.5. Servicii

Sectorul de servicii a fost unul din motoarele creșterii economice din ultimii ani, în special prin prisma unor industrii ce au adus un nivel crescut de valoare adăugată (**industria IT a contribuit, în medie, cu 12% la PIB în ultimii ani**).

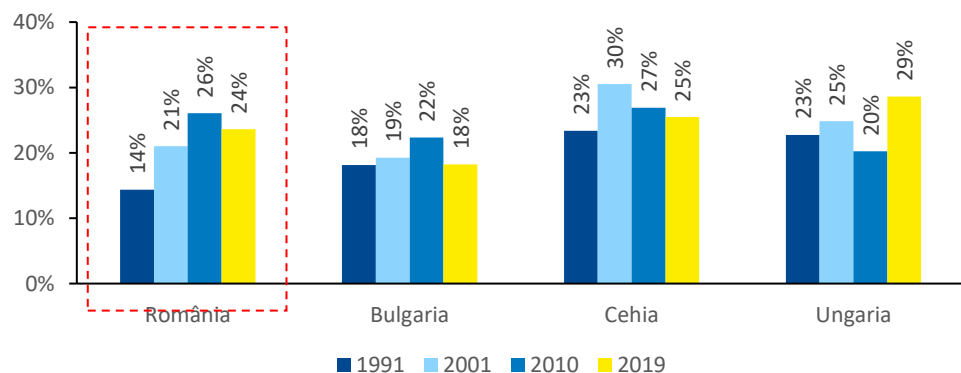
Pandemia a avut un impact mixt în sectorul terțiar: industrii ce au avut posibilitatea să ajusteze modul de lucru al angajaților nu a fost grav afectate, în timp ce domenii precum comerțul sau HoReCa au resimțit un impact major. Astfel, scăderea pronunțată în zona serviciilor pentru populație - de 26.3% comparativ cu 2019 - a fost balansată de menținerea tendinței de creștere din sectorul IT - creștere de 12.4% și o contribuție la evoluția PIB de 0.7 puncte procentuale.

6. Perspective macroeconomice pe termen mediu

În ciuda șocului generat de pandemia de coronavirus, pe termen mediu **România își va menține trendul de convergență cu economiile mai dezvoltate din Uniunea Europeană**, susținut de un nivel de creștere economică mai ridicat.

Abilitatea României de a avea o creștere economică susținută depinde de capacitatea de a crește stocul de capital utilizat în economie (*Figura nr. 17*). Chiar dacă a depășit un decalaj istoric semnificativ, România are în continuare un nivel al investițiilor redus, iar majoritatea investițiilor străine directe sunt concentrate în regiunea București-Ilfov.

Figura nr. 17: Nivelul investițiilor în regiune, formarea brută de capital fix, % PIB (Sursa: Eurostat)

Dezvoltarea macroeconomică pe termen mediu este strâns legată de creșterea volumului de investiții și îmbunătățirea perfecționării capitalului uman.

Lipsa capitalului uman pregătit duce la productivitatea scăzută a factorilor de producție. Coroborat cu infrastructura deficitară, ISD rămân la un nivel scăzut în regiune și în special în România.

Nivelul scăzut al investițiilor se reflectă în **productivitatea scăzută a factorilor de producție în România**. Există diferențe semnificative de productivitate între regiuni, iar un raport recent al Băncii Mondiale a identificat o creștere importantă a diferențelor intra-industriale de productivitate, nu doar între diferite ramuri ale economiei. Acest lucru sugerează că există probleme structurale, cum ar fi lipsa infrastructurii, care nu permit unor regiuni, sau a IMM-urilor să se dezvolte sustenabil.

Nu în ultimul rând, dezvoltarea economică depinde în mod direct și de **capacitatea statului de a crește nivelul de capital uman specializat**, determinat în momentul de față de sistemul educațional neincluziv, lipsa corelării sistemului educațional cu nevoile de pe piața muncii, și cu numărul mare de tineri ce emigrează.

7. Impactul fondurilor alocate în cadrul mecanismului de redresare și reziliență

Pentru a analiza impactul fondurilor alocate în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență s-a luat în considerare bugetul estimat în valoare de 33,009 mld. Euro (în prețuri curente), distribuite pe ani după cum urmează:

Tabel 10: Distribuția procentuală a sumelor alocate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență

Indicator	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Distribuție procentuală pe ani, în funcție de cash-flow-ul estimat	15%	20%	20%	15%	15%	15%

Pentru a estima impactul fondurilor alocate în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență s-a luat în considerare modelul de previziune macroeconomică HEROM, care clasifică impactul fondurilor pe trei categorii mari și anume: **investiții în infrastructură, sprijin direct și cheltuieli destinate îmbunătățirii capitalului uman**. Sumarul analizei detaliate poate fi regăsit la *Anexa 1*.

Efectele pozitive asupra economiei românești se reflectă în îmbunătățiri suplimentare ale creșterii economice. Ca urmare a implementării priorităților de investiții cu ajutorul fondurilor externe în cadrul PNRR, se estimează un **efect adițional total asupra creșterii economice de circa 1 punct procentual**, în medie, în fiecare an al perioadei 2021-2026. Alocarea propusă este una echilibrată deoarece evită șocul pe piața muncii în primii ani ca urmare a limitării ofertei de forță de muncă, piața muncii fiind parțial tensionată în prezent cu un deficit de personal calificat.

Impactul maxim pe creșterea PIB apare în anul 2022, o accelerare cu 1,2 puncte procentuale, urmând apoi un impact mai redus ca urmare a efectului de bază (0,8 pp) și încă o majorare a dinamicii PIB cu 1 punct procentual în anul 2024.

CNSP a realizat o analiză de impact a fondurilor din PNRR asupra componentelor PIB, pentru a cuantifica efectele directe ale investițiilor.

Tabel 11: Impactul fondurilor PNRR alocate asupra componentelor PIB (Sursa: CNSP)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Medie
STRUCTURA PIB	+1.0	+1.2	+0.8	+1.0	+0.7	+0.6	+0.9%
Construcții	3.1	3.7	3.1	1.9	1.6	1.4	+2.5%
Servicii	0.7	0.9	0.8	0.5	0.5	0.5	+0.6%
Consum privat	0.5	1.2	0.9	1.2	0.7	0.5	+0.8%
Investiții	2.8	3.4	2.7	1.8	1.6	1.4	+2.3%
Export de bunuri și servicii	0.3	0.7	0.8	0.6	0.5	0.4	+0.6%
Import de bunuri și servicii	0.4	1.5	1.7	1.1	0.7	0.5	+1.0%
Valoare fonduri, mld. Eur	4.95	6.60	6.60	4.95	4.95	4.95	

PIB va fi majorat cu 1 punct procentual, în medie în fiecare an al perioadei de implementare, cel mai mare impact regăsindu-se în domeniul construcțiilor. Capitalul fix format va suferi o creștere importantă comparată cu anii anteriori.

În ultimii doi ani ai perioadei de implementare, impactul se diminuează ca urmare a structurii anuale a alocărilor, precum și a efectului de bază.

În privința investițiilor realizate în economie (formarea brută de capital fix) impactul pe termen mediu este estimat la o creștere reală suplimentară cu **2,3 puncte procentuale**, din import și din producția internă. Considerând că efectul fondurilor externe nerambursabile este multiplicator pe investiții, dar având și un impact indirect asupra consumului prin creșterea veniturilor salariale, **se estimează accelerarea consumului privat în medie anuală cu circa 0,8 puncte procentuale și a importurilor cu 1 punct procentual.**

Creșterea suplimentară a exporturilor de bunuri și servicii este relativ redusă (0,6 pp), explicată în principal de faptul că investițiile, mai ales cele în infrastructură, au nevoie de o perioadă de timp mai lungă pentru a produce efecte semnificative asupra competitivității produselor și serviciilor unei economii.

Impactul pe termen mediu asupra ocupării forței de muncă este ridicat, întrucât pe metodologia ILO, se creează aproximativ 20 de mii de locuri de muncă în fiecare an.

Astfel, pe întreaga perioadă de implementare a Mecanismului de Redresare și Reziliență se estimează că se vor crea aproximativ 120.000 de locuri de muncă rezultate fie din derularea proiectelor de investiții publice, fie din implementarea granturilor alocate pentru mediul de afaceri, atât prin efectul direct la investițiilor, cât și prin cele indirecte.

CAPITOLUL III REFORME ORIZONTALE

Reformele orizontale sunt parte a Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) alături de reformele sectoriale specifice fiecărui domeniu de investiții și cuprind acele categorii de reforme care își propun drept obiectiv general îmbunătățirea performanțelor generale ale Statului în diferite domenii precum: finanțe publice, piața muncii, consolidarea capacității de implementare a proiectelor la beneficiari, consolidarea statului de drept sau îmbunătățirea cadrului legislativ al achizițiilor publice.

Reformele orizontale sunt reforme care se implementează prin structurile organizatorice specializate ale Statului, cu efecte pe termen lung, care se pun în aplicare de regulă prin acte normative aprobate de autoritățile deliberative la nivel central și au drept scop așa cum s-a menționat, îmbunătățirea performanțelor pentru serviciile publice destinate populației.

1. Reforma și sustenabilitatea finanțelor publice

Sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung, consolidarea conformării fiscale și a colectării impozitelor, finanțarea sustenabilă a cheltuielilor publice sunt câteva din obiectivele avute în vedere pentru reforma finanțelor publice, precum și pentru sustenabilitatea fiscală a României.

Conceptul promovat în cadrul PNRR în **domeniul finanțelor publice prin reformă** este de finanțe publice sustenabile, fiscalitate stabilă și predictibilă și bugetare ecologică.

Reforma finanțelor publice va asigura sustenabilitatea finanțării cheltuielilor bugetului de stat, cu respectarea constrângerilor impuse de Uniunea Europeană.

FINANȚE PUBLICE SUSTENABILE, FISCALITATE STABILĂ ȘI PREDICTIBILĂ ȘI BUGETARE ECOLOGICĂ

Reformele care vor fi avute în vedere în domeniul finanțelor publice și a fiscalității pentru a implementa conceptul de mai sus au în vedere:

- *Consolidarea conformității fiscale și a colectării impozitelor*, în special prin reducerea decalajului față de nivelul european de colectare a TVA prin digitalizarea activităților de stabilire, colectare și urmărire a executării silită pentru creanțele bugetare;
- *Introducerea bugetării participative la nivelul autorităților publice locale*, pentru a stimula co-participarea contribuabililor/beneficiarilor la procesul decizional al finanțării de proiecte de investiții publice care corespund nevoilor identificate la nivelul comunităților locale;
- *Introducerea bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării ecologice* pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări

climatice și mediu, în conformitate cu Reglementările la nivel European;

- *Evaluarea cheltuielilor publice post-COVID și conformitatea alinierii cheltuielilor la tranziția ecologică și digitalizare pentru a asigura ameliorarea stării economice a României și sustenabilitatea finanțelor publice, în contextul susținerii unei creșteri economice pe termen lung;*

2. Reforma privind piața muncii și politicile sociale

Reformele specifice pieței muncii și politicile sociale au drept scop flexibilizarea pieței muncii, în acord cu cerințele specifice pieței pentru a asigura integrarea tuturor categoriilor de forță de muncă:

PIAȚA MUNCII FLEXIBILĂ ȘI POLITICI SOCIALE ADECVATE

Reformele propuse în domeniul pieței muncii și a politicilor sociale cuprind:

- *Dezvoltarea unui mecanism specific de identificare, mobilizare și sprijin pentru persoanele inactive bazat pe servicii educaționale și sociale integrate, în acord cu noile orientări ale Comisiei Europene privind Garanțiile pentru Tineri;*
- Actualizarea cadrului legal privind dialogul social cu scopul de a crește implicarea partenerilor sociali în elaborarea politicilor și strategiilor publice;
- Îmbunătățirea colaborării între sectorul public și privat pentru furnizarea serviciilor sociale la nivel local pentru extinderea gradului de acoperire, externalizarea și creșterea calității serviciilor sociale prestate;
- Elaborarea și aprobarea unei politici publice privind locuințele sociale destinate comunităților marginalizate din mediul urban și rural pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale comunităților marginalizate;
- *Dezvoltarea unui sistem sustenabil privind îngrijirea la domiciliu pentru persoanele vârstnice și asigurarea de servicii sociale adecvate în concordanță cu tendințele demografice actuale.*

3. Reforma privind consolidarea capacității de implementare a proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile

Reformele în domeniul consolidării capacității de implementare a proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile au drept scop îmbunătățirea cadrului instituțional de implementare a proiectelor pentru a asigura atât un nivel ridicat al absorbției de fonduri europene dar și pentru a asigura implementarea proiectelor

Reforma pieței muncii este orientată către măsuri de sprijinire a persoanelor inactive și finanțarea politicilor sociale, care au în vedere inclusiv îngrijirea la domiciliu a persoanelor vârstnice.

care fac obiectul contractelor de finanțare astfel încât să se creeze un sistem flexibil de implementare, transparent și debirocratizat:

SISTEM FLEXIBIL DE IMPLEMENTARE TRANSPARENT ȘI DEBIROCRATIZAT

Reformele propuse în domeniul consolidării capacității de implementare a proiectelor cuprind:

Reforma privind consolidarea capacității de implementare a proiectelor de către beneficiare are în vedere flexibilizarea și eficientizarea implementării proiectelor de investiții publice.

- Crearea unui cadru flexibil, transparent, simplificat și debirocratizat de implementare a fondurilor externe nerambursabile prin elaborarea și aprobarea CODULUI FONDURILOR EUROPENE care se va implementa începând cu perioada de programare 2021-2027 și va sta la baza noului sistem de management și control al fondurilor europene alocate României;
- Descentralizarea mecanismului de implementare a investițiilor publice cu finanțare din fonduri externe nerambursabile mai ales pentru marii beneficiari de proiecte cum sunt: Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale (CNAIR) dar și a companiei de administrare a infrastructurii feroviare C.N. C.F.R. S.A. prin introducerea în mecanismele de implementare a structurilor teritoriale ale marilor beneficiari precum și a autorităților publice locale, a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sau a structurilor partenoriale dintre acestea;
- Consolidarea rolului autorităților publice județene în implementarea de proiecte de investiții publice în parteneriat cu alte instituții publice și/sau autorități publice locale pentru a asigura implementarea proiectelor de dezvoltare la nivel județean, respectiv pentru coordonarea dezvoltării urbane și economice la nivel județean astfel încât să se asigure o dezvoltare echilibrată pentru unitățile administrativ-teritoriale;
- Consolidarea rolului Agențiilor de Dezvoltare Regională prin continuarea procesului de descentralizare a deciziei pentru implementarea programelor de dezvoltare regională la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a României precum și îmbunătățirea cadrului instituțional al implementării proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile la nivel regional;
- Crearea unui cadru de monitorizare a proiectelor de investiții strategice ale României prin înființarea Unității Centralizate de Management și Urmărire Proiecte Strategice, cu scopul de a identifica din timp blocajele care apar în implementarea proiectelor de infrastructură, a monitoriza mobilizarea pe șantiere, a progreselor realizate precum și pentru a asigura încadrarea în graficele de execuție ale contractelor de execuție lucrări;
- *Crearea cadrului instituțional pentru structurile organizatorice implicate în implementarea proiectelor:* unități de implementare,

companii de proiect, structuri partenoriale etc., precum și a cadrului instituțional necesar pentru formarea, angajarea de experți în cadrul unităților de implementare a proiectelor, inclusiv pentru sistemul de stimulente în funcție de performanța implementării proiectelor aplicat pentru implementarea proiectelor;

- *Crearea cadrului instituțional și legal pentru formarea administratorilor de granturi care în baza contractelor de finanțare încheiate cu autoritățile de management ale programelor operaționale ar urma să gestioneze pe bază de criterii de performanță fonduri externe nerambursabile destinate unor proiecte de interes major în diferite domenii precum: dezvoltare regională, digitalizare, resurse umane etc.*

4. Reforma privind îmbunătățirea controlului calității actului administrativ la nivel instituțional și îmbunătățirea eficacității și calității procesului decizional în administrația publică

Controlul calității actului administrativ are în vedere analiza impactului pe care deciziile la nivelul administrației publice centrale îl au în din punct de vedere economic și social asupra mediului de afaceri, societății civile, precum și a influențelor pe care le generează în dinamica fenomenelor macroeconomice.

CALITATEA ACTULUI ADMINISTRATIV. IMPACT ECONOMIC-SOCIAL

În acest sens, la nivelul administrației publice centrale:

- Se va elabora și aproba cadrul instituțional necesar înființării unei structuri inter-ministeriale pentru analiza impactului economic și social al actelor normative adoptate, mai ales a celor din domeniul finanțelor publice, fondurilor europene, economiei, energiei, administrației publice, sănătate, educație precum și a altor domenii considerate strategice la nivel național. Calitatea procesului decizional din perspectiva impactului economic și social va aduce îmbunătățiri considerabile asupra performanței, dar și asupra consecințelor pe care le au deciziile adoptate la nivelul administrației publice centrale.

5. Reforma procesului de achiziții publice

Procedurile de achiziție publică sunt o componentă esențială a întregului proces de implementare a proiectelor de investiții publice reprezentând cel mai adesea un obstacol consumator de timp pentru beneficiarii finanțărilor. În acest sens reforma în domeniul achizițiilor publice își propune drept scop să realizeze un sistem flexibil de achiziții publice, transparent și facil.

SISTEM DE ACHIZIȚII PUBLICE FLEXIBIL, TRANSPARENT ȘI FACIL

Principalele categorii de reforme propuse în domeniul achizițiilor publice cu respectarea Directivelor Uniunii Europene sunt:

Reforma privind achizițiile publice are în vedere elaborarea Codului Achizițiilor Publice, înființarea Tribunalului de Contencios Achiziții Publice și digitalizarea activităților specifice a procedurilor de achiziție publică.

- Elaborarea și aprobarea *Codului Achizițiilor Publice* pentru a asigura punerea în aplicare unitară a Directivelor Uniunii Europene privind achizițiile publice dar și pentru a asigura simplificarea procedurilor de achiziții publice, transparentizarea dar și crearea unui mecanism instituțional de derulare operativă a procedurilor de achiziție publică de către autoritățile contractante;
- Îmbunătățirea cadrului legal pentru soluționarea contestațiilor introduse în contencios-administrativ de către ofertanții care participă la procedurile de achiziție publică organizate de autoritățile contractante prin înființarea în structurile instanțelor de judecată a Tribunalului de Contencios Achiziții Publice Regionale, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, care au drept scop soluționarea cu celeritate a acțiunilor introduse de către reclamanți privind contestarea procedurilor de achiziții publice;
- *Digitalizarea întregului proces de exercitare a controlului ex-ante desfășurat de Agenția Națională de Achiziții Publice* prin intermediul structurilor organizatorice inclusiv pentru emiterea avizelor de conformitate a procedurilor în format digital dar și pentru înlocuirea controalelor efectuate prin inspecție la fața locului cu controale ex-ante exercitate în mediul on-line;
- Actualizarea/modificarea/aprobarea cadrului legal pentru simplificarea și dezvoltarea unui catalog electronic pentru procedurile de achiziție publică simplificate, cu respectarea Directivelor Uniunii Europene pentru a asigura derularea operativă a acestor proceduri de către autoritățile contractante;
- Crearea unor structuri organizatorice în cadrul Autorităților de Management ale Programelor Operaționale pentru a sprijini metodologic beneficiarii finali de fonduri externe nerambursabile în procesul de achiziții publice precum și pentru a evita aplicarea unor corecții financiare în implementarea procedurilor de achiziție publică;
- Crearea cadrului legal și a sistemului de stimulente pentru a consolida capacitatea beneficiarilor de a implementa procedurile de achiziție publică, respectiv pentru a selecta și angaja pe bază de contract individual de muncă experți în afara organigramei necesari pentru implementarea procedurilor de achiziție publică;

6. Reforma privind consolidarea statului de drept

Consolidarea Statului de Drept și înfăptuirea actului de justiție este scopul reformei pentru a asigura lupta continuă și susținută cu corupția respectiv pentru a asigura înfăptuirea actului de justiție cu

respectarea normelor europene, a recomandărilor organismelor europene instituite prin rapoartele MCV, jurisprudența CEDO, în domeniu:

CONSOLIDAREA STATULUI DE DREPT ÎN ACORD CU NORMELE EUROPENE

Pentru realizarea acestui scop sunt propuse următoarele reforme:

- Revizuirea legilor justiției publicate în dezbatere publică până pe data de 31 martie 2021 cu următoarele obiective:

Profesionalizarea procesului de selecție a magistraților;

Eliminarea schemei de pensionare anticipată a magistraților;

Întărirea principiului independenței procurorilor în activitatea judiciară;

Eliminarea restricțiilor care privesc libertatea de exprimare a magistraților;

Eliminarea rolului actual al Ministerului Finanțelor Publice în contextul procedurii de răspundere materială a magistraților pentru erori judiciare;

Modificarea, respectiv lărgirea competenței de judecată a judecătorilor stagiari, în acord cu realitățile din sistemul judiciar și nivelul acestora de instrucție;

Revenirea la normele care consacrau accesul în funcția de judecător la Înalta Curte prin concurs, urmărindu-se, astfel, creșterea profesionalismului și a transparenței, precum și a obiectivității procesului decizional;

Creșterea rolului Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte în procedurile de delegare;

Desființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție;

Reglementarea detaliată a motivelor de revocare, precum și procedura de revocare a procurorilor numiți în cadrul DNA și DIICOT;

Reafirmarea rolului constituțional al CSM, acela de garant al independenței justiției, și Reformarea sistemului de alegere a membrilor judecători și procurori ai CSM;

Extinderea sferei titularilor acțiunii disciplinare în materia răspunderii disciplinare a magistraților;

- *Consolidarea cadrului instituțional de punere în aplicare a legii privind confiscarea averilor dobândite ilicit* cunoscută cu denumirea de confiscare extinsă pentru situațiile în care persoana condamnată a dobândit avere prin orice mijloace altele decât cele legale;

Reforma privind consolidarea statului de drept are în vedere armonizarea procesului legislativ cu normele Uniunii Europene.

- *Elaborarea și aprobarea Codului Incompatibilităților și a Conflictului de Interese* pentru a asigura consolidarea activităților desfășurate în sectorul public, a asigura transparentizarea și înfăptuirea serviciilor publice în interesul cetățenilor;
- Modernizarea și extinderea capacității administrative și operaționale a Agenției Naționale pentru Administrarea Bunurilor provenite din Infrațiuni ("ANABI");
- Reforma Codului Penal și a Codului de Procedură Penală;
- Extinderea și consolidarea capacității instituționale, inclusiv prin mijloace tehnice, a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA și DIICOT de a investiga fenomenul infracțional prin mijloace tehnice;
- *Extinderea și consolidarea unităților de parchet* de a investiga corupția, crima organizată, traficul de persoane, traficul de minori, infracțiunile la adresa integrității vieții sexuale, pornografia infantilă, criminalitatea informatică;
- *Digitalizarea* Ministerului Justiției, a instituțiilor subordonate, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor de judecată, a Curții Constituționale, a Ministerului Public, respectiv a unităților de parchet.

CAPITOLUL IV DOMENII DE INTERVENȚIE PROPUSE ÎN CADRUL PNRR

1. Transport durabil

1.1. Elemente de context

Criza pandemică a subliniat nevoia regândirii lanțurilor valorice, crescând importanța infrastructurii rutiere și feroviare robuste pe care România o deține.

Pandemia de COVID-19 a **destabilizat lanțurile valorice globale și regionale**. Distanțarea socială impusă și incertitudinea rezolvării crizei epidemiologice provoacă o **scădere semnificativă a cererii de mărfuri**, în timp ce lanțurile valorice preiau șocul economic, în special în țările furnizoare de bunuri și servicii. Pe de altă parte, **incertitudinea ofertei s-a accentuat**, din cauza întreruperilor semnificative ale lanțurilor valorice cauzate de autoizolare, închiderea temporară sau permanentă a activității unor furnizori și introducerea restricțiilor la frontieră. Întreruperile apărute în sectorul logistic au dus la întreruperi în furnizarea de bunuri către mai multe țări.

Accesibilitatea și conectivitatea pentru infrastructura de transport sunt două elemente determinante pentru **dezvoltarea economică și socială**, astfel încât investițiile în infrastructura de transport continuă să fie relevante, fiind promovate cu prioritate. În ceea ce privește domeniul Transport, România se află sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent *European Transport and Infrastructure Scoreboard (2019)*. Astfel, România se situa în 2018 **pe ultimul loc la calitatea drumurilor (cu un scor de 2,96)**, fiind situată sub media europeană și la eficiența serviciilor de cale ferată (3.06). În acest context, definitivarea Rețelei Transeuropene de Transport (TEN-T Core & TEN-T Comprehensive) până în 2030, respectiv 2050, reprezintă un angajament puternic al UE, cu un rol esențial în **garantarea bunei funcționări a pieței unice și păstrarea competitivității la nivel global**.

Infrastructura de transport contribuie la dezvoltarea economică și socială prin consolidarea poziției geopolitice a României în regiune, precum și prin facilitarea comerțului și investițiilor.

Evoluțiile recente au arătat că sectorul de transport nu se constituie doar ca un vector de sprijin al celorlalte domenii, ci contribuie, atât la aspectele de reziliență ale unei economii, cât și la potențialul de **revenire accelerată** în urma unor evenimente cu un impact negativ de amploare. Astfel, modernizarea infrastructurilor din România, în special a celei rutiere, feroviare și de metrou devine prioritară între proiectele de investiții ale României.

România, prin așezarea sa geografică, își poate consolida poziția de **important nod de trafic european pentru pasageri și mărfuri**, facilitând **conectivitatea** în toată Europa Centrală, Marea Neagră și zona Caucaziano-Caspică.

Prin urmare, este necesară concentrarea eforturilor ca prin intermediul PNRR să se consolideze sprijinul financiar alocat în cadrul Politicii de Coeziune pentru infrastructura de transport.

1.2. Viziunea strategică în domeniul transportului durabil

Realizarea unei infrastructuri de transport, parte din rețeaua de transport transeuropeană (TEN-T CORE & COMPREHENSIVE), în acord cu cerințele privind tranziția verde și digitalizarea pentru asigurarea conectivității localităților urbane, reducerea timpilor de deplasare în trafic, asigurarea transportului în condiții de siguranță, precum și viteze de deplasare în trafic conform standardelor europene.

1.3. Obiectivul general

Obiectivul general este dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport în mod sustenabil, bazat pe tranziția verde și digitalizare.

Pentru dezvoltarea sectorului de transport al țării, obiectivul general îl reprezintă **dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport într-un mod durabil, prietenos cu mediul, sigur și adaptat noilor tehnologii, inclusiv cele de digitalizare**, ca precondiție pentru o dezvoltare economică sustenabilă și o creștere a capacității de reziliență în perioade de criză.

Sectorul de transport reprezintă o condiție *sine qua non* a integrării europene, rețelele de transport interconectate fiind absolut necesare în asigurarea competitivității pieței unice europene și creșterii nivelului de trai al cetățenilor. Finanțarea acestui domeniu în cadrul PNRR constituie o prioritate din perspectiva contextului dificil pe care îl traversăm, o rețea de transport sustenabilă reprezentând un pilon de sprijin și relansare pentru toate sectoarele economiei, prin reducerea timpilor de tranzit, scăderea costurilor de transport, stimulând formarea de capital.

Se prefigurează astfel creșterea nevoii de finanțare pentru **realizarea rețelelor de transport transeuropene TEN-T**, îmbunătățirea legăturilor/conectivității la acestea, creșterea mobilității la nivel național, regional, urban și transfrontalier, optimizarea traficului, siguranța pasagerilor, a mărfurilor și calitatea în ansamblu a serviciilor oferite.

1.4. Provocările domeniului de transport

Principalele provocări identificate în domeniul transporturilor sunt:

- Infrastructură de transport subdimensionată, depreciată, care generează blocaje în trafic și diminuări semnificative ale vitezei optime de deplasare;
- Slaba conectivitate a localităților urbane la rețelele de transport, cu precădere la cea transeuropeană;
- Infrastructură de transport în care opțiunile de deplasare, preponderent sub forma drumurilor cu o bandă pe sens, contribuie la creșterea efectelor poluante asupra mediului înconjurător și la numărul mare de accidente înregistrate în trafic;
- Lipsa unor sisteme informatice adecvate de management al traficului.

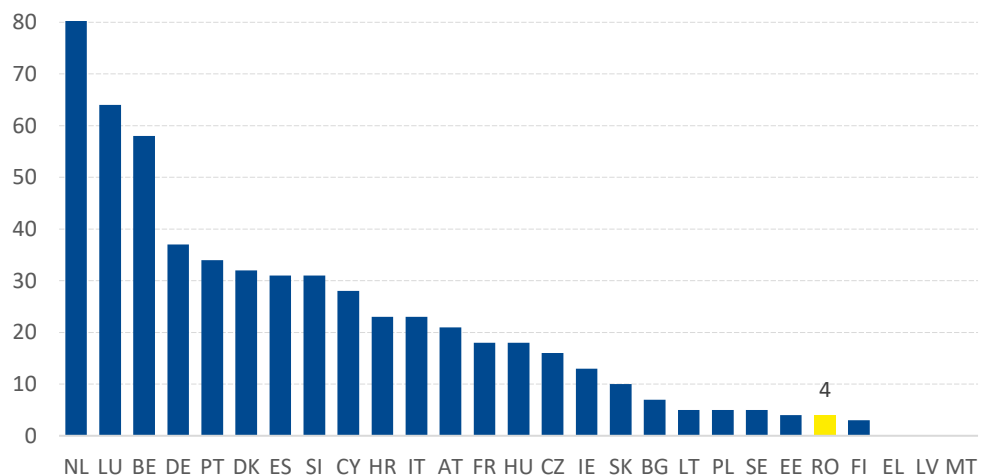
Infrastructura de transport subdimensionată, conectivitatea redusă, lipsa sistemelor de gestiune a traficului și materialul rulant învechit reprezintă principalele provocări în transporturi.

Elementele de analiză care au stat la baza identificării celor 4 provocări, prezentate mai sus, pot fi rezumate după cum urmează:

1.4.1. Infrastructura rutieră

Conform Raportului Forumul Economic 2019, România se situează pe locul 119 din 141 de țări analizate prin prisma calității infrastructurii rutiere. România se situează pe ultimul loc în Europa în ceea ce privește numărul de km de autostradă la 100.000 de locuitori (*Figura nr. 18*), la nivelul anului 2019, **848,12 km din lungimea rețelei de transport rutier de interes național de 17.091 km fiind la nivel de autostradă, respectiv un procent de 4,96% din totalul rețelei de transport.** De asemenea, densitatea de autostrăzi din România este una din cele mai mici la nivel european, raportată la suprafață.

Figura nr. 18: Kilometri de autostradă per mia de kilometri pătrați, 2018 (Sursa: Eurostat)

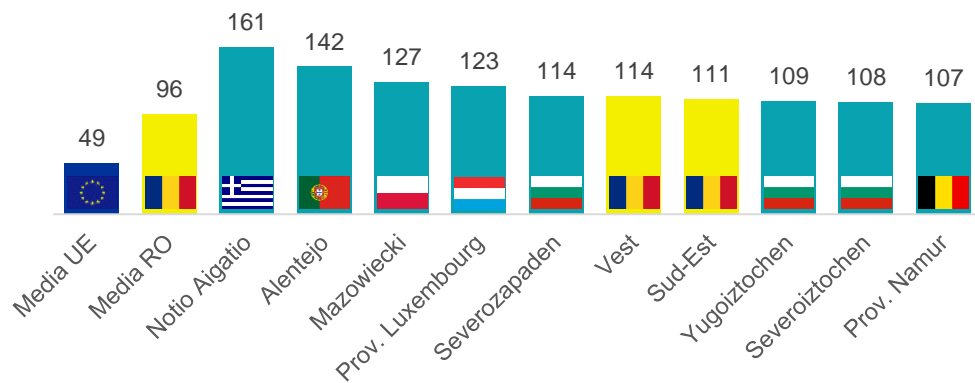

Infrastructura rutieră a României are în majoritate o bandă pe sens, iar rețeaua de autostrăzi este subdimensionată, conducând la accidente rutiere grave și întârzieri în trafic.

Accesul la coridoarele vest-, est- și sud-europene, este îngreunat și limitat de **capacitatea de circulație și calitatea redusă a infrastructurii de transport din România**, limitând, astfel, libera circulație a mărfurilor și persoanelor și diminuând posibilitățile de creștere ale traficului internațional de mărfuri sau călători care tranzitează România. Potrivit Raportului de Competitivitate Globală al *World Economic Forum* pentru anul 2018, România este pe ultimul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește investițiile în calitatea drumurilor și infrastructura existentă, cu un scor de 2.96 din 7.

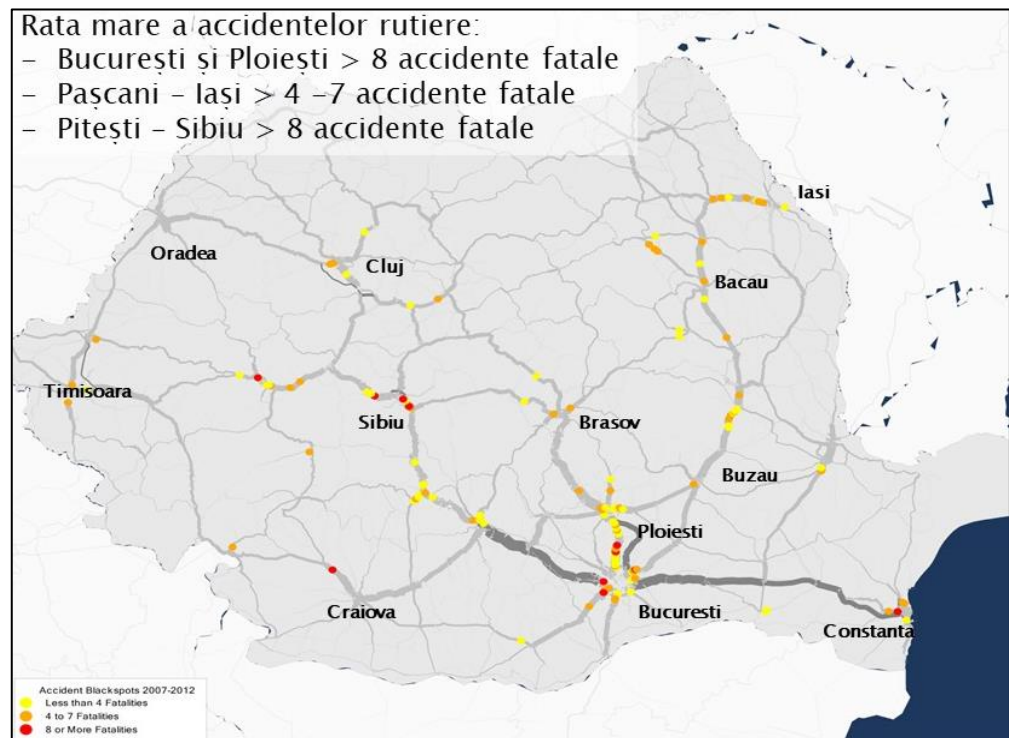
România prezintă cea mai ridicată rată a accidentelor rutiere din Statele Membre. Rata mortalității generate de accidentele rutiere este extrem de ridicată, România înregistrând un număr de 96 fatalități/1 mil. locuitori față de media UE de 49 fatalități/1 mil. locuitori în 2018 (*Figura nr. 19*). Deși numărul accidentelor fatale a scăzut în 2018 cu 4,3% față de anul precedent, de la 1.951 decese la 1.867, România se situează în continuare pe primul loc din UE la numărul de accidente grave.

Figura nr. 19: Numărul accidentelor per 1 milion de locuitori, 2018 (Sursa: Eurostat)

Drumurile cu o singură bandă pe sens sunt recunoscute ca fiind cele mai periculoase, după cum rezultă din studiile recente efectuate de EuroRAP, care concluzionează că în Europa riscul de incidență a accidentelor pentru drumurile cu o singură bandă pe sens este **de patru ori mai mare decât pentru autostrăzi**. De asemenea, acest lucru reiese și din statisticile locale, care reflectă un risc semnificativ mai mare pentru drumurile cu o singură bandă pe sens. În cazul drumurilor naționale există un risc de peste șase ori mai mare decât pentru autostrăzi și de peste trei ori mai mare în cazul în care se iau în calcul doar drumurile naționale din zonele interurbane. În prezent, aproximativ 90% din rețeaua națională este reprezentat de drumurile cu o singură bandă, ceea ce contribuie la numărul mare de accidente, precum și la costuri economice ridicate asociate acestora (Figura nr. 20).

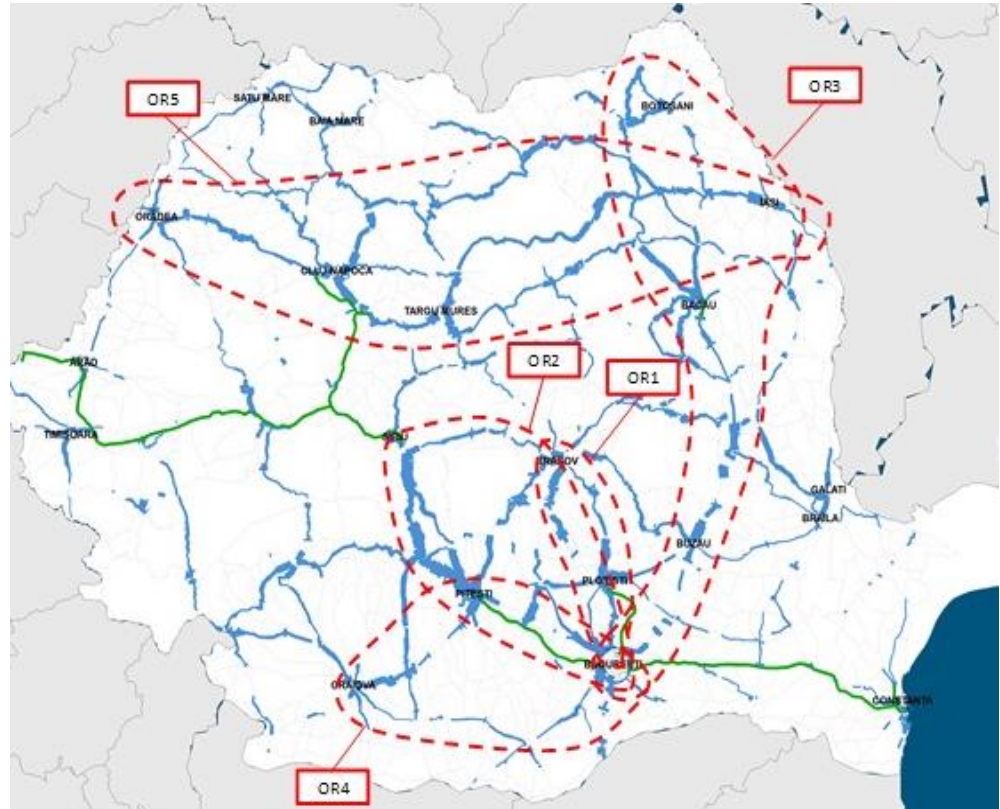
Figura nr. 20: Rata accidentelor în lungul drumurilor naționale (Sursa: MPGT)

Numărul mare de accidente și timpii mari de tranzit fac rețeaua rutieră a României neatractivă, afectând turismul, investițiile străine și calitatea vieții.

Timpii de deplasare în trafic sunt calculați ca diferența dintre timpul țintă și timpul real actual înmulțit cu volumul de vehicule. Timpii de deplasare sunt ridicați de-a lungul rețelei de transport (Figura nr. 21).

Figura nr. 21: Harta timpilor de întârziere în trafic (Sursa: MPGT)

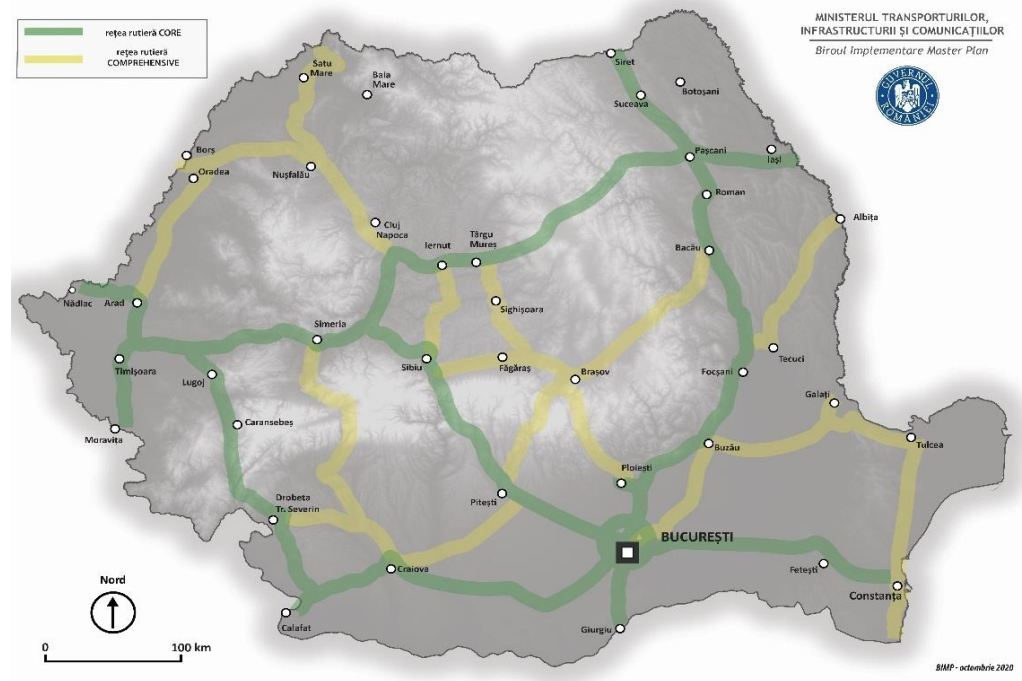
Capacitatea insuficientă a infrastructurii de transport limitează circulația mărfurilor și comerțul. Dezvoltarea orașelor influențează capacitatea de transport pe drumurile naționale.

Mai mult, capacitatea insuficientă a rețelei de infrastructură a limitat posibilitatea de preluare a creșterii traficului de mărfuri și călători în zonele intens circulate și, în special, la intrările în marile orașe, ceea ce a condus la creșterea numărului de ambuteiaje și la înrăutățirea parametrilor de calitate ai transportului și nerealizarea obiectivelor impuse prin regulamentele europene (Figura nr. 22).

Schimbările rapide la nivelul dezvoltării urbane au condus la dezvoltarea zonelor rezidențiale și comerciale și la extinderea spațiului intravilan, integrând drumurile naționale în rețeaua stradală a localităților pe lungimi de zeci de kilometri, cu consecințe directe asupra parametrilor de exploatare și siguranță pe care trebuie să-i ofere drumurile naționale.

Figura nr. 22: Harta TEN-T Core și Comprehensive coridor rutier (Sursa: MTIC)

Dezvoltarea infrastructurii rutiere de transport este esențială pentru dezvoltarea oricărei țări, atât prin impactul direct pe care îl are asupra circulației persoanelor, a mărfurilor și comerțului, cât și pentru facilitarea oportunităților de dezvoltare a altor domenii și componente descrise în cadrul PNRR.

Prin alinierea caracteristicilor viitoarelor proiecte de autostradă la noile cerințe europene referitoare la tranziția către o economie verde, reziliență la schimbări climatice și digitalizare, impactul generat de astfel de investiții este asociat unui nivel redus de emisii de gaze cu efect de seră față de infrastructura de transport existentă.

Mai mult decât atât, prin utilizarea de materiale de construcție ecoeficiente (covoare asfaltice cu capacitate de absorbție de emisii, iluminatul și sistemele de monitorizare alimentate prin surse de energie regenerabilă) consumul total de emisii generate de exploatarea investițiilor poate fi redus cu până la 30%.

Ținând seama de potențialul materialelor ecologice, precum și a capacității de preluare a traficului de pe arterele secundare de circulație se consideră că prin implementarea măsurilor menționate anterior, se poate obține o reducere anuală a emisiilor GES de aproximativ 182 kt_{CO2eq}.

Deși valorile de trafic vor crește în viitor, emisiile de poluanți rezultate din circulația auto vor scădea ca rezultat al creșterii vitezei de circulație, al fluidizării traficului, al îmbunătățirii performanțelor motoarelor termice (noi norme EURO din ce în ce mai restrictive) și al creșterii ponderii autovehiculelor hibride și electrice în ansamblul parcului auto al României.

Dezvoltarea infrastructurii rutiere trebuie corelată cu dezvoltarea infrastructurii feroviare, prin încurajarea măsurilor propuse în strategia națională privind măsuri strategice pentru creșterea eficienței energetice în transportul feroviar, cu efect indirect de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Pentru a accentua efectul pozitiv adus de investițiile în infrastructura rutieră în scopul reducerii gazelor cu efect de seră, prin PNRR se încurajează măsurile propuse în strategia națională în ceea ce privește tranziția unui procent ridicat de transport mărfuri din sistemul rutier în cel feroviar.

1.4.2. Infrastructura feroviară

La 31 decembrie 2019, **lungimea simplă a liniilor electrificate de cale ferată în exploatare era de 4.029 km**, reprezentând 37,4% din rețeaua de căi ferate în exploatare. În 2019, numai 407 km din rețeaua primară erau modernizați și recepționați situați pe coridorul Rin-Dunăre (București - Constanța 225 km, București - Predeal 140 km și KM 614 - Curtici 42 km). În ceea ce privește echiparea cu ERTMS, în 2019, **numai 79 de km de cale ferată aveau instalat ERTMS nivel 2 pe coridorul Rin-Dunăre** (Buftea - Brazi 37 km și KM 614 - Arad - Curtici Frontiera 42 km). Rețeaua feroviară e prezentată în *Figura nr. 23*.

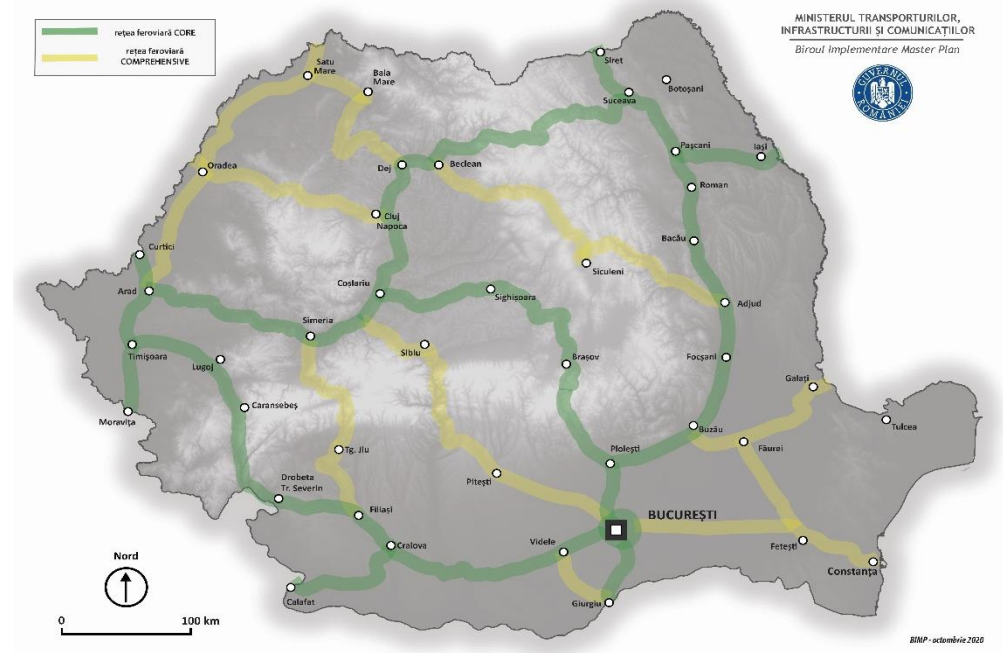
Lipsa liniilor electrificate și infrastructura uzată sunt principalele deficiențe ale rețelei feroviare.

Cererea pentru transportul feroviar din România, măsurată în kilometri parcurși per pasager, este de două, sau chiar trei ori mai mică în comparație cu alte țări. Media UE-27 este de 650 km/pasager/an, în timp ce indicatorul echivalent pentru România este cu 66% mai mic. Proporția corespunzătoare României (239 km/pasager) este mai mică decât în alte țări din Uniunea Europeană, exceptând Estonia (172), Grecia (118) și Lituania (34). Comparativ cu țările care dispun de o capacitate similară a rețelei feroviare raportată la numărul de locuitori, rata de utilizare a căii ferate din România este scăzută. (Sursa: MPGT)

Subfinanțarea infrastructurii feroviare a condus la alocări deficitare pentru reparații și mentenanță, rezultând viteze reduse de circulație pe calea ferată din România. Coroborat cu performanța slabă a serviciilor, rezultă utilizarea suboptimă a rețelei feroviare și preferința pentru alte moduri de transport pe distanțe medii și lungi.

Scăderea considerabilă a vitezei de deplasare în cazul transportului feroviar indică starea actuală de degradare a infrastructurii feroviare. Viteza de deplasare a trenurilor a crescut doar pe anumite secțiuni ale coridoarelor europene care străbat România și care au fost modernizate, în special Coridorul Rin-Dunăre. Pe secțiunile de cale ferată care fac parte din coridoarele rețelei TEN-T și care au fost modernizate, se pot atinge viteze de deplasare de până la 160 km/h. Cu toate acestea, din cauza zonelor cu restricții și a materialului rulant învechit, vitezele medii de deplasare sunt semnificativ reduse.

Figura nr. 23: Harta TEN-T Core și Comprehensive coridor feroviar (Sursa: MTIC)

Viteza medie a tranzitului de pasageri și marfă pe calea ferată, dar și slaba calitate a serviciilor au ca rezultat degradarea căilor de rulare, subutilizarea serviciului feroviar și înlocuirea acestuia cu alte moduri de transport, cu efecte negative asupra mediului.

Materialul rulant învechit conduce și la un nivel scăzut al serviciilor furnizate pasagerilor. Parcul de vagoane al CFR Călători, cel mai mare operator de servicii feroviare din România, însumează 2.280 unități cu o vechime medie de 30 de ani, iar peste 770 de unități sunt mai vechi de 20 de ani și peste 220 unități sunt mai vechi de 40 de ani. Parcul activ de vagoane al societății este de aproximativ 840, insuficient pentru o operare fără riscuri a rutelor cuprinse în mersul trenurilor aferent anului 2019, respectiv a obligației de serviciu public. De asemenea, parcul de locomotive al CFR Călători este de peste 1.080 unități, din care parcul activ însumează numai circa 440 de unități. Vârsta medie a parcului de locomotive inventariat se prezintă astfel: locomotive electrice 38 ani, locomotive diesel 44 ani, iar automotoare 49 ani. Cele mai noi locomotive au fost livrate în perioada 2009-2011.

Transportul feroviar are însă o puternică dimensiune ”verde”, iar în contextul intervențiilor axate pe rutele principale de transport interregional și internațional, împreună cu achiziția unui material rulant de calitate, precum și dimensionarea adecvată a serviciilor de transport, se identifică un potențial mare de creștere a cotei de piață în transporturile de călători și de marfă.

Conform datelor furnizate de către Agenția Națională pentru Protecția Mediului România, în anul 2018, sectorul feroviar a generat o cantitate de 314,86 ktCO₂eq. Conform analizei din cadrul PNRR, un procent de 37,4% (4029 km) reprezintă cale ferată electrificată din totalul rețelei de căi ferate aflate în exploatare în România. Rezultă că cca. 6.744 km de cale ferată necesită lucrări de modernizare și electrificare, pentru a reduce sau combate emisiile de gaze cu efect de seră generate de acest sector.

Prin indicatorii propuși în prezentul plan, se urmărește modernizarea/ electrificarea a minim 140 km de cale ferată. Prin utilizarea informațiilor furnizate de calculul amprente de CO₂ în selectarea variantelor de proiectare pentru lucrările de reabilitare și modernizare, se estimează o reducere de aprox. 7 kt_{CO2eq}, ca efect direct al lucrărilor de investiții. Având în vedere importanța căilor ferate în asigurarea conectivității așezărilor, în preluarea unui număr foarte mare de călători din transportul rutier și a unui volum considerabil de transport de mărfuri, beneficiile aduse de acestea în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sunt mult mai mari decât cele directe. Printr-un calcul simplificat al acestor efecte indirecte, se poate estima o reducere de cca. 147 kt_{CO2eq} a emisiilor de GES pentru 140 km de cale ferată, comparativ cu alternativele de transport rutier existente la nivelul anului 2018.

În contextul eficientizării ecologice a proiectelor de infrastructură feroviară, acestea joacă un rol major în atingerea obiectivelor specifice de reducere a GES la nivel național, în corelare cu directivele europene.

1.4.3. Infrastructura de metrou

În cazul Regiunii București-Ilfov, metroul rămâne unul dintre principalele mijloace de transport, singurul care a reușit să susțină o creștere lentă a numărului de pasageri transportați în intervalul 2014-2018. Deși reprezintă doar 4 % din lungimea întregii rețele de transport public a capitalei, metroul asigură transportul a cca. 30% din volumul total al călătorilor ce utilizează mijloacele de transport în comun din Municipiul București. Sunt aprox. 2,3 mil. de locuitori, iar între 300.000 și 350.000 de persoane se află în tranzit zilnic. Bucureștiul este orașul cu cele mai mari ambuteiaje din Europa și unul dintre cele mai afectate din întreaga lume, având un nivel de congestie de 41%, ajungând pe locul 8 în clasamentul celor mai grave din lume și pe primul loc în Europa.

Transportul public cu metroul păstrează caracteristicile topologice ale rețelei transportului public de suprafață: rețea radial concentrică 77km cale dublă, distribuită pe 5 linii magistrale, 63 stații și 5 depouri. Metroul transportă în medie peste 600.000 călători/zi lucrătoare și peste 16 mil. călători într-o lună. Rețeaua de metrou cuprinde două linii care traversează orașul de la est la vest și de la sud la nord, cu o parte centrală suplimentară. Alte mari centre urbane ale României, precum Cluj-Napoca, Iași, Constanța, Timișoara, Brașov, au cunoscut dezvoltări accelerate în perioada recentă, infrastructura de mobilitate a acestor orașe devenind puternic subdimensionată în raport cu densitatea actuală a populației și activitatea economică desfășurată. În acest context, metroul, cu avantajele pe care acest mod de transport le prezintă, devine alternativa cea mai eficientă în soluționarea nevoilor tot mai stringente de asigurare a unei mobilități adecvate în arealul acestor zone metropolitane.

Cu toate că este bazat pe o infrastructură învechită și are material rulant sub necesar, metroul reprezintă principalul mijloc de transport în comun al Bucureștiului, având potențial de dezvoltare pe termen lung.

În vederea fluidizării traficului și promovării unui transport durabil în București, concomitent cu reducerea poluării, e necesară extinderea transportului urban cu metroul pentru desconggestionarea traficului de suprafață. Investițiile în modernizarea și extinderea rețelei de metrou vor contribui la scăderea emisiilor de carbon și vor contribui la atingerea țintelor pentru adaptarea la schimbările climatice.

Avantajele competitive ale metroului față de celelalte mijloace de transport sunt: frecvența, viteza comercială, capacitatea, confortul și siguranța. Potențialul de utilizare al transportului cu metroul în București este uriaș, rețeaua existentă de metrou neacoperind părți mari din arealul capitalei. La acest moment sunt în exploatare 80 de rame de metrou, dintre care 15 sunt mai vechi de 30 de ani, 18 mai vechi de 15 ani și 26 mai vechi de 12 ani. Ramele în operare asigură un interval de circulație între stații de până la 6-7 minute. Necesarul de modernizare imediat este de 50 de rame de metrou pentru a asigura un interval de circulație de până la 3-4 minute.

Infrastructura de metrou joacă un rol esențial în reducerea emisiilor de GES în zona urbană, unde densitatea mare de autoturisme și tipologia construcțiilor cauzează probleme în gestiunea corespunzătoare a măsurilor de eficientizare ecologică. Cei minim 7 km de metrou propuși în cadrul PNRR se estimează că vor contribui cu o reducere de cca. 5 ktCO₂eq a emisiilor de GES la nivel urban.

Infrastructura de metrou, pe lângă rolul de transport public prin care preia din efectele cauzate de transportul persoanelor cu autoturisme proprii, și un efect de reziliență la schimbări climatice, mai mare decât alte variante de transport, prin soluțiile constructive specifice, în special varianta de metrou greu.

1.5. Obiective specifice

Obiectivele specifice sunt implementarea proiectelor de infrastructură, pentru creșterea vitezei de deplasare, asigurarea conectivității și tranziția către un transport prietenos cu mediul.

Realizarea unui sistem de transport durabil constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea și redresarea economică după situații de criză. 2020 a evidențiat necesitatea de a conecta toate regiunile de dezvoltare și cei mai importanți poli de creștere economică din România, alături de găsirea unor soluții pentru desconggestionarea aglomerărilor urbane. Astfel, a devenit necesară **dezvoltarea unei rețele de transport moderne**, cu următoarele obiective specifice:

- Implementarea de proiecte de infrastructură de transport durabile în acord cu cerințele privind tranziția verde care să permită viteze de deplasare optime și evitarea blocajelor în trafic;

- Asigurarea conectivității localităților urbane la rețeaua de transport transeuropean TEN-T Core și TEN-T Comprehensive pentru a ameliora starea economică și a asigura atragerea de investitori în localitățile urbane;
- Îmbunătățirea standardelor tehnice ale drumurilor și realizarea infrastructurilor de transport „verde”, cu accent pe liniile de cale ferată și metrou, pentru diminuarea efectelor negative asupra mediului și reducerea incidenței accidentelor în trafic;
- Digitalizarea infrastructurii de transport prin integrarea infrastructurii de telecomunicații și implementarea de sisteme informatice precum sistemul ITS în transport rutier, ERTMS în transportul feroviar și GIS în transportul cu metroul.

1.6. Reforme specifice domeniului de transport

Conceptul urmărit în cadrul PNRR în domeniul transporturilor este de a realiza un sistem de transport durabil, verde și inteligent, care să asigure conectivitatea localităților urbane la rețelele de transport, să asigure atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă:

TRANSPORT DURABIL, VERDE ȘI INTELIGENT

În acord cu obiectivele specifice menționate anterior au fost stabilite pentru domeniul transporturilor o serie de reforme:

- Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de infrastructură de transport pentru Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere (CNAIR) și Compania Națională de Căi Ferate (CN CFR), prin includerea structurilor regionale ale acestora și a Autorităților Publice Locale (APL) în procesul de implementare a proiectelor. Reevaluarea și operaționalizarea contractelor de performanță încheiate cu CNAIR și CN CFR prin introducerea și monitorizarea indicatorilor de performanță. Această abordare va accelera implementarea proiectelor prin implicarea activă și asumată a actorilor locali va fi implementată prin crearea cadrului instituțional și financiar;
- Consolidarea capacității Autorității de Reformă Feroviară (ARF) pentru pregătirea și implementarea proiectelor de achiziție de material rulant, introducerea contractului de performanță pentru managementul instituției, stabilirea și monitorizarea indicatorilor de performanță;
- Introducerea bugetelor multianuale în procesul de planificare financiară pentru proiectele de investiții în infrastructura de transport. Astfel, se asigură un nivel ridicat de predictibilitate a resurselor financiare disponibile și stabilitatea necesară în etapa de implementare a proiectelor de infrastructură. Întrucât aceste tipuri de obiective investiționale au durate de implementare medii de aproximativ 4 ani, bugetele multianuale vor fi elaborate pentru perioade similare;

Reforme specifice:
bugete multianuale,
creșterea capacității
administrative,
digitalizare și tranziție
verde, utilizarea
Modelului Național de
Transport în procesul
de priorizare,
strategie de siguranță
rutieră și management
de trafic.

- Implementarea obiectivelor de tranziție verde pentru proiectele de infrastructură de transport pe două direcții specifice:

Obligativitatea includerii în normativele tehnice de proiectare a stațiilor de încărcare pentru autovehiculele electrice, a infrastructurii de telecomunicații și autostradă *smart*, a sistemelor digitale de avertizare timpurie a riscurilor și a măsurilor de protecție împotriva poluării fonice;

Actualizarea politicilor tarifare pentru transportul rutier, prin includerea unor tarife ecologice pentru categoriile de mijloace de transport care au efect poluant asupra mediului înconjurător, cu respectarea reglementărilor europene.

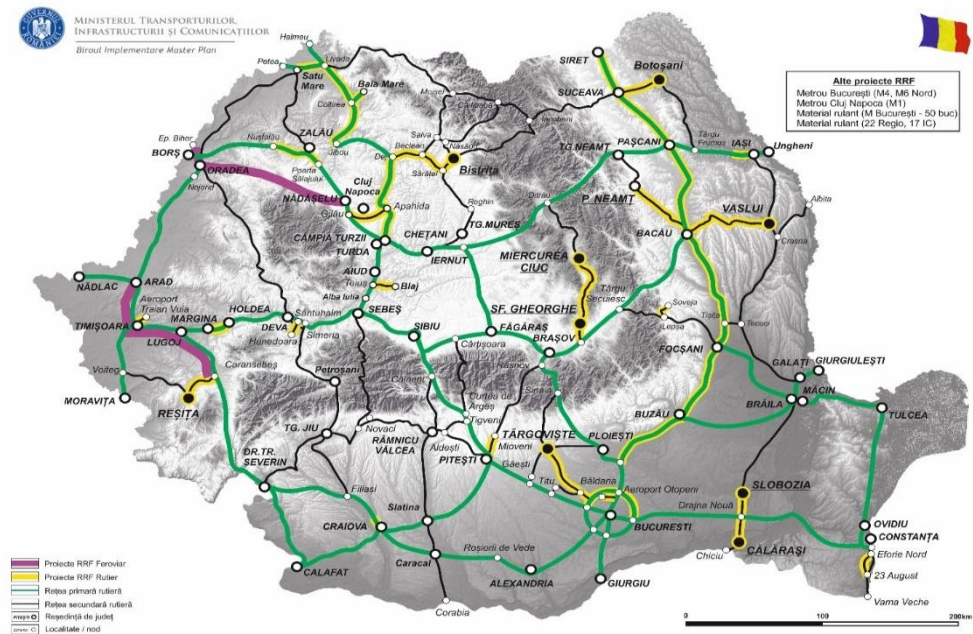
- Elaborarea, aprobarea și implementarea strategiei naționale de siguranță rutieră pentru asigurarea unui management corespunzător al riscului de accidente rutiere;
- Elaborarea unei strategii naționale de gestionare inteligentă a traficului prin implementarea de sisteme inteligente de management a traficului, **indicatoare și semnalizare rutieră precum și alte elemente care vizează circulația inteligentă pe drumurile publice;**
- Introducerea analizelor multicriteriale și de preabilitate pentru proiectele majore de infrastructură de transport, precum și utilizarea în procesul decizional, pentru prioritizarea proiectelor majore de infrastructură de transport a Modelului Național de Transport (MNT) ce oferă informații necesare pentru stabilirea soluțiilor tehnice, testarea sustenabilității financiare/economice a proiectelor, precum și pentru analizele de opțiuni. Rezultatele MNT vor fi utilizate ca date de intrare în analiza cost-beneficiu, precum: economii de timp pentru transportul de călători și marfă pe mod de transport, vehicul-km pentru calculul costului de operare și întreținere per tip de vehicul rutier și tip de tracțiune, accidente, emisii de CO₂, poluarea fonică și a aerului. Aceste aspecte vor reprezenta punctul de plecare în fundamentarea procesului decizional al implementării proiectelor de infrastructură de transport și vor limita elementele de natură arbitrară.

1.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Închiderea coridoarelor de transport TEN-T și dezvoltarea de noi coridoare reprezintă principalele direcții de acțiune din PNRR în domeniul transportului.

Investițiile dedicate sectorului transport finanțate din PNRR vor fi orientate către investiții noi, având ca obiectiv principal definitivarea coridoarelor de pe rețeaua TEN-T, **prin realizarea tronsoanelor lipsă, dezvoltarea și modernizarea rețelei naționale de drumuri care asigură conectarea la rețeaua TEN-T, modernizarea și electrificarea rețelei de căi ferate și dotarea cu material rulant a sectoarelor reabilitate.** Obiectivele de investiții sunt corelate cu strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport, cuprinsă în Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2020-2030 (*Figura nr. 24*).

Figura nr. 24: Harta proiectelor din rețeaua primară și secundară propuse spre finanțate prin PNRR (Sursa: MTIC)

Categoriile de investiții în domeniul transporturilor propuse a se realiza precum și bugetele estimate ale acestora sunt prezentate în Tabel 12.

Tabel 12: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Transport

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Transport durabil	1. Rutier: Autostrăzi și drumuri expres (TEN-T)	3,54
		2. Rutier: Variante Ocolitoare și conexiuni municipii la rețeaua TEN-T	1,00
		3. Feroviar: investiții în cale ferată	2,80
		4. Feroviar: investiții în material rulant	0,35
		5. Metrou: cale de rulare, material rulant	1,58
Subtotal Transport durabil			9,27

Necesarul de investiții în infrastructură este de aprox. 70 mld. euro, ce poate fi doar parțial acoperit de [Cadrul Financiar Multianual \(Politica de Coeziune\)](#) și PNRR.

Nevoile de investiții în infrastructura de transport a României depășesc 70 de miliarde de euro, conform ultimelor estimări de la nivelul Planului Investițional în sectorul Transporturilor, în timp ce resursele disponibile preconizate până în 2030, în contextul crizei generate de COVID-19, se limitează la fondurile europene alocate în cadrul viitoarelor programe operaționale. La acestea se mai adaugă alocarea financiara disponibilă în cadrul Facilității pentru Redresare și Reziliență, care prin intermediul investițiilor propuse a fi finanțate în cadrul PNRR va completa sprijinul financiar alocat în cadrul Politicii de Coeziune pentru modurile de transport rutier, feroviar, metrou și pentru materialul rulant.

Investițiile în domeniul de transport durabil vizează dezvoltarea modurilor de transport rutier, feroviar și infrastructura de metrou, contribuind astfel la crearea premiselor pentru dezvoltarea economică locală și regională, precum și măsuri cu caracter orizontal, cum ar fi protecția mediului, siguranța pe aceste moduri de transport și eficientizarea serviciilor de transport.

Resursele financiare mobilizate în cadrul PNRR pot acoperi doar o mică parte din totalul nevoilor de investiții la nivel național, însă pentru a li se maximiza impactul, aceste resurse se vor concentra pe acele intervenții capabile să atragă cea mai mare valoare adăugată la nivel european, prin completarea coridoarelor europene de transport și conectarea acelor regiuni care până acum nu au beneficiat de investiții publice consistente.

Portofoliul investițional al domeniului Transport durabil care îndeplinește criteriile de eligibilitate este de aproximativ 16,309 miliarde Euro și se constituie, conform *Anexa 2*, astfel:

- Rutier: dezvoltarea și modernizarea rețelei rutiere naționale de autostrăzi și drumuri situate pe rețeaua primară și secundară a României dublate de măsuri de creștere a siguranței rutiere, protejare a mediului și adaptare la schimbările climatice inclusiv prin realizarea/concesionarea zonelor de parcare și staționare a vehiculelor (aprox. 8,42 miliarde Euro cu TVA, pentru care se estimează aproximativ 655,4 km de autostradă și 636,2 km de drum expres și drumuri de legătură la rețeaua primară);
- Feroviar: dezvoltarea și modernizarea coridoarelor rețelei feroviare TEN-T Core ce tranzitează teritoriul României, însoțite de măsuri de înnoire a materialului rulant, echipare cu ERTMS, protejare a mediului și adaptare la schimbările climatice (aprox. 3,7 miliarde Euro cu TVA, pentru care se estimează aproximativ 318,19 km noi de cale ferată modernizată și achiziția a 39 de trenuri de pasageri cu o sumă de 321 mil. euro);
- Metrou: dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport public cu metroul în București, precum și în alte mari centre urbane, inclusiv achiziție de material rulant performant și prietenos cu mediu (aprox. 3,368 miliarde Euro cu TVA, pentru care se estimează aproximativ 38 km magistrale noi de metrou la care se adaugă achiziția a 50 de rame de metrou cu o valoare de 500 mil. Euro).

Ponderile investițiilor pe forme de transport în cadrul PNRR sunt prezentate în *Figura nr. 25*.

Figura nr. 25: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Transport durabil

Alocarea PNRR pentru transporturi este de 9,3 mld. euro, suma fiind alocată pentru construcția și modernizarea infrastructurii și achiziția de material rulant.

Ponderea cea mai ridicată în totalul Domeniului ”Transport Durabil” o deține sectorul rutier, cu un procent de 49%. De asemenea, din analiza repartizării fondurilor alocate pe cele 3 moduri de transport propuse pentru finanțare din PNRR, 51% dintre acestea sunt canalizate către infrastructura feroviară și infrastructura de metrou și includ achiziția de material rulant.

1.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul de transport precum și bugetele alocate acestora sunt incluși pentru fiecare domeniu de transport următorii indicatori:

■ Rutier

Peste 250 km de autostradă și drumuri expres cu un buget estimat de 3,54 mld. Euro;

Peste 330 km de Variante Ocolitoare și drumuri de legătură la rețeaua primară cu un buget estimat de 1 mld. Euro;

■ Feroviar

Peste 140 km de cale ferată modernizată/electrificată cu un buget estimat de 2,8 mld. Euro;

39 unități de material rulant achiziționate cu un buget estimat de 350 mil. Euro;

■ Metrou

Peste 7 km de magistrală nouă cu un buget estimat de 1,08 mld. Euro;

50 unități de material rulant achiziționate cu un buget estimat de 500 mil. Euro;

Prioritizarea investițională în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență este în directă legătură cu maturitatea proiectelor, contribuția economică a acestora la dezvoltarea economică a localităților urbane, contribuția la rețeaua TEN-T Core și contribuția la dezvoltarea națională și regională în scopul reducerii disparităților regionale și creșterii coeziunii economice, sociale și teritoriale. Vor fi avute în vedere constrângerile de timp aferente acestui nou mecanism, respectiv atingerea tuturor țintelor stabilite până la sfârșitul lunii august 2026, măsurile de reformă fiind propuse tocmai în sensul accelerării și asigurării unei implementări eficiente.

Prioritizarea investițiilor este în directă legătură cu maturitatea proiectelor și contribuția economică a acestora la dezvoltarea localităților.

1.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Transport durabil cu Politica de Coeziune

1.9.1. Obiectivul general urmărit de Politica de Coeziune

Obiectivul în domeniul recuperării decalajelor în domeniul transporturilor și implementarea planului investițional

Programul Operațional Transport (POT) 2021-2027 a fost elaborat pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în Acordul de Parteneriat 2021-2027, în acord cu Raportul de țară, Recomandările Specifice de Țară, dar și Strategiei dezvoltate de România pentru recuperarea decalajelor de dezvoltare în domeniul infrastructurii de transport, precum și Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030. Viziunea pentru anul 2030 este de a extinde/moderniza infrastructura de transport pe teritoriul României, în vederea îmbunătățirii conectivității între regiunile țării și cu Uniunea Europeană.

1.9.2. Tipuri de intervenție urmărite în Programul Operațional Transport (POT)

Prin **Programul Operațional Transport** se vor finanța investiții în infrastructura rutieră aparținând rețelei TEN-T primare, infrastructura rutieră națională pentru accesibilitate teritorială, investiții în infrastructura de cale ferată la nivelul rețelei TEN-T primare, infrastructura feroviară națională (trenurile metropolitane), achiziția de material rulant, infrastructura de metrou, transport multimodal și centre logistice, căi navigabile și infrastructură portuară, măsuri de siguranța rutieră. Situația priorităților de intervenție în Politica de Coeziune este prezentată în Tabel 13.

Tabel 13: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Transport pentru domeniul Transport durabil

Programul Operațional Transport va finanța infrastructura rutieră, feroviară, portuară, aeroportuară și de metrou, din rețeaua primară și din cea secundară. De asemenea, va finanța și investiții în materialul rulant.

Prioritățile de investiție din POT	Buget estimat (mil. euro)
P1: Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier	4.814
P2: Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială	754
P3: Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată	1.247
P4: Îmbunătățirea mobilității naționale, durabile și reziliente în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată	294
P5: Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov	294
P6: Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabile și reziliente în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată	412
P7: Dezvoltarea de centre logistice	235
P8: Creșterea gradului de utilizare a Dunării și porturilor maritime și fluviale	118

P9: Creșterea gradului de siguranță pe rețeaua rutieră de transport	104
Total general	8,272

1.9.3. Descrierea intervențiilor in POT

Prioritatea 1: investiții în autostrăzi și drumuri expres.

Prioritatea 2: operațiunile vizează construcția variantelor de ocolire și realizarea accesului municipiilor la sectoarele rețelei rutiere primare (la nivel de drum național situat pe rețeaua secundară), precum și construcția altor sectoare de drum național situate pe rețeaua secundară. Vor fi promovate pachete de investiții în toate regiunile de dezvoltare ale României, precum și proiecte care vizează drumuri expres, transregio sau eurotrans, dar și noduri rutiere pe rețeaua primară pentru a asigura accesibilitatea în zonele adiacente.

Prioritatea 3: cuprinde operațiuni privind construcția infrastructurii feroviare aflate pe rețeaua TEN-T (inclusiv ERTMS), modernizarea infrastructurii feroviare aflate pe rețeaua TEN-T (inclusiv ERTMS și modernizarea gărilor), achiziția de trenuri de lucru și echipamente conexe pentru modernizare și electrificare CF, modernizarea/reabilitarea podurilor și podețelor feroviare.

Prioritatea 4: va finanța achiziția de material rulant ecologic, măsuri de reformă în domeniul transportului feroviar de călători.

Prioritatea 5: va finanța operațiuni pentru investiții în infrastructura de metrou (noi tronsoane, stații aferente), investiții în material rulant, modernizare instalații, investiții în echipamente conexe, măsuri de creștere a accesibilității persoanelor cu deficiențe de deplasare, inclusiv sisteme de siguranță, modernizarea stațiilor, susținerea integrării călătoriilor la nivel metropolitan cu alte sisteme de transport public de călători.

Prioritatea 6: operațiunile finanțate prin intermediul acestei priorități vor viza achiziția de trenuri metropolitane (material rulant), construcția/modernizarea/optimizarea infrastructurii necesare, asigurarea legăturii feroviare cu aeroportul ce deservește zona metropolitană, optimizarea mersului trenurilor - graficului de călătorii, sistemele de ticketing (inclusiv integrare cu alte moduri de transport), măsuri de creștere a accesibilității persoanelor cu deficiențe de deplasare și alte măsuri similare.

Prioritatea 7: operațiunile vizate în cadrul acestei priorități sunt investiții în modernizarea centrelor logistice multinodale, dezvoltarea de centre logistice multimodale, investiții în instalații și echipamente de operare în cadrul centrelor logistice multimodale, investiții în infrastructura de acces la centrele logistice multimodale.

Prioritatea 8: va finanța operațiuni pentru modernizarea și dezvoltarea infrastructurii porturare (inclusiv infrastructura de acces)

Prioritățile vizează investiții în autostrăzi, drumuri expres, variante ocolitoare, conexiuni la rețeaua primară.

Vor mai fi finanțate investiții în linii noi de metrou, modernizarea stațiilor existente și în material rulant.

în porturile rețelei portuare primare a României, asigurarea condițiilor optime de navigație în bazinele portuare prin dragaj, dezvoltarea instalațiilor, echipamentelor și facilităților de încărcare/descărcare în porturile rețelei portuare primare ale României, lucrări hidrotehnice pentru eliminarea punctelor critice pentru navigație pe Dunăre și creșterea eficienței transportului naval pe canalele navigabile ale acesteia.

Prioritatea 9: va finanța operațiuni ce vizează măsuri „hard” și „soft” care contribuie la îmbunătățirea siguranței traficului pe rețeaua rutier, eliminarea punctelor negre, echipamente de intervenție în condiții meteo speciale.

1.9.4. Tipuri de intervenție urmărite în Programul Operațional Regional (POR)

Prin Prioritatea 4 din cadrul celor 8 **Programe Operaționale Regionale** se vor finanța creșterea gradului de accesibilitate prin investiții în legături rutiere secundare conectate la rețeaua TEN-T și soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului.

Tabel 14: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Regional pentru domeniul Transport durabil

Priorități de investiții în POR	Buget estimat (mil. euro)
Prioritatea 4/POR - O regiune mai accesibilă	1.516

Descrierea detaliată a priorităților de intervenție se regăsește în POT, respectiv cele 8 POR-uri împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate la următoarea adresă de internet: <http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>

În cadrul POR vor fi finanțate proiecte în conexiuni secundare la rețeaua TEN-T.

2. Schimbări climatice

2.1. Elemente de context

Schimbările climatice reprezintă o realitate cotidiană, iar efectele lor negative sunt resimțite atât în plan economic, cât și social. Constrânși de amploarea acestor fenomene, dar mai ales de pericolele mai mult sau mai puțin vizibile pe care acestea le ascund, la nivel european s-au negociat obligațiile fiecărei țări, în vederea reducerii impactului global al schimbărilor climatice.

Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice (2013) urmărește să facă Europa mai rezistentă la schimbările climatice. Componenta de adaptare a strategiei privind schimbările climatice cuprinde 13 sectoare: **industrie, agricultură și pescuit, turism, sănătate publică, construcții și infrastructură, transporturi, resurse de apă și protecția împotriva inundațiilor, silvicultură, energie, biodiversitate, asigurări, activități recreative și educație.**

Este esențial ca statul să încurajeze actorii privați și publici să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GES) din activitățile economice în conformitate cu obiectivele UE și să le susțină adaptarea la impactul schimbărilor climatice.

În plus, Strategia națională privind atenuarea efectelor secetei, Planul de acțiune pentru abordarea poluării cu nitrați din surse agricole și Planul național pentru reabilitarea și reforma irigațiilor se numără printre planurile-cheie relevante pentru abordarea implicațiilor schimbărilor climatice în sectoarele legate de apă.

Alte câteva strategii sau planuri de acțiune, care completează **Strategia națională privind schimbările climatice**, sunt:

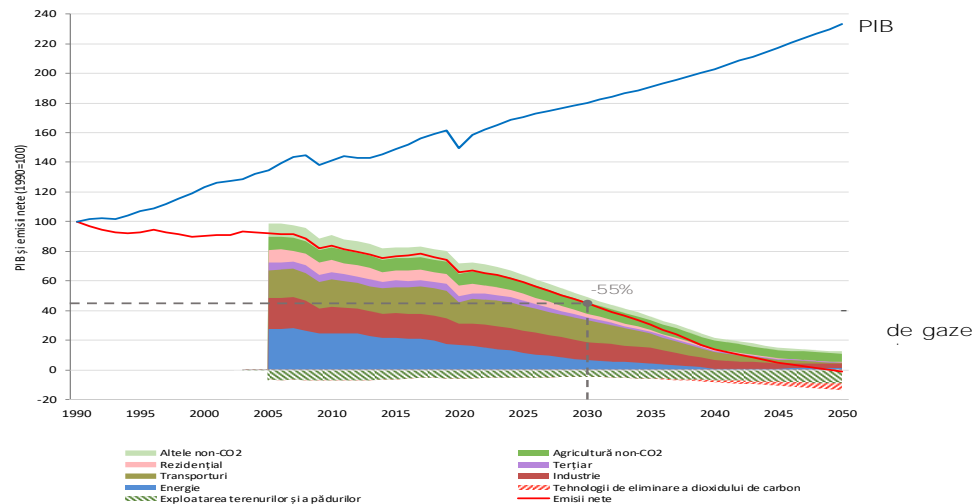
- Strategia Națională pentru Prevenirea Situațiilor de Urgență,
- Strategia Națională pentru Gestionarea Riscului de Inundații pe termen mediu și lung (HG nr. 846/2010),
- Planurile de Gestionare a Bazinelor Hidrografice (pentru cele 11 bazine hidrografice ale României) elaborate de Administrația Națională "Apele Române",
- Master Plan privind Protecția și Reabilitarea Zonei Costiere Românești,
- Strategia Națională pentru Investiții în Sectorul Irigațiilor și
- Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonelor montane defavorizate (2014 -2020).

Conform analizei de nevoi din cadrul Planului național strategic 2021 - 2027, realizată de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pentru pregătirea viitoarei perioade de programare pentru sectorul agricol, cu finanțare prin FEAGA și FEADR, Obiectivul General 2 îl reprezintă „Consolidarea acțiunilor de protejare a mediului și a celor împotriva schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea

România a aderat la planul european de prosperitate economică durabilă și neutralitate climatică, prin care trebuie să își crească capacitatea de reziliență în domeniul schimbărilor climatice.

obiectivelor Uniunii Europene în materie de mediu și climă”. Documentele strategice elaborate de România sunt aliniate cu strategia europeană către neutralitate climatică, ilustrată în Figura nr. 26.

Figura nr. 26: Traiectoria UE către neutralitate climatică, 1990-2050 (Sursa: CE, com. 562/17.09.2020)

Este necesară adaptarea la schimbările climatice, gestionarea eficientă a resurselor și conservarea biodiversității.

În cadrul acestui obiectiv sunt identificate următoarele rezultate:

- Adaptarea la efectele schimbărilor climatice în sectoarele agricol și forestier;
- Gestionarea eficientă a resurselor naturale și menținerea unui impact redus al agriculturii asupra resurselor naturale;
- Menținerea unui status de conservare bun al biodiversității și păstrarea zonelor cu înaltă valoare naturală.

2.2. Viziunea strategică

Adaptarea ecosistemelor naturale, a economiei și a mediului înconjurător din România la schimbările climatice, pentru a susține protejarea mediului și a asigura o perspectivă stabilă de dezvoltare a economiei și a societății, inclusiv prin creșterea calității vieții. Creșterea capacității de reziliență a României la riscul de secetă pentru combaterea deșertificărilor, la riscul de eroziunea solului pentru combaterea alunecărilor de teren, la riscul de înmlăștinire pentru combaterea efectelor inundațiilor precum și la combaterea efectelor dăunătoare ale fenomenelor meteorologice extreme rare.

2.3. Obiectivul general

Creșterea capacității de adaptare la schimbările climatice și de refacere a ecosistemelor naturale prin măsuri de prevenire, combatere și gestionare a riscurilor cauzate de secetă, inundații, eroziune a solurilor, fenomene adverse meteorologice rare și de influența nefavorabilă a factorului antropic.

2.4. Provocările domeniului

Urmare a condițiilor naturale de relief, climă, sol și influenței nefaste a factorului antropic pe perioade îndelungată, degradarea terenurilor afectează în România 6,367 milioane hectare cu folosință agricolă, respectiv 43% din suprafața agricolă a țării (Tabel 15).

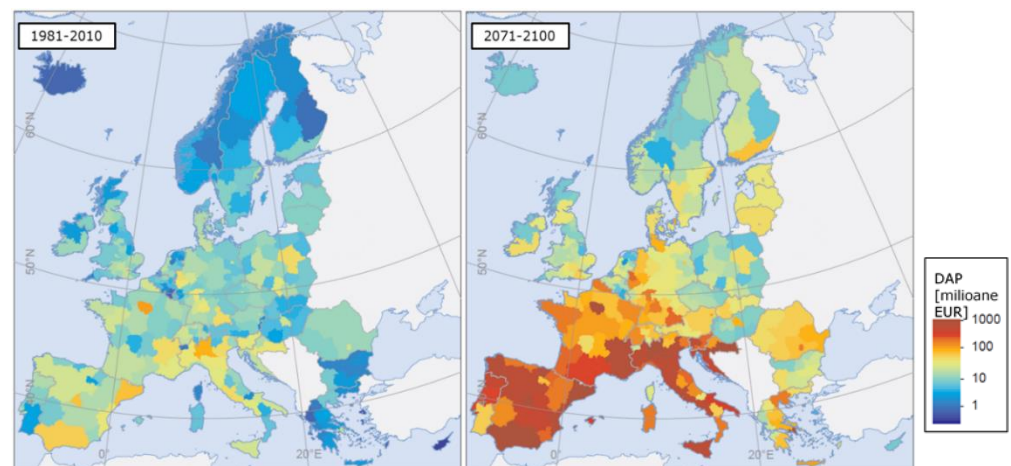
Tabel 15: Diferențierea eroziunii și efluenței aluvionare pe teritoriul României, în funcție de categoria de folosință (Sursa: MADR - ANIF)

Folosința terenului	Eroziune totală		Coeficientul efluenței	Efluența aluviunilor	
	mil. t/an	%		mil. t/an	%
Arabil	21,0	16,8	0,28	7,9	17,7
Pășuni	52,0	41,2	0,27	12,3	27,6
Plantații pomicole	2,1	1,7	0,29	0,6	1,4
Plantații viticole	1,7	1,2	0,28	0,5	1,1
Eroziune în adâncime	29,8	23,6	0,46	13,8	31,0
Total agricol	106,6	84,5	0,32	35,1	78,8
Fond forestier	6,8	5,5	0,40	2,7	5,9
Eroziuni de maluri	12,6	10,0	0,54	6,8	15,3
TOTAL	126,0	100,0	0,35	44,6	100,0

Schimbările climatice provoacă fenomene meteo extreme, eroziunea solului, deșertificări, înmlăștiniri, cu impact pe o suprafață importantă din teritoriul României.

Totodată, alternanța fenomenelor meteorologice extreme, evenimente hidrologice majore (furtuni, grindină, ploi abundente și inundații, chiar tornade) urmate de lungi perioade de secetă hidrologică și pedologică, tinde să devină caracteristica climatică principală pe arealele temperat continentale, cu puternic impact asupra degradării solurilor și reducerea resurselor naturale (Figura nr. 27).

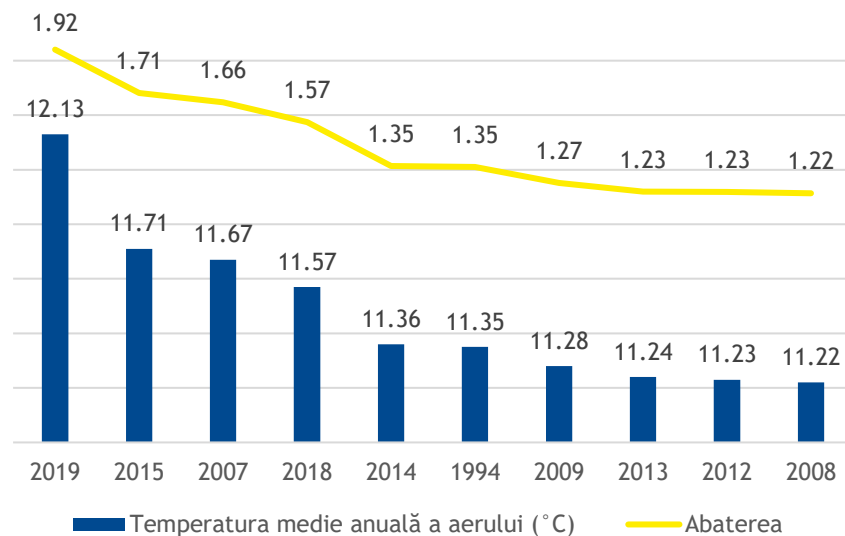
Figura nr. 27: Daunele Anuale Preconizate pentru infrastructura critică din cauza schimbărilor climatice până la sfârșitul secolului (Sursa: Raport CE către PE și Consiliu nr. 738/12.11.2018)

Impactul efectelor schimbărilor climatice și a factorului antropic se identifică și în zona fondului forestier, fond care contribuie la menținerea echilibrului ecologic și atenuarea fenomenelor distructive generate de schimbările climatice.

Efectele schimbărilor climatice, la care se adăugă contextul actual generat de criza pandemică COVID-19 afectează ramuri economice ale României, fiind afectată inclusiv siguranța alimentară a populației, prin limitările aduse procesului de producție vegetală și animală, conducând la scăderea calității vieții (Figura nr. 28).

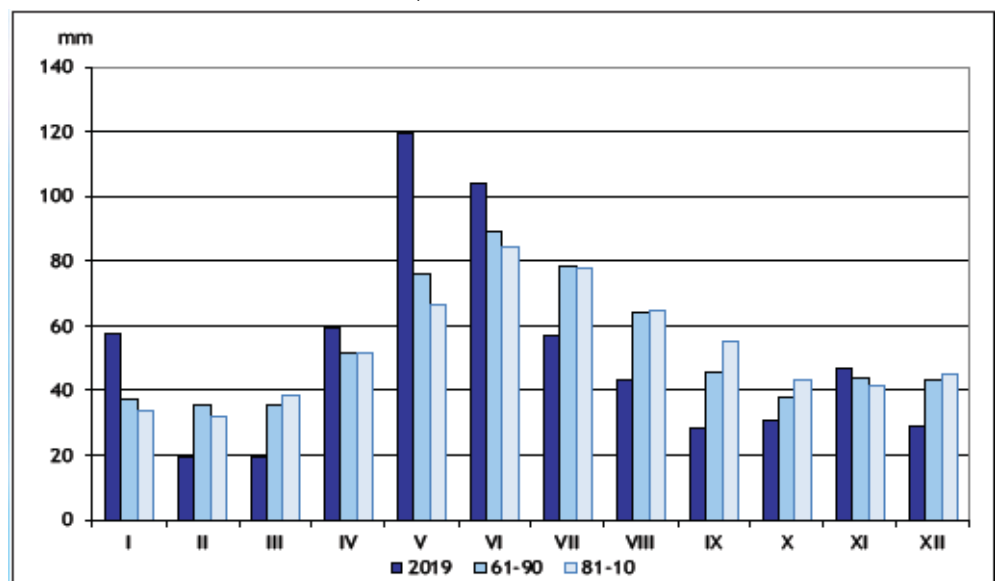
Figura nr. 28: Cei mai călduroși 10 ani din intervalul 1900-2019 în România (Sursa: ANM)

Există urmări importante ale fenomenelor de schimbări climatice, precum anomalii în căderile de precipitații și în temperaturi.

De asemenea, încălzirea globală a generat migrarea biocenozelor în spațiu, spre nord, ceea ce determină indirect concentrarea dinamică a activităților care asigură hrana populației spre zonele pretabile pentru agricultură (Figura nr. 29).

Figura nr. 29: Cantitatea medie lunară de precipitații din România, comparat cu normala climatologică 1961-1990 și 1981-2010 (Sursa: Raportul anual 2019 ANM)

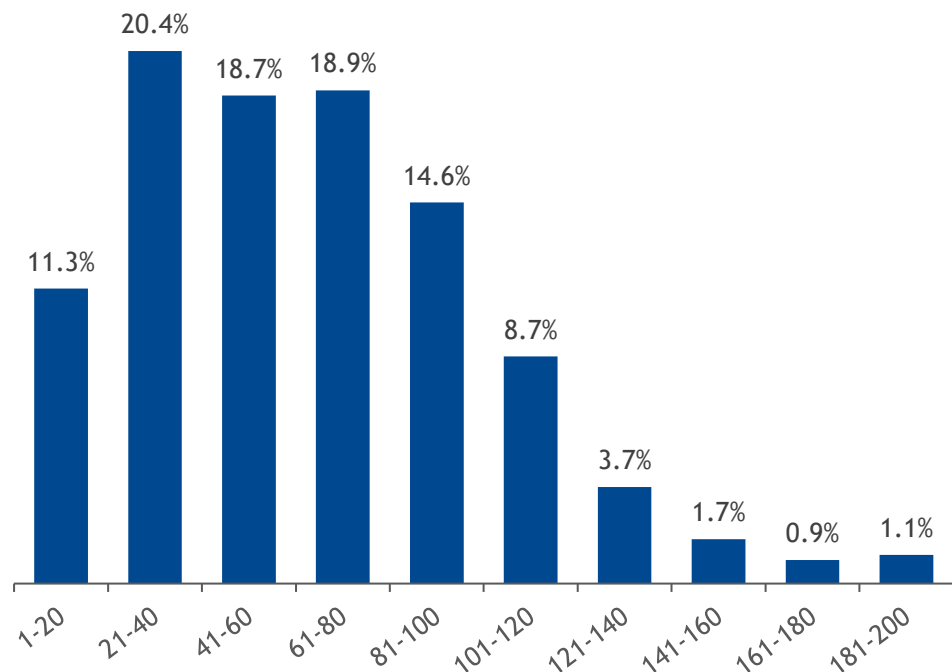

Slaba competitivitate a produselor este determinată de schimbările climatice, care afectează creșterea culturilor agricole. Pentru combaterea problemelor prezentate anterior au fost identificate următoarele provocări:

Schimbările climatice pot genera riscuri cu efecte negative asupra ecosistemelor naturale și asupra domeniului agricol.

- Deșertificarea datorită secetei și în general datorită schimbărilor climatice (Harta privind indicele de sensibilitate la deșertificare în UE este prezentat în *Anexa 3*, iar harta amenajărilor de irigații din România este prezentat în *Anexa 4*);
- Înmlăștinirea unor suprafețe de teren din cauza ploilor abundente și schimbărilor climatice (harta cu amenajările de desecare din România este prezentată în *Anexa 5*);
- Alunecări de teren și eroziunea solului datorită ploilor abundente și schimbărilor climatice (harta cu amenajările de combatere a eroziunii solului din România este prezentată în *Anexa 6*);
- Apariția unor fenomene meteo extreme (gheață/furtuni etc.) cu impact negativ asupra ecosistemelor naturale (harta cu Sistemul Național Antigrindină și de Creștere a Precipitațiilor din România este prezentată în *Anexa 7*);
- Existența unor păduri îmbătrânite sau care au făcut obiectul exploatărilor de masă lemnoasă și nu mai corespund standardelor privind schimbările climatice (*Figura nr. 30*).

Figura nr. 30: Distribuția pădurilor pe clase de vârstă în ani (Sursa: MMAP)

Pe baza analizelor macro-trendurilor climatice realizate de Agenția Națională de Meteorologie (ANM), se constată următoarele concluzii:

- Variabilitatea mare a precipitațiilor de la un an la altul, cu mai multe succesiuni de 5-10 ani consecutivi cu deficit important de

precipitații sau exces periodic (peste $\pm 10\%$ față de medie), favorizează atât riscul la secetă, cât și riscul la fenomenele de eroziune a solului sau exces periodic de umiditate;

- Cantitățile de precipitații au în general tendințe de evoluție care indică o scădere ușoară a precipitațiilor atmosferice, care, conjugată cu creșterea temperaturii aerului, contribuie la intensificarea proceselor de aridizare și fenomene de secetă în toate regiunile, dar cu intensități mai mari în special în jumătatea sudică a teritoriului;
- Numărul de zile consecutive fără precipitații are tendințe de creștere în sud-estul țării (Medgidia) sau este stabil în jumătatea sudică (Buzău, Craiova, Urziceni);
- Numărul de zile consecutive cu precipitații mai mari de 5 mm (5 l/mp) are tendințe de creștere semnificative în vestul țării (Timișoara) și este stabil, cu creșteri ușoare îndeosebi în estul țării (Iași, Vaslui);
- Temperatura aerului are tendințe evidente de creștere, cu valori semnificativ mai mari înregistrate după anul 2000, frecvent cu medii anuale mai mult de 1°C față de media multianuală; această situație induce o presiune deosebită asupra mediului geografic, iar regiunile cu risc de secetă (jumătatea sudică a țării) sunt cele mai afectate;
- Toate previziunile indică o continuare a acestor tendințe și în următoarele decenii pentru sud-estul Europei.

2.5. Obiective specifice

Plecând de la provocările menționate anterior, precum și de la obiectivul general stabilit pentru acest domeniu, se constată necesitatea luării de măsuri în vederea prevenirii și diminuării consecințelor generate de schimbările climatice, criza pandemică generalizată și impactul antropic asupra solurilor, apelor și biodiversității pe de o parte, cât și armonizarea într-o măsură cât mai mare a nevoilor societății la noile condiții de obligativitate a asigurării siguranței alimentare.

În acest sens, pentru domeniul de investiții aferent Schimbărilor climatice au fost identificate următoarele obiective specifice:

- Prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de deșertificare/secetă prin realizarea de investiții specifice în amenajări de irigații/umectare în vederea conservării și refacerii ecosistemelor naturale (*Anexa 8*);

Din analiza comparativă a datelor prezentate în *Anexa 8* cu cele din *Anexa 4*, se determină faptul că zonele care sunt afectate de perioade lungi de secetă, respectiv regiunile Nord-Est, Sud-Est, Sud și Sud-Vest, se suprapun cu ariile în care sunt amenajate sistemele de irigații. Astfel, prin lucrările de compensare a deficitului de apă din sol și de combatere a secetei se asigură aprovizionarea controlată a solului și

Investițiile au ca scop prevenirea riscurilor cauzate de factori naturali, prin realizarea de infrastructuri specifice.

a plantelor cu cantitățile de apă necesare dezvoltării și creșterii culturilor.

- Prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de înmlăștinire și băltire a apei prin realizarea de amenajări specifice de desecare, drenare a apei băltoare în vederea conservării și refacerii ecosistemelor naturale (Anexa 9);

Pornind de la datele prezentate în *Anexa 9* și analizând cele din *Anexa 5*, se constată faptul că regiunile care sunt afectate de perioade mari cu precipitații sunt limitrofe amenajărilor de eliminare a excesului de apă din sol.

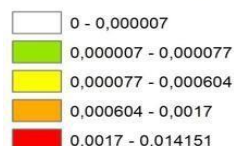
În concluzie, în condiții de climat secetos, terenurile agricole necesită lucrări de compensare a deficitului de apă din sol, iar lucrările de eliminare a excesului de apă din sol sunt necesare pentru protecția terenurilor împotriva sărăturii secundare a solurilor (prin reținerea, interceptarea pierderilor de apă, a ascensiunii capilare). În condiții de climat umed, sistemele de eliminare a excesului de umiditate din profilul de sol trebuie să determine producerea în stratul activ de sol, a unui raport optim între apă și aer. Astfel, indiferent de categoria climatică a unui teritoriu, amenajarea lui hidroameliorativă necesită și lucrări de eliminare a excesului de apă din profilul de sol.

- Prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de eroziune a solului prin realizarea de investiții specifice pentru combaterea eroziunii solului în vederea conservării și refacerii ecosistemelor naturale (*Figura nr. 31*);

Figura nr. 31: Harta densității alunecărilor de teren (Sursa: raport Consiliul Europei)

Prevenirea riscurilor de degradare a mediului și a climei vor asigura o producție agricolă predictibilă, integritatea solurilor și prevenirea alunecărilor de teren, cu efecte financiare importante.

Landslide density

New data

Eroziunea solului este un proces natural prin care solul fertil spălat de pe versant se pierde și reprezintă cea mai gravă și mai răspândită formă de degradare a învelișului de sol. Combaterea eroziunii solului și ameliorarea terenurilor afectate de alunecări (*Anexa 6*) sunt acțiuni

prin care se previn, diminuează sau opresc procesele de degradare a solurilor și se diminuează/elimină riscul de inundare a zonelor de luncă aferente ravenelor și torenților, cuprinzând lucrări pentru protecția solului, regularizarea scurgerii apei pe versanți, stingerea formațiunilor torențiale și stabilizarea nisipurilor.

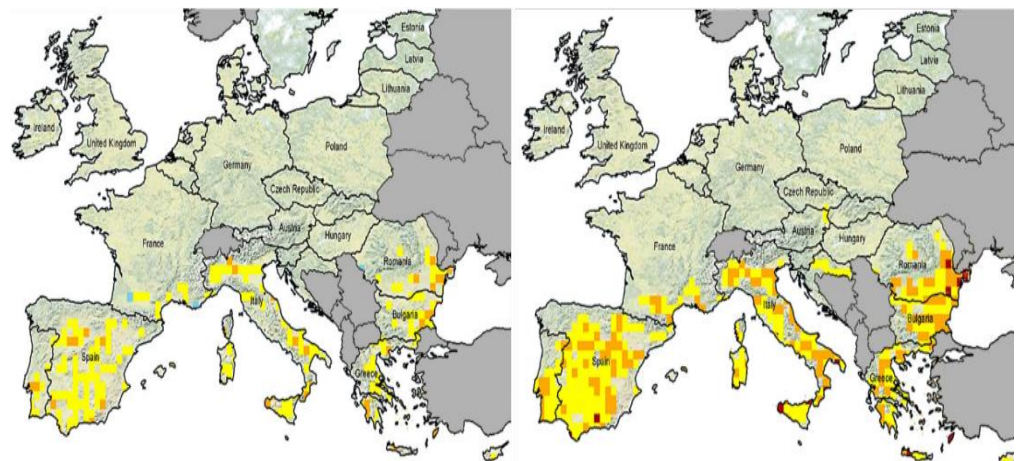
Aceste soluții vor fi aplicate în baza unor studii geotehnice de detaliu, în conformitate cu standardele europene referitoare la investigarea alunecărilor de teren și în baza unor rapoarte de impact asupra mediului și studii de evaluare adecvată, în cazul în care zona afectată se află în interiorul sau în apropierea unei arii naturale protejate.

- Prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de distrugere a ecosistemelor naturale, ca urmare a fenomenelor meteo extreme prin implementarea de investiții specifice combaterii grindinei, furtunilor etc., în vederea conservării și refacerii ecosistemelor naturale (*Anexa 7*);

Principalele activități de intervenții active în atmosferă eficiente în tratarea riscurilor climatice la care este expusă România sunt combaterea căderilor de grindină precum și a secetei prin creșterea precipitațiilor (*Anexa 7*). Ambele metode utilizează însămânțarea norilor cu particule de iodură de argint printr-un mix tehnologic complementar: rachete, aviație și generatoare terestre. Această variantă de tratare a riscurilor climatice permite asigurarea unei protecții eficiente față de fenomenele meteorologice periculoase a unei suprafețe agricole totale de peste 12 mil. ha, stimularea precipitațiilor în zonele cu deficit de umiditate, în perioadele critice privind consumul de apă pentru agricultură sau pentru alte nevoi publice.

- Prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de deteriorare a fondului forestier prin realizarea de împăduriri cu rol de refacere a echilibrului ecologic, amenajarea de accese pentru întreținerea fondului forestier sau de captare a torenților și dirijarea lor către afluenți (*Figura nr. 32*);

Figura nr. 32: Evoluția prognozată a riscului de deșertificare pe baza scenariului 2,4°C (RCP 4,5 - stânga) și a scenariului 4,3°C (RCP 8,5 - dreapta) în perioada 2071-2100 în raport cu perioada 1981-2010 (Sursa: Raportul Curții de Conturi Europene)

Prin procesele de împădurire este diminuat riscul de deșertificare a teritoriului. Pădurile joacă un rol esențial în menținerea ecosistemelor prin captarea dioxidului de carbon din atmosferă, care altfel ar contribui la încălzirea globală. Reabilitarea ecosistemelor forestiere ajută la protejarea solului împotriva eroziunii, fac parte din ciclul apei, protejează biodiversitatea oferind un habitat pentru numeroase specii și reglează climatul local. Îmbunătățirea accesibilității în cadrul fondului forestier este necesară pentru mărirea accesului de urgență la locul de producere a unor calamități, pentru executarea lucrărilor de împăduriri și de îngrijire a plantațiilor și arboretelor.

2.6. Reforme specifice domeniului

Domeniul schimbărilor climatice necesită o serie de reforme, în special operaționalizarea mecanismelor instituționale de monitorizare și mentenanță a infrastructurii specifice de schimbări climatice.

Reformele care urmează a fi promovate în cadrul PNRR în acest domeniu își propun drept scop creșterea capacității de reziliență a României la schimbările climatice pentru combaterea riscului de secetă, riscului de înmlăștinire, riscului de combatere a eroziunii solului, riscului generat de efectele dăunătoare ale fenomenelor extreme rare și de deteriorare a fondului forestier:

CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ A ROMÂNIEI LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Pentru componenta Schimbări Climatice, măsurile de reformă avute în vedere sunt:

- Elaborarea Strategiei de Monitorizare pentru Schimbări Climatice (SMSC), precum și de gestionare a situațiilor de urgență apărute ca urmare a schimbărilor climatice în strânsă corelare cu Strategia Națională pentru prevenirea situațiilor de urgență 2016-2025;
- Implementarea mecanismelor instituționale pentru monitorizarea SMSC, prin reorganizarea activității Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare respectiv prin transformarea acesteia în Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și Schimbări Climatice (ANIFSC);
- Operaționalizarea mecanismelor instituționale de monitorizare și mentenanță a infrastructurii specifice de schimbări climatice, prin consolidarea structurilor teritoriale ale Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare (ANIF) pentru asigurarea mentenanței și întreținerii necesare combaterii schimbărilor climatice.

Obiectivele reformelor sunt reglementarea domeniilor specifice schimbărilor climatice, elaborarea planurilor necesare și crearea cadrului instituțional specific.

Obiectivele propuse pentru reformele menționate mai sus sunt stabilirea cadrului instituțional de operaționalizare, mentenanță și întreținere pentru infrastructuri specifice de schimbări climatice inclusiv reglementarea activităților specifice pentru schimbări climatice.

- Consolidarea capacității de gestionare și protejare a investițiilor specifice schimbărilor climatice prin modificarea, completarea și actualizarea legii îmbunătățirilor funciare prin crearea cadrului

instituțional necesar pentru realizarea activităților de mentenanță și întreținere a infrastructurilor specifice pentru schimbări climatice precum și introducerea unor răspunderi penale împotriva distrugerilor, furtului, degradărilor care intervin la infrastructura specifică de schimbări climatice.

- Asigurarea sustenabilității financiare a investițiilor propuse pentru asigurarea mentenanței infrastructurii specifice schimbărilor climatice prin introducerea unor tarife specifice pentru serviciile prestate cu ajutorul infrastructurii specifice schimbărilor climatice
- Crearea cadrului instituțional și a structurilor specifice necesare pentru înăsprirea pedepselor aferente faptelor de natură penală care privesc exploatarea ilegală, defrișările fondului forestier și alte fapte grave care aduc atingere și dăunează grav echilibrul ecologic la nivel național;

Obiectivele propuse sunt elaborarea cadrului legal pentru activitățile de mentenanță și întreținere necesare infrastructurii specifice schimbărilor climatice, inclusiv măsuri pentru sustenabilitatea financiară a acestor categorii de activități.

Astfel, pentru realizarea obiectivului general este importantă stabilirea coeziunii între punctele de vedere ale tuturor părților interesate, în baza recunoașterii reciproce, a unei comunicări eficiente și eficace și acțiunea conjugată a acestora.

2.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Bugetul destinat activităților specifice domeniului de schimbări climatice are în vedere investițiile specifice menționate mai jos, la *Tabel 16*.

Vor fi sprijinite sectoarele economice cu valoarea adăugată mare, cu potențial de export, care valorifică rezultatele inovării și cercetării prin dezvoltarea de produse și soluții tehnologice:

Tabel 16: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Schimbări climatice

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Schimbări climatice	1. Sisteme de irigații/umectare	3,09
		2. Sisteme de drenaj-deseșări	1,00
		3. Lucrări de combatere a eroziunii solurilor	2,00
		4. Sisteme de protecție antigrindină	0,11
		5. Împăduriri și refacere a ecosistemelor forestiere	0,30
		Subtotal Schimbări climatice	6,50

Bugetul este structurat pentru finanțarea investițiilor specifice în sisteme de irigații/umectare, de drenaj, antigrindină, precum și în lucrări de îmbunătățiri și împăduriri.

Pentru a răspunde provocărilor și obiectivelor aferente componentei **schimbări climatice** sunt avute în vedere următoarele investiții:

- Investiții în sisteme de irigații/umectare, inclusiv cu componente inteligente, pentru combaterea riscului de deșertificare/secetă fiind estimate a se realiza un număr de aprox. 300 amenajări de irigații (harta amenajărilor de irigații raportat la frecvența precipitațiilor se regăsește în *Anexa 10*);
- Investiții în sisteme de drenaj - deseșări pentru combaterea riscului de înmlăștinire, fiind estimate a se realiza un număr de aprox. 550 amenajări de drenaj/deseșare raportat la frecvența precipitațiilor se regăsește la *Anexa 11*);
- Investiții și lucrări de combatere a eroziunii solurilor pentru combaterea riscului de alunecări și degradarea a terenurilor, fiind estimate a se realiza un număr de aprox. 650 amenajări specifice (harta amenajărilor de combatere a eroziunii solului raportat la alunecările de teren și solurile erodate din România se regăsește la *Anexa 12*);
- Investiții în sisteme de protecție antigrindină pentru prevenirea efectelor furtunilor și fenomenelor orajoase, fiind estimat un necesar de aprox. 120 de puncte de lansare, constituite în 10 Grupuri de Combatere antigrindină (utilizând rachete antigrindină), pentru 2 Unități de Creștere a Precipitațiilor - Puncte de comandă (utilizând tehnologia aviației) și pentru amplasarea și amenajarea a aprox. 100 generatoare terestre;
- Investiții în împăduriri și refacere a ecosistemelor forestiere, fiind estimat un necesar de creare a unor capacități de producție de aprox. 40 mil. puiți/an (puiți de rășinoase/foioase) pe o suprafață de peste 1.800 ha, reabilitare/refacere de aprox. 1.000 km drum forestier, corectare a aprox. 60 km de albie și pentru crearea a aprox. 200 spații pentru gestionarea fondului cinegetic/forestier.

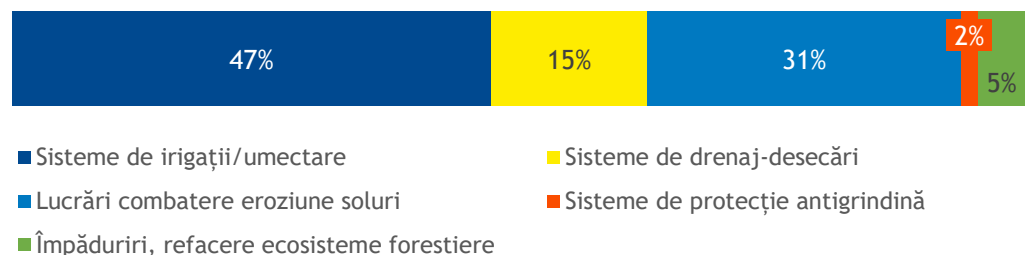
Investițiile pot cuprinde lucrări de amenajare a irigațiilor, de gestiune a apelor, de combatere a eroziunii solului, sisteme antigrindină și de amenajare a pădurilor și pepinierelor.

Prin implementarea investițiilor vor fi diminuate riscurile generate în urma schimbărilor climatice asupra populației, ecosistemelor naturale, inclusiv asupra zonelor de interes economic, culturilor agricole, zonelor urbane și rurale, urmărind a fi promovate spre finanțare lucrări de tipul:

- Lucrări prin care se asigură aprovizionarea controlată a solului și a plantelor cu cantitățile de apă necesare dezvoltării culturilor și creșterii producției agricole în vederea asigurării hranei populației și a capacității de reziliență a României pe timp de criză alimentară. Aceste amenajări cuprind lucrări de captare, pompare, transport și distribuție a apei;
- Lucrări de colectare, de transport și de evacuare în emisar a apei în exces pentru a asigura combaterea riscului de inundații și de folosire optimă a solului;
- Lucrări de combatere a eroziunii de adâncime, a eroziunii de suprafață și lucrări de evacuare a apei prin captări izvoare, drenaj închis, canale de deșeu și construcțiile hidrotehnice aferente pentru a proteja ecosistemele forestiere, pentru a proteja ecosisteme naturale, inclusiv pentru a asigura exploatarea optimă a solului în situații de criză alimentară;
- Sisteme antigrindină bazate pe tehnologii mixte - cu rachete antigrindină (RAG), cu generatoare terestre (GT) și prin utilizarea aviației, care să acționeze sinergic pentru a combate efectele devastatoare asupra gospodăriilor, asupra ecosistemelor naturale, inclusiv asupra culturilor agricole și non agricole cu impact asupra rezilienței României în situații de criză alimentară;
- Lucrări de regenerare/amenajare a pădurilor din fondul forestier național, prin lucrări de amenajare, dotare și re tehnologizare a pepinierelor silvice care produc material săditor pentru împăduriri, lucrări de reabilitare/refacere în vederea creșterii accesibilității către fondul forestier, lucrări de corectare torenți și crearea de spații pentru gestionarea fondului genetic/forestier.

Lista detaliată indicativă a proiectelor ce pot fi finanțate sunt prezentate în *Anexa 13*, iar ponderile investițiilor pe componenta Schimbări climatice în cadrul PNRR sunt prezentate în *Figura nr. 33*.

Figura nr. 33: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Schimbări climatice

2.8. Indicatori urmăriți

■ Sisteme de irigații/umectare

Numărul amenajărilor de irigații la care sunt realizate lucrări de reabilitare/construcție: aprox. 300;

Suprafața amenajată cu sisteme de irigații/umectare: aprox. 2,9 mil. ha;

■ Sisteme de drenaj-deseșări

Numărul amenajărilor de deseșare la care sunt realizate lucrări de reabilitare/construcție: aprox. 550;

Suprafața amenajată cu sisteme de drenaj-deseșări: aprox. 3 mil. ha;

■ Lucrări de combatere a eroziunii solurilor

Numărul amenajărilor de combatere a eroziunii solului la care sunt realizate lucrări de reabilitare/construcție: aprox. 650;

Suprafața amenajată cu lucrări de combatere a eroziunii solurilor: aprox. 2,2 mil. ha;

■ Sisteme de protecție antigrindină

Număr puncte de lansare (utilizând tehnologia rachetelor antigrindină) amenajate: aprox. 120;

Număr Unități de Creștere a Precipitațiilor - Puncte de comandă (utilizând tehnologia aviației) amenajate: 2;

Număr generatoare terestre amenajate: aprox. 100;

■ Împăduriri și refacerea ecosistemelor forestiere

Suprafețe forestiere reîmpădurite: peste 40.000 ha;

Lungime drumuri forestiere pentru igienizarea pădurilor: aprox. 1.000 km;

Lungime de albie corectată: aprox. 60 km;

Număr de spații pentru gestionarea fondului cinegetic/forestier realizate: aprox. 200;

2.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Schimbări climatice cu Politica de Coeziune

Vor fi finanțate măsuri de prevenire și de adaptare la efectele produse de schimbările climatice

Intervențiile propuse spre finanțare prin PNRR sunt măsuri de adaptare la efectele produse de schimbările climatice, respectiv măsuri de combatere a deșertificării prin irigații, de combatere a riscului de înmlăștinire prin sisteme de drenaj-deseșări, de combatere a riscului de alunecări și degradare a terenurilor prin lucrări de combatere a eroziunii solului, de combatere a riscului de distrugere a ecosistemelor naturale, ca urmare a fenomenelor meteo extreme prin sisteme de protecție antigrindină și de combatere a riscului de deteriorare a fondului forestier prin investiții în împăduriri, drumuri forestiere, amenajare torenți și refacere a ecosistemelor forestiere.

Astfel, prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) prioritățile 3 și 4 propuse la finanțare din fonduri europene - FEDR sunt cele complementare celor vizate prin PNRR, acestea acoperind necesarul de finanțare, în relație cu schimbările climatice, pentru alte sectoare decât cele propuse prin PNRR (de exemplu biodiversitate).

2.9.1. Obiectivul general urmărit de Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

PODD 2021-2027 a fost elaborat în concordanță cu obiectivul Uniunii Europene de conservare, protecție și îmbunătățire a calității mediului, în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 191 alineatul (1) din TFUE.

Totodată, în elaborarea PODD s-a avut în vedere Semestrul European, care oferă un cadru pentru identificarea priorităților naționale în materie de reforme și monitorizarea implementării acestora, Recomandările Specifice de Țară relevante, Programul Național de Reformă, Rapoartele de Țară din 2019 și 2020 și Anexa D a Raportului din 2020, precum și nevoile de dezvoltare identificate la nivel național. Astfel, prin investițiile care urmează a fi realizate, PODD va adresa provocările și deficiențele identificate în Rapoartele de Țară recente și la punerea în practică a deciziilor Semestrului European, prin finanțarea celui de-al doilea obiectiv de politică din propunerea de regulament comun pentru perioada 2021-2027, respectiv ”o Europă mai verde, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor”.

De asemenea, PODD are ca fundament Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, document structurat conform Obiectivelor pentru Dezvoltare Durabilă stabilite conform Agendei 2030 a ONU pentru Dezvoltare Durabilă și Concluziilor Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă”. Astfel, prin Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 sunt asigurate premisele strategice de dezvoltare a României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu.

Având în vedere bazele strategice menționate, obiectivele PODD vizează asigurarea coeziunii sociale, economice și teritoriale prin sprijinirea unei economii cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră și prin asigurarea utilizării eficiente a resurselor naturale.

2.9.2. Tipuri de intervenție urmărite în PODD

Prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) sprijinul este direcționat către un număr limitat de sectoare care urmează să servească la utilizarea în mod coerent a finanțării din partea Uniunii și la maximizarea valorii adăugate a sprijinului financiar. Astfel, prin

PODD are ca fundament Recomandările Specifice de Țară și Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României 2020.

PODD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate; managementul riscurilor.

Situația priorităților de intervenție în Politica de Coeziune, cu relevanță pentru domeniul schimbărilor climatice, este prezentată în tabelul de mai jos:

Vor fi prioritizate investițiile în protecția mediului și promovarea adaptării la schimbările climatice.

Tabel 17: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Dezvoltare Durabilă pentru domeniul Schimbări climatice

Prioritățile de investiție din PODD	Buget estimat (mil. euro)
P3: Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	188
P4: Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	459
Total general	647

2.9.3. Descrierea intervențiilor în PODD

În cadrul Priorității 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate, se determină 3 acțiuni de finanțare, **acțiunea 3.3 fiind relevantă pentru domeniul de mediu din cadrul PNRR:**

- Acțiunea 3.1 Conservarea biodiversității pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu (măsuri de protejare, restaurare și utilizare sustenabilă a siturilor Natura 2000 și de protecție a naturii și a biodiversității, infrastructură verde) - buget 85.000.000 euro

Prin PODD se au în vedere următoarele tipuri de intervenții/măsuri:

îmbunătățirea accesului administratorilor siturilor Natura 2000 la servicii de asistență tehnică specializată pentru elaborarea sau revizuirea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii, pentru toate tipurile de habitate (inclusiv cele din mediu marin), prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură;

menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management ale siturilor Natura 2000/planuri de acțiune pentru specii, și, după caz, a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate, precum și asigurarea conectivității ecologice;

facilitarea accesului autorităților și entităților cu rol în managementul biodiversității la servicii de asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și consolidarea capacității de management a rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate de interes național.

- Acțiunea 3.2 Îmbunătățirea monitorizării calității aerului pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor rezultate din directive (măsuri privind calitatea aerului și măsuri de reducere a zgomotului) - buget 25.000.000 euro

Prin PODD vor fi finanțate intervenții/măsuri privind dotarea RNMCA cu echipamente noi, prin înlocuirea sau modernizarea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare, conform prevederilor directivelor europene.

- Acțiunea 3.3 Investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate, evaluarea riscurilor asupra mediului și remedierea siturilor (măsuri privind reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate) - buget 50.000.000 euro

În cadrul Priorității 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor, se determină 3 acțiuni de finanțare:

- Acțiunea 4.1 Managementul inundațiilor și al secetei
- Acțiunea 4.2 Combaterea eroziunii costiere (măsuri de adaptare la schimbările climatice, prevenirea și managementul riscurilor legate de climă: inundații și alunecări de teren (inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al dezastrelor); măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și managementul riscurilor legate de climă: altele, de exemplu, furtuni și secetă (inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al dezastrelor); măsuri privind gospodărirea apelor și conservare a resurselor de apă (inclusiv managementul bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea pierderilor) - buget 240.000.000 euro

Prin Acțiunea 4.1 investițiile din PODD vor viza managementul riscurilor generate de inundații și secetă și reducerea impactului acestora asupra populației, proprietății și mediului, prin următoarele tipuri majore de intervenții/măsuri:

amenajarea complexă a bazinelor hidrografice prin utilizarea infrastructurii verzi sau prin adaptarea, construirea ori reabilitarea infrastructurii existente de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare adaptate la noile practici UE, inclusiv cele privind asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului;

dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secetă) pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv activități în scopul conștientizării publice;

consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene în domeniu.

Prin Acțiunea 4.2, se au în vedere prin PODD continuarea intervențiilor/măsurilor de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere, beneficiar fiind ANAR (prin Administrația Bazinală de Apă Dobrogea Litoral).

- Acțiunea 4.3 Îmbunătățirea sistemului de managementul riscurilor (măsurile privind prevenirea și managementul riscurilor naturale care nu au legătură cu clima (de ex. cutremurele), precum și al riscurilor legate de activitățile umane (de ex. accidente tehnologice), inclusiv sensibilizare, protecție civilă și sisteme și infrastructuri de management al dezastrelor) - buget 150.000.000 euro

Tipurile majore de intervenții/măsurile avute în vedere prin acțiunea 4.3, din cadrul PODD, sunt sprijinirea măsurilor pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.

Notă: Descrierea detaliată a priorităților de intervenție se regăsește în PODD, împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate la următoarea adresă de internet: <http://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

3. Mediu

3.1. Elemente de context

România și-a asumat prin Tratatul de Aderare la UE implementarea Directivei nr. 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman și Directivei nr. 91/271/CEE privind colectarea și epurarea apelor uzate urbane. În vederea conformării cu prevederile directivelor menționate anterior, România a avut perioade de tranziție, acestea nefiind respectate. Astfel, **până în decembrie 2015**, era necesară conformarea cu anumiți parametri ai apei potabile, iar **până în 2018** trebuiau îndeplinite obligațiile privind colectarea și tratarea apei uzate în aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți (l.e.), cu termen intermediare pentru aglomerările peste 10.000 l.e. în decembrie 2015.

În Raportul de Țară din 2020, se arată că politica României în domeniul apei și a apei uzate prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. Totodată, Raportul evidențiază că acțiunile legate de colectarea apelor uzate și conectarea la infrastructura publică de canalizare nu sunt încă finalizate, iar diferența până la atingerea obiectivului fixat privind colectarea apelor uzate generate de aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este de 26%. La nivelul UE, în medie, **96% din cetățeni sunt conectați în prezent la rețele de apă potabilă, iar în România doar 67,5% din cetățeni erau conectați la apă potabilă în anul 2017**. Accesibilitatea din punct de vedere financiar este cea mai scăzută din UE, cheltuielile cu alimentarea cu apă și cu canalizarea reprezentând peste 6% din cheltuielile gospodăriilor din cadrul grupului din populație ce cele mai reduse venituri.

Măsurile identificate în Raportul de Țară vizează extinderea și modernizarea infrastructurii de apă potabilă și de apă uzată, monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape.

Ca urmare a evaluărilor implementării directivelor rezultă un necesar preliminar de investiții de **13 miliarde de euro pentru apă uzată și de 9 miliarde de euro pentru apă potabilă**. Evaluarea finală a necesarului de investiții va fi realizată în contextul îndeplinirii condițiilor favorizante specifice Politicii de Coeziune. Astfel, va fi elaborat Planul Național de investiții, iar lista aglomerărilor de peste 2.000 l.e. va fi reactualizată.

Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonei rurale este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale și serviciilor de bază existente, iar asigurarea unei rețele de apă potabilă curentă și canalizare reprezintă o problemă majoră ce condiționează calitatea vieții și dezvoltarea activităților economice în spațiul rural. Astfel, crearea și modernizarea sistemelor de alimentare

România are întârzieri în privința asigurării accesului la apă și a tratării acesteia, în special în zonele rurale.

cu apă și canalizare constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală, contribuind la eforturile de asigurare a unei dezvoltări durabile în comunitățile rurale.

De asemenea, conform Strategiei Naționale și Planului Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România (HG nr. 683/2015), **existau 1.393 situri contaminate și potențial contaminate, dintre care 210 situri contaminate istoric și 1.183 situri potențial contaminate**, ca rezultat al desfășurării activităților economice în aceste spații. Acestea includ situri din industria minieră și metalurgică, cele din industria petrolieră și depozitele de deșeuri menajere neconforme din zonele urbane.

Dezvoltarea durabilă a orașelor și comunităților va fi impulsionată de ecologizarea siturilor contaminate, generând locuri de muncă și activitate economică.

Aceste terenuri sunt în proprietate publică sau privată, încă în exploatare (activitate curentă) sau scoase din uz (activitate trecută) suspecte de a fi „contaminate”. Remedierea siturilor contaminate este una dintre principalele componente ale dezvoltării durabile a comunităților la fiecare nivel administrativ și poate sta la baza îmbunătățirii condițiilor de mediu, coeziunii sociale și creșterii economice sustenabile pe plan local. Investițiile vor determina oportunități pentru apariția de noi locuri de muncă în sectoare specifice (cercetare, investigare, remediere, creștere/redresare economică prin redezvoltarea fostelor platforme industriale etc.) și vor contribui la refacerea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și peisagistic, cu un impact pozitiv asupra creșterii economice prin activități turistice și culturale.

Consolidarea economiei circulare, prin prevenirea generării de deșeuri și reducerea acestora, utilizarea eficientă a resurselor, reutilizare, reparare și reciclare sau alte operațiuni, reprezintă o altă prioritate la nivel național. De asemenea, Raportul de Țară din 2020, precizează că gestionarea deșeurilor continuă să reprezinte o provocare majoră pentru România, având o rată scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și rate ridicate de depozitare a deșeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013, în timp ce rata de incinerare a crescut nesemnificativ la 4%. În 2017, cantitatea de deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continua să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg/locuitor. De asemenea, se menționează riscul să nu fie atins obiectivul privind reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020.

Față de ținta asumată, România are de recuperat întârzieri prin implementarea de proiecte de investiții în facilități de reciclare a deșeurilor tip TMB (tratare mecanico-biologică).

Planul propune realizarea de investiții de mediu pe toate componentele economiei circulare (cercetare inovare produs/proces, produs experimental, producție/execuție, distribuție și transport, consum și reciclare/reutilizare). În acest mod, se asigură reziliența și adaptabilitatea activităților economice la schimbările climatice, prin utilizarea eco-eficientă a tuturor resurselor implicate.

Investițiile totale necesare la nivel național pentru conformarea cu legislația națională și europeană, inclusiv prevederile Pachetului

Economie Circulară (PEC) sunt estimate la 2 miliarde Euro. Dintre acestea, circa 1,3 miliarde Euro reprezintă valoarea investițiilor pentru îmbunătățirea și extinderea celor 32 proiecte pentru Sisteme de Management Integrat al Deșeurilor (SMID). Restul, de circa 0,7 miliarde Euro, reprezintă valoarea investițiilor necesare pentru conformare pentru cele 9 județe și municipiul București, care încă nu au implementat un proiect SMID.

3.2. Viziunea strategică

Dezvoltarea infrastructurii specifice de mediu pentru asigurarea nevoilor de bază ale tuturor cetățenilor și protejarea mediului înconjurător, asigurarea accesului la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare prin investiții în rețelele de furnizare a apei potabile, de tratare a apei uzate și de procesare și reciclare a deșeurilor precum și prin ecologizarea siturilor industriale.

Asigurarea accesului la apă potabilă, tratarea apei uzate și reciclarea reprezintă direcțiile principale de acțiune ale domeniului.

3.3. Obiectivul general

Investițiile în domeniul protecției mediului au ca obiectiv promovarea dezvoltării infrastructurii de mediu pentru asigurarea unei calități adecvate a vieții și îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, precum și promovarea utilizării eficiente a resurselor, contribuind concomitent la îndeplinirea angajamentelor de aderare la UE cu privire la protecția mediului și reducerea decalajului între Statele Membre.

3.4. Provocările domeniului

Principalele provocări identificate în domeniul mediului sunt:

Infrastructura deficitară, accesul limitat al populației din mediul rural, siturile contaminate și rata de reciclare scăzută reprezintă principalele provocări.

- Infrastructura de apă și apă uzată insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele de mediu și pentru asigurarea adecvată a calității vieții în aglomerările de peste 2.000 locuitori echivalenți;
- Gradul scăzut al accesului la apă potabilă, cantitatea și calitatea slabă a apei potabile, precum și lipsa sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate în aglomerările sub 2.000 de locuitori echivalenți;
- Numărul mare de situri potențial contaminate și contaminate și riscul crescut asupra sănătății umane și a factorilor de mediu;
- Grad ridicat de deșeuri generate și depozitate, rata crescută a exploatarei resurselor naturale și rată scăzută de reciclare;

Elementele de analiză care au stat la baza identificării celor 4 provocări, prezentate mai sus, pot fi rezumate după cum urmează:

3.4.1. Infrastructura de apă/apă uzată - peste 2.000 de locuitori echivalenți

Dezvoltarea infrastructurii de furnizare a apei și tratare a apei uzate a fost întârziată, deși sunt alocate fonduri importante pentru acestea.

Deși au fost finanțate proiecte prin POS Mediu 2007-2013, prin POIM 2014-2020 și prin PNDR 2007-2013 și 2014-2020 (unele proiecte înregistrând întâzieri), există decalaje în atingerea țintelor asumate prin Tratatul de Aderare. În ceea ce privește apa uzată, la finalul lunii decembrie 2019 a rezultat un nivel de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în % locuitori echivalenți) din aglomerările umane cu mai mult de 2.000 l.e. de cca. 64,28%. De asemenea, nivelul de epurare a încărcării organice biodegradabile (exprimată în % locuitori echivalenți) din aglomerările umane cu mai mult de 2.000 l.e. a fost de cca. 60,87%. Progresul anual (2019) înregistrat a fost de 1,23% pentru colectarea apelor uzate urbane, respectiv 2,49% pentru epurarea apelor uzate urbane.

Ca urmare a evaluărilor realizate, rezultă un necesar preliminar de investiții de 13 miliarde de euro pentru apă uzată și de 9 miliarde de euro pentru apă potabilă, evaluarea finală a necesarului de investiții urmând a fi parte a Planului National de Investiții, aflate în curs de elaborare de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

3.4.2. Infrastructura de apă/apă uzată - sub 2.000 de locuitori echivalenți

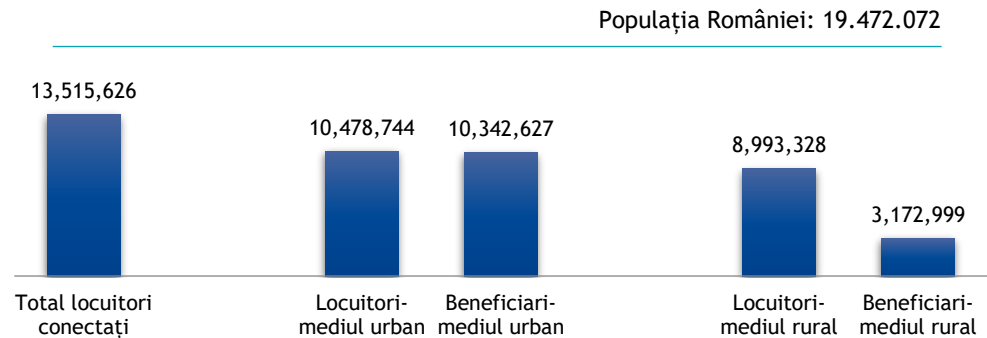
La fel ca în cazul aglomerărilor de peste 2.000 de locuitori, și în cazul celor sub 2.000 locuitori există lipsuri în alimentarea cu apă, reflectând necesitatea investițiilor în domeniu.

În acord cu datele INS, în anul 2018 populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă a fost de 13.515.626 persoane, reprezentând 69,4% din populația rezidentă a României. În mediul urban s-au înregistrat 10.342.627 persoane deservite de sistemul public de alimentare cu apă, reprezentând 98,7% din populația rezidentă urbană, iar în mediul rural 3.172.999 persoane, reprezentând 35,3% din populația rezidentă rurală a țării.

Situația populației deservite de sistemul public de alimentare cu apă în anul 2018, conform datelor INS, este următoarea, prezentată în Figura nr. 34:

- Populația rezidentă a României: 19.472.072 pers.
- Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă: 13.515.626 pers.
- Populația rezidentă a României - mediul urban: 10.478.744 pers.
- Populația urbană deservită de sistemul public de alimentare cu apă: 10.342.627 pers.
- Populația rezidentă a României - mediul rural: 8.993.328 pers.
- Populația rurală deservită de sistemul public de alimentare cu apă: 3.172.999 pers.

Figura nr. 34: Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă, 2018 (Sursa: INS)

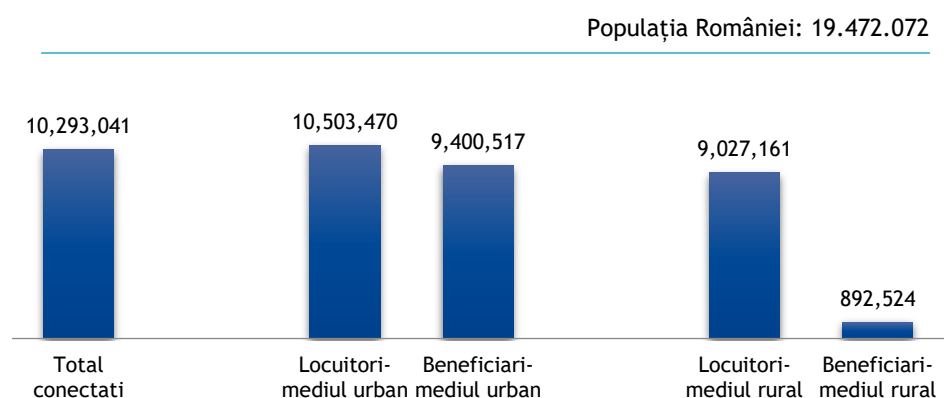

Populația din mediul rural nu are asigurat un grad ridicat de acces la rețelele de apă și canalizare astfel că trebuie impulsionate investițiile specifice în domeniu.

Conform datelor INS prezentate în Figura nr. 35, în anul 2018, în mediul urban populația conectată la canalizare a fost de 9.400.517 persoane, reprezentând 89,5% din populația rezidentă urbană a României, iar în mediul rural un număr de 892.524 persoane au beneficiat de servicii de canalizare, reprezentând 9,9% din populația rezidentă rurală a României. După cum se poate constata și din Figura nr. 35, doar o mică parte dintre locuitorii mediului rural au acces la rețeaua de canalizare.

- Populația rezidentă a României: 19.530.631 pers.;
- Locuitori conectați la canalizare: 10.293.041 pers.;
- Populația rezidentă în mediul urban: 10.503.470 pers., din care conectați la canalizare: 9.400.517 pers.;
- Populația rezidentă a României - mediul rural: 9.027.161 pers., din care conectați la canalizare: 892.524 pers.

Figura nr. 35: Populația conectată la sistemul de canalizare, 2018 (Sursa: INS)

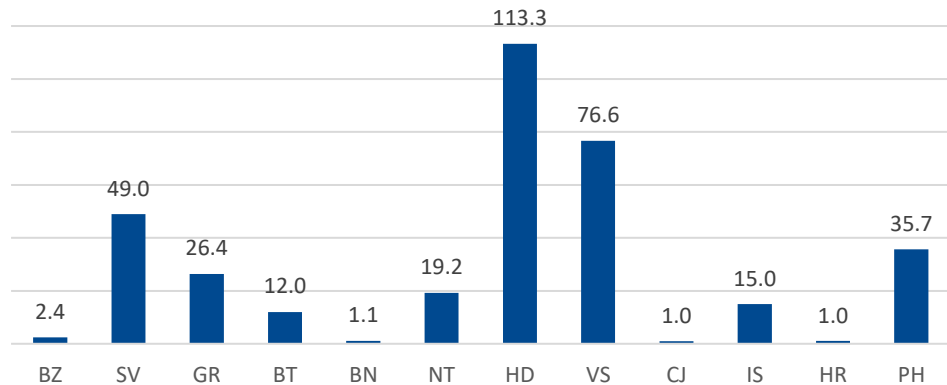
3.4.3. Situri potențial contaminate și contaminate

Legea nr.74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate impune aplicarea principiului „Poluatorul plătește”. Legea mai prevede că pentru siturile orfane (sit potențial contaminat/contaminat al cărui deținător/poluator este necunoscut) investigațiile și lucrările se finanțează din bugetele locale ale UAT pe

a căror rază administrativă este localizat situl, după trecerea acestora în proprietatea unităților administrativ-teritoriale. Situația siturilor se regăsește în *Figura nr. 36*.

Figura nr. 36: Situația suprafețelor siturilor contaminate aflate în proprietatea statului, ha (Sursa: MMAP)

Peste 350 de hectare sunt considerate situri contaminate și se află în proprietatea statului. Acestea prezintă un potențial important de dezvoltare locală.

Prin PNRR se va asigura finanțarea lucrărilor de decontaminare a siturilor contaminate aflate în proprietatea statului conform *Figura nr. 36*, urmând a se realiza complementaritatea cu Programul Operațional Dezvoltare Durabilă, care vizează, în principal, realizarea investigărilor preliminare a siturilor, precum și realizarea unei baze de date în sistem GIS (alocare preliminară 50 mil. euro).

3.4.4. Reciclarea deșeurilor municipale

Din perspectiva pachetului de economie circulară, produsele reciclate și reciclarea necesită o atenție responsabilă. Acest pachet legislativ prevede ca până în 2035, volumul deșeurilor municipale stocate în depozite trebuie redus până la cel mult 10 % din volumul total al deșeurilor municipale generate.

La nivel național, din totalul deșeurilor municipale generate, 72-74% reprezintă deșeuri menajere, 17-18% deșeuri similare (generate de operatorii economici și instituții) și 9-11% sunt deșeuri din servicii publice. Investițiile totale necesare la nivel național pentru conformarea cu legislația națională și europeană, inclusiv prevederile PEC (reutilizarea și reciclarea deșeurilor municipale sunt 55 % până în 2025 și 60 % până în 2030) sunt estimate la 2 miliarde Euro.

Investițiile în reciclare a deșeurilor sunt necesare pentru sistemul de colectare, sortare și tratare a deșeurilor.

Suma de 1 miliard euro este necesară pentru dezvoltarea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile și bio-deșeurilor, instalații de sortare și instalații de tratare a bio-deșeurilor colectate separat, respectiv instalații de digestie anaerobă și instalații de compostare, investițiile urmând a fi realizate prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă. De asemenea o sumă de 1 miliard euro este necesară pentru tratarea deșeurilor reziduale (instalații de tratare mecanico-biologică, eventual una sau mai multe instalații de incinerare cu valorificare energetică și extinderea capacităților de depozitare existente). Investițiile în instalații de tratare mecanico-biologică sunt investiții obligatorii pentru conformare, care, pe de o

parte contribuie la creșterea ratei de reciclare prin sortarea materialelor reciclabile și asigură îndeplinirea criteriilor Malagrotta, precum și a obiectivului privind reducerea cantității de deșuri depozitate. Acest tip de investiții este propus atât prin PODD, cât și prin PNRR. De precizat este faptul că instalațiile TMB pot fi completate cu alte tipuri de investiții pe același amplasament pentru realizarea obiectivelor de reciclare (*Figura nr.36*).

Figura nr. 37: Harta județelor în care nu există facilitate TMB (Sursa: MMAP)

Astfel, conform datelor existente, 25 județe nu au TMB, iar dintre acestea 9 județe au proiecte în pregătire, iar 16 au nevoie de TMB, însă nu au proiect în derulare de pregătire a aplicației de finanțare. Totodată, 16 județe au TMB și toate necesită modernizare, dar dintre acestea doar 1 județ (Sălaj) are proiect în pregătire, restul de 15 județe nu au proiect în derulare de pregătire a aplicației de finanțare. Dintre cele 25 de județe care nu au TMB, prioritare sunt 12 județe, conform *Figura nr. 37*.

3.5. Obiective specifice

Protejarea sănătății cetățenilor și a mediului, precum și îndeplinirea cerințelor din directivele europene sunt principalele obiective ale finanțării.

- Promovarea investițiilor în sectorul alimentării cu apă și al apelor uzate, inclusiv a sistemelor inteligente, pentru a îndeplini cerințele stabilite de directivele europene și a crește gradul de conectare la sistemele de alimentare cu apă și la sisteme de colectare și epurare a apelor uzate urbane în aglomerările umane cu o populație cuprinsă între 2.000 și 10.000 de locuitori echivalenți, prin realizarea/reabilitarea infrastructurii necesare;
- Promovarea investițiilor în sectorul alimentării cu apă și al apelor uzate, inclusiv a sistemelor inteligente, pentru a îndeplini cerințele stabilite de directivele europene și pentru a răspunde

anumitor nevoi identificate la nivel național, în vederea îmbunătățirii calității și a accesului la infrastructura de apă și apă uzată pentru aglomerările sub 2.000 de locuitori echivalenți, prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare prin realizarea/reabilitarea infrastructurii necesare;

- Elaborarea instrumentelor de management necesare pentru protejarea, conservarea și punerea în valoare a siturilor NATURA 2000, precum și monitorizarea calității aerului pentru detectarea timpurie a surselor poluante și asigurarea unui management corespunzător al calității aerului;
- Îmbunătățirea mediului urban și periurban prin regenerarea și decontaminarea siturilor contaminate și potențial contaminate în vederea atingerii unei stări corespunzătoare pentru folosința ulterioară a siturilor și prin managementul adecvat al deșeurilor pentru asigurarea protecției resurselor naturale (sol, apă, aer etc.) și a sănătății umane;

3.6. Reforme specifice domeniului

Scopul reformei este de a asigura o infrastructură specifică de mediu pentru a facilita accesul populației la serviciile de alimentare cu apă și canalizare, precum și un mediu ambiant curat și sănătos destinat populației:

INFRASTRUCTURĂ SPECIFICĂ DE MEDIU DURABILĂ, INTELIGENTĂ ȘI ECOLOGICĂ

În acord cu obiectivele specifice menționate anterior au fost stabilite pentru domeniul mediu o serie de elemente de reformă dintre care amintim:

- Elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (SMCA) pe teritoriul României în acord cu directivele Uniunii Europene și implementarea infrastructurii specifice de monitorizare a calității aerului;
- Elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară (SNEC) și implementarea infrastructurii necesare de reciclare a deșeurilor în acord cu directivele Uniunii Europene;
- Elaborarea planurilor de management de mediu și definirea obiectivelor specifice și a măsurilor de conservare specifice pentru siturile NATURA 2000 necesare pentru protejarea, conservarea și punerea în valoare a siturilor Natura 2000. Planurile de management ce vor fi elaborate vor propune măsuri pentru prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de deteriorare a stării de conservare a habitatelor și speciilor de faună de interes conservativ de pe întreg teritoriul României. Planurile de management urmează să fie puse în aplicare în conformitate cu normele în aplicare.
- Reformarea sectorului românesc de alimentare cu apă și canalizare și dezvoltarea unei politici naționale privind apa

Cadrul legal și bugetar, procedura de racordare și obligativitatea realizării rețelelor de apă și canal sunt instrumente necesare în realizarea investițiilor.

potabilă, precum și Crearea cadrului legal necesar pentru elaborarea strategiilor de politici tarifare pentru operatorii regionali de apă-canalizare și a bugetelor multianuale, astfel încât să poată fi asigurată sustenabilitatea financiară a activităților curente și de investiții pe termen mediu și lung pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare;

- Introducerea obligativității de realizare a infrastructurii/rețelelor de apă și canalizare numai cu elemente de inteligență artificială (contoare de apă inteligente, dotarea rețelelor de apă și canalizare cu sisteme de monitorizare inteligente etc.) precum și consolidarea capacității instituționale a operatorilor de apă și canalizare pentru asigurarea serviciilor de mentenanță și întreținere a infrastructurii specifice;
- Crearea cadrului legal necesar pentru accesul la serviciile publice de canalizare pentru aglomerările urbane sub 2.000 de locuitori prin accesul comunităților locale la sistemele alternative inteligente de canalizare. Reglementarea serviciului public inteligent de canalizare pentru aglomerările urbane sub 2.000 locuitori respectiv reglementarea tarifelor pentru serviciile de canalizare prestate de către operatorii regionali de apă-canalizare;
- Flexibilizarea cadrului legal de implementare a proiectelor de infrastructură de apă-canalizare de către autoritățile publice locale în parteneriat cu operatorii de apă-canalizare. Autoritățile publice locale vor putea implementa rețele inteligente de alimentare cu apă-canalizare cu condiția asigurării funcționării serviciilor publice de alimentare cu apă-canalizare și operarea infrastructurilor de apă-canalizare ulterior recepționării acestora.

3.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Vor fi sprijinite investițiile în sisteme de apă și apă uzată, inclusiv în componente inteligente, în remedierea siturilor poluate, precum și cele în unități de tratare mecanico-biologică a deșeurilor municipale, conform cu Tabel 18:

Tabel 18: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Mediu

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Mediu	1. Rețele de alimentare cu apă, inclusiv componentele inteligente, extindere/reabilitare ca parte a rețelelor regionale	1,50
		2. Sisteme alternative de management a apei uzate menajere pentru aglomerările sub 2.000 de locuitori	0,50
		3. Situri contaminate și managementul deșeurilor	0,30
		Subtotal Mediu	2,30

Investițiile se vor axa, în principal, dar nu exclusiv pe următoarele aspecte:

3.7.1. Infrastructura de apă/apă uzată pentru toate aglomerările cu peste 2.000 de locuitori ca parte a rețelelor regionale

- Construcția/modernizarea captărilor din surse de apă în vederea potabilizării;
- Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a apei potabile;
- Reabilitarea/construcția de rezervoare și stații de pompare/repompare apă;
- Extinderea/reabilitarea aducțiunilor, rețelelor de distribuție și a facilităților de colectare/pompare a apei uzate menajere, inclusiv construcții/facilități conexe;
- Construcția/reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate;
- Construcția/reabilitarea colectoarelor de apă uzată;
- Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a nămolurilor;
- Construirea unor instalații adecvate de tratare/eliminare a nămolului rezultat din stațiile de epurare;
- Contorizare, echipament de laborator, echipamente de detectare a pierderilor-sisteme SCADA, înființare/extindere sisteme de sectorizare rețele de distribuție, înființare/extindere sisteme de telegestiune, echipamente întreținere rețea canalizare etc.;
- Îmbunătățirea calității cursurilor de apă;
- Asistență pentru managementul proiectelor, publicitate (inclusiv conștientizarea publicului), supervizarea lucrărilor etc.;

3.7.2. Infrastructura de apă/apă uzată pentru aglomerările sub 2.000 de locuitori

- Realizarea/extinderea/modernizarea rețelelor de alimentare cu apă potabilă, inclusiv rezervoare de înmagazinare;
- Realizarea/extinderea modernizarea stațiilor de tratare a apei potabile inclusiv a lucrărilor de captare a apei brute pentru potabilizare
- Realizarea/extinderea/modernizarea rețelelor de canalizare inclusiv a branșamentelor la limita de proprietate a gospodăriilor
- Realizarea de sisteme individuale adecvate pentru colectarea și epurarea apelor uzate

3.7.3. Situri potențial contaminate și contaminate, tranziția spre economia circulară prin gestionarea eficientă a deșeurilor

- Activități specifice de reabilitare și ecologizare a siturilor contaminate (eliberare suprafață contaminată și decontaminare a solului, inclusiv a apei freatice afectate, dacă este cazul), cu accent pe bio-decontaminare;

Investițiile vor fi realizate sub forma rețelelor de apă, stații de pompare, epurare și filtrare, precum și sisteme individuale adecvate în aglomerările mici.

Siturile contaminate poluate vor fi după caz, ecologizate, reabilitate sau închise. Instalații TMB vor fi construite pentru procesarea optimă a deșeurilor municipale.

- Eliminarea/reducerea contaminării solului, a apei, pentru a aduce terenul la starea inițială;
- Activități specifice de închidere/ecologizare/reabilitare/conservare a zonelor miniere/siderurgice, în vederea reabilitării și ecologizării terenurilor contaminate, inclusiv activitățile de eliminare/depozitare conformă a materialelor rezultate din implementarea acestor activități;
- Activități de refacere a ecosistemelor naturale pe suprafața depoluată.

Investițiile în economia circulară prin gestionarea eficientă a deșeurilor vizează realizarea unor instalații de tratare a deșeurilor reziduale, inclusiv îmbunătățirea instalațiilor TMB existente. O listă indicativă de proiecte poate fi regăsită la *Anexa 14*. Ponderile investițiilor de Mediu în cadrul PNRR sunt prezentate în *Figura nr. 38*.

Figura nr. 38: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Mediu

■ Alimentare cu apă ■ Management apă uzată ■ Situri contaminate, economie circulară

3.8. Indicatori urmăriți

- Extinderea/reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată ca parte a rețelelor regionale pentru aglomerările peste 2.000 l.e.
Lungime estimată de rețea de alimentare cu apă: peste 590.000 km
Lungime estimată de rețea de canal: peste 986.000 km
Număr de beneficiari estimați alimentare cu apă: peste 749.000 locuitori
Număr de beneficiari estimați ai rețelelor de apă uzată: peste 529.000 locuitori echivalenți
- Sisteme alternative de management a apei uzate menajere pentru aglomerările sub 2.000 de locuitori
Număr gospodării beneficiare ale sistemului alternativ: 200.000 gospodării;
Valoare medie a bugetelor: 2.500 Euro/gospodărie;
- Infrastructuri specifice de tratare a deșeurilor menajere:
Număr TMB construite: 4;
Valoarea medie a construcțiilor TMB: 50 mil. EUR;
- Situri contaminate și potențial contaminate,
Suprafață situri remediate: 250 ha
Valoare medie a proiectelor per hectar: 2 mil. Euro

3.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mediu cu Politica de Coeziune

3.9.1. Obiectivul general urmărit de Politica de Coeziune:

O Europă mai verde, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor.

3.9.2. Tipuri de intervenție urmărite în PODD:

Prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate; managementul riscurilor.

Situația priorităților de investiție în Politica de Coeziune este prezentată în tabelul de mai jos:

Prin PODD se va finanța conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și poluarea siturilor contaminate.

Tabel 19: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Dezvoltare Durabilă pentru domeniul Mediu

Prioritate de investiție din PODD	Buget estimat (mil. euro)
P2 Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară	3.256
P3 Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	188
Total	3.444

3.9.3. Descrierea intervențiilor în PODD

Prioritatea 2 cuprinde: **Infrastructura de apă/apă uzată** - se vor finanța intervenții în implementarea proiectelor începute în perioada 2014-2020 a căror finalizare se va realiza începând cu anul 2023, precum și dezvoltarea de noi proiecte care vizează conformarea cu prevederile **Directivei privind epurarea apelor uzate urbane și celei privind alimentarea cu apă**. Referitor la **alimentarea cu apă**, proiectele vor viza, în principal, asigurarea calității apei și conectarea la sistemele de alimentare cu apă în contextul proiectelor integrate regionale de apă și apă uzată, iar în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate urbane, finanțarea va fi acordată pentru aglomerările cu peste 2000 locuitori echivalenți, dând prioritate finalizării investițiilor în aglomerările peste 10.000 de locuitori echivalenți, astfel încât să fie evitate penalitățile generate de infringement și să nu fie afectat procesul de regionalizare care reprezintă pilonul principal de susținere a procesului investițional în

sector. Totodată, aceste proiecte vor avea o componentă de management al nămolului rezultat în urma epurării. De, asemenea, în cadrul acestei priorități se vizează consolidarea **economiei circulare**, prin prevenirea generării de deșeuri și reducerea acestora, utilizarea eficientă a resurselor, reutilizare, reparare și reciclare sau alte operațiuni, precum și închiderea **depozitelor neconforme**, astfel încât valoarea produselor, a materialelor și a resurselor să fie menținută în economie cât mai mult timp posibil.

Prioritatea 3 va finanța măsuri de conservare a biodiversității în ariile Natura 2000, ecosisteme degradate, culoare ecologice, elaborarea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 și ariile naturale protejate, investiții pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare a calității aerului, precum și intervenții privind inventarierea siturilor potențial contaminate și contaminate și remedierea acestora.

3.9.4. Tipuri de intervenție urmărite în Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

Tabel 20: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Tranziție Justă pentru domeniul Mediu

Prioritate de investiție din POTJ	Buget estimat (mil. euro)
P1 O tranziție justă prin reducerea poluării și consolidarea economiei circulare	Bugetul urmează să fie stabilit în funcție de nevoile identificate în planurile teritoriale de tranziție justă

Protecția mediului va fi finanțată prin POTJ și POR.

Descrierea intervențiilor în POTJ:

Prioritatea 1 cuprinde:

- investiții în schemele de gestionare a deșeurilor la nivel local în vederea consolidării economiei circulare; acțiuni de prevenire a generării de deșeuri și reducerea cantității acestora, precum și acțiuni de creștere a reutilizării eficiente și reciclării acestora;
- investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor poluate;
- investiții în proiecte de restaurare și de reconversie a terenurilor, inclusiv prin măsuri de management al apei și crearea de infrastructuri verzi în mediul urban.

3.9.5. Tipuri de intervenție urmărite în POR

Tabel 21: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Regional pentru domeniul Mediu

Prioritate de investiție din cele 8 POR-uri	Buget estimat (mil. euro)
P3 Prioritatea "O regiune cu orașe prietenoase cu mediul"	628

Prin prioritatea 3 se vor finanța măsuri cu privire la conversia funcțională a terenurilor virane degradate/neutilizate/abandonate.

3.9.6. Tipuri de intervenție urmărite în Programul Operațional Sănătate (POS)

Tabel 22: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Sănătate pentru domeniul Mediu

Prioritate de investiție din POS	Buget estimat (UE, mil. euro)
P1 Prioritatea “Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii”	Bugetul urmează să fie stabilit în funcție de prioritățile de la nivelul fiecărui proiect care va cuprinde componenta de deșeuri medicale

- Programul Operațional Sănătate va finanța domeniul economie circulară/ deșeuri în cadrul priorității “Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii”, prin care se vor finanța măsuri cu privire la remodelarea circuitelor de depozitare și transport a deșeurilor medicale în unitățile medicale.

4. Energie și tranziție verde

4.1. Elemente de context

Realizarea obiectivelor domeniului de energie presupune o abordare echilibrată a dezvoltării sectorului energetic național atât din perspectiva reglementărilor naționale și europene, cât și din cea a cheltuielilor de investiții. Intervențiile selectate contribuie la realizarea Țintelor naționale asumate la nivelul anului 2030 prin Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030, care pot fi regăsite și în *Tabel 23*:

- 43,9% reducere a emisiilor aferente sectoarelor ETS față de nivelul anului 2005, respectiv cu 2% a emisiilor aferente sectoarelor non-ETS față de nivelul anului 2005;
- 30,7% pondere a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie.

Tabel 23: Principalele obiective ale PNIESC 2021 - 2030, la nivelul anului 2030

Indicator	Valoare
Emisii ETS (% față de 2005)	-43,9%*
Emisii non-ETS (% față de 2005)	-2%
Ponderea globală a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie	30,7%
Ponderea SRE-E	49,4%
Ponderea SRE-T	14,2%
Ponderea SRE-Î R	33,0%
Eficiență Energetică (% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030)	
Consum primar de energie	-45,1%
Consum final de energie	-40,4%
Consum primar de energie (Mtep)	32,3
Consum final de energie (Mtep)	25,7

România are o pondere ridicată de energie regenerabilă în mixul de producție de energie, ceea ce îi conferă flexibilitate, în condiții prietenoase cu mediul.

Un aspect important al dezvoltării Sistemului Energetic Național (SEN) va fi asigurarea unei tranziții energetice juste bazate pe reducerea impactului social și economic al întregului proces.

Analiza rețelei electrice de transport (RET) a evidențiat un grad ridicat de uzură fizică și morală a echipamentelor, având impact negativ asupra siguranței aprovizionării cu energie a populației, asupra costurilor, asupra eficienței energetice și a mediului.

De asemenea, integrarea în SEN a unui volum important de centrale cu funcționare intermitentă necesită atingerea unui nivel optim de flexibilitate prin dotarea rețelelor electrice de transport și distribuție a energiei electrice cu elemente specifice asociate conceptului de rețea inteligentă (*Smart Grid*).

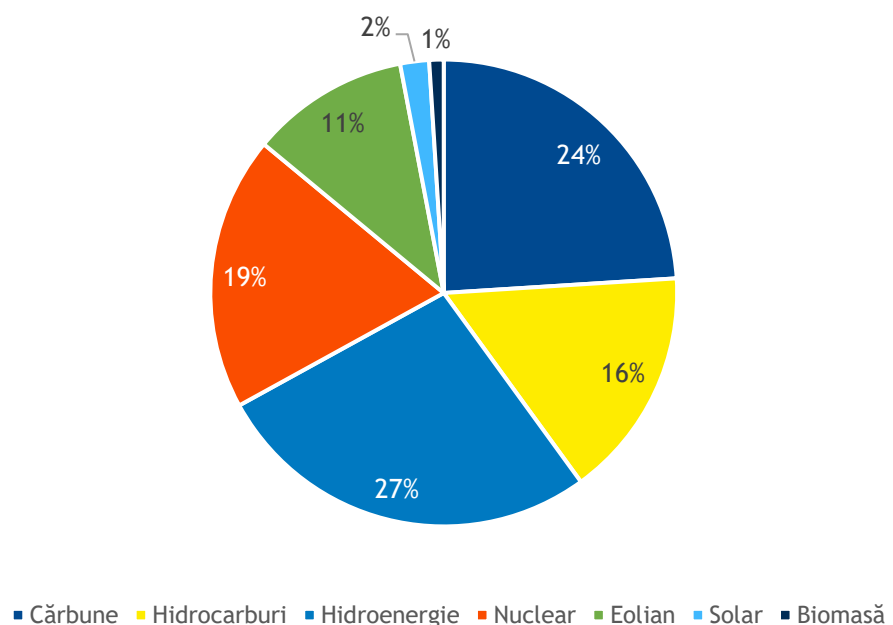
Astfel, investițiile pentru dezvoltarea rețelei electrice de transport (RET) reprezintă o necesitate, RET fiind componenta principală a unui sistem energetic puternic și capabil să răspundă rapid situațiilor de criză. Retehnologizarea/modernizarea echipamentelor, creșterea capacității de transport și investițiile în sistemele asociate RET vor asigura îndeplinirea cerințelor privind monitorizarea și controlul rețelei și a SEN prin măsurarea cantităților de energie electrică, echilibrarea pieței de energie electrică și protecția infrastructurilor critice. Aceste investiții contribuie major și la atingerea unui grad de interconectare al sistemelor de transport a energiei electrice de 15% până în 2030, asumată prin PNIESC.

Sistemele de energie inteligente și integrarea resurselor regenerabile vor flexibiliza și eficientiza Sistemul Energetic Național.

Introducerea sistemelor inteligente în sectorul energetic este o prioritate națională și un prim pas în digitalizarea infrastructurii. Sistemele inteligente de măsurare și control propun un spectru larg de beneficii pe care le aduc consumatorilor finali și întregului sistem energetic prin creșterea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie (SRE) în SEN.

Un al doilea element important al unui sistem energetic puternic este securizarea portofoliului de capacități existente, prin proiecte de modernizare și retehnologizare a capacităților hidroenergetice și dezvoltarea de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile - hidro, solar, eolian (*Figura nr. 39*). Pe fondul creșterii puternice a investițiilor în SRE intermitente din ultimii ani, echilibrarea pieței a devenit esențială, cu atât mai mult cu cât grupurile pe bază de cărbune aflate în declin, nu pot răspunde rapid fluctuațiilor vântului și radiației solare decât pe bandă îngustă, categoria principală de producători cu răspuns rapid la cerințele de echilibrare fiind centralele hidroelectrice.

Figura nr. 39: Mixul de producție a energiei electrice în România, 2019 (Sursa: INS)

Bazat în cea mai mare proporție pe resursele energetice interne, mixul diversificat de energie al României a permis menținerea rezilienței SEN în situații de stres, asigurând acoperirea cererii de energie, atât pentru consumul intern, cât și pentru export. Totuși, o mare parte a capacităților de generare sunt bazate pe tehnologii vechi, aflate la finalul duratei tehnice de funcționare, acest lucru generând multiple efecte negative privind costurile de mentenanță, fiabilitatea sau comportamentul în caz de incidente.

În ceea ce privește cota de energie regenerabilă, Comisia Europeană a recomandat României să crească nivelul de ambiție pentru 2030, până la o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 34%. În consecință, ponderea energiei din surse regenerabile a fost revizuită de la 27,9% la o cotă de 30,7%.

Rețelele de energie inteligente și interconectate sprijină accesibilitatea și decarbonizarea pe termen lung, având astfel un rol cheie pentru tranziția energetică.

Modernizarea și optimizarea infrastructurii de transport și distribuție a combustibililor de tranziție reprezintă în același timp o necesitate și o prioritate în realizarea unei tranziții energetice coerente. Rețelele de energie mai puternice, inteligente și interconectate, joacă un rol cheie în tranziția energetică, sprijinind, în același timp, securitatea aprovizionării, accesibilitatea și decarbonizarea pe termen lung.

Intervențiile selectate răspund concluziilor semestrului european cu privire la investițiile suplimentare necesare în infrastructura energetică din România. Proiectul PNIESC indică o necesitate de investiții de 22 miliarde EUR în perioada 2021-2030 numai în sectorul energetic. Investițiile din perioada 2025-2030, pe baza măsurilor planificate, reprezintă o creștere de 47% față de investițiile bazate pe măsurile existente, iar majoritatea investițiilor (82%) trebuie canalizate pentru a satisface cererea, care se prognozează să crească semnificativ ca urmare a creșterii economice.

4.2. Viziunea strategică

Dezvoltarea sectorului energetic în condiții de sustenabilitate, creștere economică, accesibilitate și reziliență, pentru a asigura stabilitatea Sistemului Energetic Național, interoperabilitatea cu sistemele energetice europene, accesul populației la energie și independența energetică a României precum și operaționalizarea unui sistem energetic național inteligent.

4.3. Obiectivul general

Obiectivul general al domeniului de energie este scăderea impactului asupra mediului și creșterea accesibilității, securității și fiabilității Sistemului Energetic.

Dezvoltarea unui sistem energetic integrat, sigur, modern, inteligent, rezilient, și accesibil, cu un nivel scăzut de emisii de gaze cu efect de seră, bază pentru coeziunea economică și stimularea tranziției verzi.

Un aspect important al dezvoltării sectorului energetic românesc va fi asigurarea unei tranziții energetice echitabile prin gestionarea efectelor sociale și economice ale tranziției, în special în regiunile mono-industriale și dependente de carbon. În acest sens, sprijinul oferit prin PNRR este în directă corelare și complementaritate cu sprijinul oferit în Mecanismul pentru o tranziție echitabilă și a fondurilor structurale dedicate sectorului energetic aferente noului cadru financiar multianual 2021 - 2027.

4.4. Provocările domeniului

Principalele provocări identificate în domeniul energiei sunt:

- Dezvoltare insuficientă a RET și lipsa parametrilor tehnici necesari pentru transportul energiei (N-V și N-E) pe fondul modificării nivelului și/sau localizării consumului și producției de energie electrică concomitent cu creșterea puternică a investițiilor în SRE;
- Nivelurile reduse de flexibilitate și interconectivitate a rețelelor de energie electrică generate de lipsa digitalizării în segmentele de transport, distribuție și consum pe fondul unei creșteri a schimburilor de energie electrică între sistemele electroenergetice din regiune;
- Necesitatea înlocuirii capacităților de producție pe combustibil fosil solid cu capacități energetice noi bazate pe combustibili de tranziție, eficiente și cu randamente economice ridicate, cu emisii reduse de gaze cu efect de seră, precum și prelungirea duratei de viață a capacităților existente prin lucrări de modernizare/ re tehnologizare și cu un nivel ridicat de digitalizare;
- Infrastructură de transport și distribuție insuficient dezvoltată pentru a prelua purtători de energie (inclusiv noi purtători de energie combustibili de tranziție), cu un nivel redus de flexibilitate, interconectare, siguranță și eficiență în operare, precum și cu o redusă capacitate de integrare a activităților de transport, distribuție și consum final.

4.5. Obiective specifice

Dezvoltarea rețelei de transport de energie, orientarea către producerea energiei din surse regenerabile și racordarea gospodăriilor la rețele de distribuție a combustibililor de tranziție sunt obiectivele specifice.

- Dezvoltarea RET pentru transportul energiei electrice prognozate a fi produsă, consumată, importată, exportată și tranzitată și pentru a asigura parametrii tehnici necesari de furnizare a energiei electrice pentru consumatori și integrare a energiei din surse regenerabile de natură variabilă;
- Creșterea flexibilității SEN prin digitalizarea segmentelor de transport, distribuție și consum și introducerea sistemelor de management inteligent al rețelelor;
- Producerea de energie verde în acord cu reglementările UE prin valorificarea potențialului hidroenergetic disponibil și prin dezvoltarea de noi capacități de producție din surse regenerabile inclusiv rețele de transport și distribuție a energiei regenerabile;
- Creșterea accesului consumatorilor la rețele inteligente de distribuție a combustibililor de tranziție prin dezvoltarea, modernizarea și optimizarea infrastructurii existente pentru a prelua noi purtători de energie și pentru a integra activitățile de transport, distribuție și consum final, dezvoltarea de tehnologii pentru sectorul IMM și pentru înființarea unor capacități noi de producție necesare pentru tranziția de la combustibili fosili;

4.6. Reforme specifice domeniului

Obiectivul promovat prin intermediul reformelor în domeniul energiei este de a avea un sistem energetic național durabil, inteligent, rezilient și accesibil prin:

SISTEM ENERGETIC NAȚIONAL DURABIL, INTELIGENT, REZILIENT ȘI ACCESIBIL

În acest sens sunt propuse o serie de măsuri de reformă:

- Monitorizarea și implementarea Planului Național pentru Energie și Schimbări Climatice pentru a asigura tranziția verde și digitalizarea precum și tranziția către o economie cu emisii zero potrivit orientărilor la nivel european;
- Crearea cadrului național de implementare a sistemelor energetice inteligente prin elaborarea și aprobarea HG pentru implementarea măsurilor de inteligență artificială în rețelele de transport și distribuție a energiei și emiterea unui Ordin al președintelui ANRE pentru completarea normativelor tehnice de proiectare a rețelelor de transport/distribuție a energiei cu elemente de inteligență artificială.

Crearea cadrului legal de implementare a infrastructurii de energie inteligente, dar și pentru realizarea rețelelor de transport/distribuție combustibili de tranziție sunt parte din reformele domeniului.

Aceste elemente de reformă au în vedere măsuri privind realizarea de investiții în rețeaua de transport și distribuție a energiei numai prin investiții în rețele inteligente care conțin contoare inteligente de măsurare a debitelor/volumelor și presiunilor, infrastructură de internet, sisteme inteligente de monitorizare a consumurilor etc.

- Crearea cadrului național de adaptare a sistemului național de transport și distribuție a energiei la tranziția verde și la utilizarea combustibilului de tranziție prin emiterea unui Ordin al președintelui ANRE pentru realizarea de investiții din fonduri publice în domeniul rețelelor de transport/distribuție a energiei adaptate la combustibilii de tranziție;

Măsurile de reformă au ca obiectiv asigurarea cadrului legal necesar pentru investiții care vizează creșterea nivelului de funcționalitate a infrastructurii de transport și distribuție a combustibililor de tranziție utilizați pentru realizarea serviciului de alimentare a populației.

- Crearea cadrului național pentru definirea consumatorului vulnerabil necesar pentru a asigura creșterea accesului populației la serviciile de furnizare a energiei prin elaborarea și adoptarea unei OUG pentru reglementarea cadrului legal de definire a consumatorului vulnerabil și a formelor de sprijin al acestuia din fonduri publice;

Măsurile corelate privesc definirea consumatorului vulnerabil respectiv a consumatorului de energie care nu dispune de capacitatea de plată pentru plata consumului de energie necesar încălzirii locuinței, iluminatului și apei calde menajere și măsuri pentru creșterea gradului de acces la serviciile de furnizare a energiei;

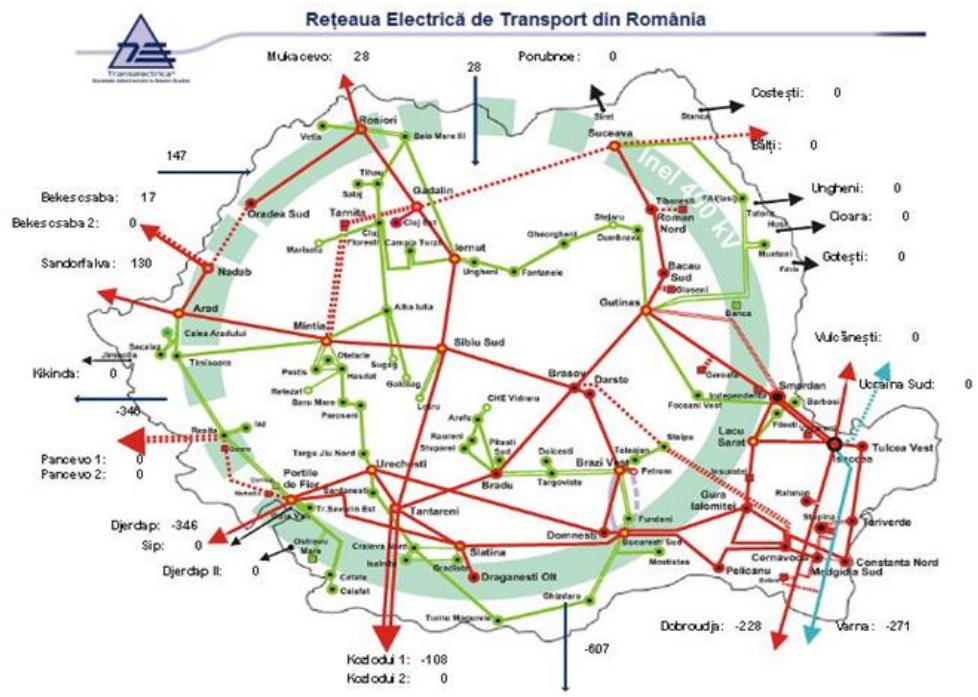
- Elaborarea și aprobarea legislației necesare definirii noțiunii autoconsumatorului de energie regenerabilă și crearea cadrului administrativ național pentru stimularea realizării investițiilor în infrastructura de energie de către producătorii și operatorii rețelelor de transport și distribuție a energiei, prin utilizarea fondurilor proprii, a surselor de finanțare disponibile pe piața de capital și din certificate verzi, inclusiv prin accesul la surse de finanțare complementare;

Reglementarea cadrului legal pentru utilizarea fondurilor proprii ale operatorilor de transport/distribuție a energiei în vederea realizării de investiții în domeniul infrastructurii specifice de energie inclusiv prin utilizarea de fonduri care provin de pe piața de capital și din certificate verzi;

4.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Fondurile dedicate sectorului Energie finanțate din PNRR vor fi orientate către dezvoltarea RET, având ca obiectiv principal dezvoltarea inelului electric de 400 kV, prin realizarea liniilor electrice aeriene (LEA) ce completează inelul, instalarea unor mijloace moderne de compensare și re tehnologizarea unor stații de transformare pentru a asigura atât siguranța alimentării, cât și interoperabilitatea cu alte sisteme energetice naționale la nivel european.

Figura nr. 40: Harta Rețelei Electrice de Transport din România (Sursa: Transelectrica)

Investițiile vor fi orientate pentru dezvoltarea rețelei de transport și distribuție a energiei din surse regenerabile și în centrale de producere a acestora.

Vor fi finanțate proiecte de investiții în capacități de producție a energiei electrice din surse regenerabil. În plus, vor fi finanțate investiții în rețele inteligente de transport și distribuție a combustibililor de tranziție și a energiei obținute din surse

regenerabile. Categoriile de investiții în domeniul energiei și tranziției verzi propuse spre realizare precum și bugetele estimate ale acestora sunt prezentate în Tabel 24:

Tabel 24: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Energie

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Energie și tranziție verde	1. Sprijin pentru dezvoltarea RET (investiții în inelului electric de 400 kV al României)	0,25
		2. Sprijin pentru producția, transportul, distribuția de energie din surse regenerabile, investiții în capacități de producție pentru tranziția de la combustibil solid la combustibil de tranziție, inclusiv investiții în tehnologii verzi pentru sectorul IMM.	0,50
		3. Investiții în rețele inteligente de transport și distribuție a combustibililor de tranziție și a energiei obținute din surse regenerabile	0,80
		Subtotal Energie și tranziție verde	1,55

Pentru investițiile din domeniul energie și tranziție verde este alocată suma de 1,55 mld. EURO.

Lista indicativă detaliată de investiții poate fi regăsită la *Anexa 15*. Bugetul estimat de care vor beneficia aceste investiții este de 800 mil. Euro. Ponderile investițiilor pe forme de transport în cadrul PNRR sunt prezentate în *Figura nr. 41*.

Figura nr. 41: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Energie și tranziție verde

4.8. Indicatori urmăriți

Categoriile de investiții selectate au în vedere realizare următorilor indicatori:

- Investiții în dezvoltarea RET (sprijin pentru investiții în dezvoltarea inelului de 400 KV al României)
Lungime linie energie electrică (simplu + dublu circuit): 435 km;
Stații re tehnologizate/modernizate: 11;
- Producție, transport și distribuție de energie regenerabilă
Putere instalată de energie din surse regenerabile: peste 1.000 MWh;
- Rețele inteligente de distribuție a combustibililor de tranziție
Număr gospodării racordate la rețeaua inteligentă de distribuție a combustibililor de tranziție: 123.000;
Valoarea medie a proiectelor: 6.500 Euro/gospodărie.

4.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniile Energie și tranziție verde cu Politica de Coeziune

Complementaritatea între investițiile selectate în cadrul PNRR și investițiile selectate pentru a fi finanțate din Politica de Coeziune va fi asigurată prin intervențiile mai multor Programe Operaționale. Astfel, se urmărește asigurarea necesarului de finanțare pentru anumite domenii pe de o parte, în funcție de măsurile identificate, iar pe de altă parte în funcție de gestionare a fondurilor.

4.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

- Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și a soluțiilor de stocare și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. (Prioritatea 1 din Programul Operațional Dezvoltare Durabilă - PODD)
- O regiune cu orașe prietenoase cu mediul (Prioritatea 3 din Programele Operaționale Regionale - POR)
- O tranziție justă prin investiții în tehnologii și infrastructuri pentru energie curată cu emisii reduse. (Prioritatea 2 din Programul Operațional Tranziție Justă - POTJ)

4.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în PODD

Tabel 25: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Dezvoltare Durabilă pentru domeniul Energie și tranziție verde

Prioritate de investiție PODD	Buget estimat (mil. euro)
P1 Tranziție energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare	706

4.9.3. Descrierea intervențiilor în PODD

Prioritatea 1 PODD: Investiții în eficiența energetică a IMM-urilor și a întreprinderilor mari, în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică și în sisteme inteligente de energie și soluții de stocare:

- Modernizarea/extinderea rețelelor termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică, inclusiv a punctelor termice;
- Cogenerare de înaltă eficiență în termoficare urbană;
- Construcție rețele noi de distribuție a gazelor naturale doar pentru conectarea noilor centrale pe gaz care înlocuiesc vechile centrale pe cărbune.

Având în vedere că posibilitatea finanțării acestor tipuri de intervenții este redusă la 1% din alocarea FEDR/FC a statului membru (fără a exista încă un compromis la nivelul UE), iar nevoia de finanțare la nivel național pentru astfel de investiții se situează la un nivel financiar superior, în PNRR au fost selectate

Obiectivul e creșterea eficienței energetice și tranziția către producerea energiei din surse regenerabile.

aceste intervenții, complementaritatea cu PODD fiind asigurată la nivel de proiect (existând o selecție distinctă a proiectelor care vor fi finanțate în PNRR și în PODD).

Finanțarea din PODD va fi direcționată către investiții în rețele termice și centrale în cogenerare.

- Promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice;
- Implementarea de soluții digitale pentru localizarea/izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban;
- Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA;
- Măsuri de creștere a adecvanței SEN prin investiții în soluții de flexibilitate;
- Implementarea de soluții privind stocarea energiei “behind the meter”.

Intervenția sprijinită în PNRR “Sprijin pentru dezvoltarea RET (investiții în inelul electric de 400 kV al României) se referă la construcția efectivă de linii electrice aeriene și stații de transformare pentru atingerea obiectivului de dezvoltare a rețelei electrice de transport RET, prin închiderea inelului electric de 400kv. Aceste investiții nu sunt sprijinite prin PODD. Pentru investițiile privind sisteme inteligente și digitalizare stații, complementaritatea va fi asigurată la nivel de proiect, fiind selectate portofolii de proiecte diferite din perspectiva accesării finanțărilor disponibile în PODD și PNRR.

4.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POR

Tabel 26: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Regional pentru domeniul Energie și tranziție verde

Prioritate de investiție 8 POR-uri	Buget estimat per prioritate (UE, mil. euro)
P3 Încălzirea centralizată	873

4.9.5. Descrierea intervențiilor în POR

Prioritatea 3 POR: Investiții în îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice/rezidențiale/industriale:

Finanțarea din POR va fi direcționată preponderent către investiții în eficientizarea termică și consolidarea clădirilor.

- Îmbunătățirea izolației termice și hidroizolare clădiri, măsuri de consolidare și componente regenerabile de tip panouri fotovoltaice;
- Implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;
- Introducerea de corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață;

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung prevede un buget de cca. 13 miliarde euro pentru renovarea clădirilor până

în 2030 în vederea respectării angajamentelor europene cu privire la rata de renovare, reducerea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră. Având în vedere suma mică alocată în cele 8 POR-uri regionale pentru sectorul de eficiență energetică în clădiri, în comparație cu nevoia identificată la nivel național, devine clară complementaritatea finanțărilor oferite prin intermediul celor 2 surse de finanțare.

4.9.6. Tipuri de acțiuni urmărite în POTJ

Tabel 27: Situația priorităților de intervenție din Programul Operațional Tranziție Justă pentru domeniul Energie și tranziție verde

Prioritate de investiție 8 POTJ	Buget estimat per prioritate (UE, mil. euro)
P2 POTJ	Bugetul urmează să fie stabilit în funcție de nevoile identificate în planurile teritoriale de tranziție justă

4.9.7. Descrierea intervențiilor în POTJ

Prioritatea 2 POTJ: Investiții în dezvoltarea de tehnologii și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile, în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în eficiența energetică și energia din surse regenerabile;

- Investiții în realizarea de parcuri fotovoltaice conectate la rețea;
- Investiții în realizare de turbine eoliene.

În ceea ce privește alocarea POTJ pentru aceste intervenții, acest subiect va fi decis după finalizarea planurilor teritoriale pentru tranziție justă (PTTJ) în funcție de nevoile identificate la nivelul fiecărui județ și de capacitatea de implementare identificată la nivelul fiecărui teritoriu selectat.

Finanțarea acestor tipuri de intervenții prin PNRR a luat în calcul faptul că în POTJ sunt finanțate doar 6 județe (Gorj, Hunedoara, Dolj, Prahova, Mureș și Galați), care nu includ zona Dobrogei , aceasta fiind cea mai ofertantă din punct de vedere al dezvoltării unor capacități de producție din surse regenerabile de energie (solar, eolian). De asemenea, investițiile privind noi capacități hidroenergetice se regăsesc exclusiv în PNRR, ele nefiind finanțate în nici un alt program operațional.

Notă: Descrierea detaliată a priorităților PODD, POR și POTJ împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate la următoarea adresă de internet: <http://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

Finanțarea din POTJ va fi direcționată preponderent către investiții în producerea de energie electrică din surse regenerabile.

5. Eficiență energetică și termică

5.1. Elemente de context

Eficiența energetică este una din căile cele mai puțin costisitoare de reducere a emisiilor de GES, diminuare a sărăciei energetice și creștere a securității energetice. Ținta UE de eficiență energetică pentru 2020 este de diminuare a consumului de energie primară cu 20% în raport cu nivelul de referință stabilit în 2007 (MDRAP 2015).

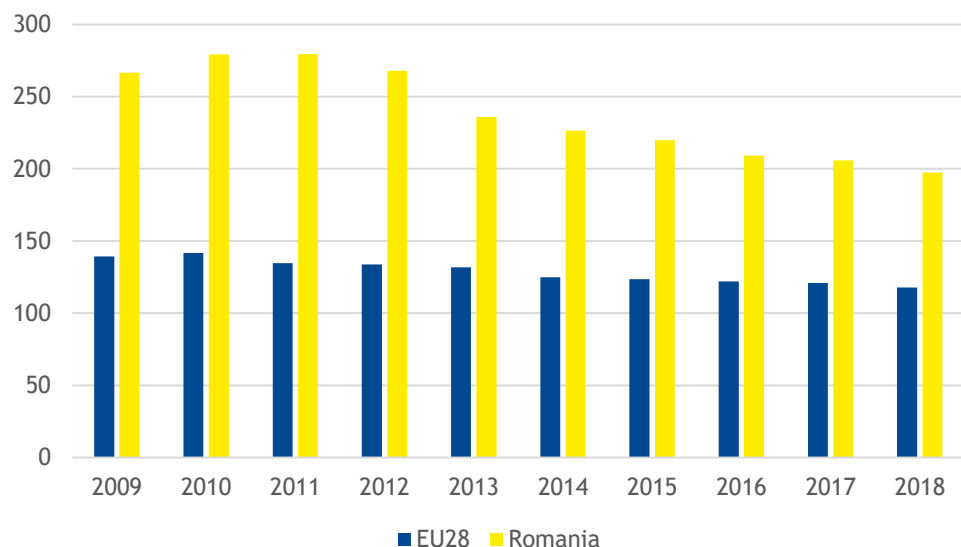
Pentru România, ținta este de 19%, corespunzătoare unei cereri de energie primară de 500 TWh în 2020. Pentru 2030, UE își propune o reducere cumulată cu cel puțin 27% a consumului de energie.

Potrivit Eurostat, intensitatea energetică a economiei României în 2014 era de 95% din media UE, raportat la paritatea puterii de cumpărare. În valoare absolută, intensitatea energetică a fost de 0,235 tep/1000€ în 2014, echivalentul a 2730 kWh/1000€. Consumul mediu de energie per capita era 1,6 tep (18,6 MWh), cel mai scăzut din UE28. Dacă România își asumă obiectivul european de reducere a cererii de energie cu 27-30%, ținta de cerere de energie primară pentru 2030 ar fi de 431-454 TWh (*Figura nr. 42*).

România își propune să reducă consumul de energie prin măsuri specifice de eficiență energetică cu 27-30% până în 2030, pentru a atinge obiectivul european.

Conform datelor preliminare ale INS (2016), cererea de energie primară în 2015 a fost de 383 TWh, cu 117 TWh sub ținta pentru 2020 și cu 47-71 TWh sub cea pentru 2030. **Desigur, ținta pentru 2030 trebuie privită din perspectiva unei creșteri economice susținute, astfel că atingerea ei va presupune măsuri semnificative de creștere a eficienței energetice în toate ramurile de consum.**

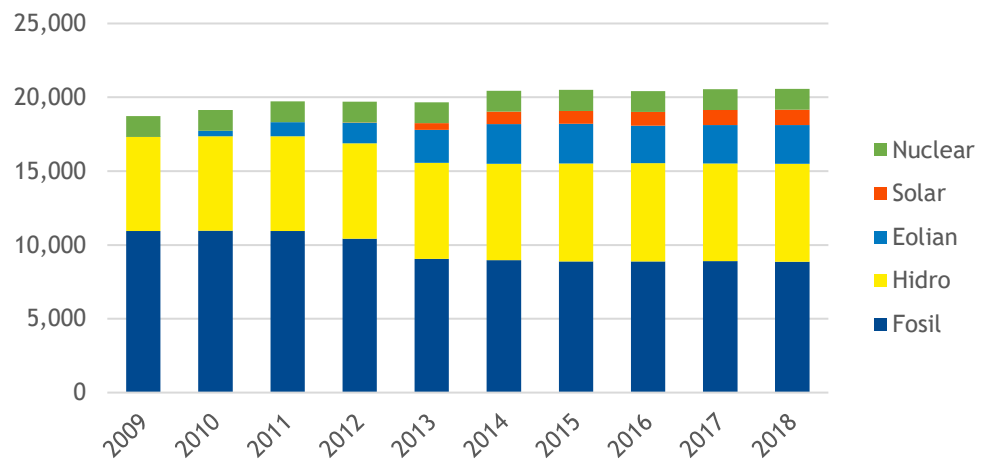
Figura nr. 42: Intensitatea energetică a scăzut semnificativ în România prin comparație cu UE (Sursa: Eurostat)

Eficiența energetică în România s-a îmbunătățit continuu în ultimii ani. Între 1990 și 2013, **România a înregistrat cea mai mare rată medie de descreștere a intensității energetice din UE, de 7,4%**, pe fondul restructurării activității industriale (ANRE 2016a). În perioada

2007-2014, scăderea intensității energetice raportată la PIB a fost de 27%, obținută inclusiv prin închiderea unor unități industriale energointensive. Creșterea eficienței energetice prin investiții în tehnologie este esențială pentru întreprinderile cu intensitate energetică ridicată, pentru a putea face față concurenței internaționale. Companiile din metalurgie au investit considerabil în eficiență energetică, potențialul economic fiind atins în bună măsură. Prin urmare, **continuarea creșterii rapide a eficienței energetice în industrie este mai dificilă, potențialul ridicat regăsindu-se, în prezent, în special în creșterea eficienței energetice a clădirilor (rezidențiale, birouri și spații comerciale).** În segmentele rezidențial și terțiar, intensitatea energetică poate fi îmbunătățită prin termoizolarea imobilelor și introducerea aparaturii electrocasnice mai performante, care se conformează celor mai noi standarde de ecodesign.

Figura nr. 43: Consumul final de energie pe tip de combustibil (Sursa: Eurostat)

Reducerea consumului de energie are la bază măsuri specifice de reabilitare termică a blocurilor de locuințe, clădirilor publice dar și măsuri de modernizare a rețelelor de termoficare.

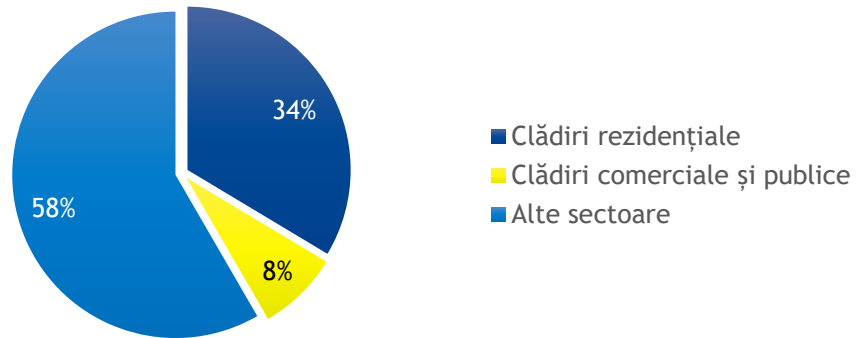
Cu toate acestea, creșterea veniturilor va genera o creștere a consumului de energie (efect de recul, determinat de creșterea generală a gradului de confort, inclusiv prin utilizarea aparatelor de aer condiționat în timpul verii).

Pentru atragerea investițiilor substanțiale în măsuri de eficiență energetică este necesar un cadru de reglementare stabil și transparent, precum și ținte realiste la nivel național. Va fi încurajată piața serviciilor energetice, precum contractele de performanță energetică de tip ESCO, prin adoptarea reglementărilor necesare.

Renovarea termică a clădirilor este o modalitate economică de creștere a eficienței energetice. **Segmentul clădirilor și al serviciilor reprezintă 40% din consumul total de energie din UE - 42% în România - în special încălzire și răcire.** La nivelul UE, încălzirea rezidențială reprezintă 78% din consumul de energie, în vreme ce răcirea reprezintă doar circa 1%. Până în 2050, se estimează că producția de frig va depăși 50% din consumul total pentru încălzire/răcire. Prin utilizarea panourilor solare și a energiei

geotermale sau a pompelor de căldură se pot construi case cu consum „aproape zero” sau cu „bilanț energetic pozitiv”. Situația ponderii tipurilor de clădiri ca procent din consumul de energie din România poate fi regăsită la *Figura nr. 44*.

Figura nr. 44: Ponderea tipurilor de clădiri din consumul energetic (Sursa: MDRAP)

Cererea de energie termică este concentrată în sectoarele industrial, rezidențial și al serviciilor. În sectorul rezidențial principalii factori ce influențează cererea sunt temperatura atmosferică și nivelul de confort termic al locuințelor care, la rândul său, depinde de puterea de cumpărare a populației, dar și de factori culturali. Un alt factor este reprezentat de standardele de termoizolare a clădirilor. Pe termen lung încălzirea globală va aduce ierni mai blânde care, împreună cu investițiile în izolare termică, va reduce simțitor cererea de energie termică.

Numărul de blocuri de locuințe care sunt reabilitate termic este destul de redus, aproximativ 5% din total.

Pe de altă parte, creșterea nivelului de trai va duce la creșterea confortului termic al populației și a suprafeței construite, chiar în condițiile continuării declinului demografic. România are un total de circa 8,5 mil. locuințe, dintre care mai puțin de 7,5 mil. sunt locuite permanent, 80% fiind construite în perioada 1945-1989. **Doar 5% dintre apartamente sunt modernizate energetic.** Prețul scăzut reglementat al gazului natural și accesul nereglementat la masa lemnoasă pentru foc au menținut costurile cu încălzirea la niveluri ce nu justificau economic investiții în termoizolarea locuințelor.

Pe măsură ce comercializarea masei lemnoase este mai bine reglementată iar prețurile energiei sunt liberalizate, costurile cu

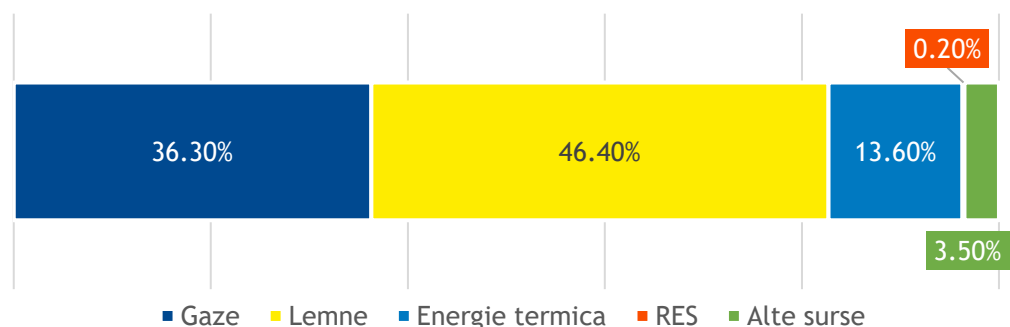
Încălzirea vor cunoaște o creștere, încurajând investițiile în măsuri de reabilitare termică a locuințelor. **O treime din locuințele României (aproape 2,5 mil) e încălzită cu gaz metan, cele mai multe folosind centrale/sobe pentru locuința individuală.** Aproximativ 3,5 mil. locuințe folosesc combustibil solid - majoritatea lemne, dar și cărbune. În plus, aproximativ 1,25 mil. apartamente sunt racordate la sisteme de alimentare centralizată cu agent termic. Restul locuințelor e încălzit cu combustibili lichizi (păcură, motorină sau GPL) sau energie electrică. Peste jumătate dintre locuințe sunt încălzite parțial.

Reducerea poluării în mediul urban este o prioritate globală, revenind din ce în ce mai pregnant pe agenda publică în ceea ce privește reducerea emisiilor de dioxid de carbon și a altor emisii de gaze cu efect de seră. În acest context termoficarea a redevenit un subiect de interes acum când se caută soluții pentru orașele din ce în ce mai aglomerate. Astfel, termoficarea poate reprezenta cea mai sustenabilă și mai eficientă metodă de încălzire și răcire centralizată a locuințelor, atât din punct de vedere al costurilor, cât și în ceea ce privește posibilitatea integrării diferitelor surse de energie.

Avându-se în vedere condițiile climatice din România, cererea de energie pentru răcire ar putea fi realizată doar pe o perioadă de aproximativ 3 luni pe an. La nivelul clădirilor rezidențiale aproape tot necesarul de energie pentru răcire este asigurat prin intermediul aparatelor de aer condiționat tip split, alimentate cu energie electrică, montate individual de fiecare consumator. Acest lucru este în general valabil și la nivelul clădirilor nerezidențiale însă, în acest caz, se constată, pentru clădirile noi, asigurarea răcirii și prin instalații centralizate, de tip „chiller”. Structura consumului de energie pentru încălzire poate fi regăsită la *Figura nr. 45*.

Eficientizarea energetică va reduce nivelul de poluare și pierderile de energie, în special din zonele urbane.

Figura nr. 45: Structura consumului de energie pentru încălzire (Sursa: INS)

Consumul de energie electrică la nivelul consumatorilor casnici și non-casnici pentru asigurarea necesarului de frig a cunoscut o creștere spectaculoasă, în special pe seama dezvoltării sistemelor de climatizare a locuințelor, pornind de la un nivel de climatizare la nivelul clădirilor aproape inexistent înainte de anul 1990 și ajungând în prezent la o dotare cu instalații de climatizare la circa 50% din fondul de locuințe.

5.2. Viziunea strategică

Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și clădirilor instituțiilor publice pentru a asigura un confort termic sporit, a reduce consumurile energetice și pierderile de energie. Modernizarea sistemelor de alimentare cu energie termică pentru a asigura confortul termic al locuințelor, dar și pentru a diminua pierderile de energie din rețeaua de transport/distribuție a energiei termice.

5.3. Obiectivul general

Obiectivul general e reprezentat de **creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și rezidențiale**, simultan cu îmbunătățirea sistemelor de producție și distribuție a energiei termice în mediul urban. Această îmbunătățire vizează atât **eficientizarea rețelei de distribuție**, cât și **tranziția către surse de energie verde** (energie regenerabilă, producere a energiei termice în cogenerare).

5.4. Provocările domeniului

5.4.1. Pondere mare a clădirilor publice și rezidențiale ineficiente energetic

În ultimii ani s-au făcut progrese pentru reabilitarea energetică a locuințelor, însă consumul final de energie a scăzut foarte puțin, cu 8,4%, de la 8,10 Mtep la 7,42 Mtep, în timp ce necesitățile și posibilitatea de economisire sunt foarte mari. În domeniul serviciilor din sectorul public și sectorul comercial, consumul final de energie a scăzut cu doar 3,7%, de la 1,88 Mtep la 1,81 Mtep.

Datele statistice arată că sectorul construcțiilor este responsabil de 45% din consumul final de energie, sectorul rezidențial având o pondere mai ridicată a consumului (circa 81%), în timp ce toate celelalte clădiri la un loc (birouri, școli, spitale, spații comerciale și alte clădiri nerezidențiale) reprezintă restul de 19% din consumul total de energie finală.

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung prevede un buget de cca. 13 miliarde euro pentru renovarea clădirilor până în 2030 în vedere respectării angajamentelor europene cu privire la rata de renovare, reducerea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră. Se estimează că impactul preconizat asupra economiei este crearea de cca 18 locuri de muncă la fiecare milion de euro investit în renovarea clădirilor.

5.4.2. Sisteme de alimentare cu energie termică în regim centralizat ineficiente energetic

În prezent există încă un număr semnificativ de SACET-uri care folosesc combustibil fosil solid și care pe lângă un randament de **eficiență energetică foarte scăzut**, contribuie în mod considerabil la

Reducerea consumului de energie prin creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice, precum și modernizarea rețelelor de termoficare este obiectivul domeniului.

Sectorul rezidențial este responsabil pentru aproape jumătate din consumul final de energie.

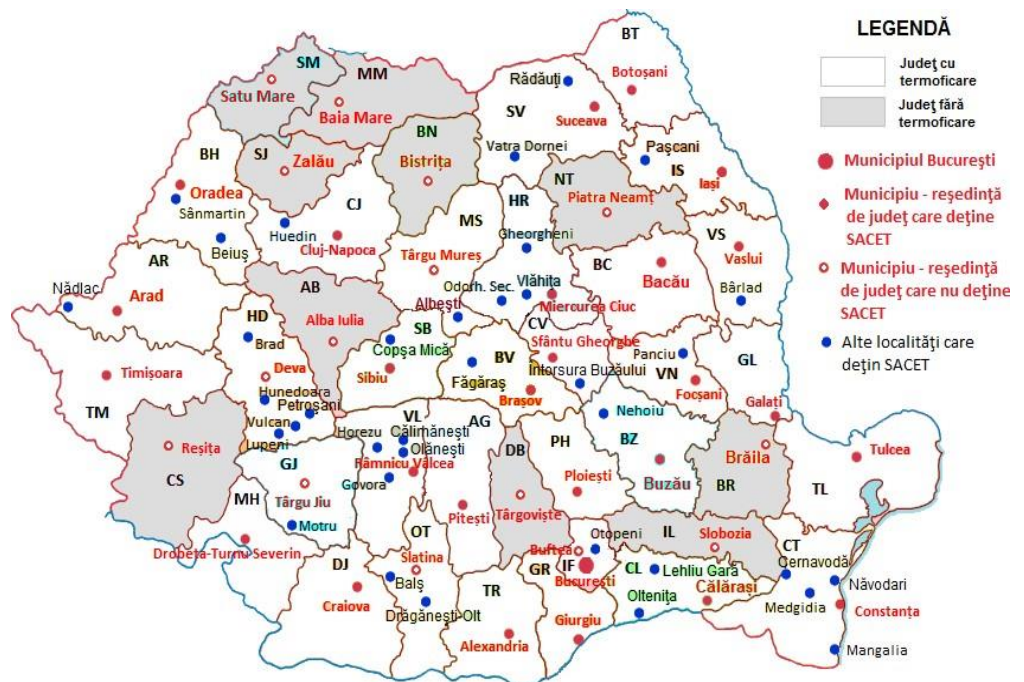
creșterea nivelului de emisii cu efect de seră. De asemenea, aceste SACET-uri înregistrează importante pierderi energetice determinate de o serie de factori, printre care și vechimea conductelor care generează un număr mare de avarii/an.

Investițiile în sistemele de încălzire centralizată pentru îmbunătățirea serviciilor termice și dezvoltarea sistemelor de răcire centralizată pot contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței energetice și pot sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

În viitor se prevede renunțarea la SACET în unele dintre cele 60 de localități ce utilizează în continuare un astfel de sistem. Cauzele acestei evoluții sunt multiple: eficiența scăzută a centralelor în cogenerare; starea precară a rețelelor de distribuție, cu pierderi mari și costuri de operare ridicate; încasarea cu întârziere sau neîncasarea facturilor pentru agent termic și apă caldă; companii de utilități în insolvență sau în faliment, cu servicii de slabă calitate. În *Figura nr. 46* regăsim situația localităților conectate la SACET în 2015.

Figura nr. 46: Localități din Romania conectate la SACET, 2015 (Sursa: MDRAP, MEEMA)

Cauzele eficienței limitate a SACET-urilor sunt: numărul mic de consumatori, lipsa investițiilor în modernizări, pierderile din rețea și randamentele economice scăzute, acestea conducând la creșterea debransărilor.

Lipsa coordonării lucrărilor de modernizare a rețelelor în localitățile cu cele mai mari probleme în gestionarea SACET poate menține ritmul de debransare din ultimii ani. În consecință, doar 1 mil. apartamente vor rămâne conectate la SACET în 2020, din care jumătate în București.

După anul 2020, scenariile Strategiei Naționale prevăd o revenire a numărului de apartamente conectate la SACET, determinată de creșterea prețului la gazul natural și de reabilitarea rețelelor și creșterii calității serviciilor în localități cu SACET funcționale.

Există exemple de bune practici, precum Iași, Oradea, Focșani ș.a.m.d. O bună gestiune a sistemului și stabilirea prețurilor agentului termic sub nivelul alternativei (gaz natural utilizat în centrale de apartament) pot atrage noi apartamente în sistem, crescând astfel eficiența în exploatare. Situația sistemelor de încălzire în regim centralizat pentru anul 2019 poate fi regăsită în *Tabel 28*.

Tabel 28: Situația sistemelor de termie în regim centralizat, 2019 (Sursa: MDRAP, MEEMA)

Indicator	Sisteme Eficiente	Sisteme Ineficiente
Nr. rețele	126	440
Lungime rețele (km)	4.758	6.702
Nr. consumatori	711.496	359.625

Implementarea investițiilor planificate va duce la creșterea calității serviciilor de termoficare și a numărului de apartamente branșate.

În perspectiva anului 2030, țintele de reabilitare termică a blocurilor de locuințe în orașele cu SACET pot determina o scădere considerabilă a cererii de agent termic. De aceea, lucrările de reabilitare a rețelelor de termoficare și de dimensionare a noilor centrale de cogenerare trebuie coordonate, anticipând evoluția curbei de consum. Astfel, cererea de agent termic este de așteptat să scadă pentru același număr de apartamente conectate.

Numărul apartamentelor care vor fi conectate la SACET în 2030 este estimat la 1,25 mil, revenind la nivelul din prezent, după o scădere în anii următori. Astfel, scenariul optim presupune investiții de aproximativ 4 mld. Euro în rețele, cazane de apă fierbinte și noi grupuri în cogenerare pe bază de gaz natural, în locul celor ajunse la capătul duratei de viață. Prin lucrările de modernizare se reduc diferențele de preț dintre localități al agentului termic, reflectând operarea în condiții de eficiență economică a unor sisteme moderne, performante, cu pierderi reduse.

5.5. Obiective specifice

Având în vedere aportul energetic semnificativ al locuințelor, eficientizarea energetică a acestora este o prioritate pentru ca România să evolueze spre o economie sustenabilă din punct de vedere energetic, crescând simultan și calitatea spațiului locuit. Astfel, obiectivele specifice acestui domeniu sunt:

Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe pentru reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic al blocurilor de locuințe și obținerea eficienței energetice pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;

Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor și a rețelelor de termoficare sunt obiectivele specifice ale domeniului de intervenție.

- Reabilitarea termică a clădirilor instituțiilor publice pentru reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea confortului termic la clădirile instituțiilor publice și creșterea standardelor de calitate a serviciilor publice prestate populației pentru marile servicii publice: educație și sănătate;
- Realizarea unor rețele inteligente de transport/distribuție a energiei termice inclusiv asigurarea de surse de producere a energiei termice în cogenerare prin alimentare cu combustibili de tranziție pentru asigurarea unui nivel de calitate sporit a serviciului public de alimentare cu energie termică și de producere a apei calde menajere;

5.6. Reforme specifice domeniului

Scopul propus în domeniul eficienței energetice este acela de a îmbunătăți eficiența energetică a clădirilor rezidențiale, clădirilor publice precum și a sistemelor de alimentare cu energie termică a populației:

ÎMBUNĂTĂȚIREA EFICIENȚEI ENERGETICE A CLĂDIRILOR DE LOCUIT, CLĂDIRILOR PUBLICE ȘI SISTEMELOR DE ALIMENTARE CU ENERGIE TERMICĂ

În acest sens au fost propuse următoarele categorii de reforme:

- Elaborarea, aprobarea și implementarea Strategiei Naționale de Eficiență Energetică a Clădirilor pentru a reduce pierderile de energie, consumurilor energetice și a îmbunătăți standardele de locuit ale populației;
- Actualizarea legislației privind eficiența energetică a clădirilor de locuit pentru a asigura mecanismele instituționale și financiare necesare accesului populației la reabilitarea termică a clădirilor de locuit inclusiv pentru actualizarea tehnologiilor necesare reabilitării termice;
- Crearea cadrului legal pentru eficiența energetică a clădirilor instituțiilor publice pentru a permite reducerea consumurilor de energie, pierderilor energetice, a elabora mecanismele

Strategia Națională de Eficiență Energetică și actualizarea legislației specifice domeniului sunt necesare pentru a implementa proiectele de investiții publice propuse.

instituționale și financiare pentru eficiența energetică a clădirilor publice;

- Elaborarea cadrului legal pentru a defini consumatorul vulnerabil de energie termică și a stabili categoriile de măsuri care sunt necesare pentru sprijinul acestor categorii de consumatori astfel încât aceștia să poată beneficia de serviciile publice de alimentare cu energie termică;
- Elaborarea strategiei naționale de sprijin pentru modernizarea serviciilor publice de alimentare cu energie termică, respectiv pentru producerea, transportul și distribuția de energie termică;

5.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

În Tabel 29 este prevăzută structura investițiilor pentru domeniul de intervenție eficiență energetică:

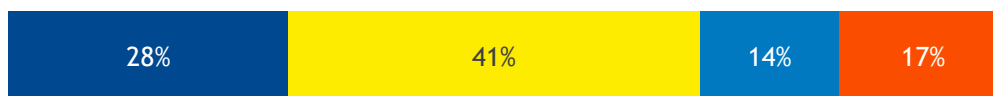
Tabel 29: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Eficienței energetice

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Eficiență energetică și termică	1. Eficiența energetică a clădirilor publice (inclusiv clădiri monumente istorice)	0,50
		2. Eficiența energetică a clădirilor rezidențiale colective/blocuri de locuințe	0,75
		3. Rețele inteligente de asigurare a energiei termice - Mun. București (inclusiv sisteme de producere a energiei termice în cogenerare, energie regenerabilă)	0,25
		4. Rețele inteligente de asigurare a energiei termice - celelalte localități urbane	0,30
		Subtotal Eficiență energetică	1,80

Investițiile vor fi direcționate către reabilitarea clădirilor rezidențiale și publice, precum și către modernizarea și construcția rețelelor de termoficare.

Bugetul estimat de care vor beneficia aceste investiții este de 1.800 mil. Euro. Ponderile investițiilor pe forme de transport în cadrul PNRR sunt prezentate în Figura nr. 47.

Figura nr. 47: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Energie și tranziție verde

■ Eficiență clădiri publice ■ Eficiență clădiri rezidențiale ■ Termie București ■ Termie urban

Investițiile în eficiența energetică cuprind:

Investițiile în reabilitarea termică a clădirilor publice și a clădirilor monument istoric cuprinde: investiții în reabilitarea termică a clădirilor, investiții în trecerea pe surse regenerabile de energie, reabilitarea sistemelor de alimentare cu energie termică, reabilitarea sistemului de alimentare cu energie electrică, reabilitarea fațadelor și acoperișurilor precum și alte investiții similare pentru care bugetul alocat este de 500 mil. euro;

Investițiile în eficiența energetică a clădirilor de locuit cuprinde investiții în reabilitarea blocurilor de locuințe, a clădirilor de locuit, eficiența energetică a acestora, inclusiv trecerea pe surse de energie regenerabile, reabilitarea instalațiilor de încălzire, alimentare cu energie termică, fațade, acoperiș, elemente de tâmplărie precum și alte elemente ale clădirilor care presupun un consum energetic, pentru care bugetul alocat este de 750 mil. euro;

Investițiile în eficiența energetică a sistemelor de termoficare cuprind: investiții în producerea, transportul și distribuția energiei termice, modernizarea punctelor termice, monitorizarea consumurilor energetice, investiții în sisteme inteligente de gestiune a serviciului public de alimentare cu energie termică, pentru care bugetul alocat este de 550 mil. euro;

Anveloparea clădirilor rezidențiale reprezintă o măsură esențială pentru creșterea nivelului de trai al locuitorilor, precum și un instrument la îndemână pentru fiecare stat de a-și asigura o eficiență energetică și o reducere a emisiilor de GES generate de aceștia. La un calcul estimativ al reducerilor de emisii de GES obținute prin reabilitarea termică a 300 de clădiri se obține anual o reducere de aproximativ 37,8 kt_{CO2eq}.

Eficiențizarea energetică a clădirilor monumente istorice este importantă pentru reducerea emisiilor de GES ținând seama de faptul ca pierderile de temperatură sunt mult mai mari față de clădirile obișnuite din cauza materialelor foarte vechi care au stat la baza construcției și din cauza condițiilor necesare de conservare a acestora (condiții optime de temperatură și umiditate). Pentru o estimare a efectului global generat de eficiențizarea energetică a clădirilor monument istoric, putem considera faptul că cele 250 de clădiri luate în calcul reduc cantitatea de emisii cu aproximativ 16kt_{CO2eq}, prin măsurile de reabilitare termică a acestora.

Gestionarea eficientă și inteligentă a serviciului public de alimentare cu energie termica va genera o reducere suplimentară a emisiilor de GES, cu impact pozitiv pentru toate clădirile beneficiare pe toata lungimea reabilitată (280 km de rețea de transport/distribuție urbană reabilitați termic).

Pornind de la o estimare de 5% a reducerii emisiilor de GES generate de fiecare locuință, prin aplicarea măsurilor menționate în paragraful

anterior putem deduce că, la o estimare de 450 de locuințe/km în București și 140 de locuințe în alte zone urbane, care generează anual 4 t_{CO₂eq} /an fiecare, prin implementarea indicatorilor propuși se obține o reducere anuală a emisiilor de minim 12 kt_{CO₂eq}.

5.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul de eficiență energetică și bugetele alocate acestora sunt incluși pentru fiecare domeniu următorii indicatori:

- Eficiența energetică a clădirilor publice (inclusiv clădiri monumente istorice)

Număr clădiri beneficiare: 250;

Valoarea medie a proiectelor: 2 mil. Euro.

- Eficiența energetică a clădirilor rezidențiale colective/blocuri de locuințe

Număr clădiri beneficiare: 300;

Valoarea medie a proiectelor: 2.5 mil. Euro.

Număr estimat de apartamente beneficiare: 18.000;

- Rețele inteligente de asigurare a energiei termice - Mun. București

Lungime rețea de transport/distribuție energie termică reabilitată: 80 km;

Valoarea medie a kilometrului de rețea reabilitată: 3 mil. Euro.

- Rețele inteligente de asigurare a energiei termice - celelalte localități urbane

Lungime rețea de transport/distribuție energie termică reabilitată: 200 km;

Valoarea medie a kilometrului de rețea reabilitată: 1,5 mil. Euro

5.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniile Eficiență energetică și termică cu politica de coeziune

Detalii despre complementaritatea priorităților de investiții în domeniul Eficiență energetică și termică cu Politică de Coeziune pot fi regăsite la Capitolul 4.9 Complementaritatea priorităților de investiții din domeniile Energie și tranziție verde cu Politică de Coeziune.

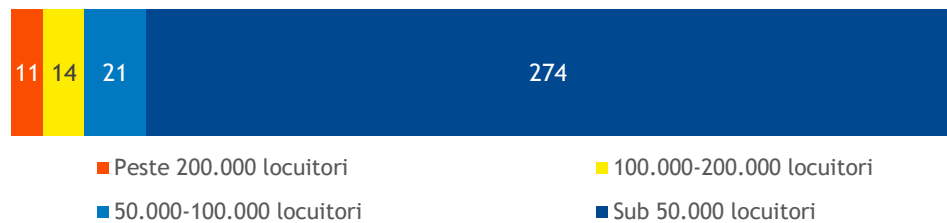
6. Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului

6.1. Elemente de context

România se confruntă cu un declin demografic și cu migrație către orașe și suburbiile acestora. În același timp, crește și gradul de motorizare al populației.

Rețeaua urbană a României este alcătuită din 320 de localități urbane: 103 municipii și 217 orașe. Din totalul de 320 de localități urbane, 8 orașe au peste 200.000 de locuitori, 13 orașe se încadrează în categoria 100-200.000 de locuitori, 20 de orașe au o populație cuprinsă între 50-100.000 de locuitori, iar 279 au sub 50.000 de locuitori (86%), așa cum reiese și din *Figura nr. 48*.

Figura nr. 48: Distribuția localităților din România în funcție de numărul de locuitori, 2017 (INS)

Raportul de țară din 2020 privind România atrage atenția asupra faptului ca „populația României a scăzut cu 3,8 milioane de locuitori față de 1990 și se preconizează că, pe fondul schimbărilor demografice, inclusiv a emigrării în număr mare a populației, va ajunge la 15 milioane până în 2070 față de nivelul actual de 19,4 milioane”. E necesară continuarea dezvoltării economice și creșterea calității vieții în special în zonele urbane, pentru reducerea acestui trend, mai ales având în vedere că peste 54% din populația României trăiește în orașe, cu potențial de creștere având în vedere media europeană de 75%.

Documentul Băncii Mondiale ”România metropolitană” subliniază faptul că ”de-a lungul istoriei, nicio regiune sau țară, nu a reușit să se dezvolte fără a se urbaniza în paralel. Procesul de creștere economică la nivel mondial a fost însoțit în permanență de un proces de urbanizare. Orașele generează dezvoltare și productivitate mai ridicate, iar procesul dezvoltării și creșterii economice încurajează la rândul său procesul de urbanizare. Nu există în momentul de față nicio țară dezvoltată care să nu fie și o țară profund urbanizată.” Prin urmare, procesul de redresare economică și asigurarea rezilienței la situațiile de criză, precum și dezvoltarea competitivă a României, este dependentă de dezvoltarea orașelor.

Unul din obiectivele generale din Strategia de dezvoltare teritorială a României este „creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive” cu următoarele direcții de acțiune:

Creșterea conectivității și atractivității zonelor urbane sunt principalele direcții de acțiune pentru dezvoltarea teritorială.

- Asigurarea unei accesibilități crescute la nivelul teritoriului și a unei conectivități eficiente între orașele mari și zona urbană funcțională;
- Creșterea atractivității spațiilor urbane și rurale prin îmbunătățirea funcțiilor rezidențiale, dezvoltarea unor spații publice de calitate și a unor servicii de transport adaptate nevoilor și specificului local.

Un alt obiectiv general al acestei Strategii este dezvoltarea unei rețele de **localități competitive și coezive** prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea **zonelor funcționale urbane**. Acest lucru subliniază faptul că în jurul orașelor se dezvoltă zone funcționale, care trebuie să își apropie nivelul de dezvoltare de cel al orașelor. De asemenea, localitățile din România dispun de o varietate de resurse naturale și antropice care pun în valoare potențialul acestora de dezvoltare și conturează avantajele competitive pentru dezvoltarea activităților economice specifice potențialului local, cum ar fi turismul, agricultura specializată sau manufactură.

Domeniul de intervenție propus susține dezvoltarea orașelor și comunelor accesibile, sigure, curate și *smart*, care constituie și obiective ale Strategiei de dezvoltare durabilă a României.

În același timp, **Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030** are ca obiective generale:

- Orașe și comunități durabile prin asigurarea condițiilor pentru o viață demnă, acces la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și accesibile;
- Accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile;
- Promovarea conceptului de smart city;
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural;
- Reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

6.2. Viziunea strategică

Transformarea orașelor României în orașe moderne care conciliază activitățile economice cu cele de agrement, dezvoltarea urbană cu dezvoltarea economică, păstrând identitatea locală și utilizând-o în beneficiul dezvoltării, ținând cont de stilul de viață al locuitorilor și vizitatorilor, oferind o mai bună calitate a vieții și o capacitate de adaptare crescută la situațiile de urgență.

6.3. Obiectivul general

Pentru dezvoltarea domeniului de mobilitate și regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local, obiectivul general îl reprezintă **creșterea calității vieții, atractivitatea și capacitatea de reziliență a orașelor prin asigurarea mobilității, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului local precum și concilierea dezvoltării urbane cu dezvoltarea economică.**

6.4. Provocările domeniului

Principalele provocări identificate în domeniul mobilității urbane:

- Congestionări de trafic urban, timpi de deplasare în trafic ridicați, lipsa unui serviciu public de transport în comun de călători atractiv (*Figura nr. 49*), trafic auto poluant (*Figura nr. 50*), infrastructură rutieră locală subdimensionată cu impact negativ asupra standardelor de locuit ale populației;

Infrastructura de transport local deficitară și congestia traficului conduc la utilizarea modurilor de transport mai poluante și la scăderea calității vieții.

Figura nr. 49: Volum de transport, mld. călători-km (Sursa: Stat. Pocketbook CE 2019)

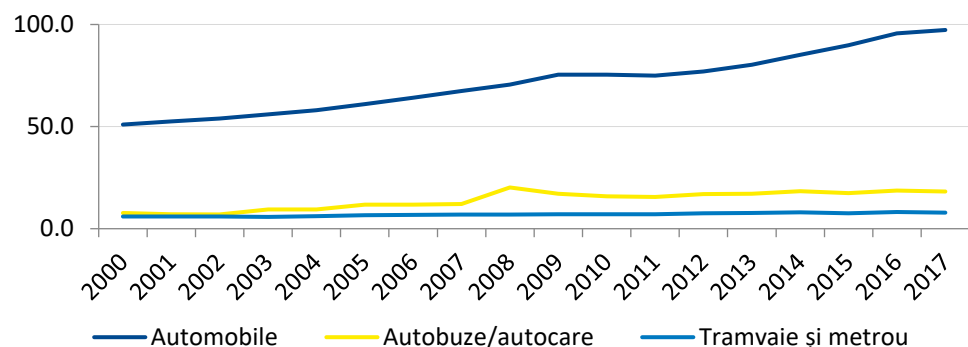
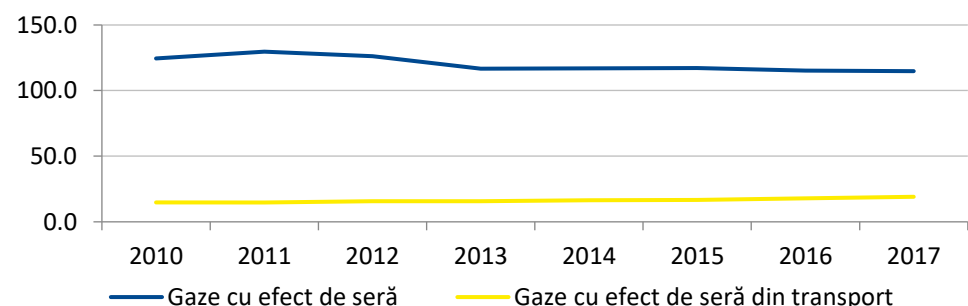

Figura nr. 50: Emisii gaze cu efect de seră transport (Sursa: CE Stat. Pocketbook 2019)

Transportul public neatractiv în contextul pandemiei reduce utilizarea acestuia și contribuie indirect, prin intensificarea traficului auto, la poluare, accidente și creșterea riscului de îmbolnăvire a populației.

- Standarde de locuit ale populației în spații publice afectate de lipsa regenerării urbane pentru spațiile publice de locuire, parcuri/zona verzi, centre de cartier, centre istorice, platforme și situri industriale care afectează locuirea dar și calitatea vieții populației;
- Lipsa unor servicii publice inteligente de bază în spațiul rural pentru localitățile rurale cu potențial demografic cum sunt: iluminat public inteligent, colectarea inteligentă a deșeurilor menajere și stradale, alimentarea cu apă și canalizare inteligentă, servicii publice de educație inteligente, sisteme inteligente de management a traficului cu impact negativ asupra standardelor de locuire și asupra calității vieții inclusiv asupra serviciilor publice prestate populației;
- Existența unui potențial al patrimoniului natural reprezentat de resurse naturale și minerale precum: apa geotermală, ape minerale, ape sulfuroase, nămol, nisip precum și al patrimoniului cultural la nivel local reprezentat de cetăți antice medievale, castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice, biserici de lemn, fără să fie valorificat cu impact asupra dezvoltării economice a localităților urbane și rurale, înființării de locuri de muncă, atragerii de investitori precum și asupra standardelor de locuire ale populației, inclusiv pentru ameliorarea stării economice a localităților urbane;
- Existența unui potențial al patrimoniului cultural și natural de interes național cu impact asupra creșterii economice locale prin atragerea de beneficiari ai serviciilor prestate de la nivel european precum și asupra calității vieții și a standardelor de locuire.

Domeniul *Mobilitate urbană* finanțează susținerea dezvoltării durabile, îmbunătățirea serviciilor de transport public urban și conectarea dezvoltării urbane cu dezvoltarea economică.

6.5. Obiective specifice

Susținerea dezvoltării durabile a zonelor urbane necesită rezolvarea unor probleme și provocări specifice, indiferent de mărime: asigurarea mobilității urbane, conectivității cu restul țării, necesitatea regenerării urbane, abordarea integrată a problemelor urbanistice și de mediu, asigurând coerență și funcționalitate, precum și dezvoltarea economică a orașelor, inclusiv pe baza valorificării patrimoniului local, natural și cultural. Atingerea obiectivelor specifice vor contribui la îndeplinirea viziunii pe termen lung:

6.5.1. Mobilitate urbană

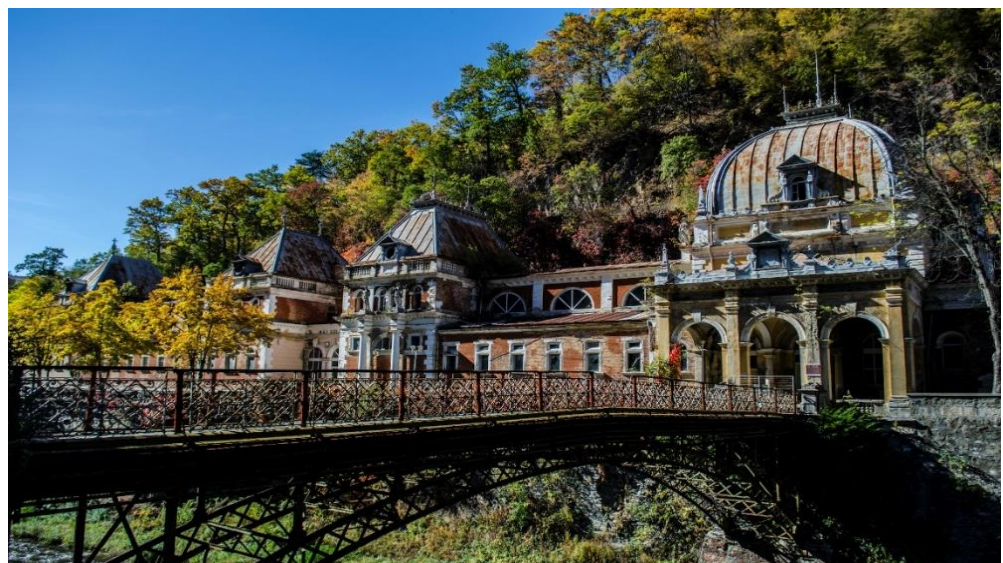
- Zone urbane funcționale cu o infrastructură de transport de calitate și sigură, care să asigure un transport public de calitate și o conectivitate crescută cu zona funcțională;
- Zone urbane funcționale cu sisteme de transport public ecologice, bazat pe mijloace de transport electrice și alternative care să ofere o capacitate de adaptare rapidă în situații de criză.

6.5.2. Regenerare urbană

- Păstrarea personalității și caracteristicilor istorice ale orașelor prin măsuri de regenerare urbană specifice;
- Îmbunătățirea atractivității și calității vieții în zonele gri ale orașelor (zone industriale, zone de blocuri vechi, zone defavorizate, zone aglomerate cu funcțiuni specifice);
- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi pentru reducerea poluării.

6.5.3. Valorificarea patrimoniului local, natural și cultural

- Valorificarea patrimoniului cultural și natural existent la nivelul localităților urbane și rurale prin măsuri de creștere a accesibilității, reabilitare și informare, pentru dezvoltare teritorială durabilă verde și calitate ridicată a vieții.

6.6. Reforme specifice domeniului

Scopul reformelor la nivelul autorităților publice locale este de a promova conceptul de dezvoltare urbană sustenabilă și inteligentă a localităților în acord cu dezvoltarea economică cu impact direct asupra standardelor de locuit, calității vieții și îmbunătățirea condițiilor de conviețuire socială:

DEZVOLTARE URBANĂ SUSTENABILĂ ȘI INTELIGENTĂ, VALORIFICAREA RESURSELOR DE PATRIMONIU:

În acest sens sunt propuse următoarele elemente de reformă:

- Elaborarea, aprobarea și implementarea unor strategii locale privind gestionarea inteligentă a traficului și siguranța rutieră cu scopul de a promova transportul public în comun de călători și a asigura un management corespunzător al riscului de accidente rutiere;
- Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale de la nivel județean cu cele de la nivel local;
- Actualizarea strategiilor de dezvoltare urbană cu definirea zonelor urban funcționale și a coridoarelor de mobilitate urbană la nivelul localităților urbane;
- Susținerea dezvoltării urbane prin implementarea de investiții specifice și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de mobilitate urbană destinate dezvoltării localităților urbane în special pentru dezvoltarea serviciilor de transport public în comun de călători;
- Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și Reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de regenerare urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;
- Valorificarea patrimoniului cultural de interes local pentru creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației precum și valorificarea potențialului de creștere economică a localităților urbane cu impact asupra ameliorării situației economice a acestora în situații de criză;
- Creșterea gradului de accesibilitate a populației la serviciile publice, precum și a calității serviciilor publice prestate de interes local prin digitalizare, inclusiv prin dotarea acestora cu echipamente IT;
- Elaborarea unui cadru normativ unitar (Codul Serviciilor Publice) pentru principalele categorii de servicii publice locale asigurate populației: alimentare cu apă și canalizare, transportul public în

Măsurile pentru susținerea proiectelor de mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului sunt necesare pentru susținerea dezvoltării urbane.

Valorificarea resurselor de patrimoniu reprezintă un potențial important de dezvoltare pentru multe zone ale țării.

comun de călători, salubritatea stradală și menajeră, iluminatul public, modernizarea de străzi, întreținerea spațiilor verzi.

6.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Pentru dezvoltarea urbană și valorificarea patrimoniului bugetul alocat investițiilor în cadrul Planului de Redresare și Reziliență poate fi regăsit la Tabel 30.

Tabel 30: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Mobilitate urbană

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mln. EURO)
Tranziție verde și schimbări climatice	Mobilitate urbană	1. Mobilitatea urbană	1,00
		2. Regenerarea urbană	0,75
		3. Achiziție material rulant destinat transportului local	0,35
		4. Programul Național Mobilitate/Smart Village	0,25
		5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural	0,25
		6. Mobilitate și accesibilitate pentru zonele cu patrimoniu natural și cultural	0,50
		7. Valorificarea patrimoniului natural de interes național și cultural aflat în administrarea APL	0,50
		Subtotal Mobilitate urbană	3,60

Investițiile în mobilitatea urbană vor viza infrastructura de transport, inclusiv în zonele periurbane.

Investițiile în mobilitatea urbană cu impact asupra dezvoltării locale vor avea în vedere îmbunătățirea infrastructurii de transport prin construirea/modernizarea drumurilor și a căilor de rulare (inclusiv cele de metrou sau de tren urban unde este cazul) inclusiv în zonele periurbane, sisteme de management al traficului, inclusiv construirea modernizarea/reabilitarea podurilor și a pasajelor supra și subterane cu benzi dedicate transportului public de călători, construcția/modernizarea pistelor de biciclete și căi speciale de rulare pentru mijloacele de transport în comun ecologice (tramvaie,

troleibuze, autobuze), amenajări moderne destinate separării fluxurilor de trafic și protecției categoriilor vulnerabile (pietoni și bicicliști).

Transportul în comun va fi susținut prin investiții în benzi unice de circulație, sisteme de marcaj și siguranță rutieră, stații de alimentare, sisteme inteligente de gestiune a traficului.

Pentru a stimula utilizarea mijloacelor de transport ecologice și a asigura **siguranța alimentării** acestora, se va finanța realizarea de **stații de alimentare cu combustibili alternativi și energie electrică**. Pentru asigurarea **siguranței transportului în comun** având în vedere evoluția gradului de motorizare și creșterea riscului de accidente rutiere, se vor finanța **sisteme, marcaje de semnalizare și siguranță rutieră**, sisteme inteligente de management al traficului, inclusiv managementul sistemului de semaforizare, care să se adapteze în timp real la condițiile de trafic.

Vor fi finanțate investiții în vedere **achiziției de mijloace de transport în comun și material rulant nepoluante**, pentru a încuraja efectul de înlocuire a mașinilor.

De asemenea, **Programul National Mobilitate/Smart Village** se adresează comunelor din Zonele Urbane Funcționale (ZUF), a căror număr de locuitori este în creștere și vor finanța activități și proiecte care respectă cerințele cumulative de **specializare inteligentă, tranziție spre o economie cu emisii reduse de carbon și digitalizare**. Au ca obiectiv asigurarea de **servicii publice inteligente** destinate populației, precum și **creșterea nivelului de trai al populației**.

Mobilitatea urbană va fi susținută prin investiții în căile de rulare, piste de biciclete și soluții digitale de fluidizare a traficului.

Tipurile de intervenții privind mobilitatea sunt crearea de **rețele inteligente de management al traficului auto**, **indicatoare de circulație**, elemente de infrastructură rutieră și rețelele de telecomunicații aferente, **stații de încărcare electrice** pentru mijloacele de transport în comun, **stații de autobuz**, precum și alte elemente de infrastructură necesare traficului auto. De asemenea sunt finanțabile investițiile pentru crearea de **rețele inteligente pentru iluminat public**, pentru **alimentare cu apă potabilă** și

industrială și rețele de canalizare, pentru colectare și transport al deșeurilor, pentru avertizarea timpurie pentru situații de risc climatic, meteorologie și de mediu. Vor fi finanțate și investiții pentru dotarea gospodăriilor și a școlilor cu rețele inteligente de asigurare a utilităților prin panouri solare pentru încălzire și apă caldă menajeră, racordarea la rețeaua de internet, racordarea la pompe de căldură etc.

Bugetul estimat al domeniului de Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului este de aproximativ 3,6 miliarde Euro, vezi *Figura nr. 51* și se constituie astfel:

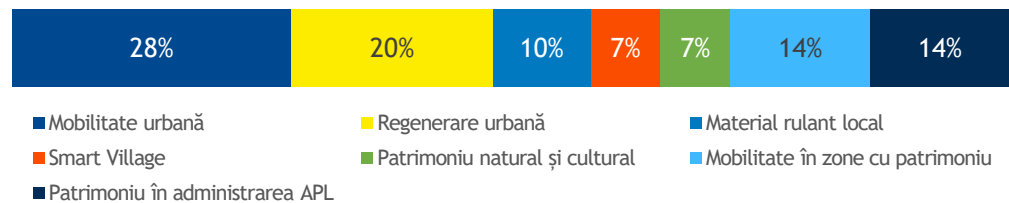
Vor fi finanțate proiecte de mobilitate și regenerare urbană, de servicii publice inteligente și de valorificarea patrimoniului cultural.

- Investiții în mobilitatea urbană cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului în valoare de 1.000.000.000 Euro;
- Regenerarea urbana pe baza unui Plan de Regenerare urbană integrat și corelat cu Planul de Urbanism general și cu Planul de mobilitate urbană, care va cuprinde investiții generale, specifice și obligatorii în spații verzi și amenajări peisagistice, în valoare de 750.000.000 Euro;
- Sprijin pentru achiziția de material rulant destinat transportului local urban/metropolitan în valoare de 350.000.000 Euro;
- Sprijinirea programului național Mobilitate/Smart Village: servicii publice inteligente de interes local în valoare de 250.000.000 Euro;
- Investiții în mobilitate de acces pentru zonele cu patrimoniu natural și cultural: căi de acces, conexiuni la utilități edilitare, locuri de parcare și investiții în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului, în valoare de 250.000.000 Euro;
- Investiții în valorificarea patrimoniului natural și cultural: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice /medievale,

castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice, în valoare de 500.000.000 Euro;

- Investiții în valorificarea patrimoniului natural și cultural de interes național aflat în administrarea autorităților publice locale în valoare de 500.000.000 Euro.

Figura nr. 51: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului

6.8. Indicatori urmăriți

- Mobilitate urbană
Număr proiecte mobilitate urbană finanțate: 40;
Valoarea medie a proiectelor: 25 mil. Euro;
Beneficiari estimați: 2 mil. locuitori;
- Regenerare urbană
Număr proiecte regenerare urbană finanțate: 75;
Valoarea medie a proiectelor: 10 mil. Euro;
Beneficiari estimați: 750.000 locuitori;
- Material rulant local
Număr garnituri de material rulant achiziționate: 100;
Număr stații de încărcare electrice fixe: 40;
Valoarea medie a proiectelor: 3,5 mil. Euro;
- Smart Village
Număr proiecte Smart Village finanțate: 100;
Valoarea medie a proiectelor: 2,5 mil. Euro;
Beneficiari estimați: 300.000 locuitori;
- Patrimoniu natural și cultural
Număr proiecte infrastructură de acces finanțate: 80;
Valoarea medie a proiectelor: 3 mil. Euro;
- Mobilitate în zone cu patrimoniu
Număr proiecte valorificare patrimoniu cultural/național finanțate: 100;
Valoarea medie a proiectelor: 5 mil. Euro;
- Patrimoniu în administrarea APL

Număr obiective de patrimoniu finanțate: 20;

Valoarea medie a proiectelor: 25 mil. Euro.

6.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului cu Politica de Coeziune

6.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Obiectivul general urmărit de Politica de Coeziune: O Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

6.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în POR - Mobilitate urbană

Complementaritatea domeniului *Mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului* va fi asigurată în perioada de programare 2021-2027 prin mai multe programe operaționale. În ceea ce privește investițiile realizate în acest domeniu prin Programele Operaționale Regionale trebuie subliniat faptul că descentralizarea implementării fondurilor europene la nivel regional a condus la adaptarea intervențiilor conform nevoilor fiecărei regiuni. Prin urmare, tipurile de investiții pot fi diferite, în funcție de nevoile fiecărei regiuni.

Tabel 31: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Mobilitate urbană

Prioritate de investiție din PO Regionale	Buget estimat (mil. euro)
P3 O regiune cu orașe prietenoase cu mediul	1.870

6.9.3. Descrierea intervențiilor în POR - Mobilitate urbană

Programele Operaționale Regionale vor finanța domeniul de mobilitate urbană în cadrul priorității 3 *O regiune cu orașe prietenoase cu mediul*, obiectivul specific *Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile*.

Principalele tipuri de intervenție finanțate prin POR-uri sunt:

- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sistemelor de transport public curat;
- Stații de alimentare cu combustibili alternativi;
- Crearea, înființarea, modernizarea, extinderea pistelor de biciclete, amenajarea de zone pietonale, introducerea de sisteme de bike-sharing, sisteme de monitorizare etc.;
- Realizarea de parcări, sisteme de tip park and ride;
- Dezvoltarea unor axe/culoare de mobilitate și soluții de organizare a traficului care eficientizează transportul public;
- Măsuri de siguranță rutieră;

Prin POR vor fi finanțate proiecte de modernizare a transportului public și multimodal, precum și tranziția către combustibili alternativi.

- Dezvoltarea unor culoare de mobilitate urbană durabilă;
- Dezvoltarea de sisteme inteligente de monitorizare a traficului.

6.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POT - Mobilitate urbană

Tabel 32: Situația priorităților de intervenție din POT pentru domeniul Mobilitate urbană

Prioritate de investiție din PO Transport	Buget estimat (mil. euro)
P5 Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov	294
P6 Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabile și reziliente în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată	412
Total	706

6.9.5. Descrierea intervențiilor în POT - Mobilitate urbană

Programul Operațional Transport 2021-2027 asigură complementaritatea pentru îmbunătățirea mobilității urbane prin:

- **Prioritatea 5:** Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov, care va finanța operațiuni pentru investiții în infrastructura de metrou (noi tronsoane, stații aferente), investiții în material rulant, modernizare instalații, investiții în echipamente conexe, măsuri de creștere a accesibilității persoanelor cu deficiențe de deplasare, inclusiv sisteme de siguranță, modernizarea stațiilor, susținerea integrării călătoriilor la nivel metropolitan cu alte sisteme de transport public de călători.
- **Prioritatea 6:** Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabile și reziliente în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată, care finanțează construcția/modernizarea infrastructurii, cât și achiziționarea de material rulant ecologic (trenuri metropolitane) necesare operării pe rețeaua feroviară pentru deplasările de scurt parcurs în regiunile metropolitane, inclusiv legătura feroviară la aeroportul care deservește zona metropolitană. Investițiile se vor baza pe integrarea modurilor de transport urban în cadrul Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD).

6.9.6. Tipuri de acțiuni urmărite în POR - Regenerare urbană

Tabel 33: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Regenerare urbană

Prioritate de investiție din PO Regionale	Buget estimat (mil. euro)
P3 O regiune cu orașe prietenoase cu mediul	997
P6 O regiune atractivă	266
Total	1.263

PO Transport va pune la dispoziția autorităților locale finanțare pentru proiecte de metro și mobilitate urbană durabilă.

Prin POR vor fi finanțate proiecte de dezvoltare de spații verzi și de salubritatea siturilor poluate.

6.9.7. Descrierea intervențiilor în POR - Regenerare urbană

Programele Operaționale Regionale vor finanța regenerarea urbană în cadrul a două priorități:

- **Prioritatea 3:** O regiune cu orașe prietenoase cu mediul, obiectivul specific Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării prin care se vor finanța:

crearea, extinderea sau îmbunătățirea infrastructurii verzi (parcuri, zone din orașe, grădini, acoperișuri verzi, grădini urbane etc), inclusiv coridoare ecologice

siturile industriale dezafectate, haldele de steril/zgură închise și depozitele de deșeuri închise

- **Prioritatea 6:** O regiune atractivă, obiectivul specific Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane, care va finanța alte tipuri de intervenții de regenerare urbană, cum ar fi zonele cu caracter istoric sau zonele centrale.

6.9.8. Tipuri de acțiuni urmărite în POR - Valorificarea patrimoniului

Tabel 34: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Valorificarea patrimoniului

Prioritate de investiție din PO Regionale	Buget estimat (mil. euro)
P6 O regiune atractivă	253

6.9.9. Descrierea intervențiilor în POR - Valorificarea patrimoniului

Programele Operaționale Regionale vor finanța patrimoniul cultural și natural, cultura și turismul în cadrul priorității 6 *O regiune atractivă*. Principalele intervenții finanțate vor fi:

- Conservarea, protecția, restaurarea și valorificarea durabilă a infrastructurii culturale și a patrimoniului cultural național;
- Conservarea, protecția, restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural;
- Dezvoltarea infrastructurii publice de turism și activelor turistice publice;
- Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice;
- Reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea taberelor de elevi și preșcolari / centrelor multidisciplinare de tineret;
- Digitalizarea obiectivelor de patrimoniu.

6.9.10. Tipuri de acțiuni urmărite în POIDS - Valorificarea patrimoniului

Tabel 35: Situația priorităților de intervenție din POIDS pentru domeniul Valorificarea patrimoniului

Prioritate de investiție din PO Incluziune si Demnitate Sociala	Buget estimat (mil. euro)
P1 Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității	429

6.9.11. Descrierea intervențiilor în POIDS - Valorificarea patrimoniului

PO Incluziune și Demnitate Socială va sprijini domeniul prin axa prioritară 1 Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității, prin care vor fi finanțate măsuri de mapare obiective turistice și patrimoniu cultural.

6.9.12. Tipuri de acțiuni urmărite în POCIDIF - Valorificarea patrimoniului

Tabel 36: Situația priorităților de intervenție din POCIDIF pentru domeniul Valorificarea patrimoniului

Prioritate de investiție din PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare	Buget estimat (mil. euro)
P8 Digitalizarea în cultură	31

6.9.13. Descrierea intervențiilor în POCIDIF - Valorificarea patrimoniului

PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare va finanța investițiile complementare axate pe digitalizarea în domeniul cultural (echipamente și infrastructură, baze de date, soft, platforme digitale, sisteme integrate, mijloace TIC, modele digitale 3D, infrastructuri informatice și soluții de tip cloud, exploatarea digitalizată).

7. Sănătate

7.1. Elemente de context

Recomandările specifice de țară aferente anilor 2019-2020 evidențiază problemele structurale legate de eficacitatea, accesibilitatea și reziliența sistemelor de sănătate, probleme evidențiate și de criza provocată de pandemia de COVID-19. Aceste lucruri pot accentua inegalitățile în ceea ce privește accesul, în special pentru grupurile defavorizate.

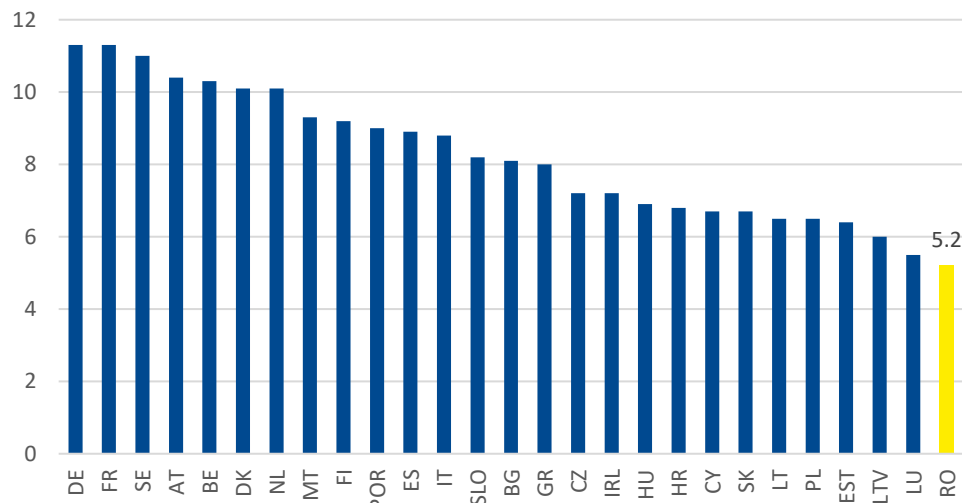
Recomandările specifice de țară evidențiază faptul că problemele sunt legate de finanțarea insuficientă acordată investițiilor în domeniul sănătății, de coordonarea și integrarea limitată a îngrijirilor, de asistența medicală primară deficitară, de obstacolele persistente în calea accesului la asistență medicală și de faptul că nu sunt satisfăcute toate nevoile de asistență medicală, în special ale persoanelor celor mai vulnerabile.

Recomandările de țară subliniază lipsa finanțării adecvate a sistemului public de sănătate.

În România, cheltuielile cu asistența medicală sunt în continuare foarte scăzute. În 2017, s-au cheltuit pentru asistența medicală aproximativ 5,2% din PIB-ul României, în comparație cu 9,8% în UE, în pofida faptului că cheltuielile cu asistența medicală ca procent din totalul cheltuielilor publice au crescut în mod constant în anii precedenți. Dotarea cu echipamente terapeutice și de diagnosticare esențiale, cum ar fi scanerile medicale și instalațiile de radioterapie, sunt printre cele mai deficitare din UE (*Figura nr. 52*).

Deja înainte de criza provocată de virusul SARS-Cov 2, cazurile de nevoi medicale nesatisfăcute erau în creștere, este foarte probabil ca accesul la asistența medicală să se fi deteriorat între timp. Pandemia a evidențiat și mai mult disparitățile regionale și problema accesului la servicii medicale.

Figura nr. 52: Procent din PIB alocat pentru sănătate, 2017 (Sursa: Eurostat)

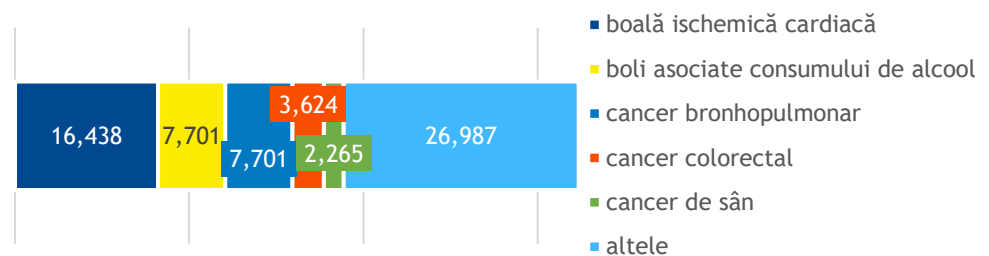

Alocarea procentuală din PIB pentru domeniul sănătății este mai scăzută față de celelalte state UE.

Starea de sănătate a populației României rămâne sub media UE. În 2017, speranța de viață la naștere din România a fost printre cele mai scăzute din UE. Boala cardiacă ischemică rămâne principala cauză de deces, deși mortalitatea cauzată de cancer este în creștere. **Rata mortalității evitabile și rata mortalității din cauze tratabile sunt printre cele mai ridicate din UE.**

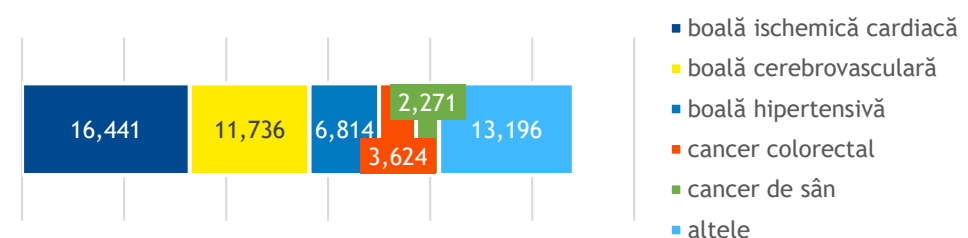
Numărul de decese prin boli tratabile este de 54.083 din care: 30,4% se produc prin boala ischemică cardiacă, 21,7 prin boală cerebrovasculară, 12,6% prin boală hipertensivă, 6,7% se produc prin cancer colorectal, 4,2% prin cancer de sân (2018). Decesele prevenibile sunt în număr de 64.717 și se produc în număr mai mare în mediul urban (33.193), față de 31.524 în mediul rural. Din totalul deceselor prevenibile, 25,4% se produc prin boală ischemică cardiacă, 11,9% prin boli cauzate de consumul de alcool, 11,9% prin cancer bronhopulmonar, 5,6% prin cancer colorectal și 3,5% prin cancer de sân (Figura nr. 53).

Figura nr. 53: Număr de decese prin boli prevenibile (Sursa: INSP - CNEPSS)

Rata mortalității cauzate de bolile cardiace ischemice este aproape de trei ori mai mare în România decât în UE. În ciuda unei reduceri semnificative din 2000, accidentul vascular cerebral rămâne a doua cauză principală de deces cu 256 de decese la 100.000 de locuitori în 2016, cu mult peste media UE de 80. Cancerul pulmonar este cea mai frecventă cauză a deceselor provocate de cancer, cu o rată a mortalității care a crescut cu aproape 14% din 2000, cauza fiind în principal fumatul. De asemenea, ratele de mortalitate pentru alte tipuri de cancer au crescut în ultimii ani, în special pentru cancerul colorectal și de sân (Figura nr. 54).

Figura nr. 54: Număr de decese prin boli tratabile (Sursa: INSP - CNEPSS)

România are una dintre cele mai mari rate de mortalitate infantilă din UE - 6,7 la 1.000 de nașteri vii comparativ cu media UE de 3,6

România înregistrează rate de mortalitate ridicate, inclusiv în cazul unor boli tratabile sau prevenibile.

în 2017 (OECD, 2019). În 2018 mortalitatea infantilă în mediul rural era de 7,8‰ născuți vii este peste media națională și mai mare față de mediul urban unde se înregistrează 5,2‰ născuți vii. Mortalitatea infantilă are valori diferite între regiunile de dezvoltare, cu un maximum de 7,6‰ născuți vii în regiunea Nord -Est și un minimum de 3,7‰ născuți vii în regiunea București-Ilfov. Rata mortalității materne (2018) este de 0,1 la 1.000 născuți vii, mult peste media UE 28, 0,05 la 1.000 născuți vii. Mortalitatea maternă în rural este considerabil mai mare, 0,12 la 1000 născuți vii față de cea din mediul urban de 0,08 la 1.000 născuți vii.

Conform „Tuberculosis surveillance and monitoring în Europe 2020”, raport cu datele epidemiologice pentru anul 2018 din țările europene, România are cea mai mare rată de notificare a cazurilor de tuberculoză între țările Uniunii Europene, fiind în continuare o problemă de sănătate publică în România. Incidența globală în perioada 2002-2019 a scăzut de la 142,9 la 56,9 la 100.000 locuitori, numărul de cazuri noi și recidive pentru 2019 fiind de 11.083, cu 9.342 cazuri noi.

Sistemul public actual de sănătate funcționează pe o infrastructură proiectată și construită în mare parte în secolul trecut și care nu mai asigură standarde actuale. Cel mai adesea, structura spitalelor este frecvent fragmentată în sistem pavilionar, cu structuri situate la distanță unul de celălalt (există situații în care transferul între secțiile aceluiași spital se face cu ambulanța); sunt folosite clădiri vechi (chiar peste 100 de ani) care nu permit integrarea optimă a circuitelor intra-spitalicești și creează dificultăți în adoptarea de noi tehnologii din cauza limitărilor clădirilor. Adaptarea infrastructurii la nevoia de servicii medicale (ex. boli netransmisibile, acumularea problemelor de sănătate, complexe de comorbiditate, existența tehnologiilor complexe etc.) este în multe cazuri imposibilă sau mai costisitoare decât construirea unor clădiri noi. Spitalele au circuite deficitare, rezultând un control deficitar al infecțiilor nosocomiale.

Infrastructura actuală de sănătate este veche și depășită tehnologic, generând fiabilitate limitată, costuri crescute de întreținere și precizie scăzută.

Spitalul Vechi din Satu Mare

Dotarea cu echipamente medicale necesare este încă departe de standardele din țările europene avansate și, deseori, distribuția teritorială și utilizarea echipamentelor medicale în unitățile publice nu răspunde profilului local al stării de sănătate și nici nevoilor de sănătate ale populației.

7.2. Viziunea strategică

Realizarea unei infrastructuri sanitare adaptate nevoilor și provocărilor actuale, în acord cu standardele europene și cu condițiile igienico-sanitare naționale în vigoare, pentru a crește accesul pacienților la servicii medicale de calitate, eficiente și eficace, precum și la servicii medicale complexe de diagnostic și tratament

Obiectivul general constă în îmbunătățirea rezilienței sistemului public de sănătate.

7.3. Obiectivul general

Pentru dezvoltarea sectorului de sănătate al țării, obiectivul general îl reprezintă îmbunătățirea rezilienței sistemului public de sănătate prin investiții în infrastructură care să asigure un acces facil al pacienților la servicii medicale de calitate, eficiente și eficace.

7.4. Provocările domeniului

Principalele provocări identificate în domeniul sănătate sunt:

- Infrastructura este una precară, neadaptată nevoilor și provocărilor actuale:

Este proiectată și construită în mare parte în secolul trecut, în consecință clădirile sunt vechi, unele dintre acestea fiind cu risc seismic mare;

Ineficiență care generează costuri administrative și de exploatare ridicate;

Fragmentată în sistem pavilionar;

Circuite întră spitalicești deficitare, nealiniat condițiilor igienico-sanitare în vigoare (circuite temporare în caz de pandemii insuficiente /necorespunzătoare);

Prezintă un risc ridicat cu privire la controlul infecțiilor nosocomiale;

Dotată cu aparatură uzată din punct de vedere moral și tehnic;

Neadaptată profilului stării de sănătate /nevoilor de sănătate ale populației;

- Accesibilitatea pacienților la serviciile publice de sănătate este una redusă, funcționalitățile fiind disipate în clădiri distincte

Risc de mortalitate ridicat în perioade de crize pandemice;

Pierderile de venituri pe o perioadă îndelungată au antrenat creșterea riscului de sărăcie, în special în rândul gospodăriilor

Infrastructura precară, neadaptată nevoilor și accesibilitatea redusă a pacienților la serviciile de sănătate sunt principalele provocări ale domeniului.

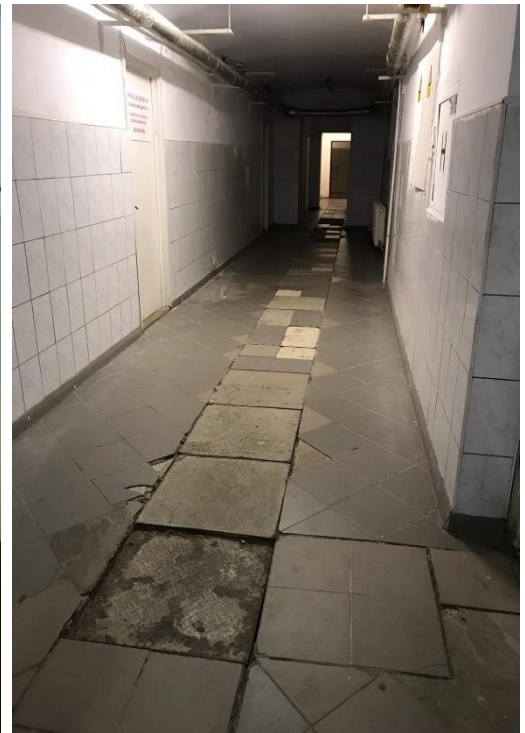
vulnerabile, accentuând astfel inegalitățile în ceea ce privește accesul la asistența medicală;

Cheltuielile publice cu asistența medicală sunt în continuare foarte scăzute;

Există dificultăți în a asigura servicii medicale de calitate, eficiente, rapide cu un grad mai mare de acoperire teritorială;

Imposibilitatea asigurării continuumului de servicii medicale pentru anumite categorii de pacienți ex pacienții oncologici, pacienții care prezintă boli cardiovasculare;

Timp ridicat de așteptare pentru pacienți în vederea accesării serviciilor medicale complexe de diagnostic și tratament;

7.5. Obiective specifice

Realizarea unui sistem medical eficient și accesibil constituie o condiție esențială pentru creșterea calității și duratei de viață, dar și creșterea rezilienței în situații extreme ca cea cauzată de actuala pandemie. Astfel, a devenit din ce în ce mai presantă **nevoia de a investi în construcția și dezvoltarea spitalelor și secțiilor**, rezultând următoarele obiective specifice:

- Creșterea accesului la servicii publice de sănătate de înaltă calitate și îmbunătățirea accesului la servicii multidisciplinare prin investiții în infrastructura spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice, spitalelor de pediatrie, institutelor de pneumoftiziologie/gerontologie și geriatrie, unităților sanitare de urgență;
- Îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților oncologici pentru a asigura accesul la tratament în condiții de

Obiectivele specifice domeniului de sănătate includ creșterea accesului la servicii medicale pentru afecțiunile cu cele mai mari rate de mortalitate.

siguranță și a reduce mortalitatea pacienților în perioade de crize pandemice prin investiții în infrastructura institutelor oncologice și a secțiilor de oncologie din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie;

- Îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților critici cu scopul de a asigura acces la tratament în regim de urgență și de a reduce mortalitatea pacienților aflați în stare critică pe perioade/ crize pandemice prin investiții în infrastructura institutelor de boli cardiovasculare și a secțiilor de cardiologie/chirurgie cardiovasculară din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie;
- Elaborarea unei politici publice pentru serviciile de e-sănătate, inclusiv telemedicina pentru asigurarea accesului la serviciile medicale, inclusiv pentru comunitățile marginalizate, colectarea, analiza și diseminarea datelor, pregătirea medicilor pentru serviciile de e-sănătate și alte măsuri similare.

7.6. Reforme specifice domeniului

În domeniul sănătății prin reformele propuse în cadrul PNRR se are în vedere creșterea gradului de accesibilitate la serviciile publice de sănătate, promovarea conceptului de e-sănătate și dotarea cu echipamente medicale moderne, în vederea creșterii capacității de reziliență a sistemului de sănătate în perioade de criză pandemică:

**SERVICII E-SĂNĂTATE ȘI SISTEM DE SĂNĂTATE
PUBLICĂ ACCESIBIL, REZILIENT**

În acord cu obiectivele specifice menționate anterior dar și cu scopul reformei au fost stabilite pentru domeniul sănătății o serie de elemente de reformă:

7.6.1. Creșterea accesibilității populației la servicii publice de sănătate în perioade de crize pandemice

- Elaborarea unei politici publice de e-sănătate și crearea cadrului legal pentru operaționalizarea serviciilor de telemedicină în vederea creșterii capacității de reziliență a serviciilor publice de sănătate în perioade de criză pandemică și a accesibilității populației la serviciile de sănătate, prin act normativ pentru reglementarea cadrului legal pentru serviciile de telemedicină și decontarea acestor servicii din bugetul asigurărilor sociale de sănătate

7.6.2. Creșterea accesibilității populației din mediul rural la serviciile de asistență medico-socială primare

- Asigurarea accesului la serviciile medicale, în special pentru comunitățile marginalizate, precum și implementarea serviciilor de asistență medico-socială în mediul rural și asigurarea venitului medical minim garantat pentru serviciile de medicină de familie în vederea creșterii accesibilității populației la serviciile medicale primare și de prevenție în spațiul rural, prin act normativ pentru serviciile de asistență medico-socială în spațiul rural și asigurarea venitului minim garantat pentru serviciile medicale primare și de prevenție în spațiul rural;
- Creșterea gradului de accesibilitate al populației și implementarea prestării serviciilor de analize medicale mobile pentru asigurarea accesului populației din mediul rural la serviciile publice de sănătate, prin act normativ privind unele măsuri de asigurare a serviciilor de analize medicale mobile și operaționalizarea acestora prin Casa de Asigurări de Sănătate;
- Consolidarea capacității de reziliență a sistemului de sănătate publică prin formarea continuă a cadrelor medicale, atât din punctul de vedere al specializării medicale cât și din punctul de vedere al calificării tehnice pentru utilizarea echipamentelor medicale. Măsura este finanțată din Politica de Coeziune cu fonduri alocate din Fondul Social European;
- Dezvoltarea serviciilor de prevenție medicală pentru a crește speranța medie de viață în cazul bolilor prevenibile dar și pentru a asigura o stare de sănătate corespunzătoare populației din mediul urban și rural;

Principalele reforme ale domeniului includ crearea cadrului legal pentru telemedicină, extinderea accesului la serviciile medicale în zona rurală, conceptul de e-sănătate și analize medicale mobile.

7.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

7.7.1. Infrastructura unităților sanitare publice

- Extinderea/reabilitarea/modernizarea/dotarea cu aparatură și echipamente medicale a unităților sanitare, reorganizarea circuitelor/spațiilor acestora pentru a răspunde condițiilor igienico-sanitare în vigoare, cu asigurarea unor circuite temporare în caz de epidemii, pandemii și alte situații de urgență, precum și alte măsuri necesare creșterii rezilienței acestora;
- Înființarea de noi unități sanitare, precum și extinderea infrastructurii existente prin construcția și dotarea clădirilor noi.

Construcția de spitale noi va fi finanțată, cu scopul creșterii calității serviciilor medicale, dar și a accesului populației la servicii de sănătate.

Investițiile ar putea implica și investiții în infrastructura ambulatoriilor, infrastructura unde se asigură spitalizarea de zi, investiții în spații administrative (ex. blocuri alimentare, bloc lenjerie etc.), spații cercetare, spații cazare pacienți, spații dedicate formării, alte infrastructuri necesare (ex. infrastructura de utilități), centrul de diagnostic, tratament și cercetare a tuberculozei, îmbunătățirea eficienței energetice a infrastructurii actuale, amenajarea de centre de radioterapie și imagistică, inclusiv laborator de radioterapie cu energii înalte etc.

7.7.2. Infrastructura publică în domeniul oncologic

În acest domeniu investițiile în domeniul oncologic includ următoarele:

- Extinderea/reabilitarea/modernizarea/dotarea cu aparatură și echipamente medicale a institutelor oncologice, reorganizarea circuitelor/spațiilor acestora pentru a răspunde condițiilor igienico-sanitare în vigoare, cu asigurarea unor circuite temporare în caz de epidemii, pandemii și alte situații de urgență, precum și alte măsuri necesare creșterii rezilienței acestora, inclusiv extinderea infrastructurii existente prin construcția și dotarea clădirilor noi;
- Reabilitarea/modernizarea/dotarea cu aparatură și echipamente medicale a secțiilor de oncologie (inclusiv secțiile suport aferente acestora) din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice, spitalelor de pediatrie.

Secțiile și institutele oncologice vor beneficia de fonduri pentru modernizarea infrastructurii și dotarea cu aparatură specifică.

Investițiile în institutele oncologice ar putea implica și investiții în infrastructura centrelor de paliativă, a centrelor de recuperare medicală post-cură tratament oncologic, investiții în spații administrative (ex. blocuri alimentare, bloc lenjerie etc.), spații cercetare, spații cazare pacienți, spații dedicate formării, alte infrastructuri necesare (ex. infrastructura de utilități).

7.7.3. Infrastructura publică în domeniul bolilor cardiovasculare

Categoriile de investiții în domeniul bolilor cardio-vasculare includ:

Investițiile în domeniul de sănătate includ modernizarea și dotarea institutelor cardiovasculare cu aparatură modernă.

- Extinderea/reabilitarea/modernizarea/dotarea cu aparatură și echipamente medicale a institutelor de boli cardiovasculare, reorganizarea circuitelor/spațiilor acestora pentru a răspunde condițiilor igienico-sanitare în vigoare, cu asigurarea unor circuite temporare în caz de epidemii, pandemii și alte situații de urgență, precum și alte măsuri necesare creșterii rezilienței acestora, inclusiv extinderea infrastructurii existente prin construcția și dotarea clădirilor noi/construcția de infrastructură nouă în vederea relocării acestora;
- Reabilitarea/modernizarea/dotarea cu aparatură și echipamente medicale a secțiilor de cardiologie/chirurgie cardiovasculară (inclusiv secțiile suport aferente acestora) din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice, spitalelor de pediatrie.

Investițiile în institutele de boli cardiovasculare ar putea implica și investiții în infrastructura centrelor de recuperare medicală, investiții în spații administrative (ex. blocuri alimentare, bloc lenjerie etc.), spații cercetare, spații cazare pacienți, spații dedicate formării, alte infrastructuri necesare (ex. infrastructura de utilități).

Alocarea din PNRR pentru sănătate este de 1,85 mld. euro, suma fiind direcționată către construcția și modernizarea infrastructurii spitalicești, investiții specifice domeniului oncologic dar și bolilor cardio-vasculare;

Categoriile de investiții în domeniul sănătății propuse a fi realizate, precum și bugetele estimate ale acestora, sunt prezentate în Tabel 37 de mai jos:

Tabel 37: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Sănătate

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Servicii publice, dezvoltare urbana si valorificarea patrimoniului	Sănătate	1. Unități sanitare noi, inclusiv extinderi ale spitalelor existente	1,25
		2. Infrastructura medicală oncologică	0,25
		3. Infrastructura medicală cardio-vasculară	0,35
		Subtotal Sănătate	1,85

Ponderile investițiilor din domeniul Sănătate pe intervenții în cadrul PNRR sunt prezentate în *Figura nr. 55*.

Figura nr. 55: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Sănătate

7.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul Sănătate precum și bugetele alocate acestora sunt incluși pentru fiecare domeniu următorii indicatori:

- **Infrastructură publică de sănătate - Servicii multidisciplinare**
Număr unități sanitare nou create: minim 3;
Unități sanitare extinse/reabilitate/modernizate/dotate: minim 7;
Număr de beneficiari anual per unitate: minim 10.000;
- **Oncologie**
Număr institute oncologice existente: 3;
Unități sanitare extinse/reabilitate/modernizate: minim 12;
Paturi de spitalizare continuă nou create în institute oncologice: 160;
Capacitate suplimentară anuală de pacienți în institute oncologice: peste 10.500;
- **Cardiologie**
Număr institute de boli cardiovasculare existente: 4 ;
Unități sanitare extinse/reabilitate/modernizate: minim 15;
Paturi de spitalizare continuă nou create în institute de cardiologie: 300;
Capacitate suplimentară anuală de pacienți în institute de boli cardiovasculare: peste 70.000.

7.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Sănătate cu Politica de Coeziune

7.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Investițiile în domeniul **SĂNĂTATE** din Politica de Coeziune urmăresc asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

7.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în POS

Situația priorităților de intervenție în Politica de Coeziune, complementare cu investițiile din cadrul PNRR, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel 38: Situația priorităților de intervenție din POS pentru domeniul Sănătate

Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
P1 - Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major	1.280
P2 - Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și serviciilor oferite în regim ambulatoriu	235
P3 - Servicii de reabilitare, paliativ și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității	200
P4 - Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii	1.492
P5 - Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical	412
P7 - Măsurile care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament	235

Prin POS vor fi finanțate investiții în infrastructură, servicii și cercetare în domeniul medical.

7.9.3. Descrierea intervențiilor în POS

POS P1: Investiții în construirea spitalelor regionale: Iași, Cluj, Craiova și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major;

POS P2: Investiții în infrastructura cabinetelor medicilor de familie, în infrastructura publică a centrelor/ compartimentelor unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară și a celor în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică; investiții în infrastructura publică a unităților sanitare care acordă asistență medicală ambulatorie; furnizarea de servicii medicale, cu accent pe persoanele vulnerabile; asigurarea formării profesionale a personalului;

POS P3: Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare, inclusiv rețeaua balneară pe profile de patologie, a unităților sanitare care furnizează servicii de paliativ și îngrijiri medicale pe termen lung; furnizarea de servicii medicale, cu accent pe persoanele vulnerabile; asigurarea formării profesionale a personalului;

POS P4: Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare pentru afecțiuni complexe: structuri integrate de preluare și îngrijire a pacientului critic, inclusiv copii (ex. *unități pentru tratarea*

accidentelor vasculare cerebrale, unități pentru tratarea pacientului cardiac în stare critică, blocuri operatorii, ATI, inclusiv stațiile de oxigen care deservește aceste structuri), mari arși, politraumă, neonatologie-prematuro; investiții în structuri de imagistică medicală; investiții în infrastructura publică a unităților sanitare unde se realizează îngrijirea pacienților în domeniul neurologie pediatrică - boli rare; investiții în laboratoare de analize medicale, laboratoare de microbiologie, laborator național de referință/ laboratoare de lucru regionale; dezvoltarea sistemului de transport/ transfer medical al pacientului critic copii; investiții în infrastructura publică a sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei; investiții de mică amploare în infrastructura spitalelor orășenești; furnizarea de servicii de diagnosticare și/ sau tratament precoce dedicate adulților, cu accent pe persoanele din grupuri vulnerabile și copii, inclusiv pacient critic copii; asigurarea formării profesionale a personalului;

POS P5: infrastructură de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii; implementarea de soluții de cercetare pentru tratarea cancerelor; dezvoltarea și apariția pe piață de noi produse biologice profilactice și terapeutice prin investiții în Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-militară „Cantacuzino”; cercetare și inovare prin implementarea de soluții cu relevanță publică; adoptarea tehnologiilor medicale inovative și avansate;

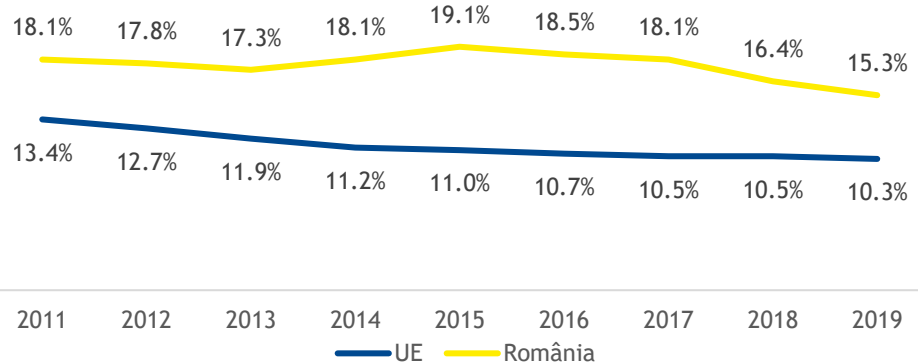
POS P7: înființarea unui centru național de excelență în tratarea cancerului; pilotarea/ testarea celor mai bune practici de tratament în domeniul cancerelor; formarea personalului implicat în proiecte de cercetare și digitalizare din domeniul medical.

8. Educație

8.1. Elemente de context

Consiliul Uniunii Europene, prin recomandările specifice de țară (RST) privind Programul național de reformă al României pentru 2020, a subliniat, pe de o parte, că echitatea, incluziunea, calitatea educației, dar și capitalul uman rămân provocări importante, fiind necesare reforme strategice în acest domeniu, iar pe de altă parte că **nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare**, în special în rândul copiilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic. Situația abandonului școlar timpuriu poate fi regăsită la *Figura nr. 56*.

Figura nr. 56: Rata părăsirii timpurii a școlii (Sursa: Eurostat)

Recomandările specifice de țară subliniază că nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare.

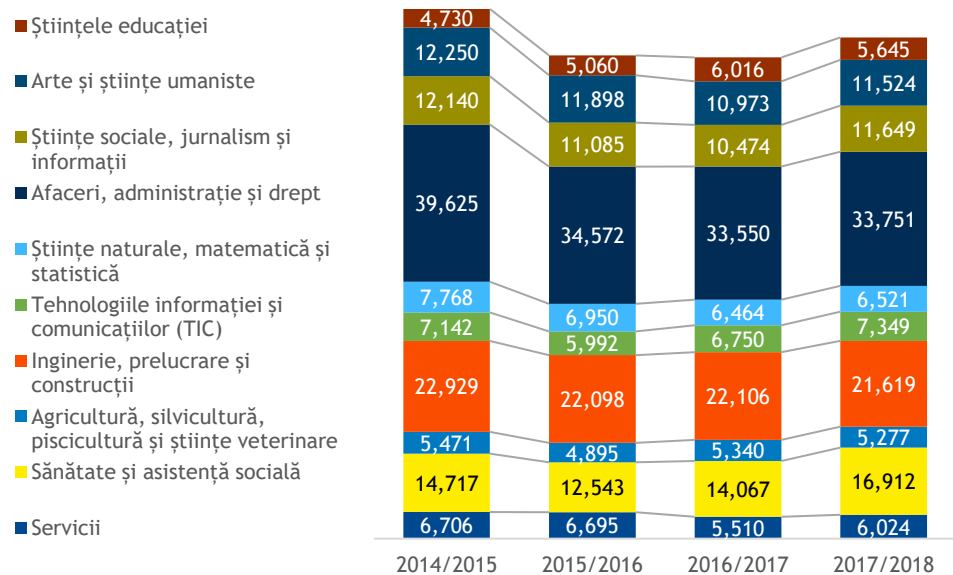
Investițiile prin intermediul Planului Național de Redresare și Reziliență vor contribui la reducerea decalajelor în ceea ce înseamnă infrastructura educațională în raport cu alte state membre.

Echitatea, caracterul incluziv și calitatea educației depind în mare măsură de infrastructura existentă. România dispune de o **infrastructură educațională și de formare profesională învechită, nesigură, ineficientă** din punct de vedere energetic și cu un nivel scăzut al accesibilității persoanelor cu dizabilități. Conform Planurilor de Analiză și Acoperire a Riscurilor (PAAR), un procent important de unități și instituții de învățământ de stat, în special cele pre-școlare de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă, funcționează în clădiri încadrate ca având risc seismic sau niveluri ridicate de risc la incendiu. De asemenea, în lipsa unor dotări corespunzătoare și servicii conexe de calitate (spații de cazare, de informare și documentare, masă și recreere), unitățile de învățământ și instituțiile de învățământ superior sunt neatractive pentru elevi, studenți și pentru mediul de afaceri.

Criza epidemiologică a evidențiat din nou principalele lacune ale procesului de educație și formare profesională. **De aceea, condiția esențială pentru furnizarea unor servicii educaționale și de formare profesională de calitate, incluzive și atractive constă în modernizarea infrastructurii educaționale.** Dezvoltarea competențelor necesare parcurgerii etapelor de tranziție ecologică și digitală în cadrul noilor locuri de muncă depind în special de infrastructura primară și de dotările utilizate în procesele educaționale și de formare profesională. Evoluția numărului de

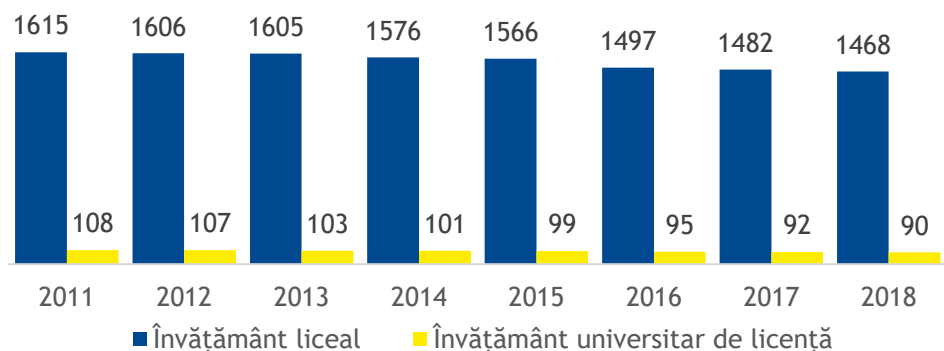
absolvenți din învățământul superior pe grupe de specializări se regăsește în *Figura nr. 57*.

Figura nr. 57: Distribuția absolvenților din învățământul superior, pe grupe de specializări (Sursa: INS)

Astfel, investițiile care vizează reducerea decalajului în ceea ce privește infrastructura educațională (inclusiv din punct de vedere al dotărilor) în raport cu statele membre ale UE vor contribui esențial la diminuarea riscurilor și efectelor potențialelor fenomene naturale distructive sau epidemiologice, precum și la creșterea eficienței energetice. De asemenea, intervențiile în domeniul modernizării și extinderii infrastructurii educaționale și de formare profesională vor conduce la creșterea accesului echitabil și incluziv pentru toți tinerii la serviciile oferite de către unitățile și instituțiile de învățământ sprijinite. Numărul unităților de învățământ liceal și superior a avut o evoluție negativă în ultimul deceniu (*Figura nr. 58*), pe când numărul unităților de învățământ profesional au crescut de la 6 în 2011 la 81 în 2018, pe fondul creșterii cererii pentru muncitori calificați în piața muncii (*Figura nr. 59*).

Figura nr. 58: Evoluția numărului de unități de învățământ liceal și universitar (Sursa: INS)

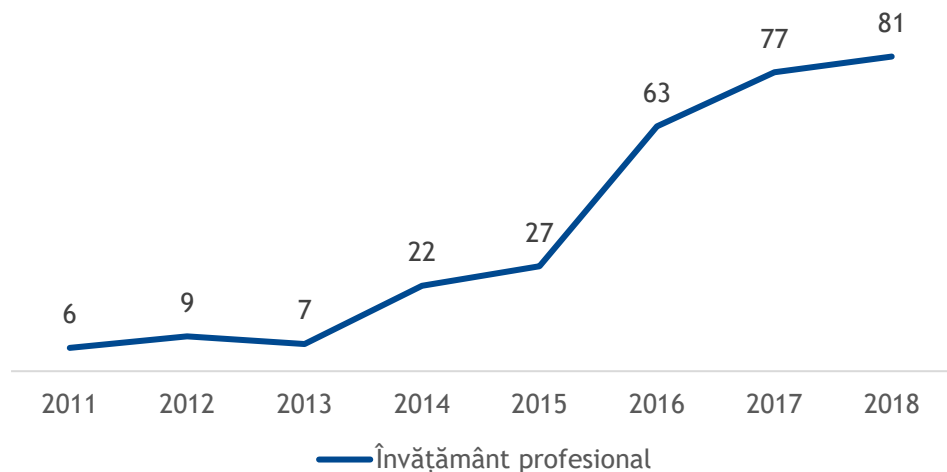

Investițiile vor fi direcționate către spațiile de învățare flexibile, care să fie pregătite în raport cu eventuale crize epidemiologice, dar și care să aibă randament energetic ridicat.

Investițiile vor viza de asemenea, **obținerea unor spații educaționale mai mari, mai pregătite în raport cu eventuale crize epidemiologice**, similare celei cauzate de virusul SARS-CoV-2, și dotate adecvat, atât pe infrastructură fizică cât și digitală - 5.000 din cele 22.000 de școli nu beneficiau de acces la internet în septembrie 2020 (Education and Training Monitor, 2019).

Pentru a răspunde prevederilor Pactului Verde, investițiile se vor orienta pe obținerea unui randament energetic, eficient al edificiilor. Din perspectiva îndeplinirii recomandărilor specifice de țară, prin noile facilități oferite, mediile de învățare se vor moderniza, flexibiliza, iar procesul educațional și de formare profesională va deveni mai calitativ, accesibil și atractiv, inclusiv pentru elevii și studenții care provin din medii defavorizate. De asemenea, spațiile și dotările noi vor deveni atractive atât pentru persoanele sub-calificate, cât și pentru cele care doresc să se recalifice sau să-și dezvolte noi competențe.

Figura nr. 59: Evoluția numărului de unități de învățământ profesional (Sursa: INS)

Investițiile în campusuri școlare pentru învățământul profesional și tehnic, în unitățile de învățământ pre-universitar de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă, în modernizarea universităților publice de stat și în construcția și modernizarea de cămine și cantine vor conduce la întărirea legăturii cu mediul economic și social. Agenții economici vor deveni mai interesați în a fi conectați la procesele de educație și formare profesională, contribuind la definirea inteligentă a noilor competențe. Astfel, vor fi impulsionate și diversificate tipurile duale de formare profesională. Totodată, investițiile vor contribui atât la asigurarea unui cadru calitativ de formare profesională în campus și în întreprinderi, cât și la valorificarea în parteneriat a resurselor. Ecosistemele industriale locale și regionale vor fi astfel sprijinite cu viitori angajați (absolvenți sau persoane recalificate) care vor deține competențe relevante pentru noile tendințe de pe piața forței de muncă.

Investițiile vor viza reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurilor educaționale pentru a putea furniza servicii educaționale moderne, complete și orientate pe nevoile pieței muncii.

Pe termen mediu și lung se așteaptă ca investițiile în reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii educaționale să contribuie la atenuarea impactului social și economic generat de criza epidemiologică, precum și la îndeplinirea recomandărilor specifice de țară, prin următoarele efecte înlănțuite:

- Creșterea calității învățământului timpuriu și gimnazial prin asigurarea condițiilor de desfășurare, ceea ce duce la îmbunătățirea randamentului părinților, care pot beneficia de program de școală după școală;
- Creșterea participării la procesul educațional și a șanselor de depășire a stării de vulnerabilitate pentru copiii și tinerii aflați în risc de sărăcie și excluziune socială, prin oferirea unor programe educaționale și de formare profesională de calitate împreună cu servicii integrate conexe (cazare, masă, spații de recreere ș.a.);
- Diminuarea situațiilor de excluziune socială și profesională pe criteriul lipsei competențelor adecvate cerințelor și nevoilor pieței forței de muncă, aflate într-un context imprevizibil de funcționare;
- Îmbunătățirea rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor și tinerilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic;
- Participarea activă a absolvenților pe piața forței de muncă prin capacitarea potențialului de a depăși situațiile de tranziție profesională în etapele ulterioare de redresare post-criză;
- Întărirea competitivității sustenabile a economiei și societății românești, mai ales la nivel regional, prin sprijinirea unui parcurs educațional complet, de formare profesională, astfel încât să răspundă nevoilor și provocărilor pieței forței de muncă;
- Redresarea ecosistemelor industriale afectate direct sau indirect de criza epidemiologică prin oferirea de contingente noi de absolvenți sau persoane recalificate care dețin competențe adecvate noilor etape post-criză;
- Derularea periodică de către agenții economici, împreună cu unitățile de învățământ profesional și tehnic și instituțiile de învățământ superior, a unor procese de analiză pentru identificarea deficiențelor de competențe și dezvoltarea programelor de perfecționare și recalificare a propriei forțe de muncă.

8.2. Viziunea strategică

Creșterea capacității de reziliență a sistemului educațional prin modernizarea infrastructurii educaționale și a dotării aferente, în corelare cu nevoile prezente și viitoare ale pieței forței de muncă, în vederea asigurării participării la un proces educațional de calitate, modern și inclusiv.

8.3. Obiectivul general

Pentru dezvoltarea pe termen lung a sistemului educațional, obiectivul general este dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, în scopul obținerii unui proces educațional mai incluziv și rezilient în fața crizelor.

8.4. Provocările identificate

8.4.1. Subdimensionarea unităților de învățământ și existența unor condiții necorespunzătoare în spațiile de învățare, amplificate în contextul pandemiei globale cauzată de virusul SARS-CoV-2

Investițiile în infrastructură pentru educație au un nivel redus comparativ cu nevoia existentă și cu ritmul de dezvoltare economic și social, generând o disponibilitate limitată, calitate și accesibilitate inconsecvente, cu efecte asupra performanței educaționale și ulterior a inserției pe piața forței de muncă.

La nivel național, un procent important de unități de învățământ funcționează în clădiri ce nu respectă condițiile igienico-sanitare și de funcționare, încadrate ca având risc seismic sau niveluri ridicate de risc la incendiu, pentru care sunt necesare lucrări de reabilitare și modernizare.

8.4.2. Relevanța redusă a educației și a formării profesionale pentru piața forței de muncă, ceea ce afectează perspectivele de angajare ale absolvenților

Subfinanțarea educației și întârzierea modernizării infrastructurii educaționale și a actului de predare-învățare au avut efecte asupra calității și relevanței educației și a formării pentru piața forței de muncă. Evoluția tehnologică a dus la schimbări în cererea de competențe, care în multe cazuri presupune specializări noi, fiind, prin urmare, necesar ca sistemul de învățământ să se plieze pe cerințele pieței forței de muncă.

8.4.3. Baze materiale, necesare dezvoltării competențelor elevilor și studenților, inadecvate și necorelate cu cerințele pieței forței de muncă

Învățământul secundar superior, profesional și tehnic, precum și cel universitar, trebuie să corespundă competențelor actuale de pe piața forței de muncă. În acest context, este esențială adaptarea laboratoarelor/atelierelor de practică la nivelul de dezvoltare tehnologică actual, astfel încât tinerii să poată deprinde cunoștințele, abilitățile și aptitudinile necesare pentru inserția cu succes a acestora pe piața forței de muncă. Totodată, este necesară utilizarea inovației și a noilor tehnologii în educație pentru dezvoltarea unui sistem educațional modern, la toate nivelurile.

Printre principalele provocări ale domeniului au fost identificate: subdimensionarea unităților de învățământ, relevanța redusă a educației și formării profesionale pentru piața muncii.

Investițiile vor viza infrastructura și bazele materiale moderne, în concordanță cu cerințele pieței muncii.

8.4.4. Servicii publice de educație cu digitalizare insuficientă/inadecvată pentru a face față crizelor pandemice și învățământului online, cu impact asupra calității standardelor de educație

În contextul provocărilor generate de pandemia globală cauzată de virusul SARS-CoV-2 este necesară pregătirea pentru desfășurarea procesului educațional și în mediul online, ceea ce creează probleme pentru instituțiile de învățământ și formare profesională, pentru cadrele didactice și pentru elevi, dată fiind infrastructura digitală inadecvată, materialele didactice neadaptate predării online și competențele digitale insuficiente. Astfel, este necesară digitalizarea serviciilor publice de educație, inclusiv pentru dezvoltarea educației în mediul online pentru a crește capacitatea de reziliență a serviciului public în perioade de criză.

Măsurile privind reducerea abandonului școlar sunt bugetate prin investiții specifice în cadrul programelor operaționale finanțate din Politica de Coeziune. De asemenea, celelalte nevoi identificate în sistemul educațional pentru care nu au fost prevăzute investiții specifice în cadrul PNRR sunt acoperite de intervențiile specifice din cadrul Programului Operațional Regional, Programului Operațional Educație și Ocupare și Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială.

8.5. Obiective specifice

Având în vedere importanța educației în îmbunătățirea capitalului uman, investițiile în domeniul educațional sunt esențiale pentru o dezvoltare sustenabilă a României, în special în contextul problemelor structurale înregistrate de sistemul educațional din țară. Astfel, obiectivele specifice acestui domeniu sunt:

- Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate în educație, inclusiv prin utilizarea inovației și a noilor tehnologii, care să sprijine

flexibilizarea procesului educațional și stimularea dezvoltării competențelor solicitate de piața forței de muncă;

- Îmbunătățirea infrastructurii educaționale a sistemului de învățământ profesional și tehnic prin susținerea formării elevilor în forme de învățământ dual cu scopul de a dobândi competențe profesionale de calitate, în acord cu cerințele existente pe piața muncii, precum și consolidarea parteneriatului mediu de afaceri - unități școlare și formarea elevilor în baze didactice dezvoltate de mediul de afaceri;
- Dezvoltarea centrelor de formare tehnică a studenților de la nivelul universităților prin dezvoltarea bazelor materiale destinate orelor de laborator și seminarii în vederea consolidării competențelor profesionale în acord cu cerințele existente pe piața muncii;
- Dezvoltarea unor centre școlare care să ofere acces la inovare pentru a consolida competențele profesionale și educaționale ale elevilor orientate spre o educație inovativă cu accent pe specializare inteligentă, respectiv pentru a dezvolta abilitățile elevilor de integrare pe piața muncii orientate pe creativitate dar și pe dezvoltarea competențelor orientate către tranziție verde și digitală ale acestora.

Dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților pentru asigurarea unei tranziții ușoare către piața muncii reprezintă una dintre principalele reforme ale domeniului. Astfel, prin PNRR se are în vedere dotarea bazelor materiale, a laboratoarelor și a sălilor de seminar cu tehnologiile necesare desfășurării corespunzătoare a transferului de cunoștințe.

8.6. Reforme specifice domeniului

Reformele propuse prin PNRR în sistemul de educație privesc formarea unui sistem educațional incluziv și rezilient în fața crizelor, centrat pe inovație și dezvoltarea de competențe profesionale ale elevilor și studenților:

SISTEM EDUCAȚIONAL INCLUZIV ȘI REZILIENT CENTRAT PE INOVAȚIE ȘI DEZVOLTAREA DE COMPETENȚE PROFESIONALE

În categoria reformelor destinate sistemului educațional sunt incluse:

- Creșterea relevanței pe piața muncii a sistemului de învățământ profesional și tehnic în sistem dual prin reorganizarea Centrului Național de Învățământ Dual și Tehnic și transformarea acestuia în Autoritatea Națională pentru Învățământ Tehnic în Sistem Dual. Scopul acestei reforme este de a asigura managementul întregului proces educațional profesional și tehnic, concomitent cu actualizarea/modificarea și completarea legislației naționale privind învățământul profesional și tehnic și în sistem dual;
- Adaptarea/actualizarea curriculei existente pentru dezvoltarea de competențe transversale în acord cu principiile programului național România Educată, inclusiv cu noțiuni de educație inovativă și creativă, precum și prin competențe orientate către tranziție verde și digitală. Această reformă va fi implementată și prin investiții în infrastructură, asigurarea bazelor materiale specifice, precum și prin actualizarea, modificarea și completarea

prevederilor legale privind centrele de educație inovativă și specializare inteligentă;

- Dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților pentru asigurarea unei tranziții ușoare pe piața muncii prin realizarea de investiții în infrastructurii specifice, asigurarea bazelor materiale, a laboratoarelor și sălilor de seminarii cu echipamente și tehnologii necesare, inclusiv prin actualizarea legislației specifice în domeniu;
- Dezvoltarea și implementarea unui mecanism specific pentru creșterea relevanței pe piața muncii a formării profesionale continue pentru adulți prin elaborarea cadrului metodologic necesar formării continue a adulților în vederea consolidării competențelor necesare pentru adaptarea acestora pe piața muncii;
- Actualizarea/completarea/modificarea actualei curricule pentru învățământul liceal orientată spre dobândirea de competențe care să asigure o tranziție mai ușoară spre învățământul terțiar sau pentru dobândirea de competențe solicitate pe piața muncii. Îmbunătățirea participării la educația terțiară și a relevanței educației terțiare pe piața muncii.

8.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Investițiile pentru sistemul de educație pornind de la obiectivele specifice propuse sunt prezentate în Tabel 39:

Tabel 39: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Educație

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului	Educație	1. Campusuri școlare pentru învățământul profesional și tehnic, inclusiv laboratoare / ateliere școlare	0,35
		2. Centre de educație bazate pe inovație, creativitate și specializare inteligentă;	0,50
		3. Modernizarea bazelor materiale destinate formării competențelor profesionale ale studenților;	0,20
		Subtotal Educație	1,05

Investițiile vor viza și campusurile școlare pentru dezvoltarea învățământului tehnic în sistem dual.

Investițiile în infrastructura educațională sunt esențiale pentru a îmbunătăți sistemul de educație în România și a-l face mai flexibil, mai coerent și mai adaptat nevoilor societății, ca urmare a declanșării pandemiei globale cauzată de virusul SARS-CoV-2. În acest scop, sunt urmărite trei mari domenii principale de investiții în educație:

8.7.1. Investiții în campusuri școlare pentru învățământul profesional și tehnic în sistem dual, inclusiv laboratoare/ ateliere școlare

Având în vedere schimbările de pe piața forței de muncă în ceea ce privește competențele și, implicit, specializările, investițiile vor viza **dezvoltarea de campusuri școlare destinate învățământului dual cu baze didactice** amplasate atât în campusurile școlare, cât și în amplasamente puse la dispoziție de către agenții economici (minimum 3 baze didactice) pentru dezvoltarea competențelor profesionale și transversale ale elevilor.

Astfel, se au în vedere extinderea spațiului dedicat elevului prin construirea sau modernizarea sălilor de clasă, care vor permite decalarea programului școlar și distanțarea adecvată, precum și a spațiilor de informare și documentare, cazare, servire a mesei, consiliere vocațională și dezvoltare personală și recreere. De asemenea, asocierea mai multor unități de învățământ profesional și tehnic, cu extinderea campusurilor școlare și modernizarea sau înființarea atelierelor școlare și a laboratoarelor, va conduce la promovarea culturii antreprenoriale și la dobândirea deprinderilor necesare pentru cerințele actuale ale pieței forței de muncă.

8.7.2. Investiții în unități de învățământ pre-universitar de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă în vederea operaționalizării de Centre de educație inovativă și specializare inteligentă

Pentru a contribui la deprinderea de noi competențe și la îmbunătățirea calității procesului educațional centrat pe nevoile elevului, se vor **dezvolta Centre de educație inovativă și specializare inteligentă ce vor fi dotate cu echipamente tehnologice de ultimă generație**. Investițiile se vor axa pe dezvoltarea infrastructurii și a bazei materiale, precum și pe dezvoltarea unor programe curriculare care să promoveze excelența în învățământul preuniversitar.

Totodată, investițiile în centre de învățământ pre-universitar de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă vor viza extinderea spațiului dedicat elevului prin construirea, extinderea sau modernizarea sălilor de clasă, pentru decalarea programului școlar și distanțarea adecvată. De asemenea, având în vedere că o parte dintre acestea se află în clădiri patrimoniu, este necesară consolidarea acestora în vederea scăderii riscului seismic și/sau de incendiu, precum și în vederea creșterii eficienței energetice în scopul creării unor condiții sigure pentru desfășurarea procesului educațional.

Operaționalizarea centrelor de educație inovativă și specializare inteligentă are o valoare de 500 milioane de euro.

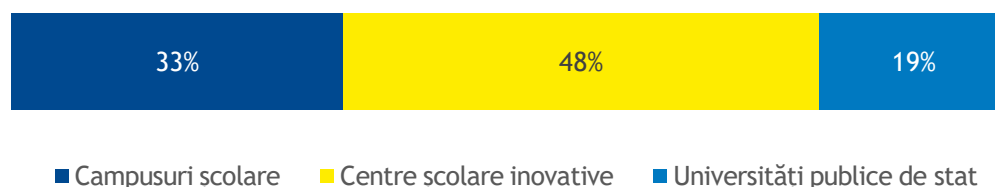
Investițiile în modernizarea bazelor materiale destinate formării competențelor profesionale ale studenților au o valoare de 200 milioane euro.

8.7.3. Investiții în modernizarea universităților publice de stat în vederea dezvoltării competențelor profesionale ale studenților solicitate pe piața muncii

Investițiile în universitățile publice de stat vor viza înființarea unor **Centre pentru Dezvoltarea Competențelor Profesionale ale Studenților** cu asigurarea bazelor materiale specifice, dotarea cu echipamente/dispozitive/tehnologii și alte echipamente necesare dezvoltării unor competențe profesionale în acord cu cerințele existente pe piața muncii.

Pentru a contribui la deprinderea de noi competențe și la îmbunătățirea calității procesului educațional centrat pe nevoile studentului, investițiile se vor axa pe construcția, extinderea, dotarea sau modernizarea laboratoarelor, spațiilor de informare și documentare și bibliotecilor digitale.

Figura nr. 60: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Educație

8.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul de educație precum și bugetele alocate acestora sunt incluși următorii indicatori:

- Campusuri școlare destinate învățământului tehnic în sistem dual:
Număr campusuri școlare realizate: 18;
Număr de elevi beneficiari: 18.000 elevi;
Valoarea medie a proiectelor: 19,4 mil. Euro.
- Centre școlare inovative:
Număr centre școlare inovative: 60;
Număr de elevi beneficiari: 30.000 elevi;
Valoarea medie a proiectelor: 7.5 mil. Euro.
- Centre pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților:
Număr centre de dezvoltare a competențelor profesionale ale studenților: 20;
Număr de studenți beneficiari: 10.000 studenți;
Valoarea medie a proiectelor: 10 mil. Euro.

8.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Educație cu Politica de Coeziune

8.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Obiectivul general urmărit de Politica de Coeziune: **O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale.**

8.9.2. Tipuri de intervenție urmărite în POR

Prin Politica de coeziune vor fi alocate fonduri europene (FEDR și FSE+) pentru intervenții ce vor fi orientate, pe de o parte, spre educație și îmbunătățirea infrastructurii sistemului de învățământ și, pe de altă parte, spre asigurarea accesului și participării la educație la toate nivelurile, inclusiv terțiar.

Situația priorităților de intervenție în Politica de Coeziune este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel 40: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Educație

Prioritate de investiție din cele 8 POR-uri	Buget estimat (mil. euro)
P5 O regiune mai educată Investiții pentru îmbunătățirea infrastructurii educaționale	829

8.9.3. Descrierea intervențiilor în POR

P5: construire/reabilitare/modernizare/extindere/echipare/accesibilizare a infrastructurii educaționale a campusurilor școlare și a infrastructurii sportive pentru nivelul ante-preșcolar și preșcolar, primar, secundar și terțiar, precum și pentru învățământul profesional și tehnic, inclusiv învățământul dual.

8.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POCIDIF

Tabel 41: Situația priorităților de intervenție din POCIDIF pentru domeniul Educație

Prioritate de investiție din POCIDIF	Buget estimat (mil. euro)
P7 Digitalizarea în educație	150

8.9.5. Descrierea intervențiilor în POCIDIF

POCIDIF P7: Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, în vederea realizării de:

- platformă unică care să asigure desfășurarea unitară a procesului educațional în mediu online;
- laboratoare/hub-uri/infrastructura mobilă pentru popularizarea științei și a tehnologiei;

PO Regional va finanța investiții în dezvoltarea infrastructurii educaționale.

Proiecte de dotare a școlilor cu soluții software și aparatură necesară vor fi finanțate prin acest PO.

- platformă integrată care să cuprindă procese din învățământ digitalizate (înscriere electronică în toate formele de învățământ, eliberare documente electronice, diplome, certificate, adeverințe etc.);
- infrastructură, inclusiv wireless, pentru asigurarea accesului la internet în toate școlile din învățământul pre-universitar.

Complementaritatea cu intervențiile avute în vedere prin Programul Operațional Educație și Ocupare, precum și cu Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială este prezentată la Capitolul V “Complementaritatea PNRR cu măsurile de coeziune socială și educație cu finanțare din fondul social european”.

9. Mediul de afaceri și ecosisteme antreprenoriale

9.1. Elemente de context

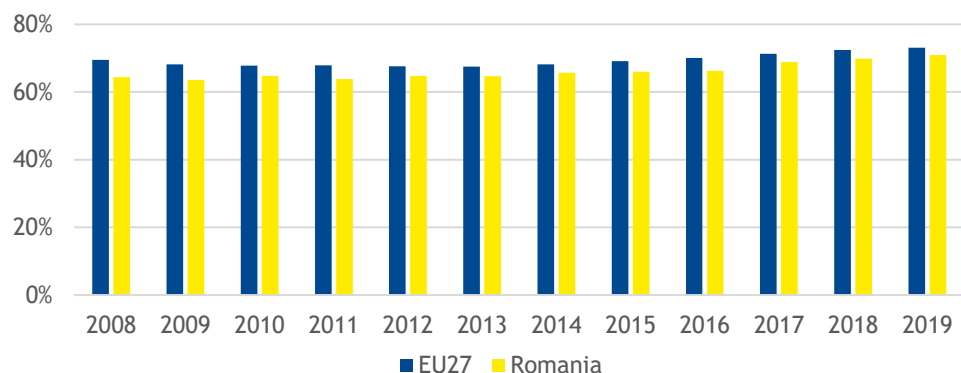
Potrivit Raportului de țară 2020, schimbările legislative frecvente și imprevizibile, împreună cu birocrația excesivă și ineficiențele persistente din administrația publică subminează deciziile de investiții și riscă să reducă atractivitatea țării pentru investitorii străini. În pofida unor nevoi importante în materie de investiții, acestea se mențin la un nivel modest.

Măsurile sanitare și de izolare, precum și efectele acestora asupra producției, a cererii de produse/servicii și a comerțului au diminuat activitatea economică, fiind înregistrate niveluri mai ridicate ale șomajului, inclusiv șomaj tehnic, ceea ce a condus la scăderea veniturilor populației și a întreprinderilor, deficite publice și accentuarea disparităților atât în interiorul statelor membre cât și între acestea. În sectorul industrial, mai mulți producători au oprit producția în luna martie, ceea ce a generat efecte de propagare în sectoare-cheie. O situație similară se observă în sectorul comerțului cu amănuntul și în sectorul ospitalității.

Piața muncii din România și din UE înregistra probleme și înainte de izbucnirea pandemiei de COVID-19, unele structurale, unele care țin de stagnare sau dificultăți de modernizare, care s-au acutizat în contextul actual (*Figura nr. 61*).

Antreprenorii evidențiază lipsa de transparență și predictibilitate, birocrația excesivă și lipsa unor alternative de finanțare complementare.

Figura nr. 61: Rata de angajare din România și UE27 (Sursa: Eurostat)

Conform Recomandărilor de țară COM (2020) 523 final, sunt necesare acțiuni susținute pentru a atenua consecințele socioeconomice prin măsuri de sprijin pentru întreprinderi. Din cauza pandemiei și a măsurilor de limitare a mișcării persoanelor impuse în acest context, lanțurile de aprovizionare au fost întrerupte în întreaga țară, întreprinderile au fost nevoite să își reducă activitatea sau chiar să se închidă, iar oamenii nu au putut lucra. Întreprinderile de toate dimensiunile, în special IMM-urile, sunt puternic afectate de perturbarea schimburilor comerciale și de măsurile de limitare a mișcării persoanelor, confruntându-se cu un deficit de lichidități și cu riscul de faliment. Guvernul a adoptat un set de măsuri, însă pentru a ieși din criză, vor fi necesare resurse suplimentare pentru sprijinirea

întreprinderilor. Va trebui să se acorde o atenție deosebită sectorului serviciilor, care este cel mai grav afectat, preconizându-se că unele sub-sectoare vor suferi o contracție pentru o perioadă mai lungă decât cea estimată pentru sectorul de producție. În acest context, planul răspunde recomandării specifice de țară privind facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare: ”Să asigure sprijin sub formă de lichidități pentru economie, de care să beneficieze întreprinderile și gospodăriile, în special întreprinderile mici și mijlocii”.

9.2. Viziunea strategică

Dezvoltarea unui mediu antreprenorial sustenabil, rezilient și competitiv prin impulsivitatea dezvoltării inițiativelor antreprenoriale și alocarea eficientă a capitalului, prin creșterea accesibilității la surse alternative de finanțare, re tehnologizări, automatizări industriale, robotizare, prin implementarea activităților specifice de transfer tehnologic precum și prin intensificarea activităților de alfabetizare digitală și digitalizare a mediului antreprenorial cu scopul de a obține produse și servicii inovative și competitive la prețuri și calitate ridicată pentru consumatori.

9.3. Obiectivul general

Ameliorarea stării economice prin creșterea competitivității ecosistemelor antreprenoriale și integrarea IMM-urilor inovatoare în lanțurile valorice strategice ale Uniunii Europene cu ajutorul digitalizării, creșterii productivității, automatizării proceselor de producție, robotizării și creării de locuri de muncă, care, în concordanță cu digitalizarea marilor servicii publice, va contribui la transformarea digitală a României.

9.4. Provocările domeniului

Principalele provocări identificate în domeniul Mediului de afaceri și ecosistemelor antreprenoriale sunt:

Digitalizarea, re tehnologizarea, automatizările industriale, ecosistemele antreprenoriale și valorificarea patrimoniului natural sunt principalele provocări ale mediului antreprenorial.

- Dotarea deficitară a IMM-urilor și întreprinderilor mari cu echipamente care permit re tehnologizarea, digitalizarea, robotizarea/automatizarea proceselor de producție cu impact direct asupra productivității muncii precum și a calității produselor și serviciilor destinate consumatorilor;
- Patrimoniu natural nevalorificat din cauza competitivității scăzute, a lipsei unor politici publice de implicare a mediului antreprenorial în valorificarea patrimoniului natural și a infrastructurilor specifice deficitare;
- Dezvoltarea insuficientă a ecosistemelor antreprenoriale la nivel local formate din parteneriatul dintre APL-IMM precum și a unui cadru de reglementare care să fundamenteze parteneriatul dintre APL-IMM prin înființarea de parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri de specializare inteligentă, technopoluri și a

altor ecosisteme antreprenoriale specifice pentru a concilia dezvoltarea urbană cu dezvoltarea economică locală;

- Lipsa cadrului legal de reglementare a parteneriatelor specifice pentru transfer tehnologic dintre INCD și IMM-uri ca rezultat al activităților de cercetare-inovare cu impact asupra gradului de inovare scăzut și asupra competitivității produselor și serviciilor obținute de mediul antreprenorial;
- Accesibilitate inadecvată a mediului antreprenorial la sursele de finanțare alternative atrase de pe piața de capital (finanțare nebancară) prin subscripție publică sau după caz prin intermediul instrumentelor financiare în complementaritate cu sursele de finanțare din fonduri externe nerambursabile;
- Activități incomplet digitalizate ale mediului antreprenorial, alfabetizare digitală insuficientă a resurselor umane din cadrul IMM-urilor cu impact asupra productivității muncii, automatizării proceselor industriale, robotizării etc.

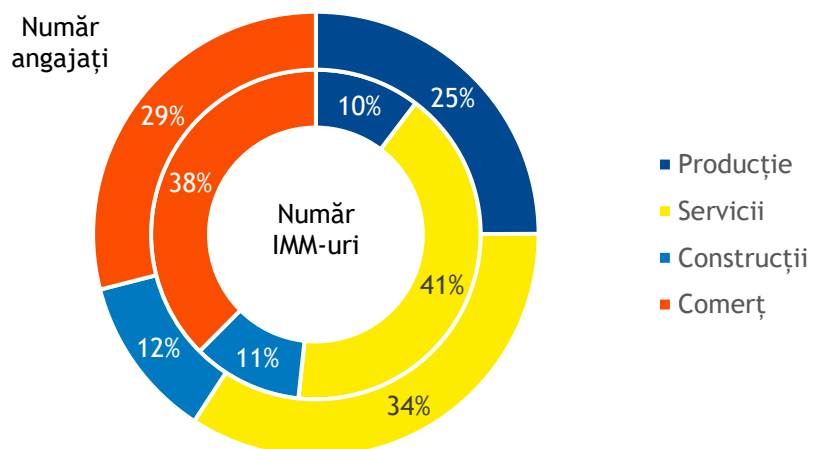
Elementele de analiză care au stat la baza proiectării celor cinci provocări ale domeniului, prezentate mai sus, pot fi rezumate după cum urmează:

9.4.1. Ecosisteme antreprenoriale

Angajații din IMM-uri sunt concentrați într-o mai mare măsură în industrii cu valoare adăugată redusă.

Statisticile Eurostat arată că România are cel mai scăzut număr de IMM-uri raportat la numărul populației din UE. Percepția generală, bazată și pe unele studii efectuate, este că puține afaceri sunt cu adevărat viabile la nivel macroeconomic, multe dintre acestea fiind constituite mai degrabă ca afaceri de familie și fără un impact deosebit din punct de vedere economic asupra lanțului creării de valoare adăugată în economie, dovadă fiind numărul redus de angajați din servicii și comerț (*Figura nr. 62*).

Figura nr. 62: Distribuția numărului de angajați și a numărului de IMM-uri pe industrie (Sursa: DIW Econ)

România trebuie să funcționeze într-un sistem antreprenorial și de afaceri competitiv și digitalizat, sprijinit de un cadru administrativ și reglementări comparabile cu majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene. Din perspectivă guvernamentală, prioritățile IMM-urilor sunt: reziliența în afaceri, transformarea digitală, inovarea, internaționalizarea afacerii. Numărul de IMM-uri, precum și angajații acestora reprezintă un semnal al eficienței politicilor publice. Evoluția indicatorilor se regăsește la *Figura nr. 63* și la *Figura nr. 64*.

Figura nr. 63: Evoluția numărului de IMM, index:2008=100, est. din 2017 (Sursa: DIW Econ)

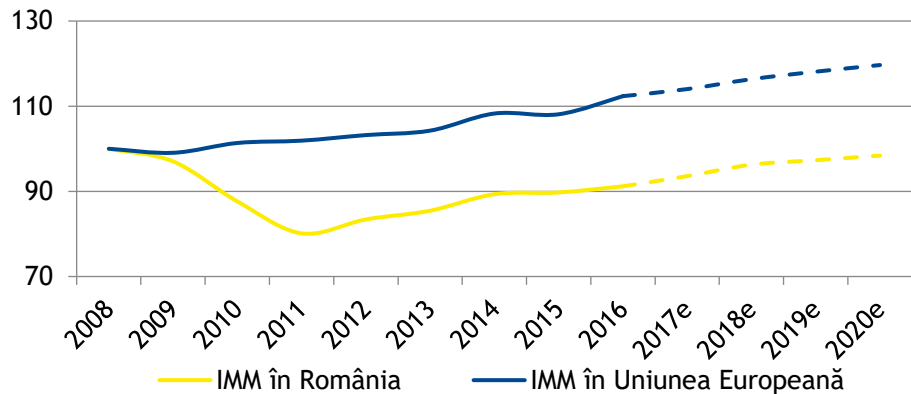
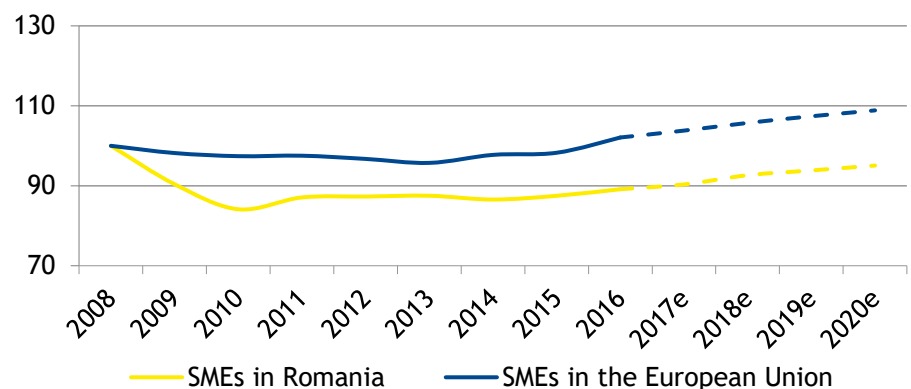

Figura nr. 64: Evoluția nr. de angajați IMM, index:2008=100, est. din 2017 (Sursa: DIW Econ)

Modelul de dezvoltare economic și social național trebuie să fie axat pe dezvoltarea capitalului și a competitivității mediului antreprenorial

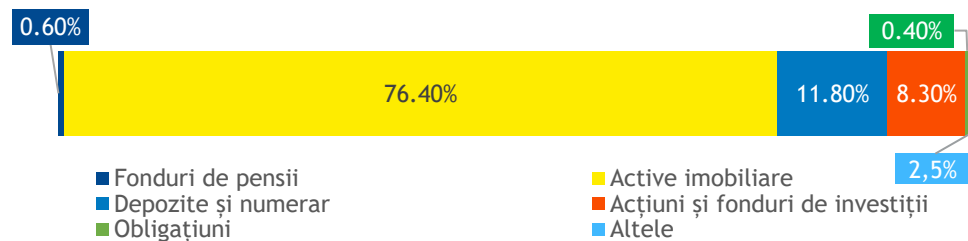
Potrivit INS, în luna august 2020, producția industrială din România a scăzut față de luna precedentă cu 10,5% ca serie brută și a crescut cu 3,9% ca serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonitate. Față de luna corespunzătoare din anul precedent, producția industrială a fost cu 4,3% mai mică ca serie brută și cu 5,1% ca serie ajustată. Astfel, în perioada 1 ianuarie - 31 august 2020, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2019, producția industrială a scăzut cu 14,2% ca serie brută. În aceeași perioadă, ponderi importante în structura exporturilor și importurilor sunt deținute de: mașini și echipamente de transport (47,1% la export, 36,0% la import) și alte produse manufacturate (30,9% la export, 30,2% la import).

Analiza indicelui economiei și societății digitale (DESI) pentru 2020 al CE arată că România se situează pe locul 26 din cele 28 de state

membre și are cea mai scăzută performanță dintre statele membre în ceea ce privește serviciile publice digitale și integrarea tehnologiei digitale de către întreprinderi.

Conform Planului Național de Investiții și Relansare Economică 2020, schimbarea modelului de dezvoltare economică și socială trebuie axată pe stimularea și dezvoltarea capitalului și a competitivității companiilor românești, pe investiții în domenii-cheie ale infrastructurii publice, pe transformarea digitală a economiei și a administrației publice, în special pentru pregătirea economiei în vederea tranziției către o economie durabilă. La capitolul investiții, activele populației sunt alocate în procent de 76,4% în imobiliare, în timp ce doar 8,3% sunt alocate investițiilor directe sau indirecte în companii prin acțiuni și fonduri de pensii (Figura nr. 65).

Figura nr. 65: Alocarea activelor populației României, 2019 (Sursa: Alpha Bank)

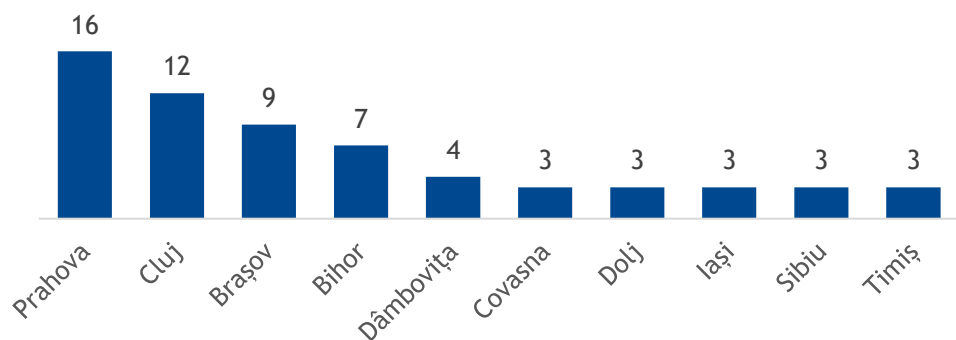
Realizarea noilor piloni de dezvoltare necesită reforme structurale susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană. Totodată, având în vedere decalajele investiționale și de dezvoltare care se înregistrează între regiunile țării, este nevoie de stimularea investițiilor, de utilizarea integrală a fondurilor europene și de atragerea investițiilor directe într-o manieră conjugată, urmărind totodată și reducerea ecartului de competitivitate și dezvoltare între regiunile istorice ale României.

Ecosistemele antreprenoriale pot impulsiona dezvoltarea unei zone, printr-o bună colaborare dintre administrația locală și mediul de afaceri.

Parcurile tehnologice (*Figura nr. 66*), industriale sunt o componentă importantă a economiilor regionale, însă acestea trebuie să dezvolte noi funcții, să ofere noi servicii și să producă noi modele de afaceri pentru dezvoltare și scalare la nivel european și internațional. Importanța acestora, în calitate de structuri concentrate și integrate de dezvoltare, este din ce în ce mai mare, fiind recunoscute drept promotoare ale unei economii inovatoare și competitive, sprijinind atât creația, cât și creșterea și dezvoltarea economică regională. Investițiile în dezvoltarea ecosistemelor antreprenoriale și industriale dezvoltate în parteneriat între autoritățile publice locale și întreprinderile mici și mijlocii vor contribui totodată la asigurarea de locuri de muncă.

Figura nr. 66: Situația parcurilor industriale pe județe (Sursa: MLPDA)

România trebuie să își consolideze industria agroalimentară pentru a avea un sector agroalimentar durabil și competitiv, având în vedere potențialul agricol pe care îl are.

Dezvoltarea tehnologică prin automatizare și digitalizare poate reprezenta un avantaj competitiv pentru afacerile românești.

Câte două parcuri industriale există în Alba, Giurgiu, Hunedoara, Ialomița, Ilfov, Satu Mare, Suceava, Vâlcea, București, iar câte unul în Arad, Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Constanța, Galați, Gorj, Mureș, Neamț, Olt, Sălaj, Teleorman.

Se previzionează că, la nivel global, cererea de alimente va crește cu 70% până în 2050, ca urmare a populației din ce în ce mai numeroase și a sporirii veniturilor (MADR, 2012). Conform Strategiei pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung 2020 - 2030 agricultura joacă un rol important în România, raportat la mărimea populației rurale și la gradul de ocupare a forței de muncă. În comparație cu alte țări din UE, sectorul agricol din România are o pondere relativ ridicată în valoarea adăugată brută (VAB), dar a rămas în urmă în ceea ce privește productivitatea muncii. Unul dintre obiectivele României este de a avea un sector agroalimentar durabil și competitiv, centrat pe exportul de produse cu valoare adăugată înaltă, rezistent la provocările globale. Acest deziderat poate fi atins prin investiții în modernizare, conform cerințelor UE.

9.4.2. Digitalizarea, automatizarea și re tehnologizarea producției

Digitalizarea întreprinderilor este un factor determinant al competitivității. În România, integrarea tehnologiilor digitale de către întreprinderi rămâne la un nivel foarte scăzut, iar ponderea

firmelor care utilizează partajarea electronică a informațiilor a scăzut de la 22% în 2015 la 17% în 2017 (Comisia Europeană, 2018).

Tehnologizarea/retehnologizarea și în special asumarea unor tehnologii verzi trebuie încurajată în rândul întreprinderilor. Conectarea și accesul IMM-urilor la cunoaștere este influențată de câțiva factori care creează blocaje:

- Nivelul scăzut al IMM-urilor per cap de locuitor, unde România figurează pe ultimul loc în statisticile UE;
- Număr scăzut de roluri semnificative ale companiilor românești producătoare în lanțul valoric total;
- Existența unui număr scăzut de companii cu creștere rapidă;
- Nivelul foarte scăzut al cifrei de afaceri în produse noi de pe piață, cifra de afaceri aferentă produselor noi, ca pondere din total cifră de afaceri, este semnificativ mai mică și dominată de întreprinderile mari (>250 angajați).

Pentru a crește nivelul de competitivitate, întreprinderile din România au nevoie de o dezvoltare semnificativă tehnologică, prin robotizare și automatizare, inclusiv tehnologii verzi și digitale, de reorientare a modelelor de business către avantaje competitive bazate pe valoare adăugată ridicată și de investiții. Motivațiile IMM-urilor românești și a întreprinderilor mari pentru implementarea automatizării și robotizării sunt creșterea calității produsului și creșterea volumului producției.

Complementar POR, PNRR prin fondurile alocate va îmbunătăți climatul de afaceri, va favoriza investițiile și va promova creșterea dimensiunii și productivității IMM-urilor contribuind la consolidarea imaginii României în lanțul valoric strategic ale Uniunii Europene.

9.4.3. Acces la capital

Asigurarea accesului la capital în toate fazele de dezvoltare a inițiativelor antreprenoriale este esențial pentru crearea unei clase întreprinderi mici și mijloci solide, dar și pentru susținerea unor campioni regionali și globali.

Dezvoltarea tehnologică prin automatizare și digitalizare poate reprezenta un catalizator pentru afacerile românești.

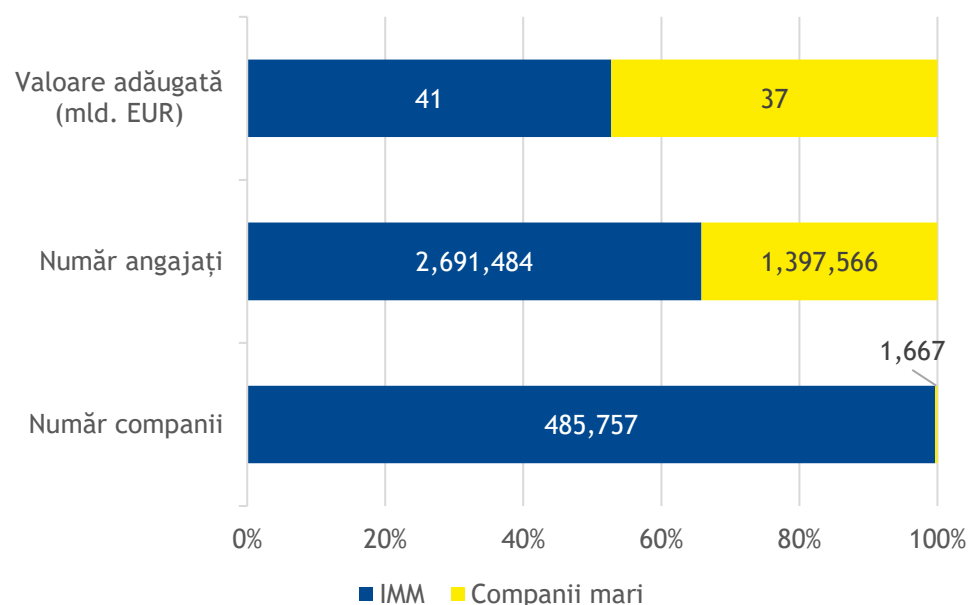

Conform Raportului de evaluare POR 2014-2020 "în România există o reziliență scăzută a start-up-urilor, respectiv 2/3 dintre întreprinderile noi dispar de pe piață după primul an de viață fie

prin suspendare temporară de activitate în limita legii, fie prin radiere din Registrul Comerțului. Totodată, trecerea dintr-o categorie de mărime în alta superioară a start up-urilor este limitată de mai multe obstacole: acces limitat la resurse (teren, forță de muncă, capital), acces redus la surse alternative de finanțare (absența unui istoric și a unor dovezi certe de performanță economică le exclude de la creditare din partea sistemului bancar comercial pe fondul unei ezitări și chiar reticențe a sistemului bancar de a lucra cu clienți potențiali mici), ineficiența procesului de producție ca urmare a tehnologiilor, mașinilor și echipamentelor învechite, grad de inovare scăzut, legături ineficiente cu propriile piețe."

Finanțarea inițială a întreprinderilor poate fi susținută de *business angels*. În România, legiferarea conceptului este relativ recentă. Investițiile realizate de *business angels* în România au crescut, ajungând la 3,42 milioane euro în 2017, cu o ușoară scădere până la 2,90 milioane euro în 2018, când numărul de *business angels* în România s-a ridicat la 50 (EBAN, 2020)). În România nu sunt popularizate rețelele de *business angels* și nu este reglementată co-finanțarea pentru acest tip de investiții. În multe țări europene, există fonduri de co-investiție care includ un parteneriat între câțiva *business angels* independenți și o instituție publică sau privată, prin care se facilitează finanțarea start-up-urilor și scale-up-urilor, diminuând concomitent și riscurile asumate de investitori.

Figura nr. 67: Date generale despre IMM și companii mari România, 2019 (Sursa: DIW Econ)

Lipsa accesului la capital reprezintă un impediment important în dezvoltarea accelerată a IMM-urilor cu potențial.

În cadrul rundelor 2 și 3 de accesare a finanțării, ideile validate de piață au nevoie de o susținere puternică din partea investitorilor. Lipsa acestei susțineri este evidențiată și de *Figura nr. 67*, care arată numărul mic de angajați din totalul economiei, precum și valoarea adăugată limitată creată de IMM-uri. Această componentă de

Instrumentele financiare pot conduce la transformarea economiei românești prin stimularea capitalizării companiilor, asigurarea lichidităților și încurajarea investițiilor private în domenii economice strategice.

finanțare este foarte limitată în România, din cauza limitărilor în ceea ce privește atragerea capitalului către investiții în companii și unei plaje restrânse a fondurilor de investiții prezente pe piața locală. De cele mai multe ori, IMM-urile nu au capacitate de cofinanțare. Guvernul poate sprijini accesul ecosistemului antreprenorial la finanțare prin extinderea gamei de instrumente financiare disponibile pentru întreprinderile mici și mijlocii din România prin înființarea unui Fond al Fondurilor (*Fund of Funds*) sau prin instrumente de tip *private equity*.

Acesta permite planificarea alocării către diferite industrii, în funcție de dimensiunea companiei sau alți indicatori relevanți, într-o manieră transparentă și axată pe maximizarea randamentului. Un beneficiu major al creării acestui Fond al Fondurilor este că poate reduce costurile de tranzacționare și de operare pentru fondurile individuale și investitorii lor. Datorită implicării guvernamentale va genera credibilitate, servicii și condiții mai bune, stimulând interesul investitorilor. Soluția acestui tip de fond s-a dovedit eficientă în mai multe state din Europa și din alte regiuni ale lumii e.g. Norvegia, Polonia ș.a.

În vederea finanțării IMM-urilor, vor fi dezvoltate instrumente financiare noi care să ducă pe termen mediu la o transformare modernă a economiei românești prin stimularea capitalizării companiilor, asigurarea lichidității în economie prin scheme de garantare a instrumentelor de plată, încurajarea investițiilor private în domenii economice strategice printr-un fond de investiții de tip *private equity*, cu o capitalizare de 100.000.000 euro.

Acest fond de investiții se va crea sub forma unui fond de fonduri/*private equity* care va investi în capitalul entităților juridice existente sau nou create (fonduri de investiții), inclusiv cele finanțate din alte fonduri ESI, dedicate implementării instrumentelor financiare. Administrarea acestui fond de fonduri va fi administrat de statul român cu sprijinul Băncii Europene de Investiții și a instituțiilor financiare internaționale în care România este acționar.

Dezvoltarea unor piețe financiare secundare pentru creditele bancare neperformante răspunde disfuncționalităților pieței financiare și decalajelor de finanțare, în conformitate cu legislația Uniunii Europene. Scopul principal al acestora este sprijinirea antreprenoriatului, dezvoltarea socio-economică și regională prin promovarea investițiilor și facilitarea accesului la finanțare pentru beneficiarii eligibili.

9.4.4. Patrimoniul natural

Chiar dacă ponderea în PIB a serviciilor destinate populației nu este ridicată, scăderile severe manifestate în perioada pandemiei au impact asupra activității economice. O accentuare a ritmului anual negativ în primul trimestru a fost consemnată însă de valoarea

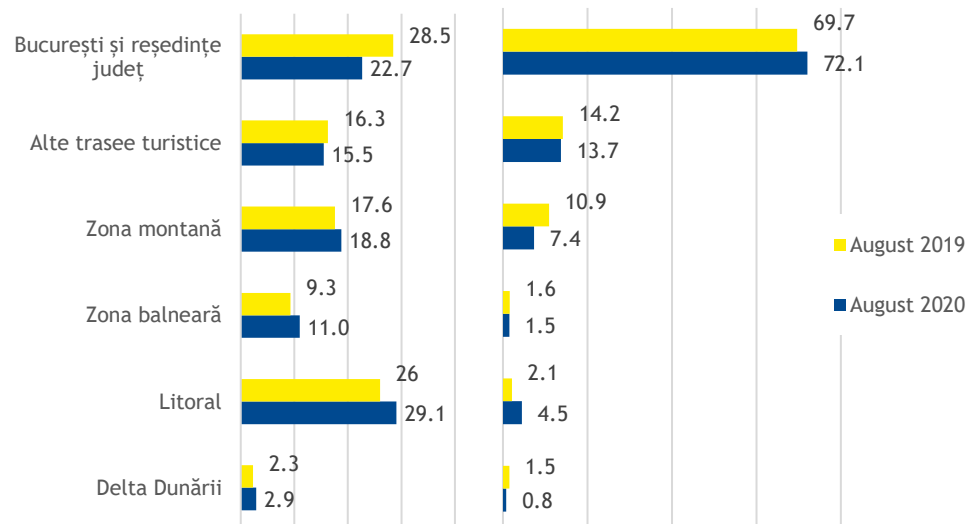
Impulsionarea valorificării patrimoniului natural poate revitaliza economic comunități întregi, care acum nu au alternative locale de angajare.

adăugată brută a industriei (-5,9%), parțial din cauza celor mai vulnerabile ramuri ale industriei ușoare (produse textile, îmbrăcăminte, încălțăminte). Declinul persistent al acestora, marcat în ultimii ani de o pierdere treptată a competitivității, s-a accentuat în aprilie la o scădere de peste 50%, pe fondul generat de criza COVID-19 și a continuat pe parcursul anului, deși au fost luate măsuri guvernamentale de susținere a costurilor salariale.

Industria turismului este una dintre ramurile importante ale economiei naționale cu implicații majore în dezvoltarea generală a României și cu un impact major la nivel regional și local. 219,1 mii persoane erau angajate în sectorul Turism, Hoteluri și Restaurante în luna februarie 2020, reprezentând 4,38% din numărul total de angajați din economia națională. OMT prevede un declin al turismului internațional în anul 2020 de 60 % până la 80 % în comparație cu 2019.

Conform Federației Industriei Hoteliere din România, industria hotelieră din România va înregistra la sfârșitul acestui an pierderi de circa 1 mld. euro, ceea ce înseamnă 2/3 din cifra de afaceri înregistrată la nivelul industriei în 2019 (Figura nr. 68). În aceste condiții, sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor implicate în valorificarea patrimoniului natural va contribui la diminuarea efectelor economice produse de criză, contribuind la dezvoltarea economică a comunităților locale, a turismului în general.

Figura nr. 68: Sosiri turiști români (st.) și străini (dr.) august 2019/2020 (Sursa: INS)

9.4.5. Domeniul agroalimentar

Conform Strategiei pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung 2020-2030, agricultura joacă un rol important având în vedere ponderea populației rurale și gradul de ocupare al forței de muncă. Dezvoltarea agriculturii este prin urmare esențială pentru România, pentru îndeplinirea obiectivelor de coeziune socială. În comparație cu alte țări din UE, sectorul agricol din România are o pondere relativ ridicată în valoarea adăugată brută (VAB), dar a rămas în urmă în ceea ce privește productivitatea muncii. Unul dintre

obiectivele României este de a avea un sector agroalimentar durabil și competitiv, centrat pe exportul de produse cu valoare adăugată înaltă, rezistent la provocările globale, care asigură bunăstare și condiții de viață în mediul rural apropiate cu cele din mediul urban. Acest obiectiv poate fi atins prin investiții în modernizarea, re tehnologizarea, robotizarea sectorului agroalimentar, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene.

9.4.6. Domeniul construcții

COM(2020) 380 final menționează că există “trei sectoare economice cheie, respectiv construcții, agricultură și industria alimentară”. Potrivit unui sondaj realizat de Federația Patronatelor Societăților din Construcții în rândul firmelor membre, 1 din 10 firme din domeniul construcțiilor a fost afectată în contextul crizei pandemice care a determinat închiderea unor șantiere, suspendarea contractelor, îngreunarea importului materialelor, izolarea impusă echipelor de muncitori întoarse din alte state UE.

Investițiile în producția noilor generații de materiale de construcții poate îmbunătăți performanța generală și funcționalitatea întregului domeniu, integrând obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU și ale Acordului de la Paris. Statisticile Federației Internaționale pentru Robotică din 2017 arată că România are în prezent 18 roboți la 10.000 de lucrători industriali, fiind cu mult sub media europeană. Progresul în inteligența artificială, robotica, automatizarea, biotehnologia și imprimarea 3D pot aduce transformări semnificative în industria construcțiilor. Acest proces va fi susținut de creșterea substanțială și concentrarea cheltuielilor de cercetare dezvoltare și mai ales de investițiile care vor stimula transformarea acestui sector.

9.4.7. Impact asupra mediului

Măsurile propuse contribuie la tranziția către o economie circulară, în conformitate cu Art. 9, lit d) din Regulamentul 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020. Sprijinul acordat prin investițiile acordate întreprinderilor se alinează recomandărilor (COM)2018 773 final, respectiv “tranziția către economia cu zero emisii nete de gaze cu efect de seră impune accelerarea în continuare a inovațiilor tehnologice. Aceasta se poate realiza prin progrese în domeniile digitalizării, tehnologiilor informației și comunicațiilor, inteligenței artificiale și biotehnologiei.”

9.5. Obiective specifice

- *Facilitarea accesului la finanțare nebancaară atunci când accesarea liniilor de credite nu este posibilă și crearea cadrului legal pentru asigurarea finanțării proiectelor de investiții promovate de IMM-uri prin subscripție publică sau prin instrumente financiare pentru a asigura complementaritatea cu sursele de finanțare care provin din fonduri externe nerambursabile;*

Construcțiile, agricultura și industria alimentară reprezintă sectoare cheie ale economiei.

Accesul întreprinderilor la tehnologii avansate de producție, dezvoltarea de ecosisteme antreprenoriale și digitalizarea IMM-urilor reprezintă o parte dintre obiectivele specifice ale domeniului.

- *Facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor inovative și IMM-urilor cu risc ridicat rezultat din investiții inovative prin reglementarea cadrului legal de acces la finanțare din fonduri externe nerambursabile, finanțare bancară, instrumente financiare inovative și/sau subscripții publice pentru implementarea de proiecte de investiții;*
- *Înființarea Societății de Administrare a Instrumentelor Financiare din fonduri externe nerambursabile și crearea cadrului legal pentru mecanismele de funcționare ale acestora cu ajutorul instrumentelor de tip private equity și/sau a de tip Fund of Funds pentru a asigura implementarea instrumentelor financiare cu finanțare din fonduri externe nerambursabile și în completare din alte surse;*
- *Dezvoltarea unor piețe financiare secundare pentru creditele bancare neperformante în vederea gestionării eficiente a riscului de stabilitate financiară a instituțiilor bancare și a mediului de afaceri;*
- *Asigurarea accesului întreprinderilor la tehnologii avansate de producție, automatizări industriale, procese de robotizare prin facilitarea accesului la finanțări din fonduri externe nerambursabile pentru dotarea acestora cu echipamente /utilaje/tehnologii cu impact asupra productivității muncii, competitivității pe piață și pentru ameliorarea stării economice la nivel național;*
- *Valorificarea patrimoniului natural al României prin realizarea de infrastructuri specifice destinate exploatarea resurselor naturale/patrimoniului natural pentru a asigura ameliorarea stării economice a României, crearea de noi locuri de muncă precum și pentru atragerea de investitori;*
- *Dezvoltarea de ecosisteme antreprenoriale prin implementarea proiectelor care susțin parteneriatul dintre APL și IMM-uri cu scopul de a atrage investitori, a crea locuri de muncă și de a susține dezvoltarea economică locală și a crește capacitatea de reziliență a comunităților locale;*
- *Înființarea de ecosisteme antreprenoriale specifice conceptului de specializare inteligentă de natura Parcurilor de Specializare Inteligentă destinate IMM-urilor pentru a facilita implementarea activităților de transfer tehnologic desfășurate de IMM-uri sau de IMM-uri în parteneriat cu entitățile de cercetare;*
- *Implementarea de măsuri specifice pentru digitalizarea IMM-urilor prin achiziția de echipamente/dispozitive IT, softuri destinate proceselor de robotizare, automatizare etc.,*

9.6. Reforme specifice domeniului

Prin reforma propusă în acest domeniu se urmărește consolidarea mediului de afaceri, crearea unui mediu de afaceri rezilient, inovativ, competitiv și digitalizat:

MEDIUL ANTREPRENORIAL REZILIENT, INOVATIV, COMPETITIV ȘI DIGITALIZAT

Pentru realizarea acestui scop sunt propuse următoarele reforme:

- *Digitalizarea și simplificarea procedurilor de înființare a întreprinderilor, precum și digitalizarea procesului de eliberare a certificatelor fiscale și de obținere a acordurilor/avizelor pentru implementarea investițiilor finanțate de mediul antreprenorial;*
- *Elaborarea, aprobarea și implementarea Strategiei Naționale de Cercetare Inovare și Specializare Inteligentă 2021-2027 în parteneriat cu structurile de dezvoltare regională precum și înființarea la nivel național/regional de structuri specifice inovării în cadrul ministerului de resort pentru a facilita accesul mediului antreprenorial la inovare. Facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor inovative și IMM-urilor cu risc ridicat rezultat din investiții inovative prin reglementarea cadrului legal de acces la finanțare din fonduri externe nerambursabile, finanțare bancară, instrumente financiare inovative și/sau subscripții publice pentru implementarea de proiecte de investiții;*
- *Facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare nebancaară atunci când accesarea liniilor de credite nu este posibilă și crearea cadrului legal pentru asigurarea finanțării proiectelor de investiții promovate de IMM-uri prin subscripție publică sau prin instrumente financiare pentru a asigura complementaritatea cu sursele de finanțare care provin din fonduri externe nerambursabile;*
- *Înființarea Societății de Administrare a Instrumentelor Financiare din fonduri externe nerambursabile și crearea cadrului legal pentru mecanismele de funcționare ale acesteia prin instrumente de tip private equity și/sau a de tip *Fund of Funds* pentru a asigura implementarea instrumentelor financiare cu finanțare din fonduri externe nerambursabile și în completare din alte surse;*
- *Dezvoltarea unor piețe financiare secundare pentru creditele bancare neperformante în vederea gestionării eficiente a riscului de stabilitate financiară a instituțiilor bancare;*
- *Reglementarea cadrului legal pentru înființarea, organizarea și funcționarea ecosistemelor antreprenoriale formate din APL și IMM, care au drept scop sprijinirea dezvoltării structurilor de afaceri pentru îmbunătățirea capacității de reziliență în situații de criză, ameliorarea stării economice și susținerea dezvoltării economice pe termen lung;*
- *Reglementarea cadrului legal pentru înființarea, organizarea și funcționarea Parcurilor de Specializare Inteligentă și acordarea unor facilități fiscale acestora. Promovarea și aprobarea OUG pentru înființarea, organizarea și funcționarea Parcurilor de Specializare Inteligentă.*

Prioritățile reformelor sunt reglementarea funcționării ecosistemelor antreprenoriale și facilitarea accesului la finanțare complexă.

9.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Vor fi sprijinite sectoarele economice cu valoarea adăugată mare, cu potențial de export, care valorifică rezultatele inovării și cercetării prin dezvoltarea de produse și soluții tehnologice (Tabel 42):

Tabel 42: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Antreprenoriat

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Competitivitate economică și reziliență	Mediul de afaceri, ecosisteme antreprenoriale	1. Activități de producție și servicii destinate ecosistemelor antreprenoriale parteneriat IMM-APL	0,750
		2. Retehnologizări, robotizări, automatizări industriale	1,000
		3. Sprijin pentru digitalizarea IMM	0,200
		4. Sprijin pentru dezvoltarea de capacități necesare consolidării capacității de reziliență a sistemului medical	0,200
		5. Valorificarea patrimoniului natural	0,350
		6. Sprijinirea IMM-urilor din domeniul agro-alimentar	0,700
		7. Sprijinirea companiilor asociate domeniului construcțiilor	0,200
		8. Sprijinirea întreprinderilor mari	0,400
		Subtotal Mediu de afaceri	3,800

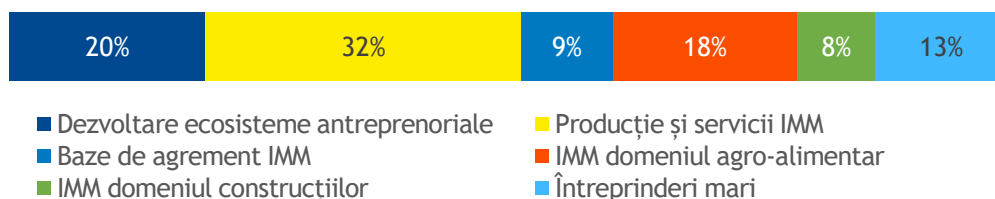
Bugetul estimat al domeniului de Afaceri și ecosisteme antreprenoriale este de aproximativ 3,8 miliarde Euro, se regăsește în *Figura nr. 69* și se constituie astfel:

- Investiții în tehnopoluri, parcuri industriale și tehnologice, parcuri de specializare inteligentă și alte conglomerate ale structurilor de afaceri (hub/cluster), în valoare de 750 mil. euro;
- Investiții în re tehnologizări, digitalizare, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție, în valoare de 1 mld. euro;
- Investiții în sprijin pentru digitalizarea IMM-urilor, în valoare de 200 mil. euro;
- Investiții pentru consolidarea capacităților de producție necesare echipamentelor medicale și obținerii medicamentelor pentru situații de criză pandemică, în valoare de 200 mil. euro;
- Investiții în baze naturale de tratament, infrastructuri de agrement pentru valorificarea patrimoniului natural: parcuri tematice, acvaparcuri, parcuri de agrement, în valoare de 350 mil. euro;

Mediul antreprenorial va fi susținut prin investiții în parcuri industriale, dotări, infrastructură și creșterea capacității de reziliență a României.

- Investiții în echipamente/infrastructură de colectare, depozitare, sortare, procesare, ambalare, etichetare, distribuție în domeniul agro-alimentar, în valoare de 700 mil. euro;
- Investiții în echipamente pentru creșterea capacității companiilor care produc echipamente și materiale de construcții, în valoare de 200 mil. euro;
- Investiții în rețehnologizări, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție ale întreprinderilor mari, în valoare de 400 mil. euro;

Figura nr. 69: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Mediul de afaceri și ecosisteme antreprenoriale

9.8. Indicatori urmăriți

- Dezvoltare ecosisteme antreprenoriale
Număr ecosisteme create în parteneriat cu APL: peste 35;
Valoarea medie a proiectelor: 20 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 11.000;
Număr de IMM-uri sprijinite: 3.700;
- Producție, digitalizare, echipamente medicale și servicii IMM
Număr IMM-uri sprijinite: 2.400;
Valoarea medie a proiectelor: 0,5 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 7.200;
- Baze de agrement și valorificare patrimoniu natural de către IMM;
Număr IMM-uri sprijinite: 140;
Valoarea medie a proiectelor: 2,5 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 2.100;
- IMM domeniul agro-alimentar
Număr IMM-uri sprijinite: 1.400;
Valoarea medie a proiectelor: 0,5 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 4.200;
- Companii din domeniul construcțiilor
Număr companii sprijinite: 300;
Valoarea medie a proiectelor: 1 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 1.800;

- Sprijinirea întreprinderilor mari
Număr întreprinderi mari sprijinite: 50;
Valoarea medie a proiectelor: 10 mil. Euro;
Număr de locuri de muncă nou create: 3.000;

SUMAR:

- Număr de locuri de muncă nou create: 29.400;
- Număr de IMM-uri sprijinite: 7.940;
- Număr de întreprinderi mari sprijinite: 50;
- Număr ecosisteme create în parteneriat cu APL: peste 35.

9.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Mediul de afaceri și ecosisteme antreprenoriale cu Politică de Coeziune

9.9.1. Obiectivul urmărit prin Politică de Coeziune

Reducerea disparităților regionale și stimularea dezvoltării inteligente și durabile a regiunilor, bazată pe inovare, digitalizare și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial.

Mediul de afaceri și ecosistemele antreprenoriale sunt susținute în principal în cadrul celor **8 Programe operaționale regionale (POR)**, sub obiectivul specific FEDR - *Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor*, în cadrul Axei Prioritare 1 (AP1) - *"O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice"*, care are o alocare globală la nivelul celor 8 programe regionale de 1,3 miliarde euro FEDR. principalele grupuri țintă sunt întreprinderile, clusterelor, incubatoare de afaceri, acceleratoare, precum și parteneriate între acestea.

Accesul la finanțare pentru întreprinderi este sprijinit prin **Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)**, în cadrul Axei Prioritare 10 (AP10).

Complementar, întreprinderile și mediul de afaceri sunt susținute prin **Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)** și **Programul Operațional pentru Tranziție Justă (POTJ)**.

9.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în POR

Tabel 43: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Mediul antreprenorial și ecosisteme de afaceri

Program Operațional / Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
8 POR / AP 1 - "O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice"	1.682

Prin POR vor fi sprijinite direct IMM-urile, precum și structurile-suport pentru afaceri.

9.9.3. Descrierea intervențiilor în POR

8 POR - AP 1 "O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice" susține:

- Facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv tehnologia informațiilor și a comunicațiilor, Internet of Things, automatizare, robotică, inteligență artificială, metode avansate de producție;
- Dezvoltarea IMM-urilor și susținerea cooperării între IMM-uri în cadrul clusterelor și integrarea în lanțurile de valori pentru colaborare interregională, internațională și intersectorială;
- Inovare la nivel de proces, produs, organizare sau comercializare și sprijin pentru certificarea și omologarea produselor și serviciilor;
- Sprijinirea structurilor suport pentru afaceri și promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor, acceleratoarelor de afaceri și parcurilor industriale.

9.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POCIDIF

Tabel 44: Situația priorităților de intervenție din POCIDIF pentru domeniul Mediul antreprenorial și ecosisteme de afaceri

Program Operațional / Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POCIDIF / AP 10 "Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare"	400

Politica de Coeziune va finanța atât antreprenoriatul, cât și accesul la finanțare prin instrumente specifice.

9.9.5. Descrierea intervențiilor în POCIDIF

POCIDIF - AP 10 "Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare" susține un pachet de instrumente financiare care va fi stabilit prin evaluarea ex-ante privind nevoile de finanțare ale mediului de afaceri și estimarea celor mai utile și de interes instrumente (împrumuturi, garanții, investiții de capital etc.).

9.9.6. Tipuri de acțiuni urmărite în POEO

Tabel 45: Situația priorităților de intervenție din POEO pentru domeniul Mediul antreprenorial și ecosisteme de afaceri

Program Operațional / Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
P7 Antreprenoriatur și economie socială	550

9.9.7. Descrierea intervențiilor în POEO

POEO - În cadrul axelor prioritare AP 1 "Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii", AP 3 "Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității

POEO va finanța pregătirea antreprenorilor tineri, inițierea unor start-up-uri, precum și dezvoltarea de inițiative sociale.

sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic”, AP 4 ”Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic”, AP 6 ”Antreprenoriat și economie socială”, susține:

- Programe de sprijin antreprenorial (formare în competențe antreprenoriale, tutorat/ mentorat, asistență/ consiliere, *role models*, programe de formare în management de proiect, etc);
- Acordarea de granturi pentru inițierea de noi afaceri (start-up);
- Asistență și consultanță în afaceri post înființare, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau a unor măsuri de îmbunătățire a accesului IMM-urilor la diversele modalități de digitalizare a activității lor (ex.: SME Digital Start Pack);
- Adaptarea ofertelor educaționale postuniversitare la solicitările pieței muncii, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă și acordare granturi pentru finanțarea start-up-urilor de către studenți;
- Facilitarea dobândirii unei calificări de către persoanele care au părăsit timpuriu școala;
- Programe de formare pentru angajați (competențe de bază și transversale, competențe digitale, orientare în carieră, consiliere profesională, specializare profesională conform nevoilor angajatorului);
- Formare colaborativă (dezvoltarea de clustere de angajatori).

9.9.8. Tipuri de acțiuni urmărite în POTJ

Tabel 46: Situația priorităților de intervenție din POTJ pentru domeniul Mediul antreprenorial și ecosisteme de afaceri

Program Operațional / Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POTJ / Programul Operațional pentru Tranziție Justă (POTJ)	Alocarea va fi stabilită prin planurile teritoriale privind tranziția justă (PTTJ)

9.9.9. Descrierea intervențiilor în POTJ

- POTJ va susține implementarea intervențiilor pentru tranziția regiunilor mono-industriale și carbonifer intensive, către o economie cu emisii reduse de gaze cu efect de seră în baza unor planuri teritoriale elaborate la nivel NUTS 3 (Hunedoara, Gorj, Mures, Prahova, Galați și Dolj - județe identificate în cadrul Anexei D a Raportului de țară, care vor primi finanțare prin POTJ).
- Investiții în înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor de afaceri;
- Investiții productive în IMM-uri, inclusiv în întreprinderi nou înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică;

- Investiții productive în alte întreprinderi decât IMM-urile;
- Ajutor temporar pentru restructurări în IMM-uri (în condiții stricte și cu respectarea condițiilor ajutorului de stat);
- Perfecționarea și recalificarea lucrătorilor;
- Asistență pentru căutarea unui loc de muncă și incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

Notă: Descrierea detaliată a priorităților de intervenție se regăsește împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate, în POCIDIF, POEO, POTJ și în cele 8 Programe Operaționale Regionale la următoarea adresă de internet: <http://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>, precum și pe paginile de internet ale Agențiilor de Dezvoltare Regională.

10. Cercetare și inovare

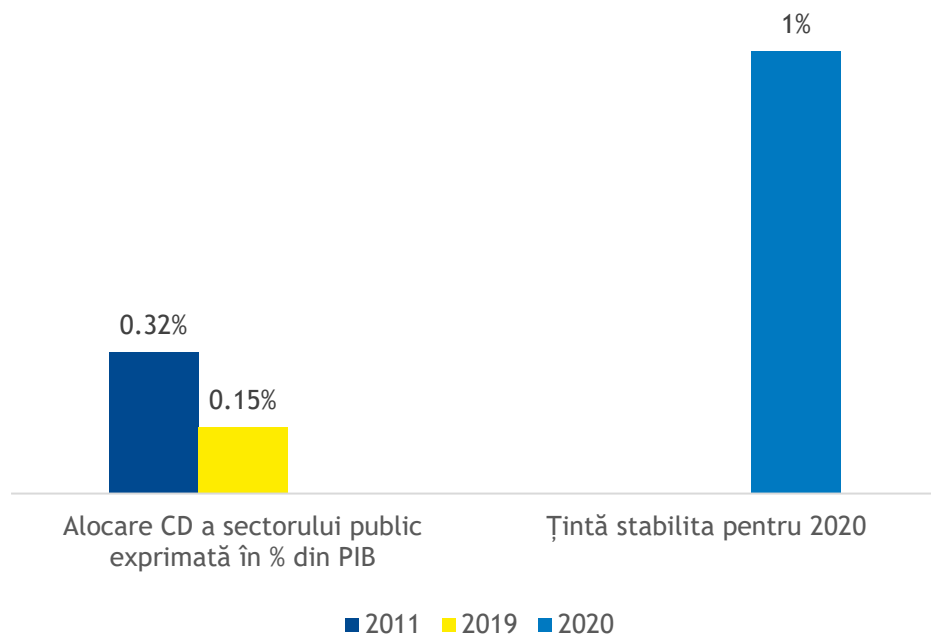
10.1. Elemente de context

Crearea premiselor necesare pentru consolidarea cercetării, dezvoltării și inovării (CDI) a reprezentat și reprezintă o provocare pentru agenda României, cu toate că alocarea resurselor către acest domeniu este scăzută în raport cu nevoile identificate și cu țintele asumate la nivel național.

Conform RST 2020, România este încurajată să crească semnificativ bugetul alocat CDI și să adopte măsuri conexe menite să vizeze creșterea calității sectorului, întrucât nu a fost îndeplinită ținta stabilită în ceea ce privește investițiile în CDI, iar măsurile întreprinse nu au fost suficiente pentru a răspunde subfinanțării domeniului (*Figura nr. 70*).

Figura nr. 70: Alocarea pentru CDI ca procent din PIB și ținta stabilită în SNCDI pentru anul 2020 (Sursa: MFP)

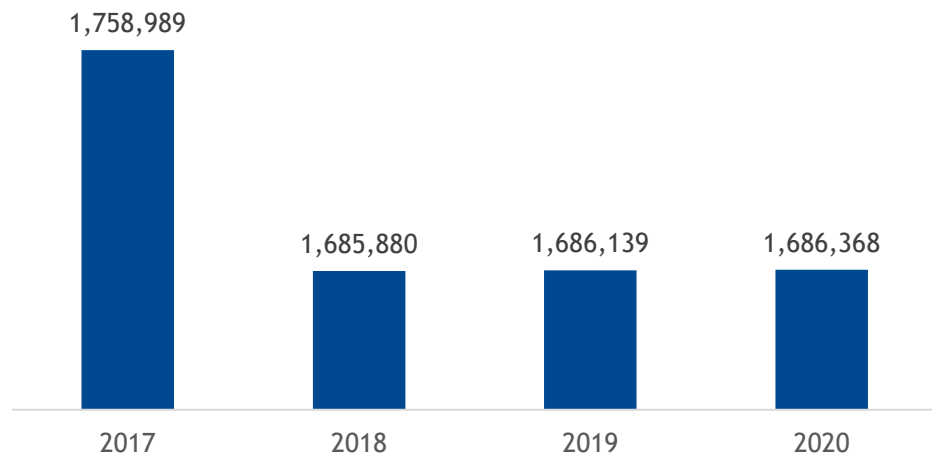
Alocarea PNRR va fi direcționată către creșterea capacității institutelor de cercetare-dezvoltare din România de a genera rezultate competitive în domeniul cercetării-inovării și de a promova transferul tehnologic al acestora în piață.

Ambiția este ca, prin sprijinul public acordat, să se creeze premisele unui ecosistem în care este facilitată corelarea în termeni reali între ofertă și cerere, cu utilizarea infrastructurilor existente, încurajând INCD-urile să iasă în întâmpinarea nevoilor întreprinderilor. La fel de importante sunt și investițiile menite să promoveze competitivitatea economiei prin sprijinirea activităților de CDI și a integrării în lanțurile valorice strategice ale Uniunii Europene (UE).

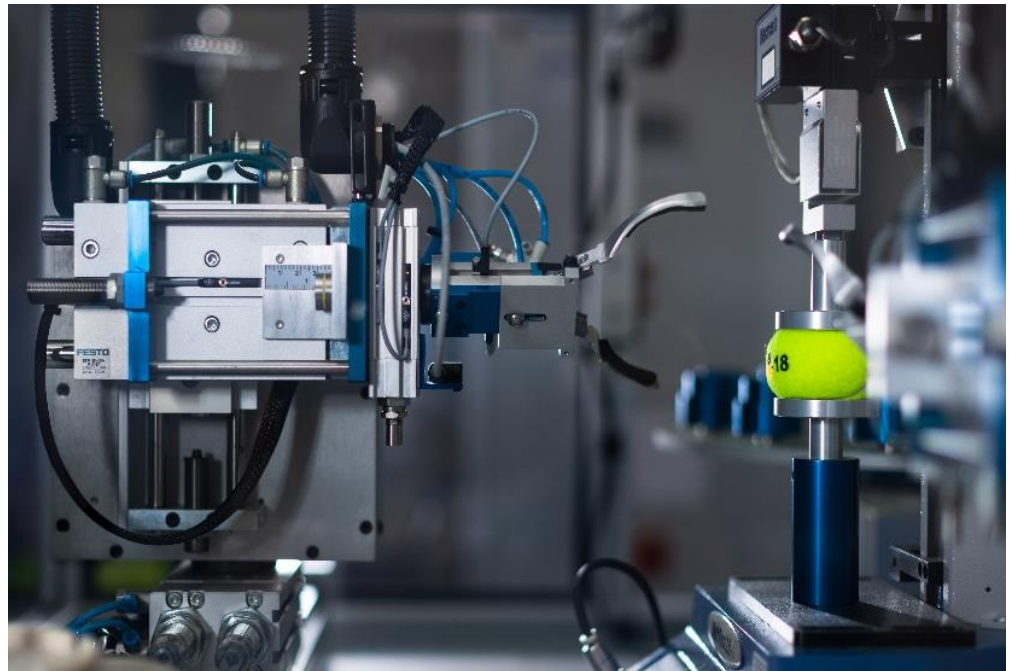
Reducerea finanțării publice pentru CDI (*Figura nr. 71*) a dus la o calitate slabă a cercetării în domeniul științei și tehnologiei și la lipsa legăturilor între mediul universitar și întreprinderi, INCD-urile fiind, în general, centrate pe cercetarea fundamentală.

Figura nr. 71: Alocare CDI de la Bugetul de stat (Sursa: INS)

Impactul pandemiei reduce posibilitățile de finanțare ale sectorului de cercetare și inovare.

Astfel, conform RST2019 au fost identificate nevoi de investiții prioritare pentru a consolida capacitățile și competențele în materie de CDI și preluarea tehnologiilor avansate în sprijinul colaborării dintre institutele publice de cercetare și industrie. Acestea vor conduce spre creșterea atractivității și performanței organizațiilor de cercetare, încurajând cercetarea aplicată. Asigurarea infrastructurii de cercetare dotate corespunzător, care să permită derularea eficientă a proiectelor de acest gen este, de asemenea, necesară.

În cercetare, impactul crizei economice generate pandemie este atât direct, prin reducerea alocărilor bugetare pe fondul crizei economice, cât și indirect, prin reducerea până aproape la zero a mobilității cercetătorilor, afectând semnificativ schimbul de idei și comunicarea intra- și interdisciplinară și prin determinarea unui număr semnificativ de cercetători cu experiență, aflați în grupele de risc maxim, de a se retrage prematur din activitate.

Finanțarea INCD-urilor din domeniul agro-alimentar vizează trecerea rezultatelor cercetării în sfera creșterii capacității și calității produselor agricole, precum și a competitivității industriei alimentare.

Finanțarea INCD-urilor din domeniile tehnice, cu rezultate ale cercetării în sfera proceselor de automatizare industrială sprijină atingerea obiectivelor de creștere a competitivității mediului economic.

Constatarea CE este că actualul sistem de cercetare și inovare din domeniul alimentar și nutrițional este inadecvat, fiind fragmentat pe discipline și sectoare separate, fără o perspectivă și caracterizat de o implicare scăzută a organizațiilor societății civile, a utilizatorilor și a consumatorilor în transformarea sistemului alimentar, rezultând în investiții modeste în activitatea de CD.

Pentru a face față acestor provocări este nevoie de transformarea sistemului alimentar național într-unul durabil, rezistent, responsabil, divers, competitiv și inclusiv, care să ofere mijloace de trai, locuri de muncă și alimente sănătoase. Investițiile în echipamentele și tehnologiile menite să accelereze tranziția către un sistem alimentar bazat pe principiile economiei circulare vor favoriza trecerea la producția alimentară inovatoare, sănătoasă și sigură, cu respect pentru mediu și bunăstarea animală.

Pentru atingerea acestui deziderat este necesară utilizarea expertizei și a rezultatelor generate de către institutele de CDI din domeniile inginerie și agroalimentar și finanțarea cu prioritate a unor proiecte noi care să conducă la găsirea unor metode/proceduri/tehnologii durabile și fezabile pentru condițiile socio-economice și de mediu specifice României.

Provocările perioadei au arătat vulnerabilitatea sectorului în fața unor amenințări asimetrice: criza COVID-19 are loc simultan cu o perioadă caracterizată de o secetă semnificativă, pierderi de recolte dificultăți în valorificarea produselor și perturbarea fluxului cererii de alimente. La nivelul României se resimte lipsa inițiativelor care să contribuie la transpunerea în piață a rezultatelor cercetării în domenii de interes național.

Noua Strategie Industrială a UE stabilește ca obiectiv necesitatea de a avea o industrie mai verde, mai circulară și mai digitală, care să rămână totodată competitivă pe scena mondială. A patra revoluție industrială transformă practic toate domeniile de activitate, de la cercetare și comunicare până la eficiență energetică sau transporturi, prin utilizarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE) precum Inteligența Artificială, a Tehnologiilor Avansate și a Tehnologiilor Emergente. TGE sprijină crearea de ecosisteme complexe și interconectate, cu mare potențial de a îmbunătăți condițiile și standardele de viață și de a crea noi oportunități. Dezvoltarea capacității de cercetare și inovare în domeniul tehnologiilor avansate are impact în atingerea obiectivului unei economii bazate pe cunoaștere și creșterea competitivității mediului economic, aceste tehnologii fiind menționate în cadrul mai multor documente strategice naționale existente (Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare; Strategia Națională de Competitivitate; Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, Documentul de Politică Industrială a României etc.).

În acest sens, sectorul industrial românesc este nevoit să se asigure că poate să facă față acestei duble tranziții, într-o lume aflată în continuă schimbare. Este necesar să fie create premisele pentru a dezvolta ecosisteme industriale funcționale și reziliente, formate din institute de CDI și mediul de afaceri.

Cu toate acestea, într-un raport al Centrului Comun de Cercetare al Uniunii Europene (JRC) - *Time for transformative resilience: the COVID-19 emergency*, criza COVID-19 este privită ca o oportunitate pentru progres prin adaptare, transformare și susținere prin măsuri de prevenție, pregătire, protecție și promovare.

10.2. Viziunea strategică

Dezvoltarea unei economii competitive, în contextul provocărilor generate de pandemia de SARS-CoV-2, prin stimularea investițiilor în infrastructura de CDI pentru promovarea activităților de transfer tehnologic, creșterea capacității de reziliență și redresare economică a României, asigurându-se în același timp o tranziție verde și digitală a activităților economice

Obiectivul general vizează susținerea activităților de cercetare în domenii de interes strategic, pentru susținerea economiei românești.

10.3. Obiectivul general

Creșterea competitivității și susținerea economiei românești prin asigurarea cu prioritate a investițiilor în infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare, susținerea activităților de cercetare în domenii de interes strategic pentru România și stimularea activităților de transfer tehnologic al rezultatelor cercetării către mediul de afaceri.

10.4. Provocările identificate

Analiza situației actuale a sectorului CDI a condus la identificarea unor provocări, care de-a lungul timpului au cauzat grave disfuncționalități ale acestui domeniu și anume:

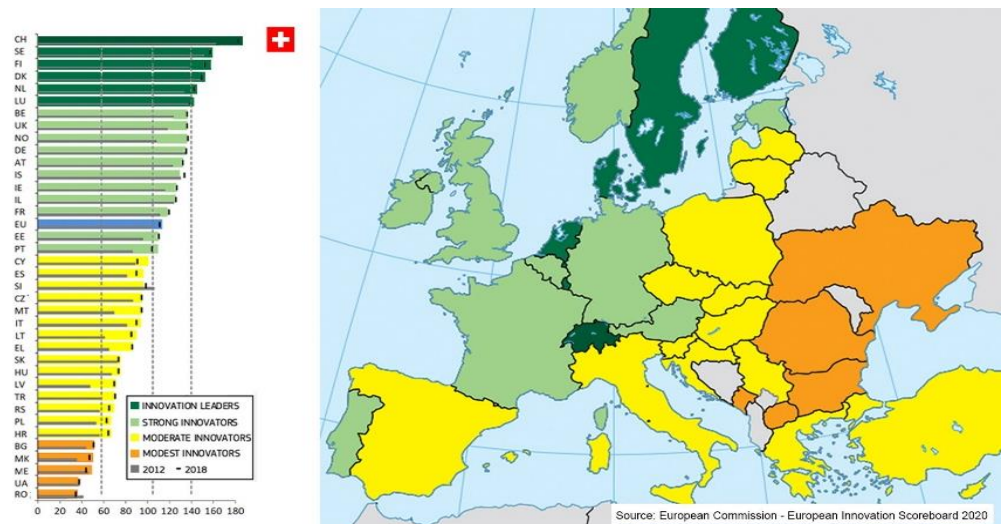
- Subfinanțarea cronică a sistemului CDI și alocarea ineficientă a resurselor;
- Sistem CDI fragmentat și inadaptat la cerințele/prioritățile mediului economic din punct de vedere al infrastructurilor existente, al resurselor necesare desfășurării activităților CDI, al asigurării transferului tehnologic în domenii cu potențial de dezvoltare la nivel național;
- Sistem tehnologic învechit utilizat în sectorul industrial și agroalimentar, neadaptat la cerințele actuale privind tranziția către o economie verde și digitală;

Principala provocare din ultimii douăzeci de ani este generată de subfinanțarea cronică a sistemului CDI, care a scăzut constant, astfel încât, dacă în anul 2017 alocarea financiară, pe cheltuieli a fost de 1.759 milioane lei, ea a scăzut până la 1.686 milioane lei în 2020. Intensitatea cheltuielilor în CDI în sectorul public a scăzut constant de la 0,32% din PIB în 2011 la 0,15% în 2019 (mult sub ținta de 1% stabilită pentru 2020).

Investițiile în infrastructura și echipamente pentru transferul tehnologic de la nivelul INCD-urilor și mediul de afaceri vor crește capacitățile tehnologice ale agențiilor economice.

În aceeași măsură, intensitatea cheltuielilor private în CDI este mult sub media UE, traducându-se printr-un număr scăzut de cereri de brevete și un număr de cercetători pe cap de locuitor de peste șase ori mai mic decât media UE. România rămâne, astfel, un inovator modest conform European Innovation Scoreboard 2020 (*Figura nr. 72*), aflându-se pe ultimul loc în UE. Poziția slabă a țării conduce la captivitatea companiilor românești pe veriga de producție a lanțurilor de valoare globale, acolo unde valoarea adăugată este cea mai redusă.

Figura nr. 72: Evaluarea capabilităților de inovare ale țărilor din Europa (Sursa: CE)

Pentru consolidarea capacității CDI a INCD-urilor în vederea asigurării trecerii rezultatelor cercetării în piață, este necesar ca activitățile CDI să fie promovate, urmărindu-se oferirea de soluții viabile și servicii pentru societate și economie. Rezultatele cercetării sunt în mare parte valorificate doar pe primele două nivele de maturizare tehnologică, mai puțin îndreptate către valorificarea comercială. Lanțul valoric al inovării este întrerupt în zona TRL3-TRL6, acolo unde cercetarea este formulată în termeni comerciali și companiile testează, validează și incubează inovația.

Investițiile în proiectele de cercetare-inovare la nivelul INCD-urilor din domeniul agro-alimentar vor răspunde provocărilor la nivel global și vor contribui la securitatea alimentară.

Modernizarea economiei presupune totodată protejarea mediului și ameliorarea calității produselor alimentare, corectarea dezechilibrelor de pe lanțul alimentar, de la agricultură și pescuit și până la industria produselor alimentare și a băuturilor, la transport, distribuție și consum. Pe lângă provocările societale, conștientizate la nivel global: securitatea alimentară, deficitul de resurse naturale, dependența mare de resursele fosile, creșterea cantității de deșeuri, schimbările climatice și pandemia COVID-19 au provocat perturbări:

- De-a lungul lanțului de distribuție al alimentelor, când ori necesarul de alimente a fost insuficient, ori a rămas producție agricolă neconsumată, pierdută;
- În modul de comportament al consumatorilor, când aceștia stochează alimente în cantitate mai mare decât au nevoie și irosec alimente mai mult decât de obicei sau fac alegeri de alimente nesănătoase;
- Privind mediul și sănătatea oamenilor.

Pentru a face față acestor provocări, este nevoie de transformarea sistemului alimentar în conformitate cu obiectivele stabilite la nivel european și național. Activitatea de CD trebuie să aibă un rol esențial în promovarea creșterii sectorului agroalimentar, într-un mod durabil și rezistent, răspunzând provocărilor pieței prin sprijinul oferit pentru a dezvolta o agricultură competitivă, modernă, integrată și incluzivă și, sporind atracția tinerilor pentru relocarea către mediul rural. Investițiile în echipamentele și tehnologiile menite să accelereze tranziția către un sistem alimentar bazat pe principiile economiei circulare vor favoriza trecerea la producția alimentară inovatoare, sănătoasă și sigură, cu respect pentru mediu și bunăstarea animală. Propunerea PNRR este de a se oferi sprijinul necesar pentru dotarea corespunzătoare a INCD-urilor cu echipamente care răspund cerințelor și obiectivelor actuale de mediu și performanță, dar în același timp permit desfășurarea activităților specifice de transfer tehnologic și tranziție verde.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă oferă o agendă globală largă și ambițioasă. Inovarea, care include atât noi forme de practică și organizare socială, cât și produse și procese tehnice noi sau îmbunătățite constituie factorul decisiv în realizarea celor mai multe obiective de dezvoltare durabilă. Valorificarea oportunităților pe care

inovația le oferă pentru atingerea acestor obiective implică conștientizarea faptului că unele forme contemporane de inovație contribuie, de asemenea, la degradarea mediului, perturbând mijloacele de trai și agravând inegalitățile.

Activitatea de CDI aferentă domeniilor tehnice și ingineresti trebuie stimulată prin adaptarea tehnologiilor utilizate în aceste domenii la necesitățile actuale ale societății și pentru a contribui la atingerea obiectivului asumat de Comisia Europeană prin Pactul Verde European, (UE țintește să devină neutră din punct de vedere al impactului asupra mediului până în 2050), astfel asigurându-se tranziția către o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Mai mult, prin investițiile în sistemul de CDI nu se are în vedere doar stimularea dezvoltării produselor inovative cu rol în creșterea rezilienței economiei, ci este vizat întreg lanțul de aprovizionare și furnizare care transformă resursele naturale, materiile prime și componentele într-un produs/ serviciu finit, inclusiv componenta de transfer tehnologic.

10.5. Obiective specifice

- Îmbunătățirea cadrului legal pentru parteneriatul public-privat în domeniul activităților privind transferul tehnologic, dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice transferului tehnologic;
- Înființarea Unității Executive de Finanțare în Domeniul Inovării (UEFI) prin reorganizarea Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFSCDI), dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice inovării;
- Creșterea competitivității economiei pe domeniile de interes strategic pentru România, prin dotarea corespunzătoare și adecvată a INCD-urilor cu echipamente care să stimuleze cercetarea pe principiile tranziției verzi și digitale
- Creșterea competitivității entităților din sectorul industrial/agroalimentar și a capacității acestora de adaptare la provocările actuale, prin asigurarea premiselor necesare pentru realizarea transferului tehnologic al rezultatelor CDI către piață, pentru a se asigura o tranziție verde și digitală a industriilor

Un ecosistem puternic de inovare necesită stabilitate macroeconomică, instituții puternice, infrastructură de calitate, reglementări stabile, resursa umană pregătită dar și de și o piață receptivă la idei noi. Este nevoie, de asemenea, de o cultură antreprenorială puternică, de companii care să îmbrățișeze ideile noi, de colaborare multilaterală și încredere socială.

Cunoașterea este motorul helixului cvadruplu, format din cercetători, întreprinderi, comunitatea de inovare și autoritățile publice, iar circulația cunoștințelor stimulează crearea de cunoaștere nouă. Toate

Perspectivile economice pe termen lung ale României depind de capacitatea economiei de a trece de la producția de bunuri de nivel tehnologic relativ scăzut la produse și servicii cu valoare adăugată mai ridicată, ceea ce necesită o creștere semnificativă a finanțării activităților de CDI.

cele patru componente se influențează reciproc pe baza cunoștințelor, pentru a promova sustenabilitatea prin inovații.

Din punct de vedere istoric, mediul de afaceri românesc are o colaborare redusă cu mediul academic și organizațiile publice de cercetare. Întreprinderile nu sunt informate și de cele mai multe ori nu au resursele necesare pentru a iniția sau continua o activitate de colaborare și transfer tehnologic.

Pentru a atinge obiectivul asumat de Comisia Europeană prin Pactul verde European, prin care UE să devină neutră din punct de vedere al impactului asupra mediului până în 2050, activitatea de CDI aferentă domeniilor tehnice și ingineresti trebuie stimulată, prin adaptarea tehnologiilor utilizate în aceste domenii la necesitățile actuale ale societății, în acest mod asigurându-se tranziția către o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

În perspectiva noului Program Horizon Europe (2021-2027), o importanță deosebită este acordată accesului liber la datele de cercetare, în concordanță cu principiul „cât mai deschis cu putință, dar atât de închis cât este necesar”, accesul liber la alte rezultate ale cercetării fiind încurajat. Din acest considerent, în următoarea perioadă va fi avută în vedere stabilirea unei abordări coordonate la nivel național privind datele, accesul și reutilizarea acestora, respectând normele europene, care să includă accesul cetățenilor, companiilor, IMM-urilor, start-up-urilor, societății civile, organizațiilor nonprofit, institutelor de cercetare, universităților și administrației publice. Astfel datele care pot fi reutilizate ar putea fi exploatate în folosul societății și economiei naționale, fie prin utilizarea lor integrată în lanțurile valorice, fie prin dezvoltarea de soluții inovatoare, interoperabile la nivel european.

10.6. Reforme specifice domeniului de cercetare inovare

BAZATE PE TRANSFER TEHNOLOGIC ȘI A DEZVOLTA UN ECOSISTEM

- Îmbunătățirea cadrului legal pentru parteneriatul public-privat în domeniul activităților privind transferul tehnologic, dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice transferului

Reformele vizează operaționalizarea institutelor de cercetare în domenii de tehnologie avansată, precum inteligența artificială și tehnologiile de vârf.

tehnologic. Crearea cadrului legal pentru dezvoltarea activităților de transfer tehnologic a rezultatelor activității de cercetare desfășurate de Institutele Naționale de Cercetare - Dezvoltare, precum și crearea unui sistem performant al activității de intermediere de transfer tehnologic între mediul public și cel privat. Acest obiectiv va fi realizat printr-un act normativ pentru reglementarea transferului tehnologic rezultat din activitatea de cercetare dezvoltată în parteneriat INCD - IMM-uri.

- Înființarea Unității Executive de Finanțare în Domeniul Inovării (UEFI) prin reorganizarea Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFSCDI), dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice inovării pentru a îmbunătăți accesul la activitățile specifice inovării și crearea mecanismului instituțional pentru accesul facil al beneficiarilor la finanțările dedicate inovării;
- Elaborarea cadrului legal pentru dezvoltarea și operaționalizarea activității marilor institutelor de cercetare în domenii de tehnologie avansată precum inteligența artificială și tehnologiile de vârf. Acest lucru va fi realizat printr-un act normativ pentru stabilirea activităților strategice de interes național și reglementarea activității acestora. De asemenea, vor fi luate măsuri pentru operaționalizarea activității de cercetare destinate tehnologiilor de vârf și inteligenței artificiale;

Alocarea din PNRR pentru cercetare și inovare este direcționată către infrastructuri și echipamente pentru INCD-uri din domeniile tehnice și agro-alimentare, precum și pentru transferul tehnologic de la nivelul INCD-urilor către mediul de afaceri.

10.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Categoriile de investiții și structura bugetului specific activității de cercetare și inovare este prezentată în Tabel 47:

Tabel 47: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru cercetare și inovare

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Competitivitate economică și reziliență	Cercetare și inovare	Infrastructură și echipamente de cercetare pentru INCD din domeniul tehnic/inginerie	0,125
		Infrastructură și echipamente de cercetare pentru INCD din domeniul agroalimentar	0,075
		Infrastructura și echipamente pentru transferul tehnologic de la nivelul INCD-urilor și mediul de afaceri	0,075
		Subtotal Cercetare și inovare	0,275

Categoriile de investiții menționate în tabelul de mai sus sunt sumarizate în Figura nr. 73 și includ:

Investiții în INCD din domeniul tehnic/inginerie cuprind investiții pentru modernizarea/reabilitarea infrastructurilor existente precum și dotarea cu echipamente și tehnologii necesare desfășurării activității de transfer tehnologic, cu un buget estimat în valoare de 125 mil. euro;

Investiții în INCD din domeniul agroalimentar cuprind investiții pentru modernizarea/reabilitarea infrastructurilor existente precum și dotarea cu echipamente și tehnologii necesare desfășurării activităților de transfer tehnologic, cu un buget estimat 75 mil. euro;

Investiții și echipamente pentru transfer tehnologic cuprind investiții în echipamente/dotări necesare INCD din domeniul tehnic/agroalimentar, precum și alocarea de granturi pentru domeniul IMM-urilor, în vederea multiplicării rezultatelor obținute din activități de transfer tehnologic, cu un buget estimat de 75 mil. euro;

Figura nr. 73: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Cercetare și inovare

10.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul de cercetare și inovare precum și bugetele alocate acestora sunt incluși următorii indicatori:

- INCD din domeniul tehnic/inginerie sprijinite:
Număr INCD din domeniul tehnic/inginerie sprijinite: 5;
Valoarea medie a proiectelor: 25 mil. Euro.
- INCD din domeniul agroalimentar sprijinite:
Număr INCD din domeniul agroalimentar sprijinite: 5;
Valoarea medie a proiectelor: 15 mil. Euro.
- Transfer tehnologic între INCD și mediul de afaceri
Număr proiecte de transfer tehnologic sprijinite: 5;
Număr de IMM-uri sprijinite pentru activități de transfer tehnologic: 25;
Valoarea medie a proiectelor: 15 mil. Euro.

Se vor sprijini investiții în infrastructura de cercetare a 10 INCD-uri, precum și a unui număr de 25 de IMM-uri pentru realizarea de activități de transfer tehnologic.

10.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Cercetare și inovare cu Politica de Coeziune

10.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Obiectivul general urmărit de Politica de Coeziune: O Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

Prin Politica de Coeziune vor fi alocate fonduri europene (FEDR) atât pentru dezvoltarea de infrastructură de cercetare, dezvoltare și inovare, cât și pentru consolidarea legăturilor dintre mediul academic

și industrie prin crearea de parteneriate. Accentul se pune pe intervenții pentru dezvoltarea facilităților pentru cercetare și inovare, în domenii de specializare inteligentă, conectate cu piața, promovarea inovării prin cercetare aplicată, dezvoltare experimentală și transfer tehnologic, precum și inițiativele de îmbunătățire a capacității de inovare în întreprinderi. Totodată, sunt avute în vedere dezvoltarea unor mecanisme suport pentru facilitarea participării entităților CDI din România la rețele, consorții și proiectele europene / internaționale în domeniile de mare viitor. Datorită expertizei deținute, instituțiile de învățământ superior joacă un rol important în dezvoltarea facilităților pentru cercetare și inovare, dar și în formarea și educarea tinerilor cercetători și antreprenori, precum și în dezvoltarea proiectelor de cercetare la nivel regional și național. Totodată sunt sprijinite Institutele Naționale de Cercetare și Dezvoltare și Institutele de Cercetare ale Academiei Cercetarea pe teme de interes național, în domenii precum inteligență artificială, tehnologii generice esențiale, resurse și combustibili alternativi, microbiologie, genetică și tratarea cancerului, este susținută prin dezvoltarea unor proiecte strategice.

10.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în POCIDIF

Descrierea intervențiilor prevăzute pentru domeniul CDI în programele Operaționale enumerate în tabel:

Tabel 48: Situația priorităților de intervenție din POCIDIF pentru domeniul Cercetare și inovare

Prioritate de investiție din POCIDIF	Buget estimat (mil. euro)
P1 Integrarea ecosistemului național de CDI în Spațiul de Cercetare European și Internațional	47
P2 Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare	35
P3 Dezvoltarea capacității de CDI a instituțiilor de învățământ superior	124
P4 Dezvoltarea capacității de CDI a INCD-urilor/ICAR-urilor	147
P5 Dezvoltarea capacității de CDI a întreprinderilor mari	176
P6 Dezvoltarea de proiecte strategice CDI	400
Total	929

POCIDIF va finanța crearea unui sistem atractiv de inovare în Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare, precum și transferul tehnologic către mediul privat.

10.9.3. Descrierea intervențiilor în POCIDIF

POCIDIF P1: investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru universități, institute de cercetare și întreprinderi, finanțarea activităților suport pentru creșterea participării României la programele CDI europene și internaționale, precum și finanțarea acțiunilor pentru atragerea de specialiști din străinătate.

POCIDIF P2: investiții în activități de cercetare pe domeniile de specializare inteligentă națională, pe toate fazele de dezvoltare tehnologică (la idee la piață).

POCIDIF P3 și P4: investiții în infrastructură și echipamente de cercetare, dotarea laboratoarelor din cadrul universităților și institutelor de cercetare, finanțarea activităților de cercetare și asigurarea transferului rezultatelor acestora în piață, precum și dezvoltarea infrastructurilor de CDI prioritizare prin Roadmap-ul Infrastructurilor CDI actualizat.

POCIDIF va finanța crearea unui sistem atractiv de inovare în Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare, precum și transferul tehnologic către mediul privat.

POCIDIF P5: investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru consolidarea capacităților de CDI ale întreprinderilor mari, în colaborare cu IMM-urile și anume dezvoltarea sau modernizarea de laboratoare, dotarea acestora cu echipamente și instrumente precum și finanțarea de activități de cercetare pe domeniile de specializare inteligentă stabilite la nivel național.

POCIDIF P6: investiții pentru dezvoltarea marilor infrastructuri de CDI (construcție și dotare cu echipamente) și operaționalizarea acestora (finanțarea activităților de CDI și de transfer tehnologic și de cunoștințe, în cadrul proiectelor strategice în domeniul Tehnologiilor Generice Esențiale precum Inteligența Artificială, tehnologiile avansate și emergente).

10.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POR

Tabel 49: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Cercetare și inovare

Prioritate de investiție din cele 8 POR-uri	Buget estimat (mil. euro)
P1 O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice - Smart Specialisation	518
P1 O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice - transfer tehnologic	194
Total	712

Specializarea inteligentă și transferul tehnologic vor fi susținute prin PO Regional.

10.9.5. Descrierea intervențiilor în POR

POR P1: la nivel regional vor fi sprijinite acțiunile ce vizează transferul tehnologic și investiții în dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de ITT din Rețeaua RENITT (inclusiv formare și rețelizare

internațională), investiții în infrastructurile proprii ale organizațiilor CDI/companiilor din domenii de specializare inteligentă, sprijinirea dezvoltării clusterelor și investiții crearea, maturizarea și internaționalizarea start-up / spin-off în domenii de specializare inteligentă.

10.9.6. Tipuri de acțiuni urmărite în POS

Tabel 50: Situația priorităților de intervenție din POS pentru domeniul Cercetare și inovare

Prioritate de investiție din POS	Buget estimat (mil. euro)
P5 Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical	412
P7 Măsurii care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament - Măsurii pentru implementarea operațiunilor în domeniul cercetării medicale la toate nivelurile, cu accent pe cele 3 operațiuni de importanță strategică: tratament cancer, geomică, dezvoltarea capacității Institutului Cantacuzino (inclusiv pilotarea rezultatelor cercetării)	235
Total	647

POS va finanța inclusiv cercetarea în domeniul medical, precum și informatizarea domeniului.

10.9.7. Descrierea intervențiilor în POS

POS P5: investiții în infrastructură și echipamente de cercetare în domeniul geomicii, implementarea de soluții de cercetare pentru tratarea cancerelor; dezvoltarea și apariția pe piață de noi produse biologice profilactice și terapeutice prin investiții în Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-militară „Cantacuzino”, investiții pentru adoptarea tehnologiilor medicale inovative și avansate, programe dedicate cercetării și/sau utilizării clinice, finanțarea activităților de cercetare în domeniul bolilor netransmisibile.

POS P7: investiții pentru înființarea unui centru național de excelență în tratarea cancerului; pilotarea/ testarea celor mai bune practici de tratament în domeniul cancerelor; formarea personalului implicat în proiecte de cercetare și digitalizare din domeniul medical.

10.9.8. Tipuri de acțiuni urmărite în POTJ

Tabel 51: Situația priorităților de intervenție din POTJ pentru domeniul Cercetare și inovare

Prioritate de investiție din POTJ	Buget estimat (mil. euro)
-----------------------------------	---------------------------

P1 O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, IMM-urilor a cercetării și inovării și a digitalizării	Bugetul urmează să fie stabilit în funcție de nevoile identificate în planurile teritoriale de tranziție justă
---	--

10.9.9. Descrierea intervențiilor în POTJ

POTJ P1: investiții în activități de CDI care conduc la creșterea competitivității întreprinderilor; dezvoltarea noilor tehnologii și descoperirea de noi moduri de utilizare a rezultatelor cercetării - în domeniul energetic și resurselor regenerabile pentru producția de energie electrică, promovarea transferului de tehnologii avansate și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetare.

10.9.10. Tipuri de acțiuni urmărite în POEO

Tabel 52: Situația priorităților de intervenție din POEO pentru domeniul Cercetare și inovare

Prioritate de investiție din POEO	Buget estimat (mil. euro)
P4 Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic- Intervenții pentru învățământul terțiar	397

10.9.11. Descrierea intervențiilor în POEO

POEO P4 din FSE+ va fi finanțată dezvoltarea și implementarea unor programe universitare, la solicitarea agenților economici, organizațiilor de CDI, pentru adaptarea ofertei universităților la solicitările pieței muncii.

Vor fi sprijinite prin POEO investiții pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire al viitorilor angajați din domeniul inovării.

11. Digitalizare

11.1. Elemente de context

Digitalizarea asigură transformarea serviciilor publice în servicii de calitate, sigure și rapide, în interesul cetățenilor și al mediului de afaceri.

Raportul de țară 2020 arată că birocrăția și capacitatea insuficientă de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, au un impact negativ asupra cetățenilor și a întreprinderilor. Fragmentarea accentuată a competențelor și a resurselor continuă să se reflecte negativ asupra furnizării serviciilor publice și în pofida progreselor înregistrate, există o marjă considerabilă de îmbunătățire a serviciilor publice digitale. Există mai multe inițiative în România în domeniul securității cibernetice, dar este nevoie de specialiști în domeniu. Interoperabilitatea dintre serviciile administrației publice este, în general, scăzută, întrucât fiecare instituție publică și-a dezvoltat propriul serviciu public digital.

Digitalizarea serviciilor publice, dincolo de eficientizare, transmite un semnal puternic la nivel local și internațional privind hotărârea decidenților politici de a realiza tranziția spre o nouă etapă caracterizată prin transparență, acordându-se o importanță sporită nevoilor cetățenilor și a mediului de afaceri. Sistemele digitale implementate la nivelul administrației publice sunt, în cele mai multe cazuri, învechite și disfuncționale.

În contextul actual, generat de pandemia de Covid19, au fost accentuate și mai mult deficiențele serviciilor publice din educație, sănătate și justiție, respectiv rigiditatea acestora și lipsa de adaptare la cerințele actuale în materie de digitalizare a serviciilor oferite. Ineficiența sau lipsa serviciilor de tip e-guvernare au pus la încercare instituțiile statului în ultimele luni, demonstrând că este nevoie de mai multă coerență pentru a asigura funcționarea optimă a aparatului administrativ în situații de criză prin măsuri de transformare digitală, care să asigure permanența serviciilor și care să garanteze siguranța cetățenilor și a mediului de afaceri.

11.2. Viziunea strategică

Transformarea digitală a serviciilor publice în servicii de calitate, sigure și rapide, în interesul cetățenilor și a mediului de afaceri, cu scopul de a crește satisfacția beneficiarilor de servicii publice și de a eficientiza resursele utilizate în procesele derulate de stat.

Obiectivul general constă în accelerarea digitalizării în marile servicii publice de educație, sănătate, finanțe publice și justiție prin reforme și investiții.

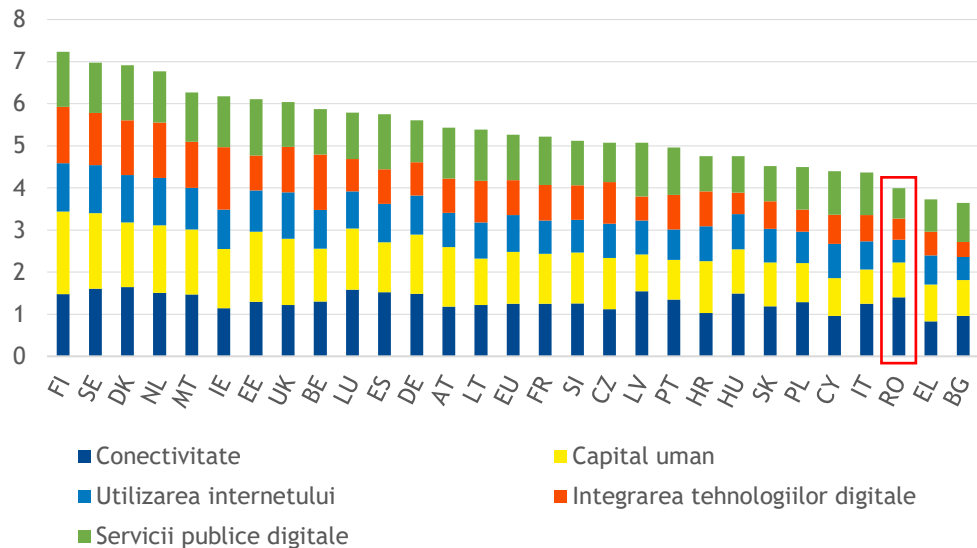
11.3. Obiectivul general

Accelerarea digitalizării în marile servicii publice de educație, sănătate, finanțe publice și justiție pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri și a optimiza timpul și efortul depuse pentru desfășurarea proceselor din instituțiile publice.

11.4. Provocările domeniului

Potrivit DESI2020, în ultimii trei ani, România s-a clasat pe ultimul loc în rândul statelor membre în ceea ce privește utilizarea serviciilor publice digitale (Figura nr. 74).

Figura nr. 74: Indexul DESI de performanță digitală pentru țările UE, 2020 (Sursa: CE)

Este avută în vedere creșterea utilizării serviciilor publice digitale în rândul cetățenilor.

Pentru sprijinirea educației investițiile vor viza echipamente electronice necesare activităților didactice (inclusiv infrastructura pentru conectare la internet), software și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line.

Punctajele scăzute obținute în ceea ce privește serviciile realizate integral online indică o problemă sistemică în ceea ce privește calitatea și capacitatea de utilizare a serviciilor oferite. Lipsa de interoperabilitate a sistemelor IT din administrația publică reprezintă o problemă. Nodul eIDAS (identificare electronică) al României este încă în curs de construire. Principalele bariere în calea realizării serviciilor publice digitale în România sunt legate de lipsa de coordonare dintre instituțiile publice în ceea ce privește instituirea unor astfel de servicii, de migrarea specialiștilor în IT din sectorul public spre sectorul privat sau în alte țări și nu în ultimul rând de lipsa generală de competențe digitale. O altă problemă este cea legată de necesitatea asigurării securității cibernetice în contextul creșterii utilizării aplicațiilor în mediul online. În clasamentul European, România se situează pe locul 11 în ceea ce privește conectivitatea (DESI, 2020).

11.4.1. Sistemul educațional

Sistemul educațional se confruntă cu o serie de probleme legate de inadecvarea și insuficiența resurselor IT la nivel central și local și lipsa unei strategii adecvate pentru abordarea problemei instrumentelor de lucru mai ales la nivelul cadrelor didactice, a funcționarilor și a elevilor. Numărul de școli foarte bine echipate din punct de vedere digital și conectate din România este semnificativ mai mic decât media UE. În ceea ce privește dimensiunea capitalului uman, în condiții de subfinanțare cronică, RO se situează pe locul 27 în rândul

țărilor UE, cu mult sub media UE (DESI, 2020). Creșterea competențelor digitale pentru învățare nu poate fi realizată în lipsa unei baze materiale adecvate. Cu toate că au fost alocate finanțări pentru infrastructura în educație, o mare parte a infrastructurii de educație continuă să fie depășită și limitează eficiența politicilor existente axate pe îmbunătățirea calității educației.

Ca răspuns la criza generată de pandemia de Covid-19, unitățile de învățământ au aplicat recomandările privind evitarea răspândirii Covid-19 și protejarea elevilor și cadrelor didactice. În acest context, aproape 1 milion de copii, reprezentând 32% dintre elevii români, au nevoie de echipamente/dispozitive electronice pentru educația în mediul online. Guvernul României a asigurat prin alocare de fonduri din Bugetul de Stat 250.000 tablete, iar în cadrul POC a fost deschis un apel de proiect pentru a finanța achiziția de echipamente/dispozitive electronice.

Având în vedere că aceste măsuri vizează interesul strategic național de a asigura cele mai bune condiții pentru desfășurarea activităților didactice pentru toți elevii, este necesară continuarea acestor măsuri.

Srijinirea sistemului medical vizează investiții în echipamente electronice necesare activităților (inclusiv infrastructura pentru conectare la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line.

11.4.2. Sistemul medical

Serviciile medicale digitalizate facilitează centrarea pe pacient și nevoile acestuia, crescând disponibilitatea resurselor și accesul lor acolo unde sunt mai necesare, sprijinind accesibilitatea crescută a pacientului la servicii medicale personalizate, în condiții de cost-eficiență. În același timp sistemul sanitar e degrejat de cheltuielile cu tratamentul afecțiunilor care ajung să fie tratate în stadii avansate de boală. Abordarea serviciilor medicale furnizate în sistem digitizat poate contribui într-o foarte mare măsură la o acoperire cât mai mare cu servicii medicale de bază pentru populație, dar și la asigurarea sustenabilității sistemului sanitar dacă sunt corect implementate măsurile de digitizare.

La nivel național tehnologiile digitale în sănătate sunt încă insuficient utilizate. Lipsesc mecanismele de coordonare, legislația favorabilă utilizării tehnologiilor și nivelul de pregătire al furnizorilor/beneficiarilor de servicii este în stadiu incipient. Criza generată de pandemia de Covid-19 a accelerat introducerea unor elemente de digitalizare, mai ales la nivelul serviciilor primare, fiind necesară continuarea acestor măsuri multisectoriale în mod coerent, inclusiv prin investiții majore corelate cu reforma întregului sistem de sănătate. Eforturile trebuie concentrate atât pentru modernizarea informatizării sistemului de sănătate cât și pentru crearea cadrului favorabil utilizării efective a tehnologiilor digitale.

Chiar dacă, în ultimii ani a crescut gradul de informatizare a serviciilor de sănătate, inclusiv la nivel spitalicesc, aceasta rămâne suboptimal pe mai multe paliere, în timp ce managementul programelor naționale

de sănătate impune consolidarea registrelor de boală sau constituirea unor registre noi și a soluțiilor informatice eficiente și eficace în monitorizarea rezultatelor programelor naționale de sănătate. Per total, capacitatea sistemului de colectare, procesare, analiză și raportare a datelor în sistemele informatice sau informaționale existente, dar și valorificarea datelor și informațiilor disponibile în politicile publice sunt deficitare, în timp ce componenta privind accesul la informația relevantă pentru pacient și populație este insuficient dezvoltată.

11.4.3. Sistemul judiciar

Investițiile pentru digitalizarea sistemului judiciar constituie, de asemenea, o prioritate.

În cadrul Semestrului european, îmbunătățirea eficacității sistemelor judiciare a fost identificată drept o componentă esențială a reformelor structurale ale statelor membre. Sistemul judiciar digitalizat are potențialul de a facilita și de a îmbunătăți accesul cetățenilor la justiție. Instrumentele digitale pot contribui la o mai bună structurare a procedurilor, la automatizarea și accelerarea gestionării sarcinilor standardizate și uniforme, sporind astfel eficacitatea și eficiența procedurilor în fața instanțelor judecătorești. Pandemia de Covid19 și instituirea stării de urgență pe teritoriul României au creat presiuni suplimentare și subliniat importanța investițiilor în sisteme digitalizate, pentru a răspunde nevoilor părților implicate în realizarea actului de justiție și ale justițiabililor, respectiv: soluționarea cu celeritate a cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată, reducerea birocrăției, asigurarea unui act de justiție de calitate, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Pandemia a impus identificarea de soluții pentru situațiile în care este imposibilă prezența fizică a persoanelor în sediile instituțiilor, pentru asigurarea continuității activității în condiții de utilizare a telemuncii. În ipoteza pregătirii pentru situații de urgență similare, este necesară dotarea instituțiilor cu echipamente de conectivitate care să permită derularea actului de justiție fără sincope, în condiții de siguranță pentru toți participanții la proces, precum și lucrul la distanță, să încurajeze dezvoltarea unor formule flexibile de lucru, inclusiv consolidarea competențelor digitale ale angajaților.

11.4.4. Finanțe publice

Investițiile din domeniul finanțelor publice vor viza digitalizarea Ministerului Finanțelor Publice, respectiv a Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Transformarea organizațională a Ministerului Finanțelor Publice (MFP) și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) presupune adaptarea proceselor existente înspre facilitarea interacțiunii digitale în cadrul administrației, ceea ce va crește valoarea adăugată a muncii depuse de angajați, iar administrația va dobândi capacitatea de a oferi servicii personalizate adaptate nevoilor contribuabililor.

Sistemul informatic fiscal al MFP a fost dezvoltat în timp, cu începere din 1998, când s-a făcut o investiție majoră în tehnologie. Sarcinile în continuă creștere primite de către direcția de specialitate din MFP, resursele materiale tot mai restrânse alocate pentru creșterea infrastructurii hardware și software care să susțină aceste dezvoltări, au condus în timp la o învechire a platformelor informatice, cu repercusiuni atât în ceea ce privește performanța, cât și în privința costurilor tot mai mari pentru întreținerea infrastructurii utilizate.

Prin digitalizarea, MFP/ANAF se vor transforma în organizații inteligente care utilizează la maxim datele și informațiile, cu angajați care facilitează fluiditatea informației și schimbul de idei, devenind astfel organizații inovative și capabile să răspundă provocărilor mediului extern. O schimbare radicală de paradigmă care va transforma interacțiunea dintre administrație și contribuabil într-una în care cetățeanul și mediul de afaceri sunt în centrul interacțiunii.

Aplicarea eficientă a reglementărilor financiar-fiscale pe baza unei legislații armonizate și a metodelor noi de lucru este direct dependentă de existența unor sisteme-suport de tehnologia informației care să fie specifice și adecvate. Funcționând ca un sistem de comunicare multi-canal între guvern, cetățeni, mediile de afaceri și furnizorii de servicii, soluțiile vor permite organismelor administrative să asigure creșterea accesului la informații, centralizarea și integrarea datelor și aplicațiilor, eficientizarea procesului de decizie în activitatea publică, creșterea veniturilor și reducerea costurilor.

11.4.5. Interoperabilitatea

Interoperabilitatea oferă soluții pentru optimizarea operațiunilor guvernamentale, consolidarea activelor IT și reutilizarea datelor din registrele de bază. Cetățenii vor beneficia de un guvern conectat și eficient. Cetățenii vor putea să ofere date cu caracter personal guvernului o singură dată, iar instituțiile publice vor putea reutiliza aceste date pentru furnizarea de servicii.

Pentru optimizarea operațiunilor guvernamentale se vor sprijini investiții pentru asigurarea securității cibernetice multifuncționale.

Pentru a atinge un nivel al serviciilor conform cu arhitectura europeană de interoperabilitate trebuie completate lacunele care împiedică realizarea unor servicii “digitale în primul rând”. Pentru aceasta este nevoie de migrarea și integrarea în structurile de date existente a tuturor datelor existente, astfel încât acestea să susțină funcționarea în timp real a serviciilor oferite. Totodată, implementarea funcționalităților implică alinierea infrastructurilor de identificare și autorizare națională cu cele ale statelor membre ale UE, într-o schemă transnațională, conform normelor europene stabilite prin regulamentul EIDAS. Interoperabilitatea bazelor de date utilizate de către administrația publică presupune că schimbul de date este sigur, certificat și criptat, asigurându-se astfel securitatea datelor.

Odată eliminate lacunele existente se vor realiza servicii agregate constituite prin gruparea unui număr de servicii publice de bază care pot fi accesate într-un mod sigur și controlat. Aceste funcții vor fi furnizate de autoritățile și instituțiile administrației publice de orice nivel, noile sisteme IT vor fi dezvoltate pe baza unei arhitecturi orientate pe servicii. Este necesară consolidarea întregului lanț valoric referitor la proiectarea, testarea, implementarea și întreținerea soluțiilor digitale interoperabile, inclusiv soluții guvernamentale digitale. Aceasta presupune ca soluțiile tehnice pentru digitalizarea serviciilor publice să se realizeze cu respectarea unor standarde tehnice care să faciliteze inclusiv interoperabilitatea sistemelor.

11.4.6. Securitatea cibernetică

Asigurarea unui nivel adecvat de securitate cibernetică pentru entități publice și private, prin folosirea soluțiilor ce utilizează inteligența artificială, respectiv reziliența digitală a infrastructurilor IT.

Capacitățile existente nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor/incidentelor cibernetice în UE și la nivelul statelor membre, acestea având niveluri de pregătire neunitare. Acest aspect a condus la o abordare fragmentară a necesităților privind securitatea cibernetică și la asigurarea unui nivel inegal de protecție a consumatorilor și a întreprinderilor, cu atât mai mult în situația de criză actuală, în care utilizarea sistemelor informatice este esențială pentru desfășurarea activităților în multe domenii (educație, sănătate, administrație publică etc).

Directiva NIS (1148/2016) stabilește o serie de măsuri necesare și obligatorii în vederea obținerii unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în cadrul Uniunii, astfel încât să se îmbunătățească funcționarea pieței interne. În acest sens, statele membre trebuie să se asigure că operatorii de servicii esențiale și furnizorii de servicii digitale iau măsurile tehnice și organizatorice adecvate și proporționale pentru a gestiona riscurile la adresa securității rețelelor/sistemelor informatice pe care le utilizează în activitățile lor. Operatorilor de servicii esențiale și furnizorilor de servicii digitale li se vor aplica cerințe de securitate și de notificare a incidentelor de securitate, promovându-se astfel o cultură a gestionării riscurilor și asigurându-se prevenirea, raportarea și gestionarea celor mai grave incidente.

Măsurile propuse vizează asigurarea unui nivel adecvat de securitate cibernetică pentru entități publice și private, prin folosirea soluțiilor ce utilizează inteligența artificială, respectiv creșterea gradului de reziliență digitală a infrastructurilor IT (Tehnologia informației - rețelele de calculatoare și de date) și OT (Tehnologia Operațiilor - aferente arhitecturilor de tip SCADA/ICS - Supervisory Control and Data Acquisition and Industrial Control Systems) cu valențe critice, care deservesc populația României, în condițiile în care serviciile susținute de aceste tipuri de infrastructuri sunt esențiale în derularea proceselor economice, sociale, politice și militare și implementarea de soluții de securitate cibernetică, în special a celor bazate pe algoritmi de inteligență artificială, la nivelul entităților ce dețin infrastructuri TIC cu valențe critice.

Principalul obiectiv specific constă în îmbunătățirea accesului populației la servicii publice prin digitalizare și adaptarea serviciilor publice oferite.

11.5. Obiective specifice

- Îmbunătățirea accesului populației la serviciile publice prin digitalizare precum și consolidarea capacității de reziliență și adaptare a serviciilor din sistemul public, cu precădere în educație, sănătate, finanțe publice și justiție în situații de criză, prin extinderea nivelului de digitalizare a acestor servicii. Elaborarea și implementarea unei strategii de digitalizare a serviciilor publice în acord cu prioritățile Agendei Digitale pentru Europa;
- *Consolidarea capacității de prevenție și reziliență a serviciilor publice la atacurile și incidentele cibernetice*, precum și asigurarea interoperabilității bazelor de date pentru securizarea serviciilor digitale dar și pentru a întări capacitatea de operare a serviciilor digitale;
- Îmbunătățirea competențelor și a învățării digitale pentru accesul egal la educație prin introducerea de cursuri de educație digitală în învățământul primar și secundar, îmbunătățirea conectivității sistemului de educație și dotarea unităților de învățământ cu echipamente digitale, implementarea de cursuri de competențe digitale pentru profesori, cu scopul dezvoltării competențelor digitale avansate - *high performance* și *cloud computing*, analiza

datelor, securitatea cibernetică, *blockchain*, tehnologiile cuantice, robotică, inteligența artificială;

- Creșterea accesibilității la educația digitală a forței de muncă, inclusiv pentru creșterea competențelor digitale avansate - *high performance* și *cloud computing*, analiza datelor, securitatea cibernetică, *blockchain*, tehnologiile cuantice, robotică, inteligența artificială;
- *Elaborarea și implementarea unei strategii de transformare digitală a întreprinderilor* cu scopul de a asigura îmbunătățirea competitivității pe piață și de a crește gradul de accesibilitate la digitalizare, automatizare și robotizare a întreprinderilor;
- Elaborarea și implementarea unei strategii naționale de introducere a tehnologiei 5G;

11.6. Reforme specifice domeniului

Pentru domeniul de digitalizare sunt propuse o serie de reforme care să conducă la digitalizarea marilor servicii publice astfel încât să se îmbunătățească accesul populației la servicii publice digitalizate, dar și să crească capacitatea de reziliență a acestora:

SERVICII PUBLICE DIGITALE ȘI REZILIENTE

11.6.1. Elaborarea și implementarea unor strategii de transformare digitală a României

- Elaborarea și implementarea strategiei de digitalizare a serviciilor publice în conformitate cu prioritățile Agendei Digitale pentru Europa;
- *Elaborarea și implementarea Strategiei de Transformare Digitală a Întreprinderilor* cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea pe piața europeană dar și pentru a crește accesibilitatea la robotizare, automatizări industriale și conectivitate;
- Consolidarea cadrului instituțional de implementare a Strategiei Naționale 5G;

11.6.2. Digitalizarea activității marilor servicii publice de sănătate și educație pentru a crește capacitatea de reziliență a României în perioade de crize pandemice

- *Dotarea școlilor și a unităților de învățământ și a școlilor cu echipamente digitale* pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice de educație și sănătate prestate în mediul on-line, respectiv pentru a îmbunătăți capacitatea de reziliență a marilor servicii publice;
- *Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru serviciile publice de educație și sănătate* cu scopul de a digitaliza activitățile curente ale acestora astfel încât să se îmbunătățească calitatea serviciilor publice asigurate populației;

Elaborarea și implementarea strategiei de digitalizare a serviciilor publice reprezintă o principală reformă a domeniului.

O altă reformă importantă constă în implementarea soluțiilor de digitalizare pentru serviciile publice de educație și sănătate.

11.6.3. Digitalizarea sistemului de administrare fiscală și a celui vamal

- Dotarea cu echipamente digitale a structurilor MFP/ANAF pentru transformarea organizațională;
- Dezvoltarea și implementarea soluțiilor soft informatice de digitalizare a activității de administrare a creanțelor bugetare cu scopul de a crește gradul de colectare a veniturilor publice;

11.6.4. Eficientizarea sistemului judiciar prin implementarea măsurilor de digitalizare specifice acestuia

- Dotarea cu echipamente digitale a Ministerului Justiției și instituțiilor subordonate acestuia, instanțelor de judecată, parchetelor și altor instituții din sistemul judiciar, având drept scop îmbunătățirea soluțiilor de digitalizare pentru activitățile specifice acestora și a consolida statul de drept;
- Implementarea soluțiilor soft de digitalizare pentru activitățile specifice Ministerului Justiției și a unităților subordonate acestuia;

11.6.5. Îmbunătățirea activității de securitate cibernetică multifuncțională

- Realizarea de infrastructură specifică multifuncțională destinată protecției cibernetică și combaterii acțiunilor care afectează siguranța cetățenilor;
- Implementarea soluțiilor care asigură securitate cibernetică prin folosirea tehnologiilor de inteligență artificială;

11.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Situația centralizatoare a investițiilor pe domeniul digitalizare este prezentată în Tabel 53:

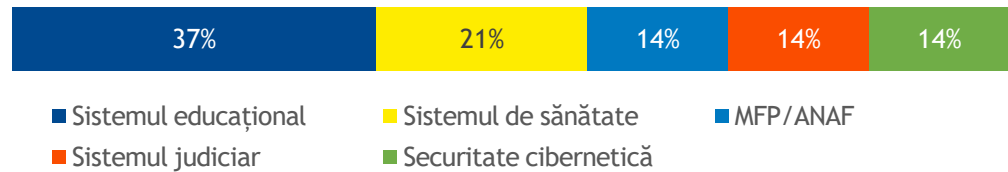
Tabel 53: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Digitalizare

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Competitivitate economică și reziliență	Digitalizare	Echipamente/dispozitive electronice necesare activităților didactice (inclusiv infrastructura pentru conectare la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line	0,25
		Echipamente/dispozitive electronice necesare activităților din sistemul medical (incl. infrastructura pentru conectare la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line	0,15
		Digitalizarea MFP/ANAF	0,10
		Digitalizarea sistemului judiciar	0,10
		Asigurarea securității cibernetică multifuncționale	0,10
		Subtotal Digitalizare	0,70

Investițiile vor viza și soluții software pentru implementarea proiectelor care asigură securitate cibernetică multifuncțională.

Ponderea investițiilor specifice activităților de digitalizare în totalul bugetului alocat este prezentată în Figura nr. 75.

Figura nr. 75: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Digitalizare

11.8. Indicatori urmăriți

- Sistemul educațional
Număr unități școlare sprijinite: 720;
Valoarea medie a proiectelor: 0,35 mil. Euro.
- Sistemul de sănătate
Număr unități sanitare sprijinite: 300;
Valoarea medie a proiectelor: 0,5 mil. Euro.
- MFP/ANAF
Număr unități sprijinite pentru digitalizare ANAF: 1
Valoarea proiectului: 100 mil. euro;
- Sistemul judiciar
Număr instanțe/unități publice juridice: 200;
Valoarea medie a proiectelor: 0,5 mil. Euro.
- Securitate cibernetică multifuncțională
Număr proiecte finanțate: 3;
Valoarea medie a proiectelor: 33,3 mil. Euro.

11.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Digitalizare cu Politica de Coeziune

11.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Obiectivul general al priorităților de investiții din Politica de Coeziune - digitalizarea administrației publice centrale și locale.

11.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în POCIDIF

Tabel 54: Situația priorităților de intervenție din POCIDIF pentru domeniul Digitalizare

Program/Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POCIDIF P7. Digitizarea în educație	150
POCIDIF P8. Digitizarea în cultură	31
POCIDIF P9. Digitizarea în admin. publică centrală	460
Total	641

POCIDIF va finanța intervenții în digitalizarea educației, a culturii și a administrației publice centrale.

11.9.3. Descrierea intervențiilor în POCIDIF

POCIDIF P7. Digitizarea în educație

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, în vederea realizării de:

- platformă unică care să asigure desfășurarea unitară a procesului educațional în mediu online, laboratoare/hub-uri/infrastructura mobilă pentru popularizarea științei și a tehnologiei;
- platformă Integrată care să cuprindă procese din învățământ digitalizate (înscriere electronică în toate formele de învățământ, eliberare documente electronice, diplome, certificate, adeverințe etc);
- infrastructură, inclusiv wireless, pentru asigurare accesului la internet în toate școlile din învățământul preuniversitar.

POCIDIF P8. Digitizarea în cultură

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale pentru realizarea proiectelor E-Patrimoniu, E-Film, E-Audiență

POCIDIF P9. Digitizarea în administrația publică centrală

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, pentru realizarea de:

- evenimente de viață cuprinse în SNADR care nu au fost finanțate în 2014-2020 (ex. Pensionarea, Obținerea cărții de identitate, Înscrierea la școală primară/liceu/universitate, etc);
- redimensionarea și standardizarea sistemelor informatice ale ANAF și CNPP, precum și alte evenimente de viață identificate prin documentul de politică în domeniul e-guvernare;
- *cloud* guvernamental (continuare investițiilor 2014-2020), securitate cibernetică, interoperabilitate la nivelul serviciilor publice;
- soluții IT pentru susținerea procesului guvernamental de luare a deciziilor prin sisteme și soluții complexe (ex: *Big Data*, Inteligență artificială, soluții bazate pe *cloud*, *Supercomputer*, *Blockchain*, *Quantum Computing* etc.)

11.9.4. Tipuri de acțiuni urmărite în POR

Tabel 55: Situația priorităților de intervenție din POR pentru domeniul Digitalizare

Program/Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POR-uri AP2. O regiune cu orase <i>smart</i> /soluții de digitalizare pentru administrația publică locală	400

11.9.5. Descrierea intervențiilor în POR

POR-uri AP2. O regiune cu orașe *smart*/ soluții de digitalizare pentru administrația publică locală

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, pentru implementarea conceptului de e-guvernare pentru cetățeni, digitalizare a serviciilor publice locale, precum și asigurarea securității cibernetice, interoperabilității pentru serviciile publice.

11.9.6. Tipuri de acțiuni urmărite în POS

Tabel 56: Situația priorităților de intervenție din POS pentru domeniul Digitalizare

Program/Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POS P6. Digitalizarea sistemului medical	214
POS P7. Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament - Digitalizarea sistemului medical	235
Total	449

PO Sănătate va finanța digitalizarea sistemului medical, precum și a cercetării în domeniu.

11.9.7. Descrierea intervențiilor în POS

POS P6. Digitalizarea sistemului medical

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, pentru:

- redimensionarea și standardizarea sistemului informatic al CNAS;
- observatorul național pentru date în sănătate;
- aplicații de telemedicină, inclusiv prin implementarea de soluții pentru tele-consultații, monitorizarea continuă și managementul pacienților;
- dezvoltarea integrată a unor soluții de e-sănătate, cu anvergură națională, ex: funcții legate de securitate, arhivare, schimbul de informații între unitățile de asistență medicală și între furnizorii de servicii medicale și comunitate.

POS P7. Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament

Investiții în echipamente și infrastructură specifică - hardware, software, platforme digitale, pentru dezvoltarea și implementarea unor mecanisme de coordonare și utilizarea efectivă a tehnologiilor digitale în furnizarea de servicii medicale.

11.9.8. Tipuri de acțiuni urmărite în POEO

Tabel 57: Situația priorităților de intervenție din POEO pentru domeniul Digitalizare

Program/Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
P2 Educație timpurie	200
P3 Prevenirea părăsirii timpurii a școlii	397
P4 Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională	397
P5 Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	571
Total	1.565

Digitalizarea educației și a ocupării va fi sprijinită prin investiții în educație timpurie, prevenirea abandonului școlar și creșterea calității actului educațional.

11.9.9. Descrierea intervențiilor în POEO

Investiții pentru realizarea de:

- programe de formare inițială/continuă a cadrelor didactice, inclusiv dobândire competențe digitale;
- măsuri pentru formare/dezvoltare competențelor-cheie ale elevilor (în mod particular a competențelor digitale și antreprenoriale), în acord cu cerințele și tendințele manifestate în societatea contemporană pe baza materialelor educaționale/cursuri/software educaționale/echipamente/dotarea unităților școlare cu sisteme de teleșcoală și învățământ deschis la distanță etc.

11.9.10. Tipuri de acțiuni urmărite în POTJ

Tabel 58: Situația priorităților de intervenție din POTJ pentru domeniul Digitalizare

Program/Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
POTJ	Bugetul urmează să fie stabilit în funcție de nevoile identificate prin Planurile teritoriale de Tranziție Justă

11.9.11. Descrierea intervențiilor în POTJ

PO Tranziție Justă se poate acorda sprijin pentru creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice pentru a reduce sarcina administrativă pentru mediul de afaceri, în măsura în care prin Planurile teritoriale de Tranziție Justă această nevoie este identificată (bugetul urmează să fie stabilit în funcție de nevoile identificate).

12. Reziliență în situații de criză

12.1. Elemente de context

Investițiile în creșterea capacității de reacție și a rezilienței pe timp de criză și situații de urgență au o valoare de 310 milioane euro.

Dezastrele nu au granițe și pot lovi fără avertisment. În multe cazuri, în urma lor rămân victime multiple. Ținând cont de riscurile de producere a situațiilor de urgență și dezastrelor, experiența în prevenire, protecție, limitare/reducere impact, răspuns și refacere, resursele la dispoziție, caracterul complex al managementului situațiilor de urgență și necesitatea implicării tuturor instituțiilor statului și a comunităților în acest efort, România a creat Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență (SNMSU).

Principalii factori care marchează managementul situațiilor de urgență în următorii 10 ani și care au un impact puternic asupra acestuia sunt:

- Manifestarea cu o ritmicitate crescută a situațiilor de urgență generate de factori naturali;
- Creșterea exigenței comunității privind serviciile oferite;
- Concentrarea populației în poluri urbane;
- Scăderea solidarității colective;
- Apariția noilor tehnologii care conduc la un potențial risc de producere a unor situații de urgență de amploare, de intensitate și complexitate sporite;
- Apariția unor situații de criză care necesită un răspuns rapid din partea autorităților (pandemii).

Centrul de greutate al sistemului de management al situațiilor de urgență îl reprezintă Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU), instituție specializată a MAI, aflată în coordonarea DSU, care realizează managementul permanent al activităților de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgență, precum și reprezentarea și cooperarea la nivel național și internațional în domeniile protecției civile și apărării împotriva incendiilor, potrivit competențelor legale.

Un al doilea actor important în funcționarea SNMSU, vizat de investițiile în acest domeniu, este Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale (ANRSPS), instituție aflată în coordonarea SGG. ANRSPS este singura instituție specializată a statului român, care are ca principale atribuții administrarea stocurilor naționale de produse rezervă de stat, destinate intervențiilor operative pentru protecția populației, a economiei și pentru apărarea țării, în situații excepționale care afectează un interes public major, determinate de calamități naturale, epidemii, epizootii, atentate teroriste, accidente industriale și/sau nucleare, fenomene sociale, disfuncționalități ale economiei, conjuncturi externe și în caz de război, precum și pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare.

Se vor avea în vedere investiții pentru managementul eficient și rapid în situații de urgență.

Din analiza internă a instituțiilor implicate în gestionarea situațiilor de criză și risc, în vederea funcționării eficiente a SNMSU sunt necesare investiții stringente pentru întărirea capacităților de intervenție rapidă și adaptate la realitatea operațională, de extindere a infrastructurii de depozitare, în special a celor din domeniul sanitar și alimentar. Prin realizarea investițiilor propuse se urmărește **îmbunătățirea eficacității și calității administrației publice precum și previzibilitatea procesului decizional, creșterea numărului de persoane cu acces la ajutoare în situații de urgență, concomitent cu reducerea cheltuielilor de funcționare ale structurilor implicate în situații de urgență.**

Figura nr. 76: Disponerea depozitelor existente de medicamente (Sursa: IGSU)

Investițiile vor viza depozite regionale de echipamente medicale pentru situații de urgență.

Asigurarea resurselor materiale și de altă natură necesare pentru îmbunătățirea rezilienței Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență, vor permite intervenții rapide, în special în zonele greu accesibile.

Din punctul de vedere al consolidării sistemului management al situațiilor de urgență în contextul sanitar, economic, social și tehnologic actual, **investițiile din PNRR vor contribui la întărirea capacităților IGSU și ANRSPS de adaptare dinamică și succesivă la situațiile de urgență, atât la nivel național, cât și la nivel regional.** Acest fapt va permite îmbunătățirea procedurilor referitoare la abordarea multidisciplinară a riscurilor, integrarea intervențiilor de descarcerare, a celor din spectrul CBRN (chimic, biologic, radiologic, nuclear), pirotehnice, de tip căutare-salvare din medii ostile vieții, acordare a primului ajutor calificat ș.a.

În contextul pandemiei de COVID-19, Comisia Europeană a inclus în recomandările de țară adresate României "acțiuni susținute pentru a limita și a controla răspândirea pandemiei, a consolida reziliența sistemelor naționale de sănătate (...)". Totodată, în Planul Național de Reformă 2020 se menționează că: „implementarea măsurilor ce vizează domeniul sănătății va continua prin creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar. În 2016, Comisia Europeană a lansat Inițiativa Food

2030, obiectivul fiind de a contribui la transformarea sistemelor alimentare europene pentru a le face „de viitor”, mai precis durabile, rezistente, responsabile, diverse, competitive și inclusive.

Prin obiectivele de Dezvoltare Durabilă stabilite de către ONU în anul 2015, au fost propuse șaptesprezece obiective de dezvoltare durabilă dintre care zece se referă la acțiuni de îmbunătățire, redresare și reziliență a sistemului alimentar: Zero foamete, Sănătate și bunăstare, Apă curată și igienă, Muncă decentă și creștere economică, Industrie, inovare și infrastructură, Orașe și comunități sustenabile, Consum și producție responsabile, Climă, Viața de sub apă și Viața de pe pământ.

Pandemia exercită o presiune fără precedent asupra sistemului de sănătate, criza lovind un sistem grevat de deficiențe structurale, cum ar fi nivelul scăzut al fondurilor alocate sistemului de răspuns la situații de criză și accesul inegal la asistență medicală. În acest context, îmbunătățirea rezilienței sistemului de sănătate și a capacității sale de a răspunde la șocuri reprezintă o provocare majoră.

Prevenirea blocajelor apărute ca urmare a situațiilor de risc și criză vor avea un impact pozitiv asupra nivelului de trai al populației.

Intervențiile vizate de România destinate domeniului situațiilor de urgență vor răspunde astfel recomandărilor specifice de țară formulate pentru îmbunătățirea calității serviciilor și pentru creșterea rezilienței sistemului sanitar.

12.2. Viziunea strategică

Asigurarea resurselor materiale și de altă natură necesare pentru îmbunătățirea rezilienței Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență care să permită intervenții rapide, în special în zonele greu accesibile, precum și prevenirea blocajelor apărute ca urmare a situațiilor de risc și criză, cu impact pozitiv asupra nivelului de trai al populației.

12.3. Obiectivul general

Consolidarea Sistemului de Management al Situațiilor de Urgență, îmbunătățirea capacității operaționale, creșterea gradului de reziliență al comunităților și a infrastructurii de răspuns în situații de urgență și de criză sanitară și alimentară, pentru ca funcțiile vitale ale populației și ale statului să fie asigurate corespunzător

Obiectivul general constă în consolidarea Sistemului de Management al Situațiilor de Urgență și îmbunătățirea capacității operaționale în situații de urgență și de criză sanitară și alimentară.

12.4. Provocările domeniului

Ca urmare a declanșării pandemiei mondiale de COVID-19 în martie 2020, mai multe state printre care și România au instituit starea de urgență și au introdus măsuri care să ducă la limitarea efectelor negative exercitate de pandemie asupra sistemului național de sănătate, asupra lanțurilor de aprovizionare, precum și asupra sectoarelor economic, financiar și social.

Pe de o parte, la nivel național, această perioadă a scos în evidență necesitatea unor măsuri și acțiuni concertate care să permită

controlul și limitarea răspândirii numărului de persoane infectate, consolidarea rezilienței sistemului național de răspuns la situații de urgență, precum și pentru a asigura rezerve strategice de bunuri esențiale în special în domeniul sanitar și alimentar.

De altfel, în Recomandările Specifice de țară pentru România pentru anul 2020, Uniunea Europeană atrage atenția asupra consecințelor socio-economice și a riscului ca pandemia să adâncească disparitățile regionale în România, cu decalaje majore în materie de investiții și productivitate între regiuni. **Recomandarea sugerează României să-și consolideze reziliența sistemului de sănătate, inclusiv în ceea ce privește produsele medicale și îmbunătățirea accesului la serviciile și materiale sanitare esențiale.**

Investițiile vor viza creșterea capacității și consolidarea rezilienței sistemului de sănătate, inclusiv în ceea ce privește produsele medicale și îmbunătățirea serviciilor și materialelor sanitare esențiale.

Pe de altă parte, panica generată de instituirea stării de urgență, a condus la suprasolicitarea lanțurilor de aprovizionare cu alimente și a altor bunuri necesare asigurării hranei populației. Situația creată a scos în evidență faptul că în situații de criză, cum ar fi seceta, crizele alimentare și a altor situații asemănătoare, fără îmbunătățirea capacităților de depozitare la nivel regional, există riscul neîndeplinirii parametrilor scontati în punerea pe piața a stocurilor de produse alimentare solicitate.

Îndeplinirea tuturor sarcinilor de constituire a rezervelor de stat de către ANRSPS implică în mod obligatoriu extinderea/modernizarea capacităților de depozitare existente la nivelul instituției, deoarece spațiile existente sunt insuficiente pentru nevoile actuale ale instituției. Totodată, întrucât necesarul de tehnică de intervenție specifică ANRSPS, destinată îndeplinirii operative a misiunilor de acordare de ajutoare umanitare din stocurile de rezervă de stat, este acoperit numai într-un procent de cca. 40%, se impune dotarea cu mijloace tehnice și echipamente specifice.

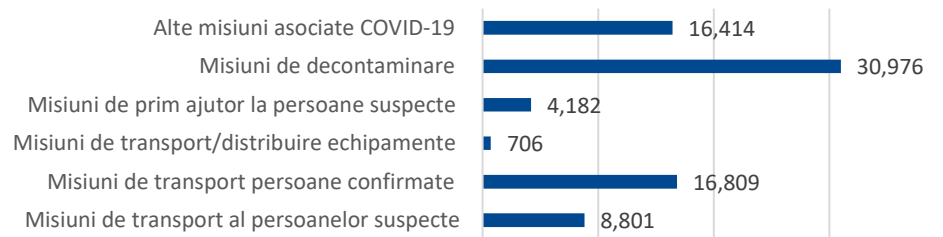
Este necesară creșterea capacității de gestionare a crizelor prin crearea capabilităților de punere pe piață a stocurilor de produse alimentare solicitate.

În conformitate cu prevederile OUG nr. 11/2020 privind stocurile de urgență medicală, precum și unele măsuri aferente instituirii carantinei respectiv OUG nr. 55/2020 privind instituirea unor măsuri de protecție socială în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea corona virusului SARS-CoV-2, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a constituit și gestionat stocurile de urgență medicală, de strică necesitate (printre care 1,75 milioane combinezoane, 1,75 milioane viziere de protecție, 1,75 milioane măști de protecție tip FFP2 sau FFP3, 800 injectomate etc).

Pe durata situației de criză generată de virusul SARS-COVID 19, doar pentru transportul celor 1,75 milioane combinezoane necesare pentru desfășurarea activității spitalelor, a fost necesar un volum de 60 de autocamioane TIR.

Astfel, în contextul pandemiei în perioada 24.03 - 30.09.2020, structurile operative din subordinea IGSU au efectuat 76.146 misiuni (161.602 efective angrenate), după cum urmează:

Figura nr. 77: Tipul misiunilor efectuate între 24.03 și 30.09.2020 (Sursa: IGSU)

Dintre acestea **706** au fost misiuni de transport/distribuire echipamente de protecție și mijloace de intervenție (1.296 efective angrenate).

Din momentul declarării stării de urgență la nivel național, o cantitate semnificativă de materiale și echipamente au fost gestionate prin cele 3 depozite (localizate în județele Prahova, Brașov și Galați), în această perioadă fiind identificate numeroase **neajunsuri în ceea ce privește imposibilitatea depozitării anumitor categorii de echipamente/medicamente, lipsa spațiilor adecvate, dispunerea teritorială a acestora etc.**

Acest aspect are un impact direct asupra numărului de victime și a pagubelor înregistrate în urma manifestării tipurilor de risc pe teritoriul național.

Este necesară creșterea capacităților de depozitare la nivel național pentru echipamente medicale și echipamente individuale de protecție.

Totodată, este important de menționat faptul că, în România a fost constituită, în cooperare cu Comisia Europeană, **o rezervă rescEU constând în echipamente medicale și echipamente individuale de protecție**, aceasta fiind gestionată de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

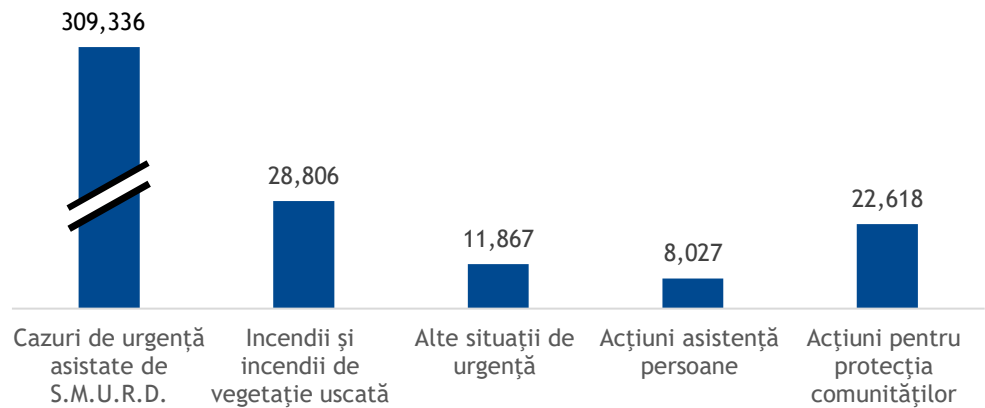
În concluzie, **necesarul de spațiu/volum de depozitare este foarte mare ținând cont de cererea foarte mare privind echipamente de protecție și aparatură medicală utilizată în contextul COVID-19 și nu numai.**

În plan operativ, **în primele 9 luni ale anului 2020, la nivel național s-au desfășurat: 380.654 intervenții în situații de urgență (în medie 1.395 pe zi), în creștere cu 1% față de perioada similară a anului 2019, însumând un consum de resurse umane de peste 1,4 milioane de ore, din care (Figura nr. 78):**

În Strategia de consolidare și dezvoltare a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență pentru perioada 2016-2025, unul dintre principalii indicatori de performanță ce măsoară realizarea obiectivelor strategiei vizează **timpul de răspuns în situații de urgență.**

Gradul de dotare cu tehnică de intervenție, precum și înlocuirea parțială a celei depășite, reduce timpul de răspuns și are un impact direct în reducerea numărului de victime și a pagubelor înregistrate în urma manifestării tipurilor de risc pe teritoriul național.

Figura nr. 78: Distribuția la nivel național a intervențiilor IGSU (Sursa: IGSU)

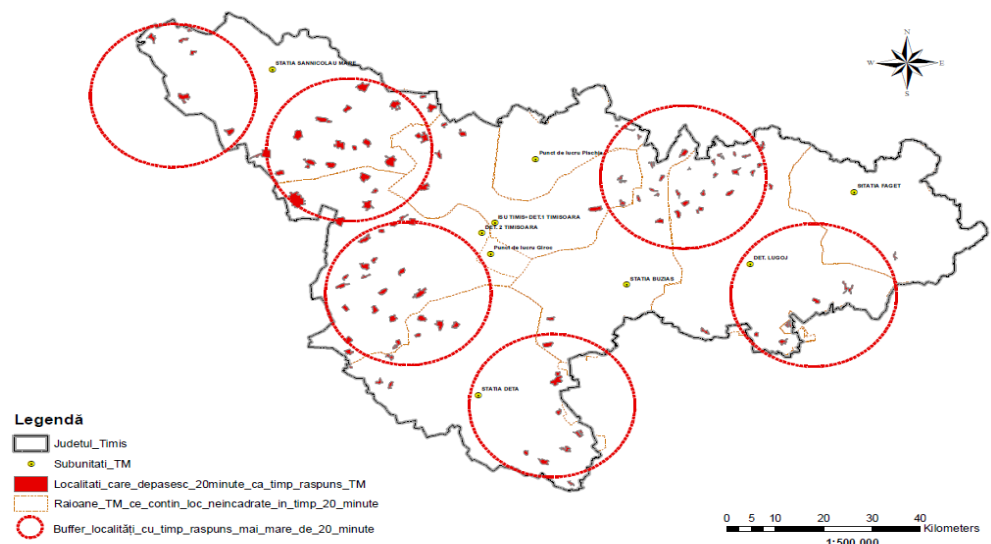

Dotarea cu tehnică specifică, precum și înlocuirea parțială a celei depășite vor asigura realizarea obiectivelor privind timpul de răspuns în situații de urgență, precum și reducerea pagubelor înregistrate în urma manifestării tipurilor de risc pe teritoriul național.

În legislația națională sunt prevăzute **criterii de performanță** pe baza cărora se fundamentează distribuția teritorială a subunităților de intervenție, cel mai relevant dintre acestea fiind **timpul de răspuns**, care este dependent de următorii factori: *grad de dotare 100%, distribuția teritorială, numărul echipamentelor specializate, pregătirea personalului operativ etc.*

Acest criteriu nu poate fi îndeplinit în multe situații datorită distanțelor mari de parcurs până la locul intervenției, demonstrat fiind faptul că valoarea timpului de răspuns influențează în mod direct rata mortalității, valoarea pagubelor și consumul de resurse la intervenție. **La nivel național, valoarea timpului de răspuns la intervenții pentru un număr de 2.639 localități este de 20 minute sau mai mare.** Figura nr. 79 ilustrează zonele din județul Timiș în care timpii de răspuns nu se încadrează în 20 de minute.

Figura nr. 79: Distribuția localităților din județul Timiș care nu se încadrează în timpul de răspuns de 20 de minute (Sursa: IGSU)

Astfel, a fost identificată nevoia de **construire a unui număr de 100 de subunități de pompieri**, impactul înființării acestor subunități de intervenție în zone unde nu poate fi asigurat un timp de răspuns eficient, putându-se sintetiza în **reducerea numărului victimelor și**

a pagubelor materiale înregistrate și a consumului de resurse pe timpul intervenției.

Conform Legii 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, Serviciul mobil de urgență, reanimare și descarcerare (SMURD) are în structura sa echipe integrate de reanimare, specializate în acordarea asistenței medicale și tehnice de urgență, precum și echipe cu personal paramedical, specializat în acordarea primului ajutor calificat. Conform Profilului de țară din 2019 în ceea ce privește sănătatea în anul 2017, 4,7 % dintre români au raportat nevoi nesatisfăcute de asistență medicală din cauza costurilor, a distanței sau a perioadei de așteptare, comparativ cu o medie de 1,7 % în UE.

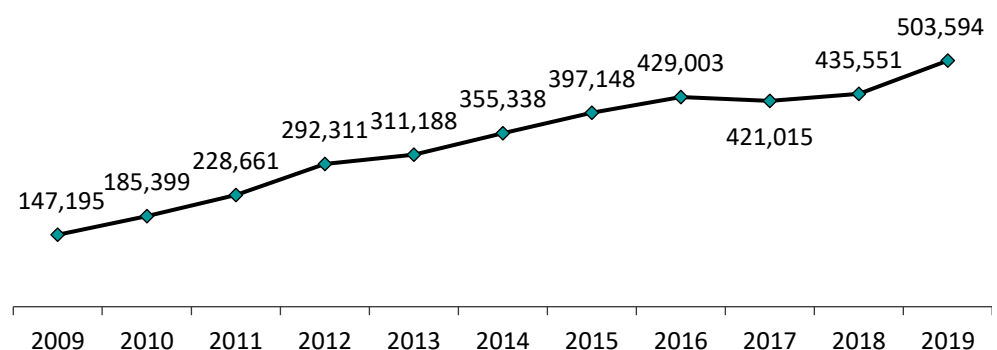
Îmbunătățirea infrastructurii de răspuns destinate situațiilor de urgență și criză se va asigura prin creșterea capacităților de depozitare a produselor rezervă de stat.

Numărul intervențiilor în situații de urgență în perioada 2008-2019, a crescut cu peste 500%, ajungând la un total de 503.594 intervenții în anul 2019 comparativ cu 88.820 intervenții în anul 2008 (*Figura nr. 80*). Deficiențele privind dotarea actuală a SMURD pot conduce la imposibilitatea asigurării serviciilor medicale de urgență populației, ceea ce înseamnă pierderi de vieți omenești sau apariția complicațiilor din neacordarea serviciilor medicale urgente necesare, care poate avea ca efect creșterea numărului de zile de spitalizare necesare.

Este necesară operaționalizarea și creșterea capacității de intervenție pentru misiunile de urgență medicală/terapie intensivă.

Pentru asigurarea unor servicii medicale de urgență de calitate populației este necesară dotarea cu un număr suficient de ambulanțe, care să fie complet echipate și adaptate diferitelor situații care pot apărea în realitate. Având în vedere provocările menționate mai sus, se impune îmbunătățirea infrastructurii de răspuns destinate situațiilor de urgență și criză, prin creșterea capacităților de depozitare a produselor rezervă de stat, în special cereale, alimente, echipamente medicale, medicamente și alte echipamente pentru situații de urgență, concomitent cu operaționalizarea și creșterea capacității de intervenție pentru misiunile de urgență medicală/terapie intensivă. Noile spații de depozitare ce urmează să fie construite trebuie să fie localizate uniform la nivelul teritoriului național și să asigure o distribuire facilă și optimă la nivel regional.

Figura nr. 80: Numărul intervențiilor în situații de urgență în perioada 2008-2019 (Sursa: IGSU)

De asemenea, în vederea creșterii rezilienței pentru întreg spectrul de amenințări la adresa teritoriului național se impune **schimbarea abordării de depozitare și de formare a stocurilor din rezerva de stat dinspre gestiunea centralizată spre o gestiune partajată la nivel regional.**

12.5. Obiective specifice

Pentru asigurarea unui grad ridicat de reziliență a structurilor SNMSU și a comunităților, pentru soluționarea neajunsurilor în ceea ce privește **depozitarea anumitor categorii de echipamente/medicamente și bunuri esențiale**, precum și pentru **reducerea timpului de răspuns în situații de urgență**, au fost identificate următoarele direcții de acțiune:

Principalele obiective specifice constau în construirea de noi depozite regionale pentru stocarea echipamentelor/dispozitivelor medicale, precum și a alimentelor și a altor tipuri de bunuri necesare pe timp de criză.

- Consolidarea capacității de reziliență a sistemului de management pentru situații de urgență, a capacității de răspuns și de intervenție pentru situații de urgență, în perioade pandemice, prin:

construirea de noi depozite regionale pentru stocarea echipamentelor/dispozitivelor medicale precum și a echipamentelor specifice destinate intervențiilor pentru situații de urgență;

dezvoltarea rețelei de subunități de intervenție de pompieri ca urmare a construcției a 100 de noi subunități de pompieri;

achiziția de noi ambulanțe pentru misiunile de urgență medicală/terapie intensivă mobilă TIM și prim ajutor calificat;

- Consolidarea capacității de reziliență a României în situații de criză prin dezvoltarea capacităților proprii de depozitare a cerealelor, a produselor alimentare precum și a resurselor energetice destinate unor situații extraordinare precum: incendii, inundații, secetă, foamete, pandemii, război, calamități naturale etc.

12.6. Reforme specifice domeniului

Scopul reformelor în domeniul situațiilor de urgență este acela de a consolida capacitatea de reziliență a României în perioade de criză alimentară și medicală/pandemică:

CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ ÎN SITUAȚII DE CRIZĂ MEDICALĂ ȘI ALIMENTARĂ

Consolidarea Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență prin:

O reformă importantă constă în creșterea stocurilor de medicamente și echipamente medicale.

- *Monitorizarea și operaționalizarea Strategiei Naționale pentru Situații de Urgență (SNSU)* prin intermediul IGSU și alte unități/structuri specializate pentru a asigura capacitate adecvată de intervenție și operaționalizare în situații de criză provocate de pandemii și criză alimentară precum și în alte situații de urgență;

O altă reformă necesară constă în creșterea capacităților de depozitare și de formare a stocurilor de cereale, alimente și alte categorii, pentru situații de secetă, crize alimentare și alte situații similare.

- Creșterea capacității de reacție și reziliență a sistemului situațiilor de urgență prin reglementarea activității de formare a stocurilor de echipamente medicale, de medicamente și alte echipamente pentru situații de urgență la nivel regional. Acest lucru va fi realizat prin act normativ (HG/OUG) pentru creșterea capacităților de formare și depozitare a stocurilor pentru situații de urgență la nivel regional, în special în ceea ce privește echipamente medicale, medicamente și alte echipamente pentru situații de criză epidemiologică sau pandemică.
- Creșterea capacității de reziliență a României în perioade de criză prin reglementarea activității de depozitare și de formare a stocurilor de cereale, alimente și a altor categorii de stocuri pentru situații de secetă, crize alimentare și a altor situații asemenea. Acest lucru va fi realizat prin act normativ (HG/OUG) pentru creșterea capacității de depozitare și formarea de stocuri de cereale, alimente și a altor bunuri necesare pe timp de criză.

12.7. Descrierea investițiilor și bugetul estimat

Investițiile pe termen mediu ce urmează a fi demarate cu finanțare din cadrul mecanismului de redresare și reziliență vor asigura complementaritatea investițiilor în sistemul sanitar din România și vor contribui la îmbunătățirea acoperii intervențiilor în situații de risc pentru toți cetățenii, inclusiv pentru zonele neurbane și greu accesibile.

Tabel 59: Categoriile de intervenții și bugete estimate pentru domeniul Reziliență

Pilon	Domeniu	Intervenție	Buget (mld. EURO)
Competitivitate economică și reziliență	Reziliență în situații de criză	Depozitele regionale de echipamente medicale pentru situații de urgență, îmbunătățirea capacității de răspuns și a capacității de intervenție	0,19
		Depozite regionale de cereale, produse alimentare și resurse energetice	0,12
		Subtotal Reziliență	0,31

Investițiile vor viza construirea depozitelor de echipamente medicale pentru situații de urgență, precum și îmbunătățirea capacității de răspuns și a capacității de intervenție, alături de crearea depozitelor de cereale, produse alimentare și alte bunuri necesare pe timp de criză.

Sunt vizate astfel construcția și operaționalizarea a 7 depozite regionale, localizate uniform la nivelul teritoriului național, pentru stocurile de medicamente, echipamente și tehnică medicală de primă necesitate destinate situațiilor de urgență, și care să asigure o distribuție facilă și optimă la nivel regional în situații de risc și criză. Potențiale locații ale depozitelor ce urmează a fi construite pot fi identificate la *Figura nr. 81*. Valoarea estimată a intervenției este de 56 mil. euro, iar lista indicativă a intervențiilor poate fi găsită la *Anexa 16*.

Figura nr. 81: Potențiale locații ale depozitelor regionale ce urmează a fi construite (Sursa: IGSU)

Investițiile în construirea depozitelor regionale de cereale, produse alimentare și alte bunuri necesare pe timp de criză au o valoare de 120 milioane euro.

Alte două investiții vizează construcția și operaționalizarea a 100 de subunități de pompieri noi și completarea cu 700 de ambulanțe a parcului auto SMURD. Aceste două investiții vor contribui la asigurarea unei capacități de răspuns adecvate la cele mai frecvente situații de urgență (incendii, alunecări de teren, inundații, urgențe medicale) precum și alte tipuri de urgențe înregistrate pe teritoriul României. Valoarea estimată a intervențiilor este de aproximativ 64 mil. euro pentru subunitățile de pompieri și 70 mil. euro pentru achiziția de ambulanțe auto.

Pentru îndeplinirea celui de-al doilea obiectiv specific asumat se au în vedere investiții care să ducă la creșterea rezilienței resurselor de hrană (grâu și alimente) și energetice la întreg spectrul de amenințări, inclusiv hibride, prin asigurarea resurselor materiale din rezervele de stat, necesare autorităților pentru răspunsul și intervenția în situații excepționale (incendii, inundații, secetă, foamete, pandemii, război, calamități naturale etc.).

Lista propusă a proiectelor estimate a fi finanțate:

- Construcția a 5 depozite regionale de cereale, cu o valoare estimată a investiției de 30 mil. euro;
- Construcția a 4 depozite frigorifice destinate păstrării stocurilor strategice de alimente pentru situații de criză, cu o valoare estimată a investiției de 8 mil. euro;
- Construcția a 2 depozite pentru resurse energetice, cu o valoare estimată a investiției de 30 mil. euro.

Figura nr. 82: Ponderile sectoarelor în cadrul domeniului Reziliență în situații de criză

61%

39%

- Depozite regionale de echipamente medicale, îmbunătățirea timpului de răspuns în situații de urgență
- Depozite regionale de cereale, produse alimentare și combustibili de tranziție

12.8. Indicatori urmăriți

În categoria indicatorilor urmăriți pentru sectorul de educație precum și bugetele alocate acestora sunt incluși următorii indicatori:

- Depozite regionale de echipamente medicale pentru situații de urgență, îmbunătățirea capacității de răspuns și de intervenție:
Număr depozite regionale echipamente medicale realizate: 7;
Valoarea medie a proiectelor: 8 mil. Euro.
Număr subunități de pompieri construite: 100;
Valoarea medie a proiectelor: 0,64 mil. Euro.
Număr ambulanțe achiziționate: 700;
Valoarea medie a proiectelor: 0,1 mil. Euro.
- Depozite regionale de cereale, produse alimentare și resurse energetice
Număr depozite regionale de cereale realizate: 5;
Valoarea medie a depozitelor de cereale: 6 mil. Euro;
Număr depozite frigorifice realizate: 4;
Valoarea medie a depozitelor frigorifice: 2 mil. Euro;
Număr depozite pentru resurse energetice realizate: 2;
Valoarea medie a depozitelor pentru resurse energetice: 15 mil. Euro.

12.9. Complementaritatea priorităților de investiții din domeniul Reziliență în situații de criză cu Politica de Coeziune

12.9.1. Obiectivul urmărit prin Politica de Coeziune

Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor (Prioritatea 4 din Programul Operațional Dezvoltare Durabilă - PODD).

12.9.2. Tipuri de acțiuni urmărite în PODD

Tipuri de intervenții ce vor fi finanțate prin PODD vizează în primul rând creșterea rezilienței la nivel național a sistemului de management al riscurilor și adaptarea la realitatea operațională. Aceste intervenții vor viza, în principal, Inspectoratul General pentru

Prin Politica de Coeziune vor fi finanțate investiții în îmbunătățirea rezilienței în situații de criză, prin îmbunătățirea capacității de răspuns și a dotării salvatorilor.

Situații de Urgență (IGSU) - centrul de greutate al sistemului de management pentru situații de urgență, fiind urmărite:

- creșterea capacității operaționale și de răspuns;
- reducerea impactului efectelor situațiilor de urgență asupra comunităților;
- îmbunătățirea misiunilor executate în folosul comunității.

Situația alocărilor pe priorități asociate domeniului reziliență din politica de coeziune este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel 60: Situația priorităților de intervenție din PODD pentru domeniul Reziliență în situații de criză

Prioritate de investiție din PODD	Buget estimat (mil. euro)
P4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	459

12.9.3. Descrierea intervențiilor în PODD

- realizare a 10 centre de pregătire pentru specializările necesare îndeplinirii tipurilor de misiuni din competența IGSU. Aceste 10 centre de pregătire fac parte dintr-o rețea de 21 de centre de pregătire, din care în perioada de programare 2014 - 2020 vor fi realizate 5 centre;
- continuarea procesului de dotare cu mijloace tehnice și echipamente.

Notă: Descrierea detaliată a priorităților PODD împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate la următoarea adresă de internet:
<http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>

CAPITOLUL V MĂSURI DE COEZIUNE SOCIALĂ ÎN POLITICA DE COEZIUNE

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) este elaborat în complementaritate cu Politica de Coeziune care prin intermediul Fondului Social European finanțează două categorii de măsuri principale și anume:

1. **Măsuri de educație și ocupare** pentru populația școlară și forța de muncă prin intermediul Programului Operațional Educație și Ocupare;
2. **Măsuri pentru incluziune și demnitate socială** adresate populației aflate în situații de dificultate prin intermediul Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială;

1. MĂSURI DE EDUCAȚIE ȘI OCUPARE

Bugetul POEO va finanța îmbunătățirea infrastructurii educaționale și asigurarea accesului la educație la toate nivelurile.

Bugetul total pentru intervențiile în domeniul Educației și Ocupării prin POEO 2014-2020 este se ridică la 3,820 mld. Euro, din care 3,050 mld. euro din FSE+ și 0,770 mld. euro co-finanțare națională asigurată din bugetul de stat.

Tabel 61: Prioritățile de investiții din Programul Operațional de Educație și Ocupare

Prioritate de investiție	Buget est. FEN (mil. eur, FSE+)
P1 Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii	759
P2 Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară	200
P3 Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională	397
P4 Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic	397
P5 - Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	571
P6 - Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți	520
P7 - Antreprenariat și economie socială	550
P8 - Modernizarea instituțiilor pieței muncii	159
P9 - Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii	259
Total general	3.812

Prioritatea 1: Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii prin măsuri de activare pe piața muncii (consiliere profesională, formare, ucenicii, stagii etc.), măsuri de a 2 a șansă, antreprenoriat pentru tineri, utilizare de forme flexibile de angajare dar și ocupare în cadrul întreprinderilor de economie socială.

Prioritatea 2: Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară prin asigurarea numărului suficient de locuri pentru educația ante și pre-școlară, crearea serviciilor complementare pentru copii (centre de joacă, ludoteci etc.), asigurarea materialelor educaționale, atragerea și formarea cadrelor didactice pentru o educație inclusivă centrată pe copil și pe nevoile acestuia, dar și prin intervenții la nivelul familiei prin oferirea de servicii de informare, consiliere și educație parentală și acordarea de măsuri de acompaniament copiilor care provin din grupuri vulnerabile (vouchere, îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite, decontare cheltuieli masă și transport etc.).

Prioritatea 3: Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională prin: implementarea unor mecanisme de monitorizare, avertizare, prevenire a părăsirii timpurii a școlii și a segregării școlare, prin implicarea tuturor actorilor de la nivelul comunității (cadre didactice, mediatori școlari, familie etc.), facilitare transport elevi către/ de la unitățile școlare, asigurarea accesului copiilor cu dizabilități și/sau CES, consiliere parentală, formare personal didactic, în vederea asigurării unui sistem de educație incluziv.

Pentru învățământul primar și gimnazial este vizată extinderea/ dezvoltarea programului „Școală după școală”, complementar cu programul „Masă caldă”, precum și a programelor „A doua șansă”. Vor fi acordate totodată măsuri de sprijin pentru revenirea în școală, continuarea și finalizarea studiilor.

Intervențiile dedicate învățământului terțiar vizează sprijin pentru grupurile dezavantajate (sprijin financiar, servicii de consiliere, mentorat etc.) pentru prevenirea și combaterea abandonului universitar, precum și măsuri pentru creșterea accesului la studii universitare.

Prioritatea 4: Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic prin intervenții cu caracter orizontal la nivelul sistemului de învățământ care vizează: dezvoltarea de resurse educaționale deschise și alte resurse moderne de învățare cu ajutorul noilor tehnologii, recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale, măsuri privind asigurarea calității educației pentru toți, facilitarea accesului informat și a participării active la programe de educație, în acord cu interesele

Directiile prioritare de investiții sunt creșterea participării, prevenirea abandonului școlar, adaptarea la cerințele pieței și dezvoltarea învățământului profesional și tehnic.

POEO asigură măsuri pentru ocuparea tinerilor și utilizarea eficientă a fondurilor în structurile de economie socială.

elevilor/studentilor, cât și cu nevoile pieței muncii; promovarea copiilor cu abilități înalte; mobilitate internațională de tip Erasmus+; creșterea gradului de bună guvernare a instituțiilor de învățământ (preuniversitar și superior) și de participare a elevilor și studenților în procesele decizionale

Intervențiile specifice pentru învățământul primar și secundar (gimnazial și liceal) vizează flexibilizarea și diversificarea oportunităților de formare și dezvoltare a competențelor cheie ale elevilor (în mod particular a competențelor digitale și antreprenoriale).

La nivelul învățământului terțiar vor fi sprijinite programele de studii de înaltă calitate, flexibile și corelate cu cerințele pieței muncii, programele universitare organizate la solicitarea agenților economici, organizațiilor de CDI, precum și un program pentru internaționalizarea învățământului superior.

Prioritatea 5: Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic

Măsurile vizează încurajarea parteneriatelor cu operatorii economici, asigurarea calității programelor de pregătire practică ale elevilor, implementarea unui mecanism de asigurare și monitorizare a calității învățării la locul de muncă dotarea „atelierelor școală” atât la nivelul școlii dar și la nivelul operatorilor economici, servicii de consiliere pentru îmbunătățirea accesului informat la programe de educație și formare profesională, programe remediale, acordarea de sprijin financiar pentru cazare, masă și transport, pentru elevii din grupuri sau medii defavorizate, burse Erasmus+

Prioritatea 6: Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți

Pentru depășirea barierelor de acces pe piața muncii, va fi acordat suport specific categoriilor de persoane marginalizate pe piața muncii, urmărind activarea lor și asigurarea unei tranziții adecvate către ocupare prin furnizarea de măsuri adaptate de ocupare sau formare: identificare, mediere, consiliere; oferirea de pachete prestabilite de măsuri de ocupare în vederea integrării socio-profesionale; măsuri dedicate zonelor cu deficit de forță de muncă și migrație sezonieră; utilizarea unor forme de muncă flexibile în vederea asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea de familie; măsuri de sprijin pentru păstrarea locurilor de muncă în activitățile /sectoarele economice afectate de probleme sistemice generalizate (ex. pandemia COVID - 19); sprijinirea persoanelor care urmează să fie disponibilizate/ concediate prin măsuri de outplacement; crearea unor condiții de muncă adaptate menite să le asigure lucrătorilor confortul fizic, psihic și social și pentru reducerea absenteismului; conștientizarea rolului activităților de SSM; susținerea îmbătrânirii active prin programe de tip shadow/ tutoriat/ mentorat pentru formarea și integrarea lucrătorilor noi.

Direcțiile prioritare de investiții sunt valorificarea potențialului de muncă al tinerilor, creșterea accesului la piața muncii și susținerea antreprenoriatului și economiei sociale.

Prioritatea 7: Antreprenoriat și economie socială

În vederea stimulării spiritului antreprenorial dar și pentru încurajarea participării pe piața muncii, sunt prevăzute acțiuni de promovare sau formare antreprenorială, și acordarea de sprijin financiar pentru inițierea de noi afaceri (scheme start-up).

Totodată, pentru creșterea șanselor de participare pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, o atenție specială va fi acordată acțiunilor de promovare a conceptului de economie socială, inclusiv prin acordarea de granturi în vederea înființării întreprinderilor de economie socială și a întreprinderilor sociale de inserție. Totodată, este propus sprijin pentru asistență și consultanță în afaceri post înființare, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau a unor măsuri de îmbunătățire a accesului IMM-urilor la diversele modalități de digitalizare a activității.

Prioritatea 8: Modernizarea instituțiilor pieței muncii

În vederea realizării reformelor de pe piața muncii, se dorește îmbunătățirea mecanismelor de monitorizare a informațiilor din piața muncii, de anticipare a nevoii de competențe, de evaluare și monitorizare a politicilor publice privind măsurile active și formarea profesională sau adăugarea de noi dezvoltări. De asemenea, se urmărește îmbunătățirea calității dialogului social prin creșterea capacității organizaționale a partenerilor sociali.

Prioritatea 9: Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii cuprinde:

Intervențiile vizate urmăresc creșterea participării populației la programe de formare în vederea îmbunătățirii/ actualizării competențelor. Astfel, se are în vedere organizarea unor programe de actualizare a competențelor specifice ale angajaților ca urmare a evoluțiilor tehnologice rapide, inclusiv a competențelor digitale, precum și formare continuă a angajaților în conformitate cu nevoile angajatorilor (calificare / recalificare/ specializare, participarea la programe de formare internaționale).

2. MĂSURI PENTRU INCLUZIUNE SI DEMNITATE SOCIALĂ

Prin POIDS se vor aloca peste **3,6 miliarde** de euro, atât din finanțare europeană, cât și națională, în dezvoltarea serviciilor sociale la nivelul întregii țări și a locuințelor sociale, sprijinind întreaga populație afectată de sărăcie, dar concentrându-se pe copii, persoanele în vârstă și populația rurală.

Tabel 62: Prioritățile de investiții din Programul Operațional de Incluziune și Demnitate Socială

Prioritate de investiție	Buget estimat (mil. euro)
P1 - Dezvoltare Locala plasata sub Responsabilitatea Comunitatii	429
P2 - Protejarea dreptului la demnitate sociala	165
P3 - Sprijinirea comunitatilor rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale	858
P4 - Reducerea disparităților dintre copiii la risc de saracie și/sau excluziune socială si ceilalți copii	563
P5 - Servicii de suport pentru persoane varstnice	218
P6 - Sprijin pentru persoanele cu dizabilitati	464
P7 - Servicii sociale si de suport acordate altor grupuri vulnerabile	176
P8 - Ajutorarea persoanelor defavorizate	680
Total general	3.553

Prioritatea 1: Sprijin pregător pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală, sprijin pentru funcționarea GAL, dezvoltarea serviciilor comunitare (sociale, de sănătate, ocuparea forței de muncă, sprijin educațional) adaptate la nevoile sociale, dezvoltarea infrastructurii sociale, dezvoltarea infrastructurii turistice, cartografierea obiectivelor turistice și a patrimoniului cultural.

Prioritatea 2: Construirea de locuințe sociale, dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de recuperare pentru veterani, reabilitarea infrastructurii pentru protejarea memoriei victimelor Holocaustului și promovarea anti-discriminării, dezvoltarea infrastructurii si serviciilor integrate pentru tineri vulnerabili.

Prioritatea 3: Identificarea nevoilor și dezvoltarea serviciilor comunitare integrate în 2.000 de comunități rurale marginalizate, crearea unui call-center pentru persoanele vulnerabile, legalizarea a 100 de așezări informale, sprijin locuire acordat victimelor calamităților, pregătirea asistenților sociali care lucrează în comunitățile rurale.

Prioritatea 4: Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor în centre pentru copii și adolescenți cu tulburări de comportament (violență), în centre de zi pentru prevenirea separării copilului de familie, facilitarea accesului copiilor săraci la tabere creative / sportive, sprijin pentru tineri în procesul de dezinstituționalizare, sprijin pentru familiile monoparentale pentru îmbunătățirea capacității de angajare a părintelui singur, pregătirea specialiștilor care lucrează cu copii și tineri.

Prioritatea 5: Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru persoanele în vârstă din zonele urbane, cu venituri mici, a

Conform Eurostat,
26,3% dintre
persoanele peste 65 de
ani au nevoie de
îngrijire la domiciliu.

infrastructurii temporare de locuințe și a serviciilor pentru persoanele în vârstă aflate în pericol de excludere locativă, Pregătirea specialiștilor care lucrează cu vârstnici.

Prioritatea 6: Măsuri pentru încadrarea pe piața muncii și creșterea angajabilității persoanelor cu dizabilități, înființarea unor echipe de asistență juridică pentru persoanele fără capacitate juridică sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, dezvoltarea serviciilor de îngrijire de zi/reabilitare și a infrastructurii pentru copiii cu dizabilități, a serviciilor de reabilitare în comunitate prin echipe mobile, acces la echipamente și tehnologii asistive, finanțarea cursurilor profesionale de Asistent Personal Profesionist, dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități care părăsesc sistemul special de protecție sau care doresc să trăiască independent în comunitate (centre de zi, centre de pregătire pentru viață independentă, locuințe protejate), dezvoltarea infrastructurii și serviciilor pentru persoanele cu dizabilități în centrele de tip respiro, pregătirea specialiștilor care lucrează cu persoane cu dizabilități.

Prioritatea 7: Pachet de servicii integrate pentru migrați, renovarea și dezvoltarea infrastructurii de primire migranți, sprijin pentru victimele violenței domestice și a traficului de persoane, persoanele care se confruntă cu dependența de droguri sau alcool, persoanele eliberate din închisoare, persoanele fără adăpost, pregătirea specialiștilor care lucrează cu acest tip de grupuri vulnerabile.

Prioritatea 8: Furnizarea de mese calde / cantine, acordarea de vouchere pentru achiziționarea de alimente, acordarea de vouchere pentru puericultura, pachete de sprijin școlar.

Notă: Descrierea detaliată a priorităților de intervenție se regăsește în PO Educație și Ocupare împreună cu descrierea contextului, a nevoilor și a altor informații detaliate la următoarea adresă de internet: <http://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

CAPITOLUL VI CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Planul Național de Redresare și Reziliență este documentul strategic al României cu finanțare din fonduri alocate în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență al Uniunii Europene care stabilește direcțiile principale de reformă și investiții cu scopul de a asigura:

- **Ameliorarea stării economice a României** afectată de criza pandemică care s-a manifestat cu virulență la nivelul Uniunii Europene;
- **Consolidarea capacității de reziliență a României** pentru perioade de criză pandemică și de criză alimentară;
- **Asigurarea creșterii economice pe termen lung** prin crearea de noi locuri de muncă și pentru atragerea de investitori;

Planul Național de Redresare și Reziliență este elaborat pe trei piloni și anume:

- **Pilonul I - Transport și Schimbări Climatice** - este pilonul cel mai important în cadrul planului strategic care cuprinde investiții majore în infrastructura de transport, schimbări climatice, mediu, energie și tranziție verde și eficiență energetică cu scopul de a asigura dezvoltarea pe termen lung a României;
- **Pilonul II - Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului** - este al doilea pilon al planului strategic care are în vedere investiții în infrastructura și echipamentele marilor servicii publice, în îmbunătățirea standardelor de locuit și a calității vieții comunităților locale, inclusiv pentru a asigura valorificarea resurselor de care dispun acestea la nivel local;
- **Pilonul III - Competitivitate economică, Digitalizare și Reziliență** - este pilonul al treilea pilon și este destinat investițiilor în mediul de afaceri pentru a asigura creșterea competitivității economice și a accesului la activitățile de transfer tehnologic și pentru a consolida capacitatea de reziliență a României în perioade de criză pandemică și criză alimentară;

Fiecare pilon din cadrul planului național strategic este dezvoltat pe 12 domenii de intervenție care cuprind: transport durabil, schimbări climatice, mediu, energie și tranziție verde, eficiență energetică, mobilitate și regenerare urbană inclusiv valorificarea patrimoniului natural și cultural, sănătate, educație, competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, digitalizare și reziliență în perioade de criză.

Aceste domenii de intervenție nu cuprind măsuri de coeziune socială întrucât acestea sunt finanțate prin complementaritate din Fondul Social European dar și din fondurile alocate prin intermediul mecanismului SURE.

Pornind de la obiectivele majore ale PNRR menționate anterior a fost elaborat documentul strategic al României cu implementare în

Scopul PNRR este de a ameliora starea economică a României, a asigura creșterea economică pe termen lung și a consolida capacitatea de reziliență.

perioada de programare 2021-2026, care prezintă o **serie de particularități**:

- Respectă cerințele de **tranziție verde și digitalizare**, așa cum sunt formulate prin Regulamentele Comisiei Europene;
- Este un plan strategic orientat pe **investiții în infrastructură** atât pentru a asigura conectivitatea localităților urbane și rurale la rețeaua de transport TEN-T Core și Comprehensive, cât și pentru a asigura combaterea riscurilor privind schimbările climatice, a consolida capacitățile energetice ale României și nu în ultimul rând pentru a asigura accesul populației la servicii publice de bază precum alimentarea cu apă și canalizare, eficiența energetică și altele asemenea;
- Este un **document strategic orientat spre investiții în mediul de afaceri** pentru a consolida creșterea economică pe termen lung a României prin crearea de locuri de muncă și atragerea de investitori, pentru a asigura accesul mediului de afaceri la activitățile de transfer tehnologie și la activitățile de digitalizare, robotizare și automatizări industriale, care determină pe termen lung consolidarea competitivității economice pe piața europeană precum și obținerea de produse și servicii de calitate superioară destinate consumatorilor;
- Este o **planificare strategică a resurselor** pentru a îmbunătăți standardele de locuit a comunităților locale prin investiții în mobilitatea urbană, regenerare urbană și în valorificarea patrimoniului local pentru promovarea pe scară largă a dezvoltării urbane destinată autorităților publice locale. În plus, *conceptul de dezvoltare urbană este armonizat cu conceptul de dezvoltare economică* a comunităților locale prin înființarea de ecosisteme antreprenoriale dezvoltate în parteneriat de autoritățile publice locale cu IMM-urile de natura parcurilor industriale, parcurilor științifice și tehnologice, technopolurilor și a altor categorii de structuri de afaceri care generează dezvoltare la nivel local;
- Asigură implementarea unor măsuri de **transformare digitală atât la nivelul serviciilor publice, cât și la nivelul investițiilor în infrastructură**, întrucât introduce măsuri care permit creșterea gradului de acces a populației la serviciile publice și utilizarea optimă a proiectelor de infrastructură prin gestionarea optimă a parametrilor tehnici ai acesteia;
- Asigură **consolidarea capacității de reziliență a României** în perioade de criză pandemică și alimentară și în condiții de risc cibernetic, precum și în situații de urgență, prin realizarea de infrastructuri specifice care au drept scop creșterea capacității de stocare a echipamentelor medicale și a medicamentelor, dar și a capacității de stocare a alimentelor precum și a altor bunuri de consum;

În ceea ce privește **reformele**, acestea au fost concepute pentru a asigura pe termen lung realizarea unor **obiective specifice** și anume:

PNRR reprezintă un document strategic care cuprinde reforme și investiții.

PNRR are în vedere investiții în consolidarea transformării digitale a serviciilor publice.

PNRR are în vedere consolidarea statului de drept, sustenabilitatea finanțelor publice, flexibilizarea pieței muncii, dar și consolidarea capacității de implementare a proiectelor de infrastructură.

- **Consolidarea statului de drept prin digitalizarea activităților specifice Ministerului Justiției și a unităților subordonate** pentru a asigura accesul mai facil al populației la înfăptuirea actului de justiție dar și pentru creșterea accesibilității populației la serviciul public de justiție;
- **Sustenabilitatea finanțelor publice și stabilitatea financiară** prin implementarea unor măsuri specifice care să permită creșterea gradului de colectare a creanțelor bugetare dar și accesul la surse de finanțare nebankare a mediului de afaceri;
- **Flexibilizarea pieței muncii și politicilor sociale** prin măsuri de reformă care să asigure integrarea pe piața muncii a persoanelor inactive și să îmbunătățească dialogul cu partenerii sociali în elaborarea și implementarea politicilor publice;
- **Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de infrastructură** de către marii beneficiari din domeniul transporturilor pentru a accelera ritmul de implementare a proiectelor dar și de a asigura un ritm susținut de absorbție a fondurilor europene;
- **Implementarea unor reforme specifice pentru fiecare domeniu de intervenție** propus pentru finanțare astfel încât să fie identificate o serie de soluții pentru problemele identificate și să se asigure creșterea performanțelor pentru fiecare din domeniile de intervenție din cadrul PNRR;

Planul Național de Redresare și Reziliență pentru punerea în aplicare presupune implicarea a trei categorii de actori și anume:

I. Ministerul Fondurilor Europene în calitate de autoritate responsabilă pentru coordonarea, negocierea, aprobarea, implementarea și monitorizarea activităților privind investițiile și reformele, asigură gestionarea planului național strategic pe termen lung precum și managementul de ansamblu al planului;

II. Ministerele de linie asigură asistența tehnică specifică fie pentru implementarea proiectelor de investiții, fie pentru implementarea măsurilor de reformă;

III. Beneficiarii desfășoară activități specifice de implementare a proiectelor de investiții și reformă, asigură desfășurarea activităților de raportare și decontare a fondurilor și desfășoară alte categorii de activități prevăzute de documentele de finanțare;

În plus, pe lângă cele trei categorii de beneficiari menționați care fac parte din sistemul de management și control al Planului Național de Redresare și Reziliență, Autoritatea Națională de Audit va desfășura activități specifice de auditare pentru verificarea condițiilor prevăzute de Regulamentele Comisiei Europene referitoare la regularitatea, legalitatea și realitatea cheltuielilor.

Planul Național de Redresare și Reziliență deschide pentru România o serie de **perspective pe termen lung** dintre care amintim:

- **Susține creșterea economică a României** pe termen lung cu impact asupra calității vieții populației;
- Prin transformarea digitală permite modernizarea și îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate populației;
- **Asigură atragerea de investitori, creează locuri de muncă și permite accesul mediului de afaceri la tehnologii noi**, automatizări industriale, robotizări precum și la alte instrumente care permit creșterea productivității muncii și îmbunătățesc poziția competitivă pe piața europeană a mediului de afaceri;
- **Promovează investiții verzi**, prietenoase cu mediul care asigură implementarea de proiecte de investiții care promovează conceptul de dezvoltare durabilă;
- Prin reformele propuse îmbunătățește considerabil calitatea vieții și a serviciilor publice prestate populației;
- **Consolidează statul de drept** prin îmbunătățirea accesului populației la serviciile din domeniul justiției;

Importanța strategică a Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) este evidențiată de tipologia investițiilor pe care le presupune dar și de tabloul complet al reformelor orizontale și pe domenii de intervenție iar prin aceasta deschide calea nu numai pentru modernizarea României dar și pentru considerarea acestuia ca document strategic de referință alături de Master Planul de Transport al României dar și de Acordul de Parteneriat care stă la baza fundamentării intervențiilor în cadrul Politicii de Coeziune.

Sinteza reformelor propuse în cadrul PNRR este prezentată în *Anexa 17*. Sinteza priorităților de investiții, bugetelor estimate și indicatorilor propuși pentru implementare este prezentată în *Anexa 18*.

BIBLIOGRAFIE

1. Surse primare (acte normative)

- 2020 European Semester: Country-specific recommendations. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1591720546579&uri=CELEX%3A52020DC0500> Accesat la 04.09.2020.
- Assessment of the 2018 Convergence Programme for Romania. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/23_ro_cp_assessment_2018.pdf Accesat la 01.09.2020.
- COM(2020) 562 final. Stepping up Europe's 2030 climate ambition Investing in a climate-neutral future for the benefit of our people. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/com_2030_ctp_en.pdf Accesat la 01.10.2020.
- COM(2018) 738 final. Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind punerea în aplicare a Strategiei UE privind adaptarea la schimbările climatice. Comisia Europeană. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0738> Accesat la 01.10.2020.
- Commission staff working document - Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans (Part 1). Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/files/guidance-member-states-recovery-and-resilience-plans_en Accesat la 10.10.2020.
- Commission staff working document - Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans (Part 2). Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/files/commission-staff-working-document-draft-template-recovery-and-resilience-plans_en Accesat la 01.09.2020
- Council conclusions on the recovery plan and multiannual financial framework for 2021-2027. Consiliul European. Online: <https://www.consilium.europa.eu/media/45109/210720-euco-final-conclusions-en.pdf> Accesat la 21.07.2020.
- Directiva 80/778/CEE din 3 noiembrie 1998 privind calitatea apei destinate consumului uman. Consiliul Uniunii Europene. Online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1998L0083:20090807:RO:PDF>. Accesat la 01.10.2020.
- Directiva (91/271/CEE) din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale. Consiliul Uniunii Europene. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:01991L0271-20081211&from=EN> Accesat la 01.10.2020.
- Directiva (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelilor și a sistemelor informatice în Uniune. Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32016L1148> Accesat la 26.09.2020.
- Hotărâre Guvern nr. privind aprobarea Planului național de acțiune în domeniul eficienței energetice IV. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/212634> Accesat la 01.10.2020.
- Hotărâre Guvern nr. 683 din 19 august 2015 privind aprobarea Strategiei Naționale și a Planului Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/171013> Accesat la 01.10.2020.

- Hotărâre Guvern nr. 762 din 16 iulie 2008 pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire a situațiilor de urgență. Guvernul României. Online: http://legislatie.just.ro/Public/Detalii_Document/96023 Accesat la 01.10.2020.
- Hotărâre Guvern nr. 793 din 26 octombrie 2016 pentru aprobarea Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/183283> Accesat la 14.10.2020.
- Hotărâre Guvern nr. 846 din 11 august 2010 pentru aprobarea Strategiei naționale de management al riscului la inundații pe termen mediu și lung. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/121991> Accesat la 01.10.2020.
- Hotărâre Guvern nr. 964 din 13 octombrie 2000 privind aprobarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/24726> Accesat la 20.10.2020.
- Hotărâre nr. 1.091 din 16 august 2006. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/74708> Accesat la 05.11.2020.
- Legea nr. 74 din 25 aprilie 2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate. Parlamentul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/213413> Accesat la 01.10.2020.
- Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006 privind reforma în domeniul sănătății. Parlamentul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/170974> Accesat la 01.10.2020.
- Legea nr. 101 din 1 iulie 2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor. Online: <https://lege5.ro/Gratuit/gm3tomjyhaza/legea-nr-101-2020-pentru-modificarea-si-completarea-legii-nr-372-2005-privind-performanta-energetica-a-cladirilor> Accesat în data de 14.11.2020
- Legea nr. 372 din 13 decembrie 2005. Parlamentul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/182141>. Accesat la 23.09.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență. Guvernul României. Online: http://legislatie.just.ro/Public/Detalii_Document/224714 Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 52/2020 pentru modificarea art. 29³ alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014 - 2020, precum și pentru adoptarea unor măsuri privind beneficiarii de fonduri europene în contextul răspândirii COVID-19. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/224934> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 60/2020 privind unele măsuri financiare în vederea finalizării proiectelor finanțate din fondurile Uniunii Europene aferente perioadei de programare 2014 - 2020. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/225407> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 64/2020 pentru modificarea și completarea art. 8 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență. Guvernul

- României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/225503>
Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 65/2020 privind unele măsuri pentru digitalizarea sistemului de coordonare și gestionare a fondurilor europene structurale și de investiții pentru perioada de programare 2014-2020. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/225522> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 80/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul fondurilor europene. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/221345> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 88/2020 privind instituirea unor măsuri, precum și a unui sprijin financiar, pentru pregătirea portofoliului de proiecte în domenii strategice considerate prioritare pentru perioada de programare 2021-2027, destinat finanțării prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020, POAT 2014-2020, și Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, POIM. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226192> Accesat la 03.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 84/2020 pentru stabilirea unor măsuri necesare în vederea implementării POAD. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226161> Accesat la 05.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 82/2020 pentru aprobarea acordării unui stimulent de risc pentru personalul centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără dizabilități, precum și pentru alte categorii vulnerabile, izolate preventiv la locul de muncă, pe perioada stării de urgență. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226127> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 94/2020 privind unele măsuri pentru includerea unor programe naționale. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226704> Accesat la 04.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 101/2020 privind unele măsuri pentru implementarea proiectelor cu finanțare din fonduri europene în vederea evitării riscului de dezangajare pentru perioada de programare 2014 - 2020. <http://legislatie.just.ro/Public/Detalii Document/227119> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 115/2020 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de persoane cele mai defavorizate care beneficiază de mese calde pe bază de tichete electronice din fonduri externe nerambursabile, precum și unele măsuri de distribuire a acestora. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/Detalii Document/227945> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 122/2020 privind unele măsuri pentru asigurarea eficientizării procesului decizional al fondurilor externe nerambursabile destinate dezvoltării regionale în România. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/228570> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 128/2020 privind unele măsuri pentru aprobarea Programului Național de racordare a populației și consumatorilor non-casnici la rețeaua inteligentă de distribuție a gazelor naturale. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/228662> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente

- Programului operațional Competitivitate 2014 - 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/228699> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 133/2020 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de elevi cei mai defavorizați care beneficiază de sprijin educațional pe bază de tichete sociale pe suport electronic pentru sprijin educațional acordate din fonduri externe nerambursabile precum și unele măsuri de distribuire a acestora. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/229056> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 144/2020 privind unele măsuri pentru alocarea de fonduri externe nerambursabile necesare desfășurării în condiții de prevenție a activităților didactice aferente anului școlar 2020/2021 în contextul riscului de infecție cu coronavirus SARS-CoV-2. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/229542> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 156/2020 privind unele măsuri referitoare la susținerea dezvoltării teritoriale a localităților urbane și rurale din România cu finanțare din fonduri externe nerambursabile. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/229805> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului Național de Redresare și Reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/229799> Accesat la 01.10.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 11 din 4 februarie 2020 privind stocurile de urgență medicală, precum și unele măsuri aferente instituirii carantinei. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/222821> Accesat la 26.09.2020.
- Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 55 din 23 aprilie 2020 privind instituirea unor măsuri de protecție socială în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/225038> Accesat la 01.10.2020.
- Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Recovery and Resilience Facility. Comisia Europeană. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602841299376&uri=CELEX:52020PC0408> Accesat la 12.08.2020.
- Raportul de țară din 2020 privind România care însoțește documentul Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană și EUROGRUP. Comisia Europeană. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1584543810241&uri=CELEX%3A52020SC0522> Accesat la 03.09.2020.
- Recomandare a Consiliului privind Programul național de reformă al României pentru 2019 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2019. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1560258712561&uri=CELEX%3A52019DC0523> Accesat la 01.09.2020.
- Recomandare a Consiliului privind Programul național de reformă al României pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2020. Consiliul Uniunii Europene. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/TXT/?qid=1591720698631&uri=CELEX%3A52020DC0523](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/qanda_20_1004/QANDA_20_1004_EN.pdf) Accesat la 02.09.2020.

2. Surse secundare

2.1. Studii, rapoarte, analize statistice

2019 road safety statistics: what is behind the figures? Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/qanda_20_1004/QANDA_20_1004_EN.pdf Accesat la 05.11.2020.

2019 SBA Fact Sheet - Romania. Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38662/attachments/24/translations/en/renditions/native> Accesat la 26.09.2020.

A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en Accesat la 01.10.2020.

Agenda Digitală pentru România 2020. Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale. Online: <https://www.comunicatii.gov.ro/agenda-digitala-pentru-romania-2020/> Accesat la 26.09.2020.

At-risk-of-poverty rate of elderly people by tenure status - EU-SILC survey. Eurostat. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/tespn110?lang=en> Accesat la 01.10.2020.

Balance of payments, current account, quarterly data. Eurostat. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teibp050/default/table?lang=en> Accesat la 01.11.2020.

Balance of payments, current account, quarterly data - % of GDP. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teibp051/default/table?lang=en> Accesat la 01.11.2020.

BCE Raport de convergență, iunie 2020. Banca Centrală Europeană. Online: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202006~9fefc8d4c0.ro.html#toc3> Accesat la 01.11.2020.

Buletine lunare, luna iunie 2020. Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=34860&idInfoClass=1182> Accesat la 10.10.2020.

Buletine lunare, luna iulie 2020. Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=35032&idInfoClass=1182> Accesat la 06.10.2020.

Buletine lunare, luna august 2020. Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=35358&idInfoClass=1182> Accesat la 06.10.2020.

Buletine lunare, luna septembrie 2020. Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=35592&idInfoClass=1182> Accesat la 06.10.2020.

Cercetare experimentală: Evaluarea impactului COVID - 19 asupra mediului economic în lunile martie și aprilie 2020. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/cercetare-experimental%C4%83-evaluarea-impactului-covid-19-asupra-mediului-economic-%C3%AEn-lunile-0> Accesat la 06.10.2020.

Cursul de schimb. Serii lunare, trimestriale și anuale. Online: <https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb-3544.aspx>. Accesat la 01.10.2020.

Distribuția apei în anul 2019. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/tags/comunicat-distributia-apei> Accesat la 01.10.2020.

Documentul de Politică Industrială a României. Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri. Online: <http://economie.gov.ro/images/politici-industriale/SIPOCA7/Document%20de%20Politica%20Industrial%C4%83a%20Romaniei.pdf> Accesat la 12.10.2020.

- Education and Training Monitor 2019 - Romania. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-romania_en.pdf Accesat la 23.09.2020.
- Employment - annual statistics. Eurostat. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics Accesat la 26.09.2020.
- Energy statistics - an overview. Eurostat. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Energy_statistics_-_an_overview#Energy_intensity Accesat la 01.10.2020.
- EU SCIENCE HUB. Time for transformative resilience: the COVID-19 emergency. Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/euro-scientific-and-technical-research-reports/time-transformative-resilience-covid-19-emergency> Accesat la 01.10.2020.
- EU transport in figures. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/transport/media/media-corner/publications_en Accesat la 10.11.2020.
- EU transport in figures (2020). Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/statistics/pocketbook-2020_en Accesat la 10.11.2020.
- Europe 2020 targets: statistics and indicators for Romania. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-your-country/romania/europe-2020-targets-statistics-and-indicators-romania_en Accesat la 03.09.2020.
- European Innovation Scoreboard 2020. Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41888/attachments/1/translations/en/renditions/native> Accesat la 26.09.2020.
- European Transport and Infrastructure Scoreboard 2019. Comisia Europeană. Online: https://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/scoreboard_en Accesat la 14.11.2020
- Global Competitiveness Report 2019: How to end a lost decade of productivity growth. World Economic Forum. Online: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf Accesat la 14.11.2020.
- Global Competitiveness Report 2018. World Economic Forum. Online: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf> Accesat la 23.09.2020.
- Gross fixed capital formation (investments). Eurostat. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00011/default/table?lang=en> Accesat la 05.11.2020.
- Healthcare expenditure. Eurostat. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Healthcare_expenditure_statistics#Healthcare_expenditure Accesat la 20.10.2020.
- Populația conectată la sistemele de canalizare și epurare a apelor uzate în anul 2018. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/popula%C8%9Bia-conectat%C4%83-la-sistemele-de-canalizare-%C8%99i-epurare-apelor-uzate-%C3%AEn-anul-2018> Accesat la 01.10.2020.
- Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2020. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/popula%C5%A3ia-dup%C4%83-domiciliu-la-1-ianuarie-2020> Accesat la 23.09.2020.
- Prognoza Economică - Toamna anului 2020 (Autumn 2020 Economic Forecast). Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/info/business-economy->

- [euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2020-economic-forecast_en](#) Accesat la 03.09.2020.
- Proгноza principalilor indicatori macroeconomici - varianta de vară 2020. Comisia Națională de Strategie și Prognoză. Online: http://www.cnp.ro/user/repository/prognoze/Prognoza_2020_2021_varianta_vara_2020.pdf Accesat la 03.10.2020 Accesat la 03.09.2020.
- Quality of overall infrastructure. Banca Mondială. Online: <https://tcdata360.worldbank.org/indicators/h2cf9f9f8> Accesat la 14.11.2020.
- Raport anual 2019. Administrația Națională de Meteorologie. Online: <http://www.meteoromania.ro/despre-noi/raport-anual/raport-anual-2019/> Accesat la 01.10.2020.
- Raport asupra inflației (mai 2020). Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=34292&idInfoClass=3922> Accesat la 06.10.2020.
- Raport asupra inflației (august 2020). Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=34852&idInfoClass=3922> Accesat la 05.10.2020.
- Raport privind evaluarea potențialului național de punere în aplicare a cogenerării de înaltă eficiență și a termoficării și răcirii centralizate eficiente. Guvernul României. Online: <https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Raport%20privind%20evaluarea%20potențialului.pdf> Accesat la 01.10.2020.
- Rețeaua Electrică de Transport din România. Transelectrica. Online: <https://www.transelectrica.ro/web/tel/transport-detalii> Accesat la 23.09.2020.
- RESURSELE DE ENERGIE PRIMARĂ ÎN PERIOADA 1.I- 31.VIII.2020. Institutul Național de Statistică. Online: https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/energie_08r20.pdf Accesat la 01.10.2020.
- Seria turism (01.01 - 30.09.2020). Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/tags/seria-turism> Accesat la 26.09.2020 Accesat la 24.09.2020.
- Sondaj privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România (august 2020). Banca Națională a României. Online: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=34992&idInfoClass=15748> Accesat la 06.10.2020.
- Statistica Cercetării, Dezvoltării și Inovării. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/statistica-cercet%C4%83rii-dezvolt%C4%83rii-%C8%99i-inov%C4%83rii> Accesat la 24.09.2020.
- Statistica educației. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/statistica-educa%C8%9Biei> Accesat la 23.09.2020.
- Statistica energiei. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/statistica-energiei> Accesat la 01.10.2020.
- Statistici privind finanțele publice. Eurostat. Online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics/ro#Deficitul.2Fexcedentul_bugetului_general Accesat la 01.10.2020.
- Tendințe în evoluția activității economice în perioada martie-aprilie2020. Institutul Național de Statistică. Online: <https://insse.ro/cms/ro/content/tendin%C5%A3e-%C3%AEen-evolu%C5%A3ia-activit%C4%83%C5%A3ii-economice-%C3%AEen-perioada-martie-aprilie2020> Accesat la 06.10.2020.
- The Digital Economy and Society Index (DESI). Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi> Accesat la 04.09.2020.

- The Economist. The Economist Intelligence Unit. Industries in 2020. Online: https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=industriesin2020 Accesat la 01.10.2020.
- The Economist. The Economist Intelligence Unit. Industries in 2021. Online: <https://www.eiu.com/n/campaigns/industries-in-2021/> Accesat la 01.10.2020.
- Total length of motorways. Eurostat. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ttr00002/default/table?lang=en> Accesat la 23.09.2020.
- Transport Database. Eurostat. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/data/database> Accesat la 23.09.2020.
- Tuberculosis surveillance and monitoring in Europe 2020. European Centre for Disease Prevention and Control. Online: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/tuberculosis-surveillance-and-monitoring-europe-2020-2018-data> Accesat la 21.07.2020
- Accesat la 23.09.2020.
- World Economic Outlook, October 2020: A Long and Difficult Ascent. Fondul Monetar Internațional. Online: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WEO/2020/October/English/text.ashx> Accesat la 20.10.2020.

2.2. Strategii, programe, planuri

- Manual de proceduri - Modelul Național de Transport. Guvernul României. Online: <http://support-mpgt.ro/manual-de-proceduri/>. Accesat la 10.11.2020.
- Marcel Ionescu-Heroiu, Marius Cristea et al. „România metropolitană”. Banca Mondială. <http://documents1.worldbank.org/curated/en/473331580296321439/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Metropolitan-Romania.pdf> Accesat la 23.09.2020.
- Master Plan privind Protecția și Reabilitarea Zonei Costiere Românești. Administrația Națională "Apele Române". Online: <http://www.rowater.ro/dadobrogea/Master%20Plan%20privind%20Protecția%20și%20Reabilitarea%20Zonei/Forms/DispForm.aspx?ID=14> Accesat la 14.09.2020.
- Master Planul General de Transport. Guvernul României. Online: <http://support-mpgt.ro/master-planul-general-de-transport/> Accesat la 14.11.2020.
- O strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice. Comisia Europeană. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0216&from=EN> Accesat la 23.09.2020.
- Orientari strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014 - 2020). Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Online: <https://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/memorandum/Anexa-Memorandum-zona-montana-defavorizata-2014-2020.pdf> Accesat la 14.11.2020.
- Plan de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrati proveniți din surse agricole. Guvernul României. Online: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/92202> Accesat la 20.10.2020.
- Plan investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2020-2030. Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor. Online: <http://bit.ly/PlanInvestitionalTransport> Accesat la 05.11.2020.
- Planul național de contabilizare a pădurilor pentru România pentru prima perioadă de angajament (2021-2025). Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor. Online:

- http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/National%20forestry%20accounting%20plan%20of%20Romania_RO.pdf Accesat la 01.10.2020.
- Planul Național de Investiții și Relansare Economică. Guvernul României. Online: https://gov.ro/fisiere/programe_fisiere/Planul_Na%C8%9Bional_de_Investi%C8%9Bii_%C8%99i_Relansare_Economic%C4%83.pdf Accesat la 01.10.2020.
- Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030. Guvernul României. Online: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_final_necp_main_ro.pdf Accesat la 01.10.2020.
- Programul Național de Reformă 2020. Guvernul României. Online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-national-reform-programme-portugal_pt.pdf Accesat la 03.09.2020.
- Planul Național Strategic PAC post 2020. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Online: <https://www.madr.ro/planul-national-strategic-pac-post-2020.html> Accesat la 23.10.2020.
- Planuri de Management pentru Administrațiile Bazinale de Apă. Administrația Națională "Apele Române". Online: <http://www.rowater.ro/SCAR/Planuri%20de%20Management%20pentru%20Administraiile%20Bazinale%20de%20Apa.aspx> Accesat la 01.10.2020.
- Programul de Convergență 2020. Guvernul României. Online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-stability-programme-portugal_en.pdf Accesat la 03.09.2020.
- Raportul special nr. 33/2018: Combaterea deșertificării în UE: o amenințare din ce în ce mai mare, care impune acțiuni suplimentare. Curtea de Conturi Europeană. Online: <https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=48393> Accesat la 01.10.2020.
- Scenariile de dezvoltare energetică a României în perioada 2018-2027. Transelectrica. Online: <https://www.transelectrica.ro/web/tel/plan-perspectiva> Accesat la 23.09.2020.
- Shaping Europe's digital future - Romania. Comisia Europeană. Online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/romania> Accesat la 21.07.2020 Accesat la 24.09.2020
- Stadiul Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare. Online: <https://www.anif.ro/programul-national-de-reabilitare-a-infrastructurii-principale-de-irigatii-din-romania/> Accesat la 01.10.2020
- Strategia anuală pentru 2020 privind creșterea durabilă. Comisia Europeană. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1578392227719&uri=CELEX%3A52019DC0650> Accesat la 04.09.2020.
- Strategia de dezvoltare teritorială a României. Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației. Online: <https://www.mlpsda.ro/pages/sdtr> Accesat la 20.10.2020 Accesat la 10.09.2020.
- Strategia Energetică a României pentru perioada 2018-2030. Guvernul României. Online: http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/Strategia_Energetica_FINAL_02_nov_2018.docx Accesat la 23.09.2020.
- Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare. Ministerul Educației Naționale. Online: https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/strategia-cdi-2020_-proiect-hg.pdf Accesat la 04.09.2020.
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020. Ministerul Sănătății. Online: <http://www.ms.ro/strategia-nationala-de-sanatate-2014-2020/> Accesat la 23.09.2020.
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020. Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri. Online:

- <http://www.economie.gov.ro/strategia-nationala-pentru-competitivitate-2014-2020> Accesat la 03.09.2020.
- Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030. Guvernul României. Online: http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/10/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Romaniei-2030_002.pdf Accesat la 20.10.2020. Accesat la 11.09.2020.
- Strategia națională pentru investiții în sectorul irigațiilor. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Online: <http://old.madr.ro/pages/strategie/strategie-investitii-irigatii.pdf> Accesat la 01.10.2020.
- Strategia națională pentru reducerea efectelor secetei pe termen scurt, mediu și lung. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Online: http://old.madr.ro/pages/strategie/strategie-antiseceata_update_09.05.2008.pdf Accesat la 10.11.2020.
- Strategia Națională privind Schimbările Climatice. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor. Online: <http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia-Nationala-pe-Schimbari-Climatice-2013-2020.pdf> Accesat la 01.10.2020. Accesat la 05.11.2020.
- Strategia Națională și Planul Național din 19 august 2015 pentru gestionarea siturilor contaminate din România. Guvernul României. Online: http://legislatie.just.ro/Public/Detalii_DocumentAfis/171014 Accesat la 01.10.2020.
- Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030. Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și comunicațiilor. Online: http://www.mt.gov.ro/web14/documente/strategie/strategii-sectoriale/strategie_dezvoltare_durabila_noua_ultima_forma.pdf Accesat la 01.10.2020.
- Strategia UE pentru adaptarea la schimbările climatice. Online: https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en#tab-0-1 Accesat la 01.10.2020
- Strategia industrială europeană. Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_ro Accesat la 14.11.2020
- Raportul Național al Stării de Sănătate a Populației 2018. Centrul Național de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate. Online: <https://insp.gov.ro/sites/cnepss/wp-content/uploads/2014/11/SSPR-2018-final-2-1.pdf> Accesat la 01.10.2020
- Romania: Country Health Profile 2019. Organisation for Economic Co-operation and Development. Online: <https://www.oecd.org/publications/romania-country-health-profile-2019-f345b1db-en.htm> Accesat la 01.10.2020

Surse imagini: Radu Pădurean și Dan Tăuțan, cluju.ro, trendshrb.ro, Herculane Project, arhimania.ro, agora.md, Teradyne.com, Oliver Pohlmann, Vlad Baci, articoldecluj.wordpress.com, ThisisEngineering RAEng, revistaconstructiilor.eu, cezinfo.ro, Guvernul României

Anexe

Anexa 1 Prognoză asupra principalilor indicatori macroeconomici (Sursa: CNSP - prognoza, varianta de vară 2020)

	2018	2019	2020	2021
	<i>modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul anterior, %</i>			
Produsul Intern Brut (real)	4.4	4.1	-3.8	4.9
Investiții (formarea brută de capital fix)	-1.2	18.2	-3.5	7.4
Inflația (IPC)	4.6	3.8	2.8	2.7
Consum guvernamental	2.1	6.4	4.3	2.9
Consum privat	7.3	5.9	-2.2	5.8
Exporturi	8.1	1.9	-10.5	10.4
Importuri	9.6	4.2	-7.2	12.3
Număr mediu de salariați	2.5	1.7	-1.6	1.8
Salariu mediu net	13.0	14.9	4.0	6.8
	<i>% din populația activă</i>			
Rata șomajului	4.2	3.9	5.1	4.8
	<i>% din PIB</i>			
Soldul contului curent	-4.4	-4.6	-4.4	-4.3
Soldul balanței comerciale	-7.4	-7.7	-8.4	-9.3
	<i>contribuții la creșterea reală a PIB, %</i>			
Industrie	1.1	-0.3	-1.9	1.6
Agricultură	0.5	-0.1	-0.3	0.2
Construcții	-0.1	0.9	0.4	0.3
Servicii	2.1	2.8	-1.6	2.4
Impozite nete pe produs	0.9	0.8	-0.4	0.4

Anexa 2 Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul Transport durabil (Sursa: MTIC)**RUTIER****Autostrăzi**

Proiecte RRF	Valoare, incl. TVA (mil. Euro)	Lungime (km)
Autostrada Lugoj-Deva (Sector E + rest sector D)	330,00	13,50
Autostrada de centura Nord București	960,00	49,60
Autostrada Ploiești - Buzău	380,00	65,00
Autostrada Buzău - Focșani	420,00	72,00
Autostrada Focșani - Bacău	640,00	109,30
Autostrada Bacău - Pașcani + Legătura la P. Neamț	865,00	81,20
Autostrada Pașcani - Suceava - Siret	638,00	101,5
Autostrada Transilvania (cu Meseș P. Sălaj.-Nușfalău) + Pachet conectivitate Cluj (Gilău - Apahida)	2.170,00	170,72
TOTAL	6.403,00	662,82

Drumuri expres

Proiecte RRF	Valoare, incl. TVA (mil. Euro)	Lungime (km)
A1 - Timișoara - Aeroport Traian Vuia/DNCT	26,50	7,70
Târgoviște - București - A0/DNCB	123,80	58,60
DN1 - Aeroportul Henri Coandă - A3/A0	51,30	9,00
A8 - Lețcani Vest - Centura Iași - Iași Dacia	88,00	14,90
Apahida - Jucu	21,40	3,70
A1 - Pitești - Mioveni	50,00	9,20
Centura Craiova Est - DX Pitești - Craiova	22,30	4,30
Alternativa Techirghiol (Litoral Express)	62,80	22,00
Bistrița - Dej	317,00	55,60
Hunedoara - Sântuhalm - A1	39,00	13,00
Botoșani - Suceava - DX5	148,20	26,20
Slobozia - Drajna Nouă - A2	43,10	16,90

Jucu - Dej	251,60	34,10
Miercurea Ciuc - Sf. Gheorghe - A13	50,20	60,30
Vaslui - Bacău - DX5/A13	62,10	74,20
Reșița - Caransebeș - DX2	41,80	41,80
Călărași - Drajna Nouă - A2	15,70	22,00
Sfântu Gheorghe (Chilieni) - Chichiș - A13	32,60	5,80
A10 - Teiuș - Blaj	30,80	23,70
Legătura A3 - Mărtinești - Vâlcele	77,95	9,00
Baia Mare - Jibou	423,90	54,8
Drum Expres Baia Mare - Satu Mare	336,83	55,50
Soveja - Lepșa	19,85	13,9
TOTAL	2.336,73	636,2

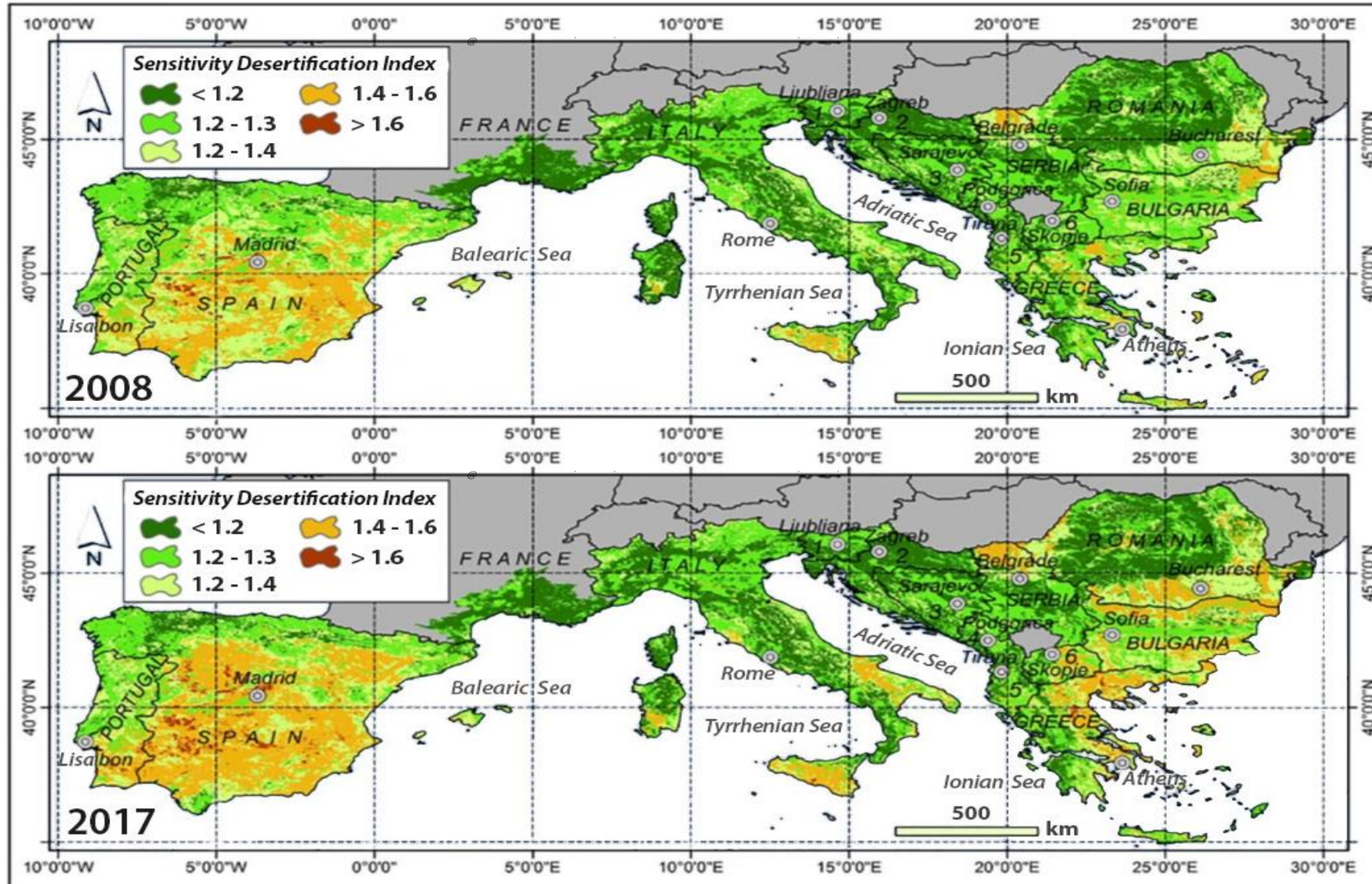
FEROVIAR

Proiecte RRF	Valoare cu TVA (mil. Euro)	Lungime (km)
Electrificare și modernizare Cluj Napoca - Ep. Bihor (HU)	1.800,00	156,00
Modernizare Caransebeș - Timișoara - Arad (L3+L4)	1.000,00	68,72
Modernizare Caransebeș - Timișoara - Arad (L1+L2)	910,00	93,47
Material rulant (22 Regio + 17 Intercity)	321,00	-
TOTAL	4.031,00	318,19

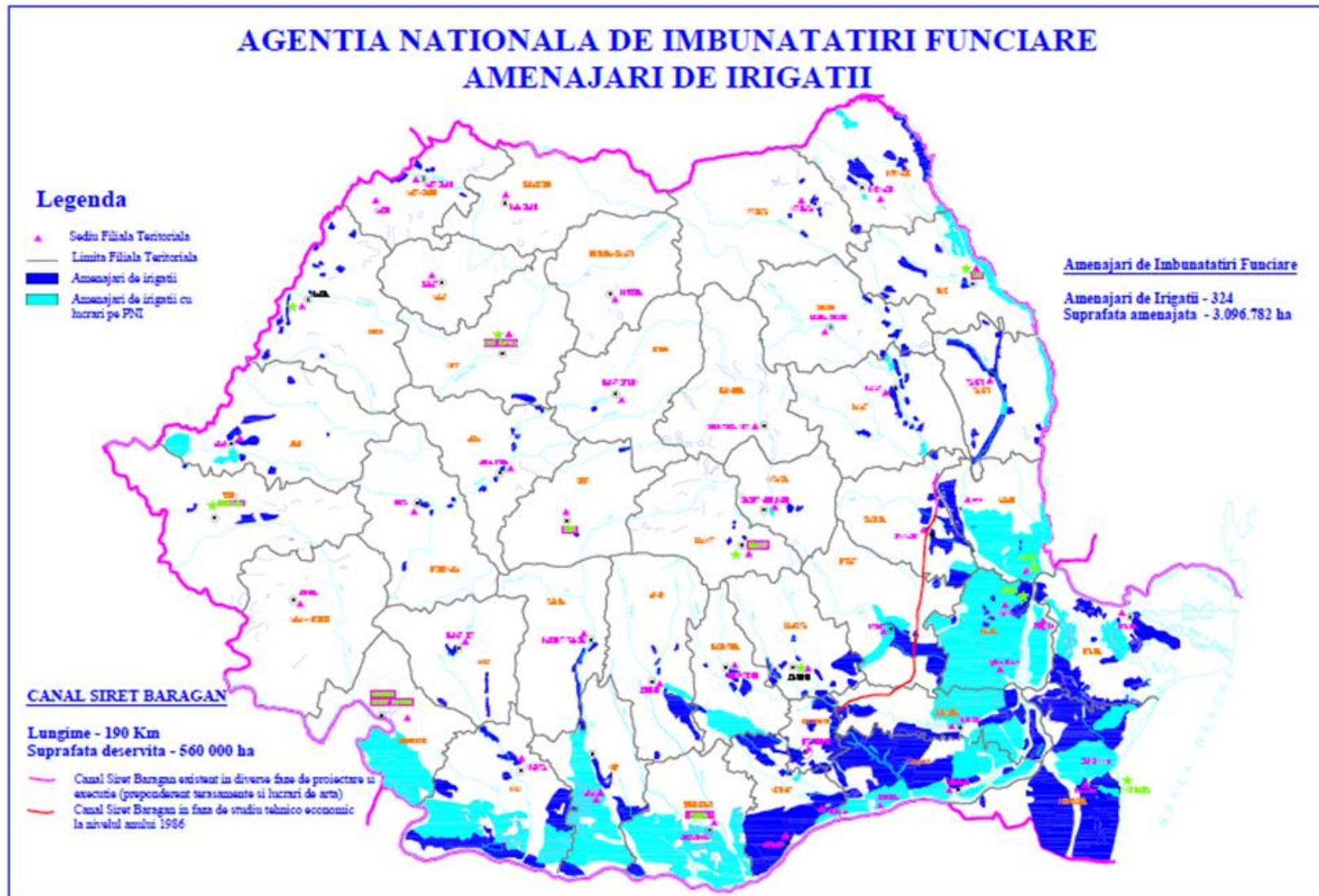
METROU

Proiecte RRF	Valoare cu TVA (mil. Euro)	Lungime (km)
M4 - Gara de Nord - Progresu	1.747,00	10,60
Metro Line 6. 1 Mai - Otopeni (NORD)	621,00	14,20
M1 - Metrou Cluj-Napoca	1.000,00	13,00
Material rulant Metrou București (50 buc.)	500,00	-
TOTAL	3.868,00	37,8

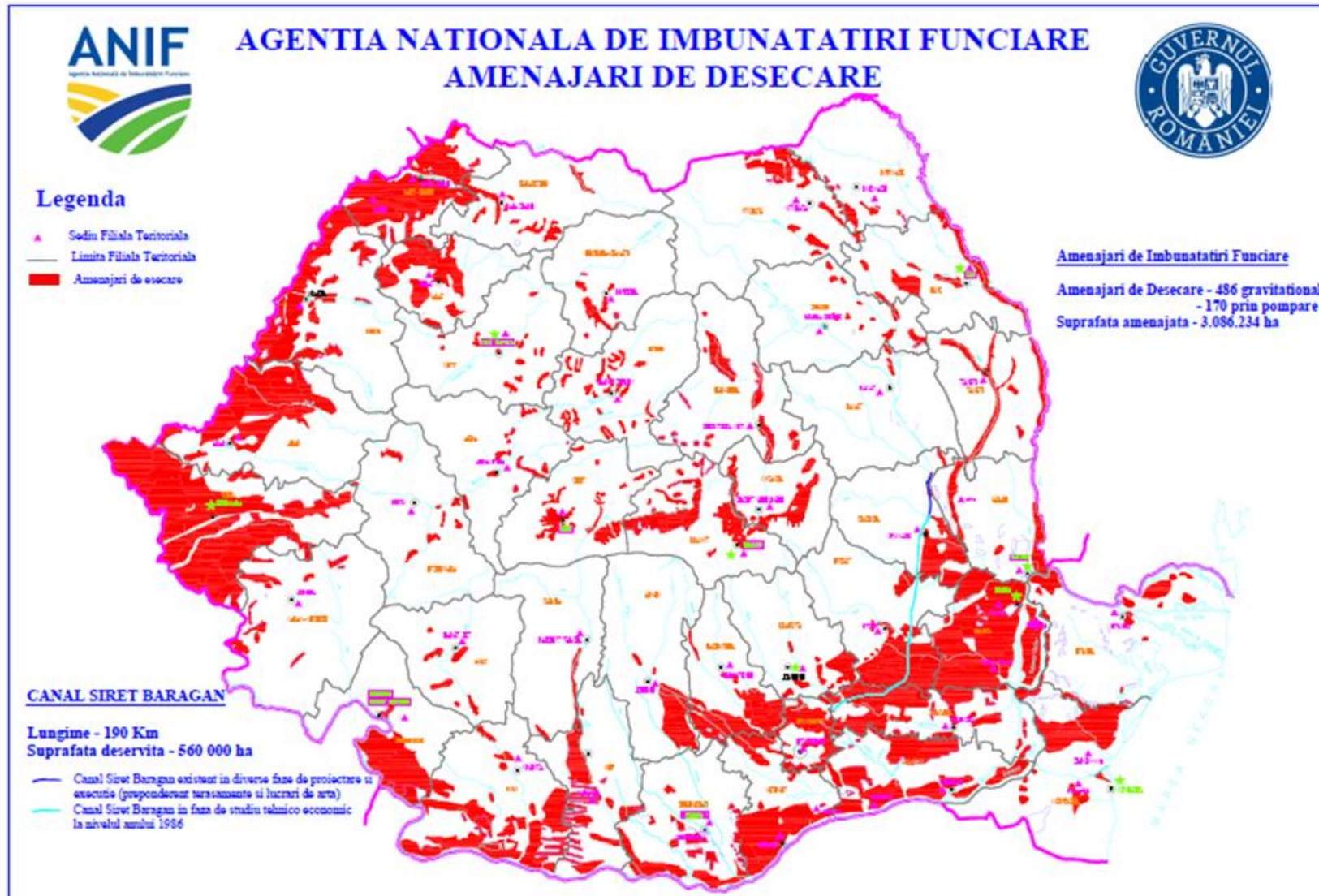
Anexa 3 Indicele de sensibilitate la deșertificare în UE pentru 2008 și pentru 2017 (Sursa: Raportul Curții de Conturi Europene 33/2018)

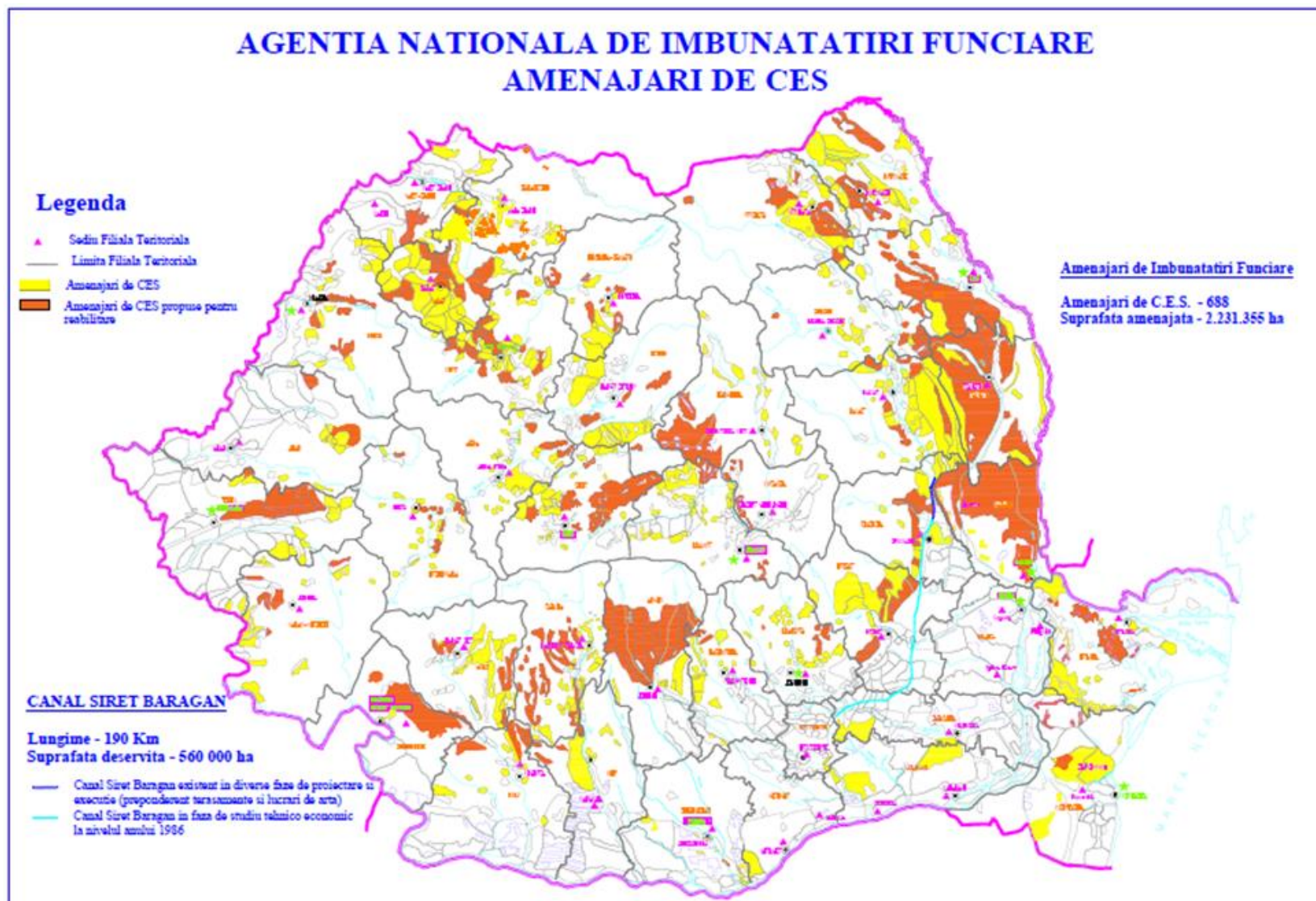
Anexa 4 Amenajări de irigații (Sursa: MADR - ANIF)

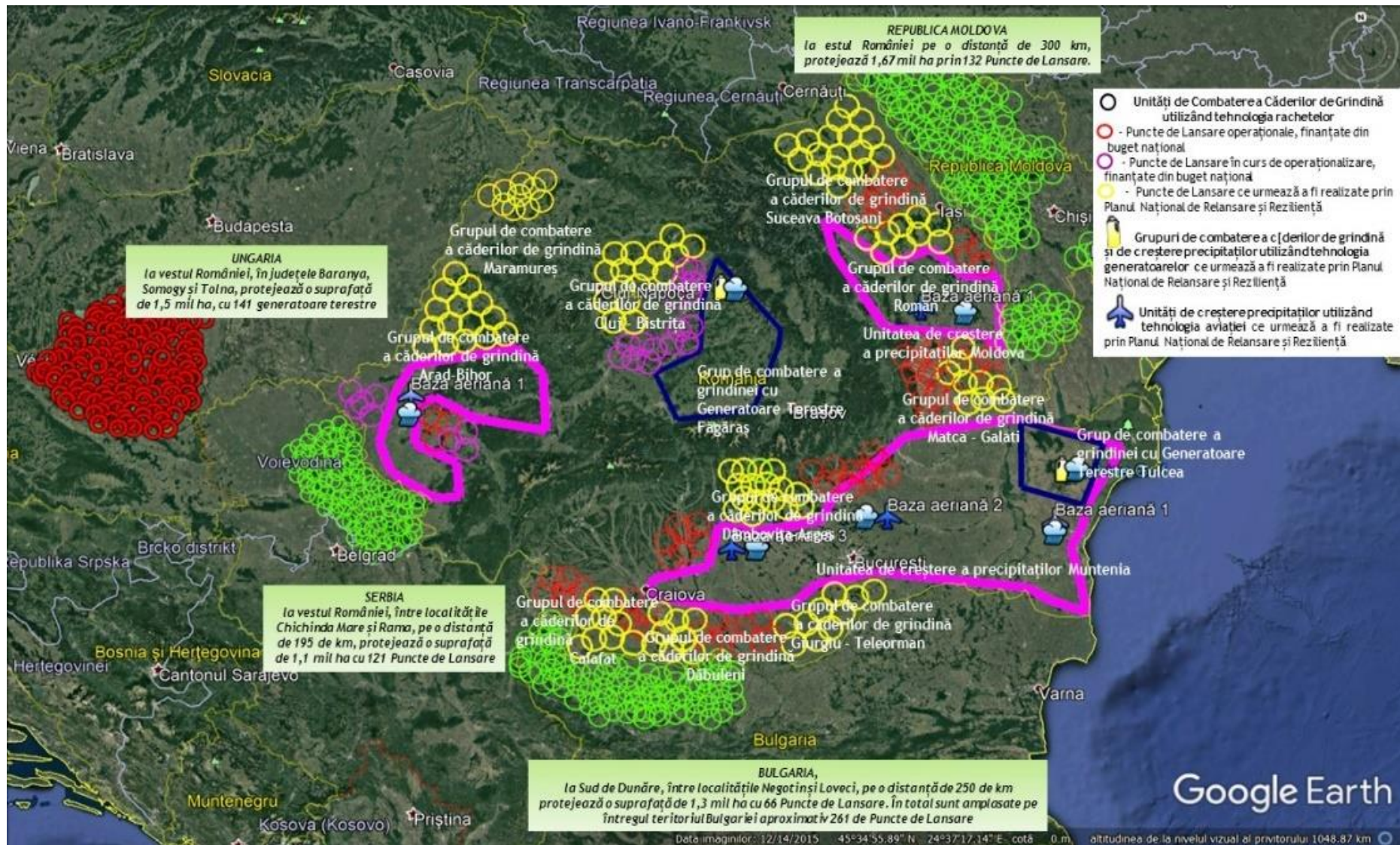
Anexa 5 Amenajări de desecare (Sursa: MADR - ANIF)

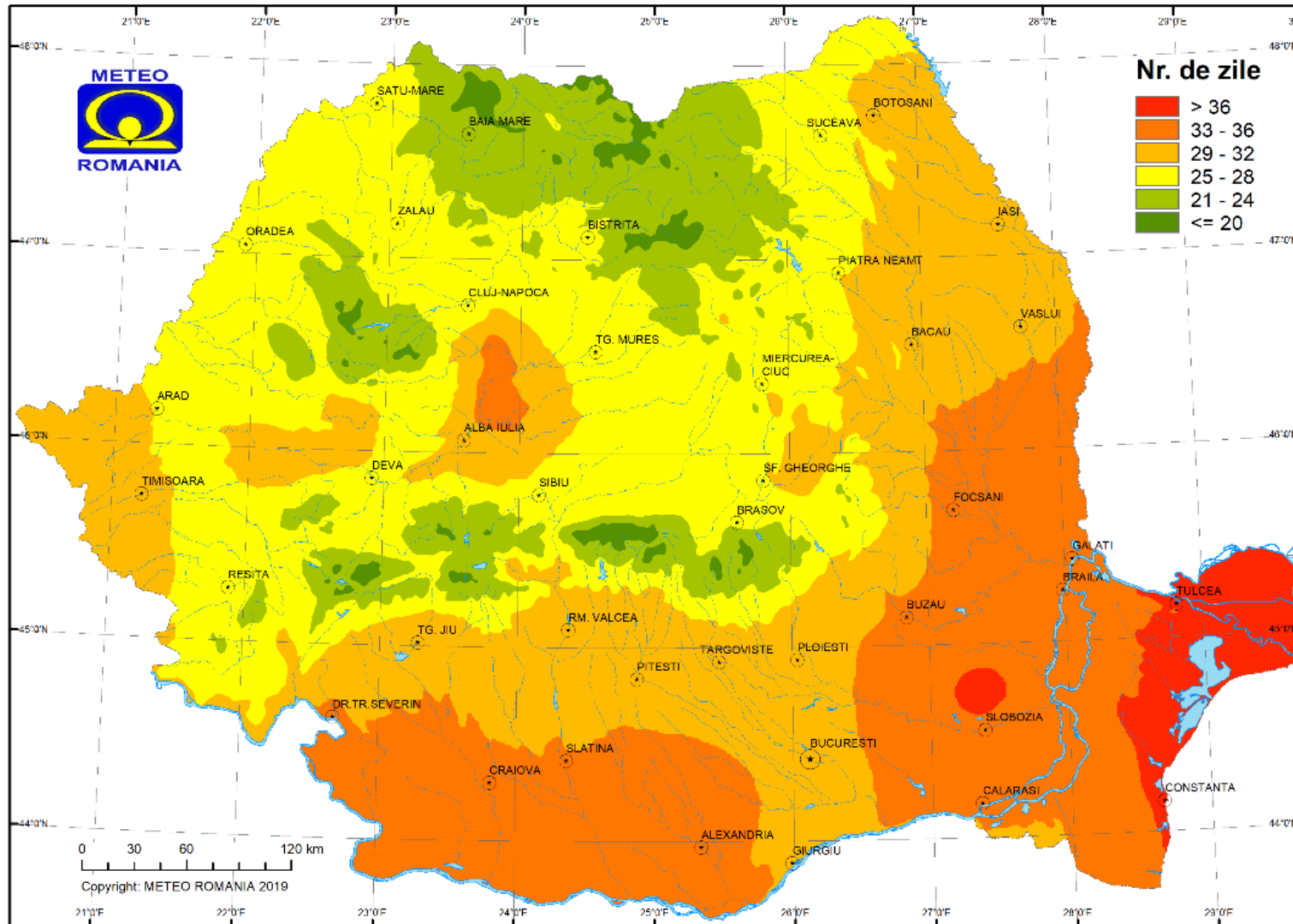
Anexa 6 Amenajări de combatere a eroziunii solului (Sursa: MADR - ANIF)

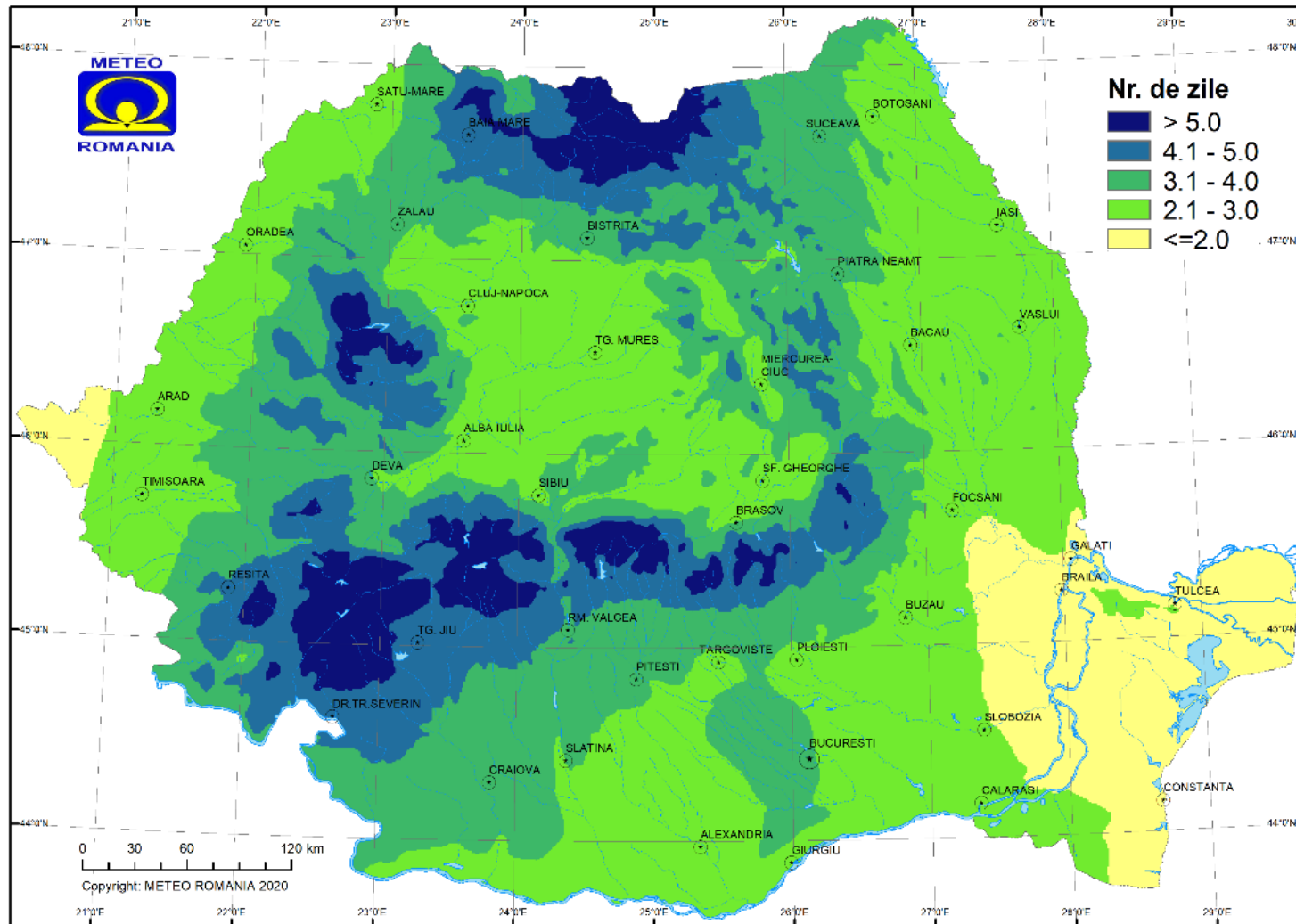
Anexa 7 Harta dezvoltării Sistemului Național Antigrindină și de Creștere a Precipitațiilor (Sursa: MADR - AASNACP)

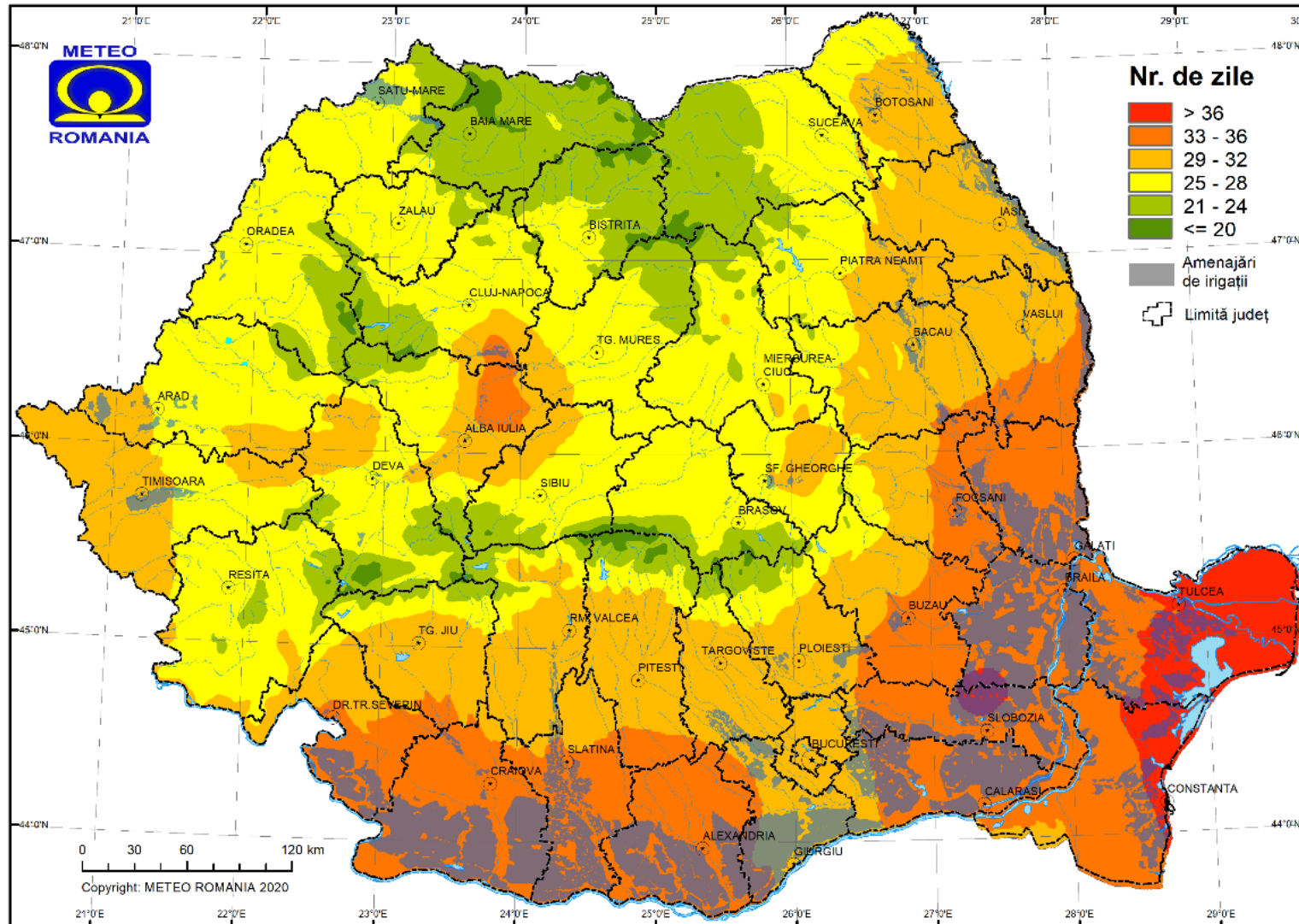
Anexa 8 Distribuția spațială a mediilor multianuale ale numărului maxim anual de zile consecutive fără precipitații (Sursa: ANM)

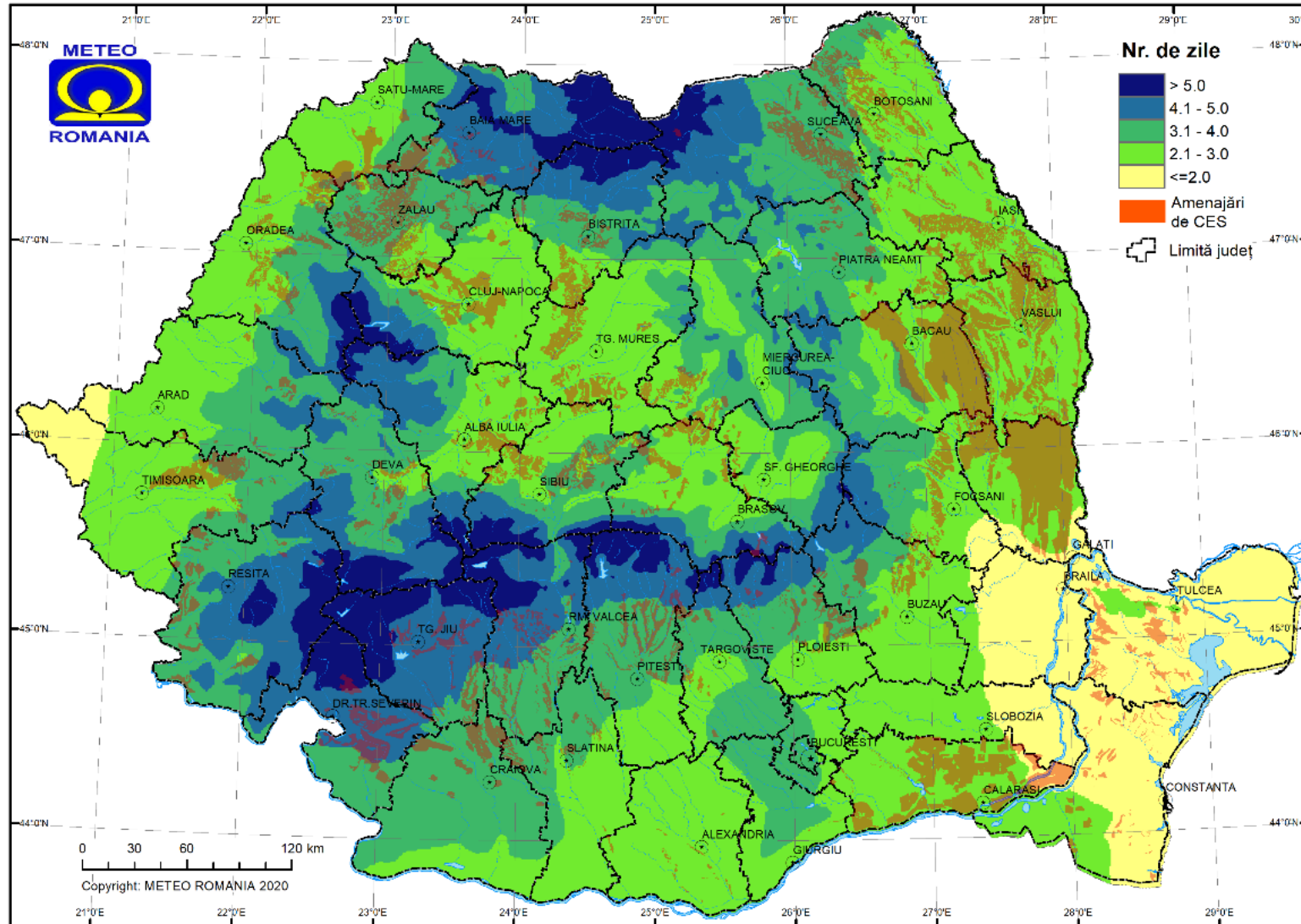
Anexa 9 Distribuția spațială a mediilor multianuale ale numărului maxim anual de zile consecutive cu precipitații (Sursa: ANM)

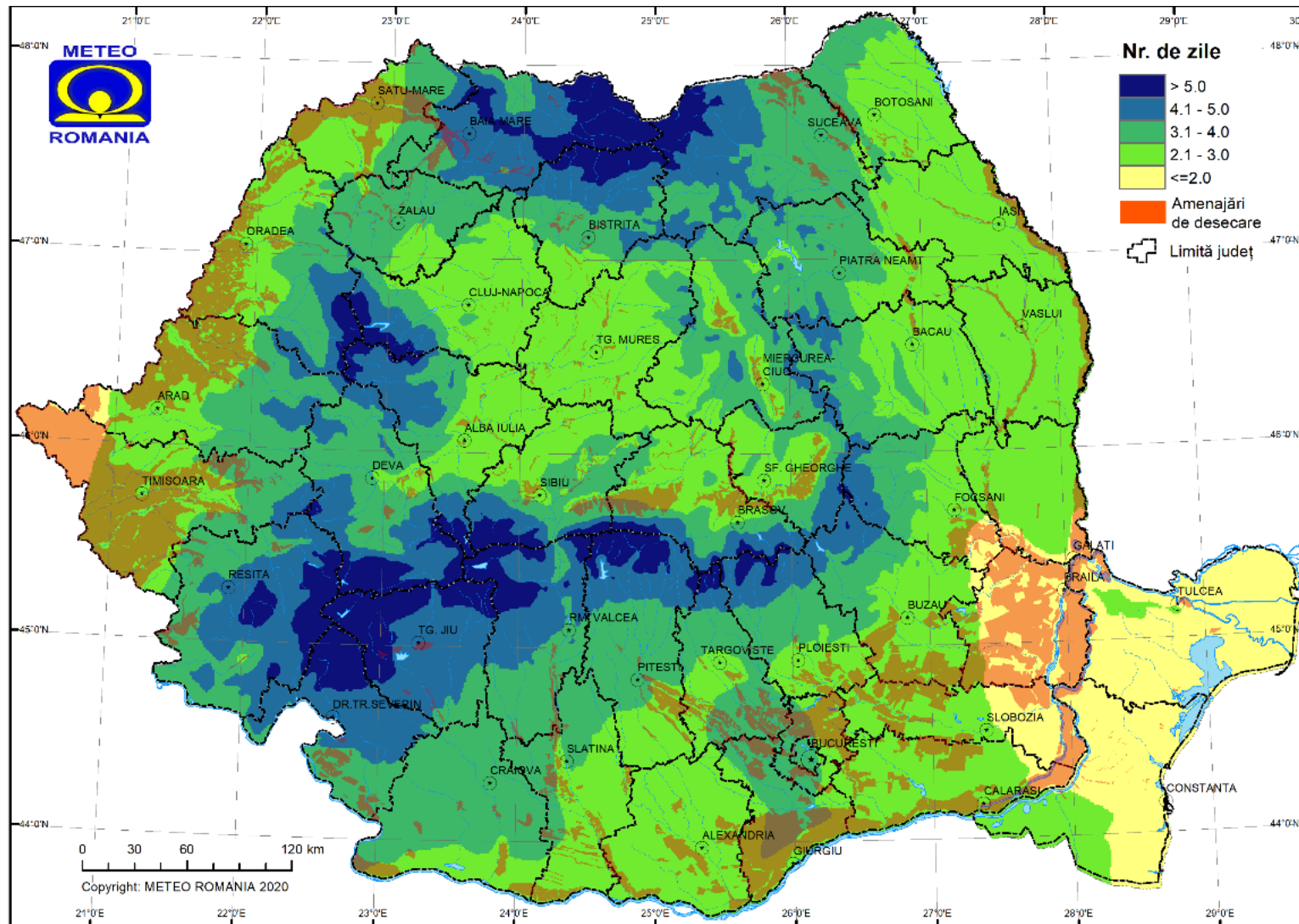
Anexa 10 Distribuția mediilor multianuale - nr. maxim anual de zile consecutive fără precipitații, amenajările de irigații (Sursa: ANM, ANIF)

Anexa 11 Distribuția mediilor multianuale ale nr. maxim anual de zile consecutive cu precipitații >5mm și amenajări CES (Sursa: ANM, ANIF)

Anexa 12 Distribuția mediilor multianuale ale nr. maxim anual de zile consecutive cu precipitații >5mm, amenajări desecare (Sursa: ANM, ANIF)

Anexa 13 Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul schimbări climatice (Sursa: ANIF)
I1 - Investiții în sisteme de irigații/umectare pentru combaterea riscului de deșertificare/secetă

Nr. Crt.	Amenajări irigații	Suprafața totală	Capacități de modernizat					Valoare estimată
			SPB	SRP	SPP	Canale de impermeabilizat	CH	
		ha	(buc)	(buc)	(buc)	(km)	(buc)	(mii EURO)
	TOTAL 324	2.994.746,00	233,00	347,00	3.178,00	11.862,73	13.981,00	3.755.411,48

I2 - Investiții în sisteme de drenaj - desecări pentru combaterea riscului de înmlăștinire

Nr. Crt.	Amenajări desecări	Suprafața totală	Stații	Canale de impermeabilizat	CH	Drenuri	Valoare estimată
		(ha)	(buc)	(km)	(buc)	(km)	(mii EURO)
	TOTAL 580	3.086.234,00	734,00	48.249,58	43.714,00	39.191,74	2.026.909,22

I3 - Investiții și lucrări de combatere a eroziunii solurilor pentru combaterea riscului de alunecări și degradarea a terenurilor

Nr. Crt.	Amenajări CES	Suprafața totală	Capacități de modernizat				Valoare estimată
			Canale	Debușee	Căderi, baraje, praguri, podețe	Văi, ravene	
		(ha)	(km)	(km)	(buc)	(km)	(mii EURO)
	TOTAL AMENAJARI 688	2.231.355,00	13.298,89	11.462,70	86.450,00	7.238,77	2.054.002,55

14 - Investiții în sisteme de protecție antigrindină pentru prevenirea efectelor furtunilor și fenomenelor orajoase

Acțiuni prioritare	Detalii
A. Dezvoltarea capacității de combatere a căderilor de grindină a Centrelor Zonale de Coordonare ale Sistemului Național Antigridină și de Creștere a Precipitațiilor utilizând tehnologia rachetelor antigridină	120 de puncte de lansare, constituite în 10 Grupuri de Combatere, cu dotări*
B. Dezvoltarea capacității de combatere a căderilor de grindină a Unităților din cadrul Centrelor Zonale de Coordonare ale Sistemului Național Antigridină și de Creștere a Precipitațiilor utilizând tehnologia rachetelor antigridină	Actualizare SF și PT UCCG Oltenia, Actualizare SF și PT UCCG Mureș, PT UCCG Maramureș
C. Dezvoltarea capacității de creștere a precipitațiilor a Centrelor Zonale de Coordonare ale Sistemului Național Antigridină și de Creștere a Precipitațiilor utilizând tehnologia aviației	2 Unități de Creștere a Precipitațiilor - Puncte de comandă; 2 radare mobile, 8 avioane, alte dotări
D. Dezvoltarea capacității de combatere a căderilor de grindină și de creștere a precipitațiilor a Centrelor Zonale de Coordonare ale Sistemului Național Antigridină și de Creștere a Precipitațiilor utilizând tehnologia generatoarelor terestre	100 GT, cu amplasament și amenajări
Valoare totală investiție (inclusive studii și proiectare)	123,40 mil. euro

15 - Investiții în împăduriri și refacere a ecosistemelor forestiere

Denumire obiectiv	Capacitate preconizată (puiți/an)	Suprafață (ha)	Valoare estimată mil. euro
Linie automatizată pentru producerea de puiți de rășinoase cu rădăcina protejată în Pepiniera silvică Sărata	20 mil	24,5	26,82
Număr pepiniere silvice	Capacitate preconizată (puiți/an)	Suprafață (ha)	Valoare estimată euro
20	20 mil	1796	41,06
Denumire obiectiv	Număr obiective	Capacitate	Valoare estimată euro
Reabilitare drumuri forestiere	139	885	
Refaceri drumuri forestiere	20	136	
Total	159	1.021	145,99
Denumire obiectiv	Număr obiective	Capacitate	Valoare estimată euro
Corectarea torenților	33	62,6	45,24
Denumire obiectiv	Număr obiective		Valoare estimată euro
Spații gestionare fond cinegetic/forestier	209		106,93
TOTAL GENERAL MIL EURO			366,04

Anexa 14 Listă indicativă de proiecte de apă și canalizare (Sursa: MMAP)

Beneficiar	Denumirea proiectului	Valoarea eligibilă, mil. Euro	Nr. locuitori beneficiari apă	Populație beneficiară - canalizare- (l.e.)	Lungime rețea apă (extins + reabilitat) - km	Lungime rețea canal (extins + reabilitat) - km
SC HIDROPRAHOVA	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Prahova	378,66	91,564	71,638	314.92	485.60
SC ApaRegio Gorj SA	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Gorj	188.012	87,510	50,097	173.717	284.24
S.C. HARVIZ S.A, Miercurea Ciuc	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Harghita	195.45	21,520	20,095	230,088	215,146
S.C. Compania de Apă Târgoviște - Dâmbovița S.A.	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Dâmbovița	396.50	136,511	119,027	363,875	769,758
SC Apa Canal 2000 SA	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Argeș	162.79	22,205	22,615	128.6	276.09
SC ApaVil SA	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Vâlcea	189.55	64,402	178,725	228.5	402.5
SC Compania de Apă Brașov	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Brașov	179.32	274,648	27,761	294	200
SC Apa Service Giurgiu	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Giurgiu	186.082	51,310	39,875	132.195	302.243

Anexa 15 Lista investițiilor propuse spre finanțare în cadrul PNRR pentru domeniul Energie și tranziție verde (Sursa: MEEMA)

1. Sprijin pentru investiții în dezvoltarea RET

Continuarea realizării Inelului de 400kV prin integrarea Axului Banat.	Retehnologizare Stația 400/110 kV Reșița
	LEA 400 kV Reșița - Timișoara - Săcălaz
	Retehnologizare Stația 400/110 kV Timișoara
	LEA 400 kV Timișoara - Săcălaz - Arad
Continuarea realizării Inelului de 400kV prin integrarea LEA 400kV Gădălin-Suceava.	Retehnologizare Stația 400/110 kV Arad
	Retehnologizare Stația 400/110 kV Săcălaz
Retehnologizări/modernizări stații	LEA 400 kV Gădălin-Suceava
	Retehnologizare Stația 220/110 kV Iaz
	Retehnologizare Stația 400/110 kV Pelicanul
	Retehnologizarea Stației Alba Iulia în concept de stație digitală.
	Instalare a două mijloace moderne de compensare a puterii reactive în stațiile Sibiu Sud și Bradu

2. Sprijin pentru investiții în producția de energie verde

Investiții obiective noi	Măsurile de protecție suplimentară a disipatorului barajului deversor Porțile de Fier I
Investiții obiective aflate în conservare	AHE a râului Olt defileu pe sectorul Cornetu-Avrig . CHE Lotrioara
	AHE Cerna Motru Timana II. Baraj Varja+regularizare aval CHE Tismana
	AHE Răstolița et II
Investiții obiective în curs de execuție	AHE a râului Jiu pe sectorul Livezeni- Bumbești
	AHE Făgăraș Hoghiz
	AHE Surduc - Siriu
	AHE Pașcani pe râul Siret
Investiții re tehnologizare	AHE a râului Olt defileu sector Cornetu- Avrig. CHE Căineni
	Retehnologizarea AHE Vidraru
	Retehnologizarea CHE Retezat
	Retehnologizare CHE Mărișelu

3. Investiții în rețele inteligente de transport și distribuție a combustibililor de tranziție și a energiei obținute din surse regenerabile - apel de proiecte

A. Lungimea proiectelor LEA 400 kV:

Total LEA 400 kV, 435,3 km (simplu + dublu circuit), din care:

1. LEA 400 kV Resita-Timisoara-Sacalaz - 58 km dublu circuit + 50 km simplu circuit = 108 km (simplu + dublu circuit)
2. LEA 400 kV Timisoara-Sacalaz-Arad - 24,8 km simplu circuit + 42,5 dublu circuit = 67,3 km (simplu + dublu circuit)
3. LEA 400 kV Gadalin - Suceava - 260 km (simplu circuit)

B. Statii retehnologizate/modernizate:

Total: 9 statii retehnologizate/modernizate: Statia Resita, Statia Timisoara, Statia Arad, Statia Sacalaz, Statia Iaz, Statia Pelicanu, Statia Alba Iulia, Gadalin, Suceava

C. Statii in care se monteaza cate un mijloc modern de compensare a puterii reactive (cladire noua cu instalatie moderna de compensare putere reactiva):

Total: 2 statii: Sibiu Sud si Bradu

Anexa 16 Listă indicativă a investițiilor vizate a fi finanțate din PNRR pentru domeniul reziliență (Sursa: IGSU)

Nr. crt.	Tip de investiții	Alocare bugetară totală	Rezultate preconizate
1.	Construcția și operaționalizarea a 7 depozite regionale pentru stocurile de medicamente, echipamente și tehnică medicală de primă necesitate destinate situațiilor de urgență. Totodată se va asigura depozitarea materialelor și echipamentelor containerizate pentru intervenții la calamități/catastrofe naturale, dezastre ecologice, urgențe CBRN.	56.000.000 EUR	Dezvoltarea infrastructurii de depozitare a echipamentelor medicale, medicamente și alte echipamente pentru situații de urgență, prin construirea unor noi spații de depozitare, localizate uniform la nivelul teritoriului național, și care să asigure o distribuire facilă și optimă la nivel regional în situații de risc și criză.
2.	Construcția și operaționalizarea a 100 de subunități de pompieri noi.	64.000.000 EUR	Asigurarea unei capacități de răspuns adecvate la cele mai frecvente situații de urgență (incendii, alunecări de teren, inundații, urgențe medicale) precum și alte tipuri urgente înregistrate pe teritoriul României.
3.	Completarea cu 700 de ambulanțe a parcului auto.	70.000.000 EUR	
4.	Construcția a 5 depozite regionale de cereale.	30.000.000 EUR	Creșterea rezilienței resurselor de hrană (grâu și alimente) și energetice la întreg spectrul de amenințări, inclusiv hibride, prin asigurarea resurselor materiale din rezervele de stat, necesare autorităților pentru răspunsul și intervenția în situații excepționale.
5.	Construcția a 4 depozite frigorifice destinate păstrării stocurilor strategice de alimente pentru situații de criză	8.000.000 EUR	
6.	Construcția a 2 depozite pentru resurse energetice	30.000.000 EUR	

Anexa 17 Componenta investiții-Planul Național de Redresare și Reziliență

PILON	DOMENIU	OBIECTIV GENERAL	INTERVENȚIE	BUGET INVESTIȚII (mld. €)	INDICATORI ESTIMAȚI	ALOCARE REGIONALĂ/ NAȚIONALĂ	
TRANZIȚIE VERDE ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE	I.1. TRANSPORT DURABIL	Realizarea unui sistem durabil de transport în acord cu cerințele de tranziție verde și digitalizare pentru implementarea rețelelor de transport transeuropene TEN-T Core și TEN-T Comprehensive și asigurarea conectivității localităților urbane, eliminarea timpilor de deplasare ridicați în trafic și asigurarea unor viteze de deplasare optime pe rețeaua de transport;	PI1. RUTIER: Autostrăzi și drumuri expres (TEN-T)	3.544	Peste 250 km	National	
			PI2. RUTIER: Variante Ocolitoare și conexiuni municipii reședință de județ la rețeaua TEN-T	1.000	Peste 330 km	Regional	
			PI3. FERVIAR: investiții în cale ferată	2.800	Peste 140 km	National	
			PI4. FERVIAR: investiții în material rulant	0.350	39 buc.	National	
			PI5. METROU: investiții în cale de rulare, material rulant	1.580	Peste 7 km	50 buc.	National
	I.2. SCHIMBĂRI CLIMATICE	Realizarea unor infrastructuri specifice pentru creșterea capacității de reziliență a României la schimbările climatice și combaterea riscului de secetă, înmlăștinire, combaterea eroziunii solului și protecția împotriva fenomenelor extreme rare;	PI6. INVESTIȚII ÎN SISTEME DE IRIGAȚII/UMECTARE, inclusiv inteligente pentru combaterea riscului de deșertificare/secetă	3.090	300 amenajări 2.9 mil. ha	National	
			PI7. INVESTIȚII ÎN SISTEME DE DRENAJ-DESECĂRI pentru combaterea riscului de înmlăștinire	1.000	550 amenajări 3.0 mil. ha	National	
			PI8. INVESTIȚII ȘI LUCRĂRI DE COMBATERE A EROZIUNII SOLURILOR pentru combaterea riscului de alunecări și degradarea terenurilor	2.000	650 amenajări 2.2 mil. ha	National	
			PI9. INVESTIȚII ÎN SISTEME DE PROTECȚIE ANTIGRINDINĂ pentru prevenirea efectelor furtunilor și fenomenelor orajoase	0.110	120 puncte de lansare rachete antigrindină 2 unități creștere a precipitațiilor 100 generatoare terestre	National	
							PI10. INVESTIȚII ÎN ÎMPĂDURIRI, DRUMURI FORESTIERE, AMENAJARE TORNENȚI ȘI REFACERE A ECOSISTEMELOR FORESTIERE

					200 spații de gestionare fond cinegetic	
			SUBTOTAL SCHIMBARI CLIMATICE	6.500		
I.3. MEDIU	Realizarea unor infrastructuri specifice de mediu pentru asigurarea dezvoltării durabile, ecologizarea unor situri poluate precum și pentru asigurarea accesului populației la serviciile de alimentare cu apă și canalizare;	PI11. INVESTIȚII ÎN REȚELE, INCLUSIV INTELIGENTE, DE ALIMENTARE CU APĂ, extindere sau reabilitare ca parte a rețelelor regionale	1.500	590.000 km rețea alimentare cu apă 986.000 km rețea de canalizare 749.000 beneficiari rețea de apă 529.000 beneficiari rețea de apă uzată	National	
		PI12. INVESTIȚII ÎN SISTEME ALTERNATIVE DE MANAGEMENT APE UZATE menajere pentru aglomerările sub 2000 de locuitori	0.500	200.000 gospodării	National	
		PI13. INVESTIȚII ÎN SITURI CONTAMINATE, ȘI MANAGEMENTUL DEȘEURILOR pentru a sprijini tranziția către o economie cu emisii zero de carbon, cu impact major asupra unui mediu mai curat;	0.300	4 TMB construite 250 ha. situri remediate	Regional	
		SUBTOTAL MEDIU	2.300			
I.4. ENERGIE ȘI TRANZIȚIE VERDE	Promovarea formelor de obținere a energiei verzi inclusiv din resurse regenerabile precum și de realizare a unor infrastructuri specifice în acord cu cerințele de mediu pentru asigurarea accesului populației la servicii publice de bază;	PI14. SPRIJIN PENTRU DEZVOLTAREA RET (INVESTIȚII ÎN INELULUI ELECTRIC DE 400 KV AL ROMÂNIEI)	0.250	435 km linie energie electrică 11 stații re tehnologizate/modernizate	National	
		PI15. SPRIJIN PENTRU PRODUCȚIA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE, investiții în capacități de producție pentru tranziția de la combustibil solid la combustibil de tranziție, inclusiv investiții în tehnologii verzi pentru sectorul IMM	0.500	1.000 MWh putere instalată	National	
		PI16. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE TRANSPORT SI DISTRIBUȚIE A COMBUSTIBILILOR DE TRANZIȚIE si a energiei obținute din surse regenerabile	0.800	123.000 gospodării racordate	National	
		SUBTOTAL ENERGIE SI TRANZITIE VERDE	1.550			

	I.5. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI TERMICĂ	Realizarea unor infrastructuri specifice de eficiență energetică pentru diminuarea pierderilor de energie a blocurilor de locuințe, clădirilor publice precum și pentru realizarea unor investiții în infrastructura de alimentare cu energie termică a populației;	PI17. INVESTIȚII ÎN EFICIENȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR PUBLICE (inclusiv clădiri monumente istorice)	0.500	minim 250 clădiri publice	Regional
			PI18. INVESTIȚII ÎN EFICIENȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR REZIDENȚIALE colective/blocuri de locuințe	0.750	minim 300 clădiri rezidențiale	Regional
			PI19. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE ASIGURARE A ENERGIEI TERMICE - Mun. București (inclusiv sisteme de producere a energiei termice în cogenerare, energie regenerabilă)	0.250	80 km rețea energie termică	National
			PI20. INVESTIȚII ÎN REȚELE INTELIGENTE DE ASIGURARE A ENERGIEI TERMICE - celelalte localități urbane	0.300	200 km rețea energie termică	Regional
			SUBTOTAL EFICIENȚA ENERGETICĂ ȘI REȚELE INTELIGENTE DE ASIGURARE A ENERGIEI TERMICE			1.800
TOTAL PILON I				21,424		
SERVICII PUBLICE, DEZVOLTARE URBANĂ ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI	II.1. MOBILITATE URBANĂ, REGENERARE URBANĂ ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI LOCAL	Îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate de către autoritățile publice locale prin realizarea de investiții specifice în infrastructură, în acord cu cerințele de tranziție verde și digitalizare precum și pentru valorificarea patrimoniului natural și cultural de care dispun autoritățile publice locale;	PI21. INVESTIȚII ÎN MOBILITATEA URBANĂ cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului	1.000	40 proiecte 2 milioane loc.	Regional
			PI22. INVESTIȚII ÎN REGENERAREA URBANĂ: centre istorice, spații publice (inclusiv cele de locuit), parcuri/grădini urbane	0.750	75 proiecte 750.000 locuitori	Regional
			PI23. SPRIJIN PENTRU ACHIZIȚIA DE MATERIAL RULANT destinat transportului local urban/metropolitan	0.350	100 buc. 40 stații încărcare electrică	Regional
			PI24. SPRIJINIREA PROGRAMULUI NAȚIONAL MOBILITATE/SMART VILLAGE: servicii publice inteligente de interes local	0.250	100 proiecte 300.000 locuitori	Regional
			PI25. INVESTIȚII ÎN MOBILITATE DE ACCES PENTRU ZONELE CU PATRIMONIU NATURAL ȘI CULTURAL: căi de acces, conexiune la utilități edilitare (apă, canalizare, combustibil de tranziție, curent electric), locuri de parcare și alte investiții necesare în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului	0.500	100 proiecte	Regional
			PI26. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL ȘI CULTURAL: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice (dacice/romane)/medievale (românești/săsești),	0.250	80 proiecte	Regional

		castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice			
		PI27. INVESTIȚII ÎN VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL DE INTERES NAȚIONAL ȘI CULTURAL aflat în administrarea autorităților publice locale	0.500	20 obiective	Regional
		SUBTOTAL MOBILITATE URBANA, REGENERARE URBANA SI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI LOCAL	3.600		
II.2. SĂNĂTATE	Creșterea capacității de reziliență a sistemului medical din România, a accesibilității serviciilor publice de sănătate pentru populație, inclusiv prin realizarea de investiții în medicală destinată pacienților critici precum și investiții în infrastructura destinată bolilor oncologice;	PI28. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice, spitalelor de pediatrie, institutelor de pneumoftiziologie/gerontologie și geriatrie, unităților sanitare de urgență	1.250	minim 3 unități sanitare noi minim 7 unități sanitare extinse/reabilite/m odernizate/dotate minim 10.000 beneficiari anual/unitate	National
		PI29. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA MEDICALĂ ONCOLOGICĂ - institute oncologice și secții de oncologie din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie	0.250	3 institute oncologice minim 12 unități sanitare extinse/reabilite/m odernizate/dotate 160 paturi de spitalizare continuă nou create în instituții oncologice peste 10.500 pacienți - capacitate suplimentară	National
		PI30. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURA INSTITUTELOR DE BOLI CARDIOVASCULARE ȘI A SECȚIILOR DE CARDIOLOGIE/CHIRURGIE CARDIOVASCULARĂ din cadrul spitalelor județene de urgență, spitalelor de urgență, spitalelor clinice și a spitalelor de pediatrie	0.350	4 institute de boli cardiovasculare minim 15 unități sanitare extinse/reabilite/m odernizate/dotate 300 paturi spitalizare nou create peste 70.000 pacienți capacitate suplimentară	National
		SUBTOTAL SANATATE	1.850		
II.3. EDUCAȚIE	Îmbunătățirea calității serviciilor publice de educație prin		0.350	18 campusuri școlare destinate	National

		realizarea de infrastructuri specifice destinate învățământului tehnic în sistem dual, realizarea unor centre naționale de educație inovativă și specializare inteligentă, precum și a unor centre pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților;	PI31. INVESTIȚII ÎN CAMPUSURI ȘCOLARE pentru învățământul profesional și tehnic, inclusiv laboratoare /ateliere școlare		învățământului tehnic în sistem dual 18.000 elevi	
			PI32. INVESTIȚII ÎN UNITĂȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PRE-UNIVERSITAR DE STAT PENTRU ACCES LA EDUCAȚIA BAZATĂ PE INOVAȚIE, CREATIVITATE ȘI SPECIALIZARE INTELIGENTĂ - centre de educație bazate pe inovație, creativitate și specializare inteligentă	0.500	60 centre de educație bazate pe inovație, creativitate și specializare inteligentă 30.000 elevi	National
			PI33. INVESTIȚII ÎN MODERNIZAREA UNIVERSITĂȚILOR PUBLICE DE STAT - Centre pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților;	0.200	20 centre de dezvoltare competențe profesionale pentru studenți 10.000 studenți	Regional
			SUBTOTAL EDUCATIE		1.050	
TOTAL PILON II			6.500			
COMPETITIVITATE ECONOMICĂ ȘI REZILIENȚĂ	III. 1. MEDIUL DE AFACERI/ECOSISTEME ANTREPRENORIALE	Consolidarea capacității de reziliență a mediului de afaceri, îmbunătățirea competitivității pe piața europeană prin obținerea de produse și servicii inovative, accesul mediului de afaceri la tehnologii competitive inclusiv realizarea de ecosisteme antreprenoriale în parteneriat IMM-uri și APL;	PI34. IMM-APL: SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII ECOSISTEMELOR ANTREPRENORIALE SI INDUSTRIALE DEZVOLTATE ÎN PARTENERIAT AUTORITĂȚI PUBLICE LOCALE - întreprinderi mici si mijlocii (tehnopoluri, parcuri industriale si tehnologice, parcuri de specializare inteligenta si alte conglomerate ale structurilor de afaceri (hub/cluster)	0.750	minim 35 ecosisteme nou create în parteneriat cu APL 11.000 locuri de muncă nou create 3.700 IMM-uri sprijinite	Regional
			PI35. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR DE PRODUCȚIE SI SERVICII DESTINATE IMM-URILOR PENTRU AMELIORAREA STĂRII ECONOMICE ÎN PERIOADA POST-CRIZA (inclusiv relocări ale activităților, re tehnologizări, digitalizare, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție)	1.000	2.400 IMM-uri sprijinite 7.200 locuri de muncă nou create	Regional
			PI36. IMM: SPRIJIN PENTRU DIGITALIZAREA ACTIVITĂȚII IMM-URILOR (achiziția de echipamente IT, software-uri specifice IMM-urilor, digitalizarea activităților operaționale, optimizarea activităților de producție, managementul clienților, managementul furnizorilor etc.)	0.200		Regional
			PI37. IMM: SPRIJIN PENTRU DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII DE REZILIENȚĂ A SISTEMULUI SANITAR (producerea de echipamente medicale, medicamente,	0.200		Regional

		inclusiv alte activități similare pentru consolidarea capacității de reziliență a sistemului sanitar)			
		PI38. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR PENTRU VALORIFICAREA PATRIMONIULUI NATURAL BAZE DE TRATAMENT, INFRASTRUCTURI DE AGREMENT: parcuri tematice, acvaparcuri, parcuri de agrement)	0.350	140 IMM-uri sprijinite 2.100 locuri de muncă nou create	Regional
		PI39. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR DIN DOMENIUL AGRO-ALIMENTAR (colectare, depozitare, sortare, procesare, ambalare, etichetare, distribuție) pentru creșterea capacității de reziliență în situații de criză alimentară	0.700	1.400 IMM-uri sprijinite 4.200 locuri de muncă nou create	Regional
		PI40. IMM: SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE LA NIVELUL IMM-URILOR DIN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR	0.200	300 IMM-uri sprijinite 1.800 locuri de muncă nou create	Regional
		PI41. INTREPRINDERI MARI: RETEHOLOGIZĂRI, AUTOMATIZĂRI INDUSTRIALE, ROBOTIZĂRI ALE PROCESELOR DE PRODUCȚIE care angrenează o pondere semnificativă a forței de muncă activă la nivelul localităților unde își desfășoară activitatea	0.400	50 întreprinderi mari sprijinite 3.000 locuri de muncă nou create	Regional
		SUBTOTAL MEDIU DE AFACERI/ECOSISTEME ANTREPRENORIALE		3.800	
III. 2. CERCETARE ȘI INOVARE	Îmbunătățirea capacității Institutelor Naționale de Cercetare Dezvoltare pentru realizarea activităților de transfer tehnologic ale rezultatelor cercetării către mediul de afaceri;	PI42. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURĂ ȘI ECHIPAMENTE DE CERCETARE PENTRU INSTITUTELE NAȚIONALE DE CERCETARE-DEZVOLTARE DIN DOMENIUL TEHNIC/INGINERIE	0.125	5 INCD-uri sprijinite	National
		PI43. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURĂ ȘI ECHIPAMENTE DE CERCETARE PENTRU INSTITUTELE NAȚIONALE DE CERCETARE-DEZVOLTARE DIN DOMENIUL AGRO-ALIMENTAR	0.075	5 INCD-uri sprijinite	National
		PI44. INVESTIȚII ÎN INFRASTRUCTURĂ ȘI ECHIPAMENTE PENTRU TRANSFERUL TEHNOLOGIC DE LA NIVELUL INCD-URILOR ȘI MEDIUL DE AFACERI	0.075	5 proiecte transfer tehnologic 25 de IMM-uri sprijinite pentru activități de transfer tehnologic	National
		SUBTOTAL CERCETARE SI INOVARE		0.275	
III. 3. DIGITALIZARE A SERVICIILOR	Creșterea capacității de reziliență a marilor servicii publice de sănătate și educație în perioade	PI45. INVESTIȚII ÎN ECHIPAMENTE/DISPOZITIVE ELECTRONICE NECESARE ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE (inclusiv infrastructura de racord la internet),	0.250	720 unități școlare sprijinite	Regional

	PUBLICE EDUCAȚIONAL E ȘI SANITARE ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ	criză pandemică precum și realizarea unor reforme care privesc sustenabilitatea finanțelor publice precum și consolidarea capacității statului de drept;	software-uri și dotări specifice desfășurării activităților didactice în mediul on-line			
			PI46. INVESTIȚII ÎN ECHIPAMENTE/DISPOZITIVE ELECTRONICE NECESARE ACTIVITĂȚILOR DIN SISTEMUL MEDICAL (inclusiv infrastructura de racord la internet), software-uri și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line	0.150	300 unități sanitare sprijinite	Regional
			PI47. DIGITALIZARE MFP/ANAF	0.100	1 unitate ANAF	National
			PI48. DIGITALIZAREA SISTEMULUI JUDICIAR	0.100	200 instanțe/unități publice juridice	National
			PI49. SECURITATEA CIBERNETICĂ MULTIFUNCȚIONALĂ	0.100	3 proiecte	National
	SUBTOTAL DIGITALIZARE			0.700		
	III.4. CREȘTEREA CAPACITĂȚII DE REACȚIE ȘI REZILIENȚA PE TIMP DE CRIZA ȘI SITUAȚII DE URGENȚĂ	Creșterea capacității de reziliență a sistemului de sănătate și a capacităților de stocare a cerealelor și altor rezerve de hrană în perioade de criză pandemică;	PI50. INVESTIȚII ÎN DEPOZITELE REGIONALE DE ECHIPAMENTE MEDICALE pentru situații de urgență	0.190	7 depozite echipamente medicale 100 subunități de pompieri construite 700 ambulane achizionate	National
			PI51. INVESTIȚII ÎN DEPOZITE REGIONALE DE CEREALE, PRODUSE ALIMENTARE ȘI ALTE BUNURI necesare pe timp de criză	0.120	5 depozite regionale de cereale 4 depozite frigorifice 2 depozite pentru resurse energetice	National
			SUBTOTAL REZILIENȚA			0.310
	TOTAL PILON III			5.085		
TOTAL PLAN NAȚIONAL REDRESARE REZILIENȚĂ - prețuri 2018			30,440			
TOTAL PLAN NAȚIONAL REDRESARE REZILIENȚĂ - prețuri curente			33.009			

Anexa 18 Componenta reformă-Planul Național de Redresare și Reziliență
A. REFORME ORIZONTALE

DENUMIRE DOMENIU ORIZONTAL	DOMENIU DE INTERVENȚIE	OBIECTIVE PROPUSE PRIN REFORMĂ	SCOPUL REFORMEI/ CONCEPT PROMOAT	MĂSURI DE REFORMĂ	MODALITATEA DE REALIZARE
Finanțe publice	Sustenabilitatea finanțelor publice	Asigurarea sustenabilității finanțelor publice pe termen lung, consolidarea conformității fiscale și a colectării impozitelor, respectiv veniturilor bugetare, restructurarea cheltuielilor publice ca urmare a crizei pandemice, impozitarea și bugetarea ecologică, introducerea bugetelor multianuale.	Finanțe publice sustenabile, fiscalitate stabilă și predictibilă și impozitare și bugetare ecologică	M1. Consolidarea conformității fiscale și a colectării impozitelor în special prin reducerea decalajului față de nivelul european de colectare a TVA prin digitalizarea activităților de stabilire, colectare și urmărire a executării silite pentru creanțele bugetare;	<i>Digitalizarea ANAF, respectiv digitalizarea activității de constatare, colectare și urmărire a executării silite pentru consolidarea conformității fiscale și a colectării impozitelor, pentru diminuarea fenomenului de evaziune și fraude fiscale, în vederea creșterii gradului de colectare a veniturilor bugetare;</i>
				M2. Introducerea bugetării participative la nivelul autorităților publice locale , pentru a stimula co-participarea contribuabililor/ beneficiarilor la procesul decizional al finanțării de proiecte de investiții publice care corespund nevoilor identificate la nivelul comunităților locale;	<i>Crearea cadrului legal pentru bugetarea participativă în vederea creșterii implicării beneficiarilor în procesul decizional legat de investițiile publice. Cadrul legal va fi creat prin acte normative adoptate în acest sens;</i>
				M3. Introducerea bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării ecologice pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări climatice și mediu,	<i>Crearea cadrului legal pentru bugetarea multianuală în vederea asigurării sustenabilității finanțării investițiilor</i>

				în conformitate cu Reglementările la nivel European;	publice. Cadrul legal va fi creat prin acte normative adoptate în acest sens;
				M4. Evaluarea cheltuielilor publice post-COVID și conformitatea alinierii cheltuielilor la tranziția ecologică și digitalizare pentru a asigura ameliorarea stării economice a României și sustenabilitatea finanțelor publice, în contextul susținerii unei creșteri economice pe termen lung;	Crearea cadrului legal prin acte normative care să prevadă elaborarea bugetelor destinate investițiilor pentru respectarea conformității la tranziția ecologică și digitalizare;
Coeziune și politici sociale	Piața muncii și politici sociale	Asigurarea mecanismelor de adaptare a pieței muncii la transformările societale generate de criza pandemică și elaborarea unor politici sociale pentru grupurile vulnerabile, precum și pentru comunitățile marginalizate, aflate în risc de excluziune socială.	Piața muncii flexibilă și politici sociale adecvate	M5. Dezvoltarea unui mecanism specific de identificare, mobilizare și sprijin pentru persoanele inative bazat pe servicii educaționale și sociale integrate, în acord cu noile orientări ale Comisiei Europene privind Garanțiile pentru Tineri;	Crearea cadrului legal prin acte normative pentru elaborarea și implementarea mecanismului de identificare, mobilizare și sprijin a persoanelor inative;
				M6. Actualizarea cadrului legal privind dialogul social cu scopul de a crește implicarea partenerilor sociali în elaborarea politicilor și strategiilor publice;	Modificarea și completarea legii privind dialogul social;
				M7. Îmbunătățirea colaborării între sectorul public și privat pentru furnizarea serviciilor sociale la nivel local pentru extinderea gradului de acoperire, externalizarea și creșterea calității serviciilor sociale prestate;	Proiect de Ordonanță de Urgență/ Lege pentru parteneriatul public-privat necesar furnizării serviciilor sociale;
				M8. Elaborarea și aprobarea unei politici publice privind locuințele sociale destinate comunităților marginalizate din mediul urban și rural pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale comunităților marginalizate;	Modificarea și completarea legii privind locuințele sociale, pentru asigurarea condițiilor de locuit pentru comunitățile

					marginalizate și persoanelor aflate în risc de excludere socială; M9. Dezvoltarea unui sistem sustenabil privind îngrijirea la domiciliu pentru persoanele vârstnice și asigurarea de servicii sociale adecvate în concordanță cu tendințele demografice actuale;	Proiect de Ordonanță de Urgență/Lege pentru reglementarea serviciilor de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice;
Consolidarea capacității de implementare a proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	Sistem flexibil de implementare transparent și debirocratizat	Îmbunătățirea cadrului instituțional de implementare a proiectelor pentru a asigura atât un nivel ridicat al absorbției de fonduri europene dar și pentru a asigura implementarea proiectelor care fac obiectul contractelor de finanțare	Sistem flexibil de implementare, transparent și debirocratizat	M10. Crearea unui cadru flexibil, transparent, simplificat și debirocratizat de implementare a fondurilor externe nerambursabile prin elaborarea și aprobarea CODULUI FONDURILOR EUROPENE care se va implementa începând cu perioada de programare 2021-2027 și va sta la baza noului sistem de management și control al fondurilor europene alocate României	Proiect de Ordonanță de Urgență/Lege pentru aprobarea Codului Fondurilor Europene;	
				M11. Descentralizarea mecanismului de implementare a investițiilor publice cu finanțare din fonduri externe nerambursabile mai ales pentru marii beneficiari de proiecte cum sunt: Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale (CNAIR) dar și a companiei de administrare a infrastructurii feroviare C.N. C.F.R. S.A. prin introducerea în mecanismele de implementare a structurilor teritoriale ale marilor beneficiari, precum și a autorităților publice locale, a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sau a structurilor partenoriale dintre acestea;	Proiect de Ordonanță de Urgență pentru introducerea în implementare a structurilor teritoriale ale marilor beneficiari, precum și a autorităților publice locale, a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sau a structurilor partenoriale dintre acestea	
				M12. Consolidarea rolului autorităților publice județene în implementarea de proiecte de investiții publice în parteneriat cu alte instituții publice și/sau	Crearea cadrului legal și normativ pentru implementarea	

				<p>autorități publice locale pentru a asigura implementarea proiectelor de dezvoltare la nivel județean, respectiv pentru coordonarea dezvoltării urbane și economice la nivel județean astfel încât să se asigure o dezvoltare echilibrată pentru unitățile administrativ-teritoriale;</p>	<p><i>proiectelor de investiții publice în parteneriat</i></p>
				<p>M13. Consolidarea rolului Agențiilor de Dezvoltare Regională prin continuarea procesului de descentralizare a deciziei pentru implementarea programelor de dezvoltare regională la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a României, precum și îmbunătățirea cadrului instituțional al implementării proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile la nivel regional;</p>	<p><i>Proiect de act normativ pentru cadrul instituțional Măsură pentru creșterea capacității administrative a ADR de a gestiona proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile la nivel regional</i></p>
				<p>M14. Crearea unui cadru de monitorizare a proiectelor de investiții strategice ale României prin înființarea Unității Centralizate de Management și Urmărire Proiecte Strategice, cu scopul de a identifica din timp blocajele care apar în implementarea proiectelor de infrastructură, a monitoriza mobilizarea pe șantier, a progreselor realizate precum și pentru a asigura încadrarea în graficele de execuție ale contractelor de execuție lucrări;</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru înființarea, organizarea și funcționarea Unității centralizate de management și urmărire a proiectelor strategice</i></p>
				<p>M15. Crearea cadrului instituțional pentru structurile organizatorice implicate în implementarea proiectelor: unități de implementare, companii de proiect, structuri partenoriale etc., precum și a cadrului instituțional necesar pentru formarea, angajarea de experți în cadrul unităților de implementare a proiectelor, inclusiv pentru sistemul de stimulente în</p>	<p><i>Proiect de act normativ pentru crearea cadrului instituțional, respectiv a modalității de înființare, organizare și funcționare a structurilor implicate în implementarea proiectelor (inclusiv măsuri de remunerare</i></p>

				funcție de performanța implementării proiectelor aplicat pentru implementarea proiectelor;	sau acordarea de stimulente)
				M16. Crearea cadrului instituțional și legal pentru formarea administratorilor de granturi care în baza contractelor de finanțare încheiate cu autoritățile de management ale programelor operaționale ar urma să gestioneze pe bază de criterii de performanță fonduri externe nerambursabile destinate unor proiecte de interes major în diferite domenii precum: dezvoltare regională, digitalizare, resurse umane etc	Proiect de act normativ pentru reglementarea cadrului instituțional de înființare, organizare și funcționare a administratorilor de granturi
Administrația publică	Calitatea actului administrativ. Impact economico-social	Reforma privind îmbunătățirea controlului calității actului administrativ la nivel instituțional și îmbunătățirea eficacității și calității procesului decizional în administrația publică	Creșterea calității actului administrativ. Impact economico-social	M17. Elaborarea și aprobarea cadrului instituțional necesar înființării unei structuri inter-ministeriale pentru analiza impactului economic și social al actelor normative adoptate , mai ales a celor din domeniul finanțelor publice, fondurilor europene, economiei, energiei, administrației publice, sănătate, educație precum și a altor domenii considerate strategice la nivel național. Calitatea procesului decizional din perspectiva impactului economic și social va aduce îmbunătățiri considerabile asupra performanței, dar și asupra consecințelor pe care le au deciziile adoptate la nivelul administrației publice centrale.	Proiect de act normativ pentru înființarea unei structuri inter-ministeriale pentru analiza impactului economic și social al actelor normative adoptate
Achiziții publice	Sistem de achiziții publice flexibil, transparent și facil	Procedurile de achiziție publică sunt o componentă esențială a întregului proces de implementare a proiectelor de investiții publice, astfel este important ca acestea să fie derulate eficient și transparent	Sistem flexibil de achiziții publice, transparent și facil	M18. Elaborarea și aprobarea Codului Achizițiilor Publice pentru a asigura punerea în aplicare unitară a Directivelor Uniunii Europene privind achizițiile publice dar și pentru a asigura simplificarea procedurilor de achiziții publice, transparentizarea dar și crearea unui	Proiect de Ordonanță de Urgență/Lege pentru aprobarea Codului Achizițiilor Publice

				<p>mecanism instituțional de derulare operativă a procedurilor de achiziție publică de către autoritățile contractante;</p> <p>M19. Îmbunătățirea cadrului legal pentru soluționarea contestațiilor introduse în contencios-administrativ de către ofertanții care participă la procedurile de achiziție publică organizate de autoritățile contractante prin înființarea în structurile instanțelor de judecată a Tribunalului de Contencios Achiziții Publice Regionale, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, care au drept scop soluționarea cu celeritate a acțiunilor introduse de către reclamânți privind contestarea procedurilor de achiziții publice;</p> <p>M20. Digitalizarea întregului proces de exercitare a controlului ex-ante desfășurat de Agenția Națională de Achiziții Publice prin intermediul structurilor organizatorice inclusiv pentru emiterea avizelor de conformitate a procedurilor în format digital dar și pentru înlocuirea controalelor efectuate prin inspecție la fața locului cu controale ex-ante exercitate în mediul on-line;</p> <p>M21. Actualizarea/modificarea/aprobarea și cadrului legal pentru Simplificarea și dezvoltarea unui catalog electronic pentru procedurile de achiziție publică simplificate, cu respectarea Directivelor Uniunii Europene pentru a asigura derularea operativă a acestor proceduri de către autoritățile contractante;</p> <p>M22. Crearea unor structuri organizatorice în cadrul Autorităților de Management ale Programelor Operaționale pentru a sprijini metodologic beneficiarii finali de fonduri</p>	<p><i>Înființarea în structurile instanțelor de judecată a Tribunalului de Contencios Achiziții Publice Regionale, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii</i></p> <p><i>Acorduri de colaborare pentru asigurarea schimbului de informații în format digital între instituțiile implicate în verificarea achizițiilor publice</i></p> <p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență/ Lege pentru simplificarea și dezvoltarea unui catalog electronic pentru procedurile de achiziție publică simplificate</i></p> <p><i>Proiect de act normativ pentru reglementarea obligației înființării la nivelul Autorităților de</i></p>
--	--	--	--	---	--

				<p>externe nerambursabile în procesul de achiziții publice precum și pentru a evita aplicarea unor corecții financiare în implementarea procedurilor de achiziție publică;</p> <p>M23. Crearea cadrului legal și a sistemului de stimulente pentru a consolida capacitatea beneficiarilor de a implementa procedurile de achiziție publică, respectiv pentru a selecta și angaja pe bază de contract individual de muncă experți în afara organigramei necesari pentru implementarea procedurilor de achiziție publică;</p>	<p><i>Management a structurilor responsabile cu sprijinul metodologic privind achizițiile publice</i></p> <p><i>Proiect de act normativ privind acordarea de stimulente personalului implicat, în raport cu complexitatea tipurilor de proiecte, pentru gradul de realizare a procedurilor de achiziție publică</i></p>
<p>Consolidarea statului de drept</p>	<p>Consolidarea statului de drept în acord cu normele europene</p>	<p>Consolidarea cadrului legal și instituțional, îndeosebi privind incompatibilitățile și conflictul de interese</p>	<p>Consolidarea statului de drept în acord cu normele europene</p>	<p>M24. Revizuirea legilor justiției publicate în dezbatere publică până pe data de 31 martie 2021, cu următoarele obiective:</p> <ul style="list-style-type: none"> Profesionalizarea procesului de selecție a magistraților; Eliminarea schemei de pensionare anticipată a magistraților; Întărirea principiului independenței procurorilor în activitatea judiciară; Eliminarea restricțiilor care privesc libertatea de exprimare a magistraților; Eliminarea rolului actual al Ministerului Finanțelor Publice în contextul procedurii de răspundere materială a magistraților pentru erori judiciare; Modificarea, respectiv lărgirea competenței de judecată a judecătorilor stagiari, în acord cu realitățile din sistemul judiciar și nivelul acestora de instrucție; Revenirea la normele care consacrau accesul în funcția de judecător la Înalta Curte prin concurs, urmărindu-se, astfel, creșterea profesionalismului și a 	<p><i>Revizuirea legilor justiției în conformitate cu normele europene privind consolidarea statului de drept</i></p>

				<p>transparenței, precum și a obiectivității procesului decizional;</p> <p>Creșterea rolului Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte în procedurile de delegare;</p> <p>Desființarea Secției pentru Investigarea Infrațiunilor din Justiție;</p> <p>Reglementarea detaliată a motivelor de revocare, precum și procedura de revocare a procurorilor numiți în cadrul DNA și DIICOT;</p> <p>Reafirmarea rolului constituțional al CSM, acela de garant al independenței justiției, și Reformarea sistemului de alegere a membrilor judecătorești și procurori ai CSM;</p> <p>Extinderea sferei titularilor acțiunii disciplinare în materia răspunderii disciplinare a magistraților;</p>	
				<p>M25. Consolidarea cadrului instituțional de punere în aplicare a legii privind confiscarea averilor dobândite ilicit, cunoscută cu denumirea de confiscare extinsă pentru situațiile în care persoana condamnată a dobândit avere prin orice mijloace altele decât cele legale;</p>	<p><i>Operaționalizarea cadrului instituțional de punere în aplicare a legii privind confiscarea averilor dobândite ilicit, cunoscută cu denumirea de confiscare extinsă</i></p>
				<p>M26. Elaborarea și aprobarea Codului Incompatibilităților și a Conflictului de Interese pentru a asigura consolidarea activităților desfășurate în sectorul public, a asigura transparentizarea și înfăptuirea serviciilor publice în interesul cetățenilor</p>	<p><i>Elaborarea și aprobarea Codului Incompatibilităților și a Conflictului de Interese</i></p>
				<p>M27. Modernizarea și extinderea capacității administrative și operaționale a Agenției Naționale pentru Administrarea Bunurilor provenite din Infrațiuni ("ANABI");</p>	<p><i>Măsuri pentru modernizarea și extinderea capacității administrative și operaționale a ANABI</i></p>

				M28. Reforma Codului Penal și a Codului de Procedură Penală;	<i>Act normativ privind aprobarea Codului Penal și a Codului de procedură penală</i>
				M29. Extinderea și consolidarea capacității instituționale , inclusiv prin mijloace tehnice, a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA și DIICOT de a investiga fenomenul infracțional prin mijloace tehnice;	<i>Măsurile pentru modernizarea și consolidarea capacității instituționale a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA și DIICOT</i>
				M30. Extinderea și consolidarea unităților de parchet de a investiga corupția, crima organizată, traficul de persoane, traficul de minori, infracțiunile la adresa integrității vieții sexuale, pornografia infantilă, criminalitatea informatică;	<i>Măsurile pentru modernizarea și consolidarea capacității instituționale a unităților de parchet</i>
				M31. Digitalizarea Ministerului Justiției, a instituțiilor subordonate, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor de judecată, a Curții Constituționale, a Ministerului Public, respectiv a unităților de parchet, având drept scop îmbunătățirea accesului părților la procesele de judecată	<i>Măsurile destinate Ministerului Justiției, a instituțiilor subordonate, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor de judecată, a Curții Constituționale, a Ministerului Public, respectiv a unităților de parchet; Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru activitățile specifice.</i>

B. REFORME SECTORIALE

DENUMIRE PILON	DOMENIU DE INVESTIȚII	OBIECTIVE PROPUSE PRIN REFORMĂ	SCOPUL REFORMEI/ CONCEPT PROMOVAT	MĂSURI DE REFORMĂ	MODALITATEA DE REALIZARE
Tranziție verde și schimbări climatice	Transport Durabil	Crearea mecanismelor necesare pentru implementarea sistemului de transport durabil, verde și inteligent care să asigure conectivitatea localităților urbane la rețelele de transport, să asigure atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă.	Dezvoltarea transportului durabil, verde și inteligent	M1. Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de infrastructură de transport pentru <u>Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere (CNAIR) și Compania Națională de Căi Ferate (CN CFR)</u> , prin includerea structurilor regionale ale acestora și a Autorităților Publice Locale (APL) în procesul de implementare a proiectelor. Reevaluarea și operaționalizarea contractelor de performanță încheiate cu CNAIR și CN CFR prin introducerea și monitorizarea indicatorilor de performanță. Această abordare va conduce la accelerarea implementării proiectelor de infrastructură de transport, prin implicarea activă și asumată a actorilor locali și va fi implementată prin crearea cadrului instituțional și financiar necesar;	<i>Proiect de act normativ pentru consolidarea capacității de implementare a proiectelor de infrastructură de transport implementate de către CNAIR SA și CN CFR SA. Modificarea, actualizarea și completarea contractelor de performanță la nivelul celor doi administratori de infrastructură națională de transport;</i>
				M2. Consolidarea capacității Autorității de Reformă Feroviară pentru pregătirea și implementarea proiectelor de achiziție de material rulant , introducerea contractului de performanță pentru managementul instituției, stabilirea și monitorizarea indicatorilor de performanță;	<i>Proiect de act normativ pentru consolidarea capacității de pregătire și implementare a proiectelor la nivelul ARF. Introducerea contractului de performanță la nivelul ARF;</i>

			<p>M3. <u>Introducerea bugetelor multianuale în procesul de planificare financiară pentru proiectele de investiții în infrastructura de transport.</u> Astfel, se asigură un nivel ridicat de predictibilitate a resurselor financiare disponibile și stabilitatea necesară în etapa de implementare a proiectelor de infrastructură. Întrucât aceste tipuri de obiective investiționale au durate de implementare medii de aproximativ 4 ani, bugetele multianuale vor fi elaborate pentru perioade similare, prin ordin comun al miniștrilor transportului și fondurilor europene;</p>	<p><i>Ordin comun al ministrului transporturilor, infrastructurii și comunicațiilor și al ministrului fondurilor europene pentru elaborarea bugetelor multianuale necesare proiectelor de infrastructură de transport;</i></p>
			<p>M4. Implementarea obiectivelor de tranziție verde pentru proiectele de infrastructură de transport prin acționarea pe două direcții specifice:</p> <p><u>Obligativitatea includerii în normativele tehnice de proiectare: a stațiilor de încărcare pentru autovehiculele electrice,</u> a infrastructurii de telecomunicații și autostradă smart, a sistemelor digitale de avertizare timpurie a riscurilor și a măsurilor de protecție împotriva poluării fonice;</p> <p><u>Actualizarea politicilor tarifare pentru transportul rutier prin includerea unor tarife ecologice pentru categoriile de mijloace de transport care au efect poluant asupra mediului înconjurător,</u> cu respectarea reglementărilor europene;</p>	<p><i>Ordin al ministrului transporturilor, infrastructurii și comunicațiilor pentru completarea normativelor tehnice de proiectare pentru autostrăzi și drumuri expres. OUG pentru actualizarea politicilor de tarifare prin introducerea unor tarife suplimentare pentru mijloacele de transport cu efect poluant;</i></p>
			<p>M5. <u>Elaborarea, aprobarea și implementarea strategiei naționale de siguranță rutieră</u> pentru a asigura un nivel</p>	<p><i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a</i></p>

				management corespunzător a riscului de accidente rutiere;	Strategiei Naționale de Siguranță Rutieră;
				M6. Elaborarea unei strategii naționale de gestionare inteligentă a traficului prin implementarea de sisteme inteligente de management a traficului, indicatoare și semnalizare rutieră precum și alte elemente care vizează circulația inteligentă pe drumurile publice;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei naționale de gestionare inteligentă a traficului;</i>
				M7. Introducerea analizelor multicriteriale și de pretabilitate pentru proiectele majore de infrastructură de transport precum și utilizarea în procesul decizional , pentru prioritizarea proiectelor majore de infrastructură de transport a Modelului Național de Transport (MNT) ce oferă informații necesare pentru stabilirea soluțiilor tehnice, testarea sustenabilității financiare/economice a proiectelor, precum și pentru analizele de opțiuni. Rezultatele MNT vor fi utilizate ca date de intrare în analiza cost-beneficiu, precum: economii de timp pentru transportul de călători și marfă pe mod de transport, vehicul-km pentru calculul costului de operare și întreținere per tip de vehicul rutier și tip de tracțiune, accidente, emisii de CO2, poluarea fonică și a aerului. Aceste aspecte vor reprezenta punctul de plecare în fundamentarea procesului decizional al implementării proiectelor de infrastructură de transport și vor limita elementele de natură arbitrară;	<i>Ordonanță de Urgență privind îmbunătățirea cadrului decizional necesar implementării proiectelor de infrastructură de transport.</i>
Tranziție verde și schimbări climatice	Schimbări climatice	Creșterea capacității de reziliență a României la schimbările climatice pentru combaterea riscului de secetă, riscului de înmlăștinire, riscului de combatere a eroziunii solului, riscului generat de efectele dăunătoare ale fenomenelor	Consolidarea capacității de reziliență a României la schimbările climatice.	M8. Elaborarea Strategiei de Monitorizare pentru Schimbări Climatice (SMSC) precum și de gestionare a situațiilor de urgență apărute ca urmare a schimbărilor climatice în strânsă corelare cu Strategia Națională pentru Prevenirea Situațiilor de Urgență 2016-2025;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei de Monitorizare pentru Schimbări Climatice (SMSC).</i>
				M9. Implementarea mecanismelor instituționale pentru monitorizarea SMSC prin reorganizarea activității Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare respectiv prin	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru reorganizarea activității ANIF, respectiv prin</i>

extreme rare și de deteriorare a fondului forestier		transformarea acesteia în Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și Schimbări Climatice (ANIFSC);	transformarea acesteia în ANIFSC;
		M10. <u>Operaționalizarea mecanismelor instituționale de monitorizare și mentenanță a infrastructurii specifice</u> de schimbări climatice prin consolidarea structurilor teritoriale ale Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare (ANIF) pentru asigurarea mentenanței și întreținerii necesare combaterii schimbărilor climatice;	<i>Crearea cadrului legal prin acte normative specifice pentru înființarea de structuri regionale ale ANIF destinate asigurării activităților de mentenanță și întreținere a infrastructurii de combatere a schimbărilor climatice;</i>
		M11. <u>Consolidarea capacității de gestionare și protejare a investițiilor specifice schimbărilor climatice</u> prin modificarea, completarea, actualizarea legii îmbunătățirilor funciare prin crearea cadrului instituțional necesar pentru realizarea activităților de mentenanță și întreținere a infrastructurilor specifice pentru schimbări climatice precum și introducerea unor răspunderi penale împotriva distrugerilor, furtului, degradărilor care intervin la infrastructura specifică de schimbări climatice;	<i>Actualizarea legii îmbunătățirilor funciare prin crearea cadrului instituțional necesar pentru realizarea activităților de mentenanță și întreținere a infrastructurilor specifice pentru schimbări climatice precum și introducerea unor răspunderi penale împotriva distrugerilor, furtului, degradărilor care intervin la infrastructura specifică de schimbări climatice;</i>
		M12. <u>Asigurarea sustenabilității financiare a investițiilor propuse pentru asigurarea mentenanței infrastructurii specifice schimbărilor climatice</u> prin introducerea unor tarife specifice pentru serviciile prestate cu ajutorul infrastructurii specifice schimbărilor climatice	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru stabilirea unor tarife specifice pentru serviciile prestate cu ajutorul infrastructurii de schimbări climatice</i>
		M13. <u>Crearea cadrului instituțional și a structurilor specifice necesare</u> pentru înăsprirea pedepselor aferente faptelor de natură penală care privesc exploatarea ilegală, defrișările fondului forestier și alte fapte grave	<i>Actualizarea codului silvic prin crearea cadrului instituțional și a structurilor specifice necesare pentru înăsprirea pedepselor aferente faptelor</i>

				care aduc atingere și dăunează grav echilibrul ecologic la nivel național;	de natură penală care privesc exploatarea ilegală, defrișările fondului forestier și alte fapte grave care aduc atingere și dăunează grav echilibrul ecologic la nivel național;
Tranziție verde și schimbări climatice	Mediu	Asigurarea unor infrastructuri specifice de mediu pentru a facilita accesul populației la serviciile de alimentare cu apă și canalizare precum și un mediu ambiant curat și sănătos destinat populației.	Asigurarea unor infrastructuri specifice de mediu durabilă, inteligentă și ecologică	M14. <u>Elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (SMCA)</u> pe teritoriul României în acord cu directivele Uniunii Europene și implementarea infrastructurii specifice de monitorizare a calității aerului;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (SMCA);</i>
				M15. <u>Elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară (SNEC)</u> și implementarea infrastructurii necesare de reciclare a deșeurilor în acord cu directivele Uniunii Europene;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei Naționale privind Economia Circulară (SNEC);</i>
				M. 16. <u>Elaborarea planurilor de management de mediu și definirea obiectivelor specifice și a măsurilor de conservare specifice pentru siturile NATURA 2000</u> necesare pentru protejerea, conservarea și punerea în valoare a siturilor Natura 2000. Planurile de management ce vor fi elaborate vor propune măsuri pentru prevenirea, combaterea și gestionarea riscului de deteriorare a stării de conservare a habitatelor și speciilor de faună de interes conservativ de pe întreg teritoriul României. Planurile de management urmează să fie puse în aplicare în conformitate cu normele în aplicare.	<i>Elaborarea și aprobarea planurilor de management și a măsurilor specifice pentru siturile NATURA 2000</i>
				M17. <u>Reformarea sectorului românesc de alimentare cu apă și canalizare și dezvoltarea unei politici naționale privind apa potabilă</u> precum și Crearea cadrului legal necesar pentru elaborarea strategiilor de politici tarifare pentru operatorii regionali de apă-canalizare și a bugetelor multianuale astfel încât să poată fi asigurată sustenabilitatea financiară a activităților curente și de investiții pe termen mediu și lung pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru stabilirea cadrului multianual de elaborare a politicilor de tarifare pentru serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare;</i> <i>Elaborarea schemelor de ajutor de stat pentru sprijinul din fonduri publice (de stat</i>

					<i>sau din fonduri externe nerambursabile), cu respectarea regulilor de ajutor de stat, pentru dotarea cu echipamente/utilaje/ tehnologii a prestatorilor de servicii pentru activități de întreținere și mentenanță și dacă este posibil dotarea cu echipamente/utilaje/ tehnologii operatorilor regionali de apă și canalizare pentru activități proprii de întreținere și mentenanță;</i>
				M18. <u>Introducerea obligativității de realizare a infrastructurii/rețelelor de apă și canalizare numai cu elemente de inteligență artificială</u> (contoare de apă inteligente, dotarea rețelelor de apă și canalizare cu sisteme de monitorizare inteligente etc.,) precum și consolidarea capacității instituționale a operatorilor de apă canalizare pentru asigurarea serviciilor de mentenanță și întreținere a infrastructurii specifice;	<i>Crearea cadrului legal cu privire la normativele tehnice de proiectare a rețelelor de apă și canalizare privind obligația introducerii de elemente de inteligență artificială;</i>
				M19. <u>Crearea cadrului legal necesar pentru accesul la serviciile publice de canalizare pentru aglomerările urbane sub 2.000 de locuitori</u> prin accesul comunităților locale la sistemele alternative inteligente de canalizare. Reglementarea serviciului public inteligent de canalizare pentru aglomerările urbane sub 2.000 locuitori respectiv reglementarea tarifelor pentru serviciile de canalizare prestate de către operatorii regionali de apă-canalizare;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru asigurarea accesului la serviciile inteligente de canalizare a aglomerărilor urbane sub 2.000 locuitori; Ordin președinte ANRSC pentru aprobarea Regulamentului-cadru de prestare a serviciului public de canalizare pentru aglomerările urbane sub 2.000 de locuitori;</i>
				M20. <u>Flexibilizarea cadrului legal de implementare a proiectelor de infrastructură de apă-canalizare de către</u>	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru reglementarea</i>

				autoritățile publice locale în parteneriat cu operatorii de apă-canalizare. Autoritățile publice locale vor putea implementa rețele inteligente de alimentare cu apă-canalizare cu condiția asigurării funcționării serviciilor publice de alimentare cu apă-canalizare și operarea infrastructurilor de apă-canalizare ulterior recepționării acestora;	cadrele legale de realizare în parteneriat a rețelelor inteligente de alimentare cu apă-canalizare de către autoritățile publice locale;
Tranziție verde și schimbări climatice	Energie și tranziție verde	Crearea mecanismelor specifice pentru realizarea de investiții în domeniul infrastructurii transport/distribuție a energiei adaptate la tranziția verde și la cerințele de digitalizare, precum și a cadrului legal pentru definirea consumatorului vulnerabil	Asigurarea unui sistem energetic național durabil, inteligent, rezilient, accesibil și în conformitate cu cerințele de digitalizare	M21. Monitorizarea și implementarea Planului Național pentru Energie și Schimbări Climatice pentru a asigura tranziția verde și digitalizarea precum și tranziția către economie cu emisii zero potrivit orientărilor la nivel european;	Organizarea de structuri de monitorizare în cadrul ministerelor de resort prin <i>modificarea Hotărârilor de organizare și funcționare a ministerelor</i> ;
				M22. Crearea cadrului național de implementare a sistemelor energetice inteligente prin elaborarea și aprobarea HGR pentru implementarea măsurilor de inteligență artificială în rețelele de transport și distribuție a energiei și emiterea unui Ordin președinte ANRE pentru completarea normativelor tehnice de proiectare a rețelelor de transport/distribuție a energiei cu elemente de inteligență artificială;	<i>Elaborare Hotărâre de Guvern pentru implementarea măsurilor de inteligență artificială în rețelele de transport și distribuție a energiei;</i> <i>Ordin președinte ANRE pentru completarea normativelor tehnice de proiectare a rețelelor de transport/distribuție a energiei cu elemente de inteligență artificială;</i>
				M23. Crearea cadrului național de adaptare a sistemului național de transport și distribuție a energiei pentru adaptarea la tranziția verde și la utilizarea combustibilului de tranziție prin emiterea unui Ordin al președintelui ANRE pentru realizarea de investiții din fonduri publice în domeniul rețelelor de transport/distribuție a energiei adaptate la combustibilii de tranziție;	<i>Ordin președinte ANRE pentru realizarea de investiții din fonduri publice în domeniul rețelelor de transport/distribuție a energiei adaptate la combustibilului de tranziție;</i>
				M24. Crearea cadrului național pentru definirea consumatorului vulnerabil astfel încât să se poată asigura creșterea accesului populației la serviciile de furnizare a energiei prin elaborarea și adoptarea unei	<i>Proiecte de Ordonanță de Urgență/Proiect de Lege pentru reglementarea cadrului legal de definirea a</i>

				OUG pentru reglementarea cadrului legal de definire a consumatorului vulnerabil și a formelor de sprijin a acestora din fonduri publice;	consumatorului vulnerabil și a formelor de sprijin a acestora din fonduri publice;
				M25. Elaborarea și aprobarea legislației necesare definirii noțiunii autoconsumatorului de energie regenerabilă precum și stimularea realizării de investiții de către producători, transportatori și distribuitori de energie prin elaborarea și aprobarea unui proiect de lege pentru definirea autoconsumatorului de energie regenerabilă și stimularea realizării de investiții în infrastructura de energie de către producători, operatorii de transport și distribuție a energiei prin utilizarea de fonduri proprii și surse de finanțare de pe piața de capital și din certificate verzi, inclusiv prin acces la surse de finanțare complementare;	<i>Proiect de Lege/Ordonanță de Urgență pentru realizarea de investiții în infrastructura de energie de către operatorii de transport și distribuție a energiei prin utilizarea de fonduri proprii și surse de finanțare de pe piața de capital și din certificate verzi;</i>
Tranziție verde și schimbări climatice	Eficiență energetică și termică	Asigurarea mecanismelor pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică a clădirilor publice și rezidențiale în vederea reducerii pierderilor de energie, reducere a consumului de energie, precum și a emisiilor de dioxid de carbon.	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor de locuit, clădirilor publice și sistemelor de alimentare cu energie termică.	M26. Elaborarea, aprobarea și implementarea Strategiei Naționale de Eficiență Energetică a clădirilor pentru a reduce pierderile de energie, consumurilor energetice și a îmbunătăți standardele de locuit ale populației;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei Naționale de Eficiență Energetică a clădirilor</i>
				M27. Actualizarea legislației privind eficiența energetică a clădirilor de locuit pentru a asigura mecanismele instituționale și financiare necesare accesului populației la reabilitarea termică a clădirilor de locuit inclusiv pentru actualizarea tehnologiilor necesare reabilitării termice;	<i>Proiect de ordonanță de urgență pentru reglementarea cadrului legal necesar măsurilor de eficiență energetică a blocurilor de locuințe/clădirilor rezidențiale inclusiv pentru spațiile cu altă destinație decât aceea de locuință precum și pentru revizuirea cotelor și surselor de finanțare destinate măsurilor de eficiență energetică;</i>
				M28. Crearea cadrului legal pentru eficiența energetică a clădirilor instituțiilor publice pentru a permite reducerea consumurilor de energie, pierderilor energetice, a elabora mecanismele instituționale și financiare pentru eficiența energetică a clădirilor publice;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru aprobarea unor măsuri de eficiență energetică a clădirilor publice;</i>
				M29. Elaborarea cadrului legal pentru a defini consumatorul vulnerabil de energie termică și a stabili	<i>Proiect de Ordonanță/Proiect de Lege pentru definirea</i>

				<p>categoriile de măsuri care sunt necesare pentru sprijinul acestor categorii de consumatori astfel încât aceștia să poată beneficia de serviciile publice de alimentare cu energie termică;</p>	<p>consumatorului vulnerabil de energie termică precum și a unor măsuri de sprijin a acestora; <i>Proiect de ordonanță de urgență a guvernului</i> pentru modificarea și completarea Legii energiei termice în vederea introducerii strategiilor de politică tarifară precum și a bugetelor multianuale;</p>
				<p>M30. <u>Elaborarea strategiei naționale de sprijin pentru modernizarea serviciilor publice de alimentare cu energie termică</u>, respectiv pentru producerea, transportul și distribuția de energie termică;</p>	<p>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a strategiei naționale de sprijin pentru modernizarea serviciilor publice de alimentare cu energie termică;</p> <p><i>Ordin președinte ANRSC pentru completarea normelor tehnice de realizare a rețelelor de transport/distribuție a energiei termice prin implementarea de rețele care conțin elemente de inteligență artificială;</i></p>
Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului	Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului	Crearea mecanismelor pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației, creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane și valorificarea potențialului de dezvoltare economică a localităților urbane pentru asigurarea unor servicii de calitate ale administrației publice locale.	Dezvoltare urbană sustenabilă și inteligentă, valorificarea resurselor de patrimoniu.	<p>M31. <u>Elaborarea, aprobarea și implementarea unor strategii locale privind gestionarea inteligentă a traficului și siguranța rutieră</u> cu scopul de a promova transportul public în comun de călători și a asigura un management corespunzător al riscului de accidente rutiere;</p>	<p><i>Elaborarea și aprobarea strategiilor locale de siguranță rutieră prin Hotărâri ale Consiliilor Locale;</i></p>
				<p>M32. <u>Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile</u> prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale de la nivel județean cu cele de la nivel local;</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență</i> pentru parteneriatul între autoritățile publice județene și autoritățile publice locale, necesare implementării proiectelor cu finanțare din</p>

					fonduri externe nerambursabile;
				M33. Actualizarea strategiilor de dezvoltare urbană cu definirea zonelor urban funcționale și a coridoarelor de mobilitate urbană la nivelul localităților urbane;	<i>Elaborarea și actualizarea strategiilor de dezvoltare urbană aprobate prin Hotărâri ale Consiliilor Locale;</i>
				M34. Sustinerea dezvoltării urbane prin implementarea de investiții specifice și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de mobilitate urbană destinate dezvoltării localităților urbane în special pentru dezvoltarea serviciilor de transport public în comun de călători;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru dezvoltarea proiectelor de mobilitate urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile; Realizarea Ghid de mobilitate urbană;</i>
				M35. Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de regenerare urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru susținerea proiectelor de regenerare urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile; Ghid de regenerare urbană;</i>
				M36. Valorificarea patrimoniului cultural de interes local pentru creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației precum și valorificarea potențialului de creștere economică a localităților urbane cu impact asupra ameliorării situației economice a acestora în situații de criză;	<i>Ghid pentru valorificarea patrimoniului cultural local și creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane;</i>
				M37. Creșterea gradului de accesibilitate a populației la serviciile publice precum și a calității serviciilor publice prestate de interes local prin digitalizare , inclusiv prin dotarea acestora cu echipamente IT;	<i>Măsuri pentru digitalizarea serviciilor publice de interes local cu scopul de a crește accesibilitatea populației la aceste categorii de servicii publice;</i>
				M38. Elaborarea unui cadru normativ unitar (Codul Serviciilor Publice) pentru principalele categorii de servicii publice locale asigurate populației: alimentare cu apă și canalizare, transportul public în comun de călători, salubritatea stradală și menajeră, iluminatul public, modernizarea de străzi, întreținerea spațiilor verzi;	<i>Proiect de Ordonanță/Lege privind Codul Serviciilor Publice Locale;</i>

Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificare a patrimoniului	Sănătate	Asigurarea accesibilității populației din mediul rural și urban la serviciile publice de sănătate moderne, digitale și de calitate în perioade de crize pandemice.	Dezvoltarea unor servicii e-sănătate și a unui sistem de sănătate publică accesibil și rezilient	M39. <u>Elaborarea unei politici publice de e-sănătate și crearea cadrului legal pentru operaționalizarea serviciilor de telemedicină</u> în vederea creșterii capacității de reziliență a serviciilor publice de sănătate în perioade de criză pandemică și a accesibilității populației la serviciile de sănătate, prin act normativ pentru reglementarea cadrului legal pentru serviciile de telemedicină și decontarea acestor servicii din bugetul asigurărilor sociale de sănătate;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență</i> pentru reglementarea cadrului legal pentru serviciile de telemedicină și decontarea acestor servicii din bugetul asigurărilor sociale de sănătate;
				M40. <u>Asigurarea accesului la serviciile medicale în special pentru comunitățile marginalizate precum și implementarea serviciilor de asistență medico-socială în mediul rural și asigurarea venitului medical minim garantat</u> pentru serviciile de medicină de familie în vederea creșterii accesibilității populației la serviciile medicale primare și de prevenție în spațiul rural, prin act normativ pentru serviciile de asistență medico-socială în spațiul rural și asigurarea venitului medical minim garantat pentru serviciile medicale primare și de prevenție în spațiul rural;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență</i> pentru serviciile de asistență medico-socială în spațiul rural și asigurarea venitului medical minim garantat pentru serviciile medicale primare și de prevenție în spațiul rural;
				M41. <u>Creșterea gradului de accesibilitate al populației și implementarea prestării serviciilor de analize medicale mobile pentru asigurarea accesului populației din mediul rural la serviciile publice de sănătate</u> , prin act normativ privind unele măsuri de asigurare a serviciilor de analize medicale mobile și operaționalizarea acestora prin Casa de Asigurări de Sănătate;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență</i> privind unele măsuri de asigurare a serviciilor de analize medicale mobile și operaționalizarea acestora prin Casa de Asigurări de Sănătate;
				M42. <u>Consolidarea capacității de reziliență a sistemului de sănătate publică prin formarea continuă a cadrelor medicale atât din punctul de vedere al specializării medicale cât și din punctul de vedere al calificării tehnice pentru utilizarea echipamentelor medicale.</u> Măsura este finanțată din Politica de Coeziune cu fonduri alocate din Fondul Social European;	<i>Măsuri</i> pentru formarea personalului medical din punct de vedere al specializării medicale, cât și din punctul de vedere al calificării tehnice pentru utilizarea echipamentelor medicale;
				M43. <u>Dezvoltarea serviciilor de prevenție medicală pentru a crește speranța medie de viață în cazul bolilor prevenibile</u> dar și pentru a asigura o stare de sănătate corespunzătoare populației din mediul urban și rural;	<i>Măsuri</i> pentru prevenție medicală - 11 boli prevenibile;

Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificare a patrimoniului	Educație	Asigurarea accesului elevilor și studenților la servicii publice de educație bazate pe excelență și performanță concomitent cu orientarea serviciilor de educație către cerințele pieței muncii;	Dezvoltarea unui sistem educațional incluziv și rezilient centrat pe inovație și dezvoltarea de competențe profesionale.	M44. Creșterea relevanței pe piața muncii a sistemului de învățământ profesional și tehnic în sistem dual prin reorganizarea Centrului Național de Învățământ Dual și Tehnic și transformarea acestuia în Autoritatea Națională pentru Învățământ Tehnic în Sistem Dual. Scopul acestei reforme este de a asigura managementul întregului proces educațional profesional și tehnic, concomitent cu actualizarea/modificarea și completarea legislației naționale privind învățământul profesional și tehnic și în sistem dual;	<i>Proiect Ordonanță de Urgență/lege pentru modificarea și completarea Legii educației naționale pentru învățământul tehnic în sistem dual; Proiect de ordonanță de urgență pentru înființarea Autorității Naționale pentru Învățământul Tehnic în Sistem Dual; Revizuirea cadrului legal pentru calificarea forței de muncă; Elaborarea normelor legale pentru desfășurarea și operaționalizarea învățământului tehnic în sistem dual;</i>
				M45. Adaptarea/actualizarea curriculei existente pentru dezvoltarea de competențe transversale în acord cu principiile programului național România Educată, inclusiv cu noțiuni de educație inovativă și creativă, precum și prin competențe orientate către tranziție verde și digitală. Această reformă va fi implementată și prin investiții în infrastructură, asigurarea bazelor materiale specifice, precum și prin actualizarea, modificarea și completarea prevederilor legale privind centrele de educație inovativă și specializare inteligentă;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru înființarea Centrelor de educație bazate pe inovație, creativitate și specializare inteligentă;</i>
				M46. Dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților pentru asigurarea unei tranziții ușoare pe piața muncii prin realizarea de investiții în infrastructurii specifice, asigurarea bazelor materiale, a laboratoarelor și sălilor de seminarii cu echipamente și tehnologii necesare, inclusiv prin actualizarea legislației specifice în domeniu;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Lege pentru crearea cadrului legal de înființare a Centrelor pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale studenților; Hotărâri ale Senatelor Universităților pentru asigurarea cadrului legal de organizare și funcționare ale</i>

					centrelor pentru dezvoltarea competențelor profesionale;
				M47. Dezvoltarea și implementarea unui mecanism specific pentru creșterea relevanței pe piața muncii a formării profesionale continue pentru adulți prin elaborarea cadrului metodologic necesar formării continue a adulților în vederea consolidării competențelor necesare pentru adaptarea acestora pe piața muncii;	<i>Dezvoltarea unui cadru normativ pentru accesul la formare profesională continuă destinat adulților;</i>
				M48. Actualizarea/completarea/modificarea actualei curricule pentru învățământul liceal orientată spre dobândirea de competențe care să asigure o tranziție mai ușoară spre învățământul terțiar sau pentru dobândirea de competențe solicitate pe piața muncii. Îmbunătățirea participării la educația terțiară și a relevanței educației terțiare pe piața muncii	<i>Elaborarea și aprobarea prin ordine ale Ministrului Educației și Cercetării a unor noi curricule destinate învățământului liceal care să asigure o tranziție mai ușoară la educație terțiară/universitară;</i>
Competitivitate economică și reziliență	Mediul de afaceri/ecosisteme antreprenoriale	Asigurarea dezvoltării unor instrumente de management pentru consolidarea mediului de afaceri prin ecosisteme antreprenoriale și structuri de afaceri bazate pe inovare și cercetare, asigurarea mecanismelor alternative de acces la surse de finanțare alternative în completare la finanțările din fonduri externe nerambursabile;	Dezvoltarea unui mediu antreprenorial rezilient, inovativ, competitiv și digitalizat.	M49. Digitalizarea și simplificarea procedurilor de înființare a întreprinderilor, precum și digitalizarea procesului de eliberare a certificatelor fiscale și de obținere a acordurilor/avizelor pentru implementarea de investiții finanțate de mediul antreprenorial;	Crearea cadrului normativ pentru înființarea întreprinderilor în mediul online, precum și a procesului de eliberare a certificatelor fiscale, obținere a avizelor pentru implementarea de investiții de către agenții economici;
				M50. Elaborarea, aprobarea și implementarea Strategiei Naționale de Inovare în parteneriat cu structurile de dezvoltare regională precum și înființarea la nivel național/regional de structuri specifice inovării în cadrul ministerului de resort pentru a facilita accesul mediului antreprenorial la inovare. Facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor inovative și IMM-urilor cu risc ridicat rezultat din investiții inovative prin reglementarea cadrului legal de acces la finanțare din fonduri externe nerambursabile, finanțare bancară, instrumente financiare inovative și/sau subscripții publice pentru implementarea de proiecte de investiții;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de Guvern a Strategiei Naționale de Inovare.</i> <i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre a Consiliului de Dezvoltare Regională a Strategiilor Regionale de Inovare;</i>

			<p>M51. <u>Facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare nebanară atunci când accesarea liniilor de credite nu este posibilă și crearea cadrului legal</u> pentru asigurarea finanțării proiectelor de investiții promovate de IMM-uri prin subscripție publică sau prin instrumente financiare pentru a asigura complementaritatea cu sursele de finanțare care provin din fonduri externe nerambursabile;</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Lege pentru mecanismul de finanțare de tip crowdfunding/finanțare participativă;</i></p>
			<p>M52. <u>Înființarea Societății de Administrare a Instrumentelor Financiare din fonduri externe nerambursabile și crearea cadrului legal</u> pentru mecanismele de funcționare ale acestora prin instrumente de tip private equity și/sau a de tip Found of Funds pentru a asigura implementarea instrumentelor financiare cu finanțare din fonduri externe nerambursabile și în completare din alte surse. Dezvoltarea unor piețe financiare secundare pentru creditele bancare neperformante în vederea gestionării eficiente a riscului de stabilitate financiară a instituțiilor bancare;</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Proiect de Lege pentru înființarea Societății de Administrare a Instrumentelor Financiare din fonduri externe nerambursabile în subordinea Ministerului Fondurilor Europene;</i></p> <p><i>Proiect de ordonanță de urgență/lege privind reglementarea instrumentelor financiare cu finanțare din fonduri externe nerambursabile destinate întreprinderilor;</i></p>
			<p>M53. <u>Dezvoltarea unor piețe financiare secundare pentru creditele bancare neperformante</u> în vederea gestionării eficiente a riscului de stabilitate financiară a instituțiilor bancare;</p>	<p><i>Proiect de Lege pentru reglementarea situației creditelor bancare neperformante;</i></p>
			<p>M54. <u>Reglementarea cadrului legal pentru înființarea, organizarea și funcționarea ecosistemelor antreprenoriale formate din APL și IMM</u>, care au drept scop sprijinirea dezvoltării structurilor de afaceri pentru îmbunătățirea capacității de reziliență în situații de criză, ameliorarea stării economice și susținerea dezvoltării economice pe termen lung;</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență privind unele măsuri de sprijinire a structurilor de afaceri realizate în parteneriat autorități publice - IMM-uri, respectiv de funcționare a ecosistemelor antreprenoriale;</i></p>
			<p>M55. <u>Reglementarea cadrului legal pentru înființarea, organizarea și funcționarea Parcurilor de Specializare Inteligentă și acordarea unor facilități fiscale acestora.</u> Promovarea și aprobarea OUG pentru înființarea,</p>	<p><i>Proiect de Ordonanță de Urgență pentru înființarea, organizarea și funcționarea</i></p>

				organizarea și funcționarea Parcurilor de Specializare Inteligentă;	Parcurilor de Specializare Inteligentă;
Competitivitate economică și reziliență	Cercetare și inovare	Asigurarea mecanismelor de susținere a activităților de transfer tehnologic și a activităților de cercetare în domenii de interes strategic pentru România;	Dezvoltarea ecosistemelor de cercetare competitive, moderne bazate pe transfer tehnologic între instituțiile de cercetare și agenții economici.	M56. Îmbunătățirea cadrului legal pentru parteneriatul public-privat în domeniul activităților privind transferul tehnologic , dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice transferului tehnologic. Crearea cadrului legal pentru dezvoltarea activităților de transfer tehnologic a rezultatelor activității de cercetare desfășurate de Institutelor Naționale de Cercetare - Dezvoltare , precum și crearea unui sistem performant al activității de intermediere de transfer tehnologic între mediul public și cel privat. Acest obiectiv va fi realizat printr-un act normativ pentru reglementarea transferului tehnologic rezultat din activitatea de cercetare dezvoltată în parteneriat INCD - IMM-uri;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Proiect de Lege pentru reglementarea transferului tehnologic rezultat din activitatea de cercetare dezvoltată în parteneriat INCD - IMM-uri;</i>
				M57. Înființarea Unității Executive de Finanțare în Domeniul Inovării (UEFI) prin reorganizarea Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFSCDI) , dezvoltarea de mecanisme instituționale și financiare specifice inovării pentru a îmbunătăți accesul la activitățile specifice inovării;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Proiect de Lege privind înființarea Unității Executive de Finanțare în Domeniul Inovării (UEFI) prin reorganizarea Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFSCDI);</i>
				M58. Elaborarea cadrului legal pentru dezvoltarea și operaționalizarea activității marilor institutelor de cercetare în domenii de tehnologie avansată precum inteligența artificială și tehnologiile de vârf . Acest lucru va fi realizat printr-un act normativ pentru stabilirea activităților strategice de interes național și reglementarea activității acestora. De asemenea, vor fi implementate măsuri pentru operaționalizarea activității de cercetare destinate tehnologiilor de vârf și inteligenței artificiale;	<i>Măsuri pentru operaționalizarea activității de cercetare destinate tehnologiilor de vârf și inteligenței artificiale; Proiect de Ordonanță de Urgență pentru stabilirea activităților strategice de interes național și reglementare a activității acestora;</i>

Competitivitate economică, digitalizare și reziliență	Digitalizarea finanțelor publice, sistemului judiciar și a marilor servicii publice	Asigurarea mecanismelor pentru digitalizarea marilor servicii publice, asigurarea sustenabilității finanțelor publice prin digitalizarea sistemului de colectare, stabilire, încasare și executare silită, precum și consolidarea statului de drept prin măsuri de digitalizare a sistemului judiciar; consolidarea acțiunilor de securitate cibernetică și de securizarea a bazelor de date inclusiv creșterea vitezei de interoperabilitate;	Dezvoltarea serviciilor publice digitale și reziliente.	M59. Elaborarea și implementarea strategiei de digitalizare a serviciilor publice în conformitate cu prioritățile Agendei Digitale pentru Europa;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de guvern a strategiei de digitalizare a serviciilor publice în conformitate cu prioritățile Agendei Digitale pentru Europa;</i>
				M60. Elaborarea și implementarea Strategiei de Transformare Digitală a Întreprinderilor cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea pe piața europeană dar și pentru a crește accesibilitatea la robotizare, automatizări industriale și conectivitate;	<i>Elaborarea și aprobarea prin Hotărâre de guvern a Strategiei de Transformare Digitală a Întreprinderilor;</i>
				M61. Consolidarea cadrului instituțional de implementare a Strategiei Naționale 5G;	Operaționalizarea structurilor de monitorizare și implementare a Strategiei Naționale 5G;
				M62. Dotarea școlilor și a unităților de învățământ și a școlilor cu echipamente digitale pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice de educație și sănătate prestate în mediul on-line, respectiv pentru a îmbunătăți capacitatea de reziliență a marilor servicii publice;	<i>Măsuri pentru dotarea unităților de învățământ și a școlilor cu echipamente IT și software-uri specifice activităților didactice, pentru încurajarea educației în mediul on-line;</i>
				M63. Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru serviciile publice de educație și sănătate cu scopul de a digitaliza activitățile curente ale acestora astfel încât să se îmbunătățească calitatea serviciilor publice asigurate populației;	<i>Măsuri destinate unităților de învățământ și unităților sanitare pentru a îmbunătăți prestarea de servicii publice de educație și sănătate în mediul on-line; Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru educație și sănătate în mediul on-line;</i>
M64. Dotarea cu echipamente digitale a structurilor MFP/ANAF pentru digitalizarea activităților de constatare, colectare și executare silită a creanțelor bugetare;	<i>Măsuri pentru digitalizarea activității de management a creanțelor bugetare MFP/ANAF; Implementarea soluțiilor informatice de digitalizare a</i>				

					activității de management a creanțelor bugetare;
				M65. Dezvoltarea și implementarea soluțiilor soft informatice de digitalizare a activității de administrare a creanțelor bugetare cu scopul de a crește gradul de colectare a veniturilor publice;	<i>Măsuri pentru Dezvoltarea și implementarea soluțiilor soft informatice de digitalizare a activității de administrare a creanțelor bugetare cu scopul de a crește gradul de colectare a veniturilor publice;</i>
				M66. Dotarea cu echipamente digitale a Ministerului Justiției și instituțiilor subordonate acestuia, instanțelor de judecată, parchetelor și altor instituții din sistemul judiciar, având drept scop îmbunătățirea soluțiilor de digitalizare pentru activitățile specifice acestora și a consolidarea statului de drept;	<i>Măsuri destinate instanțelor de judecată având drept scop îmbunătățirea accesului părților la procesele de judecată; Implementarea soluțiilor de digitalizare pentru activitățile specifice instanțelor de judecată;</i>
				M67. Implementarea soluțiilor soft de digitalizare pentru activitățile specifice Ministerului Justiției și a unităților subordonate acestuia;	<i>Măsuri destinate instanțelor de judecată având drept scop îmbunătățirea accesului părților la procesele de judecată; Implementarea soluțiilor soft de digitalizare pentru activitățile specifice instanțelor de judecată, respectiv Ministerului Justiției;</i>
				M68. Realizarea de infrastructură specifică multifuncțională destinată protecției cibernetice și combaterii acțiunilor care afectează siguranța cetățenilor;	<i>Finanțarea acțiunilor specifice pentru securitate cibernetică;</i>

				M69. Implementarea soluțiilor care asigură securitate cibernetică prin folosirea tehnologiilor de inteligență artificială;	<i>Finanțarea soluțiilor care asigură securitatea cibernetică multifuncțională;</i>
Competitivitate economică, digitalizare și reziliență	Creșterea capacității de reziliență pe timp de criză în domeniul de sănătate și alimentar	Asigurarea mecanismelor pentru dezvoltarea capacității de reziliență a sistemului sanitar în situații de criză pandemică medicală și situații de criză alimentară.	Consolidarea capacității de reziliență în situații de criză medicală și alimentară,	M70. Monitorizarea și operaționalizarea Strategiei Naționale pentru Situații de Urgență (SNSU) prin intermediul IGSU și alte unități/structuri specializate pentru a asigura capacitate adecvată de intervenție și operaționalizare în situații de criză provocate de pandemii și criză alimentară precum și în alte situații de urgență;	Organizarea de structuri specifice în cadrul IGSU pentru monitorizarea și operaționalizarea Strategiei Naționale pentru Situații de Urgență (SNSU);
				M71. Creșterea capacității de reacție și reziliență a sistemului situațiilor de urgență prin reglementarea activității de formare a stocurilor de echipamente medicale, de medicamente și alte echipamente pentru situații de urgență la nivel regional. Acest lucru va fi realizat prin act normativ (HG/OUG) pentru creșterea capacităților de formare și depozitare a stocurilor pentru situații de urgență la nivel regional, în special în ceea ce privește echipamente medicale, medicamente și alte echipamente pentru situații de criză epidemiologică sau pandemică;	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Proiect de Hotărâre de Guvern</i> pentru depozitarea și formarea stocurilor pentru situații de urgență la nivel regional, inclusiv echipamente medicale pentru situații de criză epidemiologic/pandemică;
				M72. Creșterea capacității de reziliență a României în perioade de criză prin reglementarea activității de depozitare și de formare a stocurilor de cereale, alimente și a altor categorii de stocuri pentru situații de secetă, crize alimentare și a altor situații asemenea. Acest lucru va fi realizat prin act normativ (HG/OUG) pentru creșterea capacității de depozitare și formarea de stocuri de cereale, alimente și a altor bunuri necesare pe timp de criză.	<i>Proiect de Ordonanță de Urgență/Proiecte de Hotărâre de Guvern</i> pentru depozitarea și formarea de stocuri de cereale, alimente și a altor bunuri necesare asigurării hranei populației pe timp de criză alimentară;

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

 www.mfe.gov.ro

 [/MinisterulFondurilorEuropene/](https://www.facebook.com/MinisterulFondurilorEuropene/)

 www.fonduri-ue.ro